

Doing Business στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα

Σύγκριση κανονισμών που αφορούν την επιχειρηματικότητα
για εγχώριες επιχειρήσεις σε **6** πόλεις στην Ελλάδα
με **189** άλλες χώρες

© 2020 Διεθνής Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης / The World Bank
1818 H Street NW, Washington DC 20433
Τηλέφωνο: 202-473-1000 Ιστότοπος: www.worldbank.org

Με επιφύλαξη κάποιων δικαιωμάτων
1 2 3 4 19 18 17 16

Το παρόν είναι προϊόν εργασίας του προσωπικού της Παγκόσμιας Τράπεζας με τη συνεισφορά εξωτερικών συνεργατών. Τα ευρήματα, οι ερμηνείες και τα συμπεράσματα που διατυπώνονται στην παρούσα έκθεση δεν αντανακλούν απαραίτητα τις απόψεις της Παγκόσμιας Τράπεζας, των εκτελεστικών διοικητικών στελεχών της ή των κυβερνήσεων που εκπροσωπούν. Η Παγκόσμια Τράπεζα δεν εγγυάται την ακρίβεια των στοιχείων που συμπεριλαμβάνονται στην έκθεση. Τα σύνορα, τα χρώματα, οι ονομασίες και λοιπές πληροφορίες που εμφανίζονται σε χάρτες στην παρούσα έκθεση δεν υπονοούν τυχόν άποψη της Παγκόσμιας Τράπεζας αναφορικά με το νομικό καθεστώς οποιασδήποτε γεωγραφικής περιοχής, ούτε έγκριση ή αποδοχή των εν λόγω συνόρων. Όλοι οι χάρτες της έκθεσης προέρχονται από το Τμήμα Χαρτογράφησης του Ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Τίποτα στο παρόν δεν συνιστά ή θεωρείται ότι συνιστά περιορισμό ή αποποίηση των προνομίων και ασυλιών της Παγκόσμιας Τράπεζας, η επιφύλαξη των οποίων διατηρείται ρητά.

Δικαιώματα και άδειες:

Η έκθεση διατίθεται στο πλαίσιο άδειας με αναφορά στον αρχικό δημιουργό Creative Commons Attribution 3.0 IGO (CC BY 3.0 IGO) <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/igo>. Στο πλαίσιο της άδειας Creative Commons Attribution μπορείτε ελεύθερα να αντιγράψετε, να διανέμετε, να μεταδώσετε και να προσαρμόσετε την έκθεση και για εμπορικούς σκοπούς, υπό τους εξής όρους:

Αναφορά-Μνεία στον αρχικό δημιουργό—Παρακαλώ διατυπώστε την παραπομπή ως εξής: Παγκόσμια Τράπεζα. 2019. *Doing Business στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία και Ιταλία*. Ουάσινγκτον, Π.Κ.: Παγκόσμια Τράπεζα. Άδεια: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO.

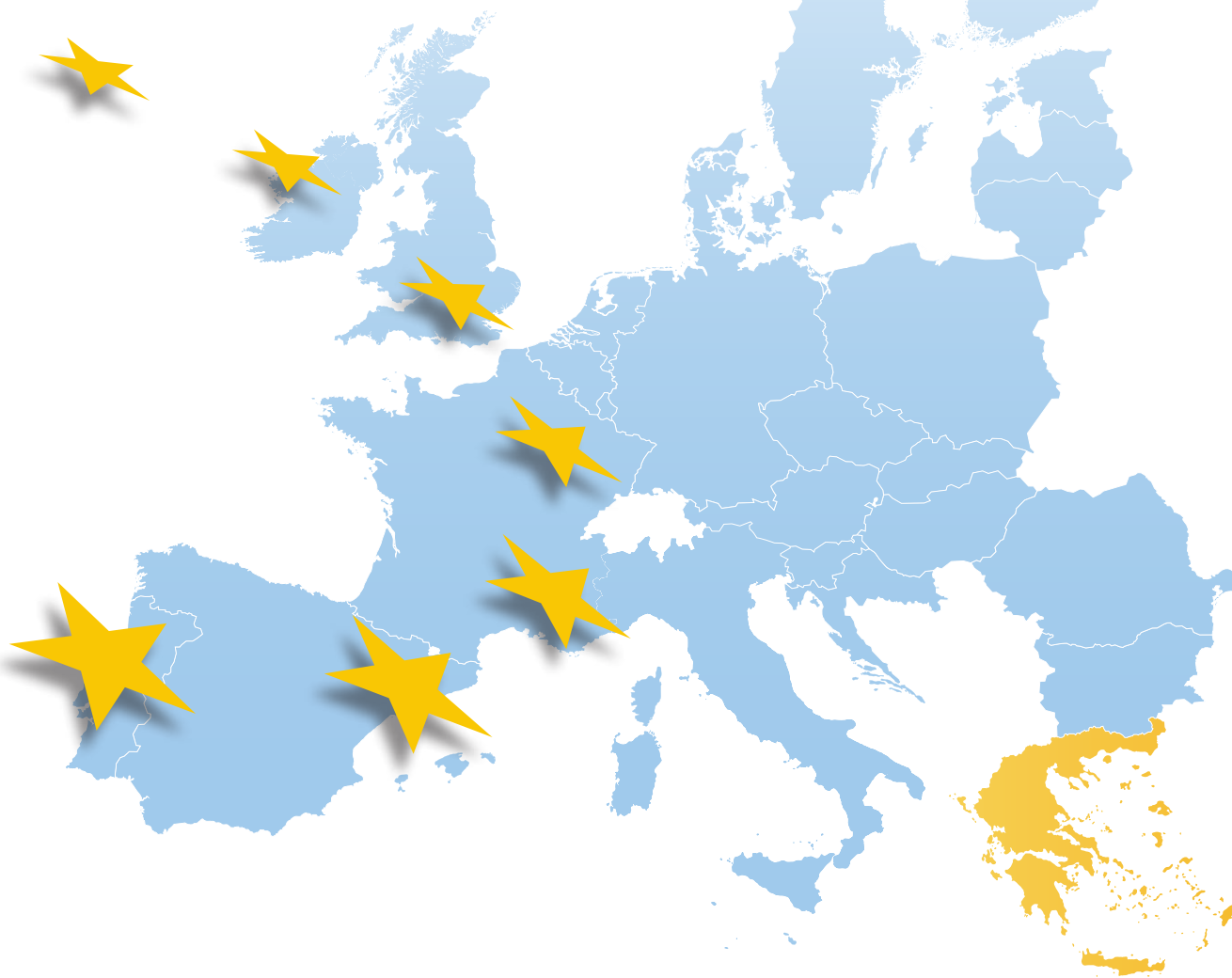
Μεταφράσεις—Αν μεταφράσετε την παρούσα έκδοση, παρακαλώ προσθέστε την ακόλουθη δήλωση αποποίησης ευθύνης μαζί με την αναφορά στον αρχικό δημιουργό: *Η μετάφραση δεν πραγματοποιήθηκε από την Παγκόσμια Τράπεζα και δεν πρέπει να θεωρείται επίσημη μετάφραση της Παγκόσμιας Τράπεζας. Η Παγκόσμια Τράπεζα δεν φέρει ευθύνη για το περιεχόμενο ή για τυχόν σφάλματα της μετάφρασης.*

Προσαρμογές—Αν προσαρμόσετε την παρούσα έκδοση, παρακαλώ προσθέστε την ακόλουθη δήλωση αποποίησης ευθύνης μαζί με την αναφορά στον αρχικό δημιουργό: *Το παρόν αποτελεί μια προσαρμογή της αρχικής έκθεσης της Παγκόσμιας Τράπεζας. Οι γνώμες και οι απόψεις που εκφράζονται στο προσαρμοσμένο κείμενο είναι αποκλειστική ευθύνη του συντάκτη ή των συντακτών του προσαρμοσμένου κειμένου και δεν υποστηρίζονται από την Παγκόσμια Τράπεζα.*

Περιεχόμενο τρίτων—Η Παγκόσμια Τράπεζα δεν έχει απαραίτητα την κυριότητα όλων των στοιχείων του περιεχομένου της έκθεσης. Συνεπώς, η Παγκόσμια Τράπεζα δεν εγγυάται ότι η χρήση μεμονωμένων στοιχείων ή τμημάτων που βρίσκονται στην κυριότητα τρίτων και περιέχονται στην έκθεση δεν θα συνιστά παραβίαση των δικαιωμάτων των εν λόγω τρίτων μερών. Ο κίνδυνος αξιώσεων που προκύπτουν από μια τέτοια παραβίαση είναι αποκλειστικά δική σας ευθύνη. Αν επιθυμείτε να χρησιμοποιήσετε εκ νέου ένα στοιχείο της έκθεσης, είναι ευθύνη σας να καθορίσετε κατά πόσον απαιτείται εκ νέου άδεια χρήσης, καθώς και να την αποκτήσετε από τον κάτοχο των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Παραδείγματα τέτοιων επιμέρους στοιχείων αποτελούν ενδεικτικά οι πίνακες, τα σχήματα ή οι εικόνες.

Όλες οι ερωτήσεις σχετικά με τα δικαιώματα και τις άδειες θα πρέπει να αποσταλούν στη διεύθυνση World Bank Publications, The World Bank Group, 1818 H Street NW, Washington, DC 20433, USA, φαξ: 202-522-2625, e-mail: pubrights@worldbank.org.

Doing Business στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα

*Σύγκριση κανονισμών που αφορούν την επιχειρηματικότητα
για εγχώριες επιχειρήσεις σε 6 πόλεις στην Ελλάδα
με 189 άλλες χώρες*

Πηγές στην ιστοσελίδα *Doing Business*

Doing Business στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία

<http://www.doingbusiness.org/EU3>

Επί του παρόντος εμφανίζεται

Νέες ενημερώσεις σχετικά με τη μελέτη *Doing Business*

<http://www.doingbusiness.org>

Κατατάξη

Πώς οι χώρες κατατάσσονται βαθμολογικά – από 1-190

<http://www.doingbusiness.org/rankings>

Στοιχεία

Όλα τα στοιχεία από 190 χώρες - κατατάξεις ανά θεματική ενότητα, τιμές δεικτών, κανονιστικές ρυθμίσεις και λεπτομέρειες που διέπουν κάθε δείκτη

<http://www.doingbusiness.org/data>

Μελέτες

Πρόσβαση στις μελέτες *Doing Business*, στις υποεθνικές και τοπικές μελέτες, μελέτες περιπτώσεων, και στις ειδικές περιφερειακές αναλύσεις

<http://www.doingbusiness.org/Reports>

Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία και οι έρευνες που υποστηρίζουν και επεξηγούν την μελέτη *Doing Business*

<http://www.doingbusiness.org/Methodology>

Έρευνα

Περιλήψεις ερευνητικών μελετών πάνω στη μελέτη *Doing Business* και σε σχετικά ζητήματα πολιτικής

<http://www.doingbusiness.org/Research>

Μεταρρυθμίσεις *Doing Business*

Σύντομες περιλήψεις της Μελέτης ρυθμιστικών μεταρρυθμίσεων *Doing Business 2018* και λίστα μεταρρυθμίσεων, χρονολογημένης από το 2008

<http://www.doingbusiness.org/Reforms>

Υποεθνικές και περιφερειακές μελέτες

Μελέτες που αναφέρονται στις διαφορές μεταξύ κανονιστικών πλαισίων σε υποεθνικό και περιφερειακό επίπεδο

<http://www.doingbusiness.org/Subnational>

Ιστορικά στοιχεία

Ειδικά σύνολα δεδομένων

<http://www.doingbusiness.org/custom-query>

Νομική Βιβλιοθήκη

Διαδικτυακή συλλογή εμπορικών νόμων και κανονισμών σχετικών με την επιχειρηματική δραστηριότητα

<http://www.doingbusiness.org/Law-library>

Πληροφορίες σχετικές με τις ορθές πρακτικές

Επιδεικνύονται οι περιπτώσεις που έχουν υιοθετήσει τις ορθές πρακτικές που αναφέρει η μελέτη *Doing Business*

<http://www.doingbusiness.org/data/good-practice>

Περιεχόμενα

Doing Business στην Ελλάδα.....	1
Κύρια ευρήματα	3
Οι Έλληνες επιχειρηματίες αντιμετωπίζουν διαφορετικά ρυθμιστικά εμπόδια, ανάλογα με το πού βρίσκεται η επιχείρησή τους	3
Οι διαφορές στο επιχειρηματικό περιβάλλον στην Ελλάδα τονίζουν τις ευκαιρίες, που έχουν οι πόλεις να διδαχθούν η μία από την άλλη	4
Ποιο είναι το επόμενο βήμα;	5
Η υιοθέτηση των καλών πρακτικών της ελληνικής πόλης με την καλύτερη απόδοση σε κάθε τομέα αξιολόγησης θα προωθούσε την Ελλάδα 18 θέσεις υψηλότερα στην παγκόσμια κατάταξη του δείκτη <i>Doing Business</i>	5
Η Ελλάδα μπορεί επίσης να στραφεί στο παράδειγμα άλλων κρατών μελών της ΕΕ για καλές πρακτικές, ώστε να βελτιώσει το επιχειρηματικό της περιβάλλον	7
1. Σύσταση επιχείρησης.....	9
Η σύσταση επιχείρησης στην Ελλάδα είναι πιο εύκολη από οπουδήποτε αλλού στην Ευρωπαϊκή Ένωση	9
Οι επιχειρηματίες πρέπει να ακολουθήσουν μόνο τρεις διαδικασίες και χρειάζονται μόνο τέσσερις ημέρες για την εγγραφή της επιχείρησης στα μητρώα.....	10
Ποιες βελτιώσεις μπορούν να γίνουν;	11
2. Διεκπεραίωση Οικοδομικών Αδειών	13
Η διεκπεραίωση οικοδομικών αδειών είναι οικονομική, αλλά θα μπορούσε να είναι αποτελεσματικότερη	13
Οι εργολάβοι στη Λάρισα αντιμετωπίζουν λιγότερη γραφειοκρατία και συντομότερους χρόνους αναμονής.....	14
Τα έξοδα για την έκδοση οικοδομικών αδειών διαφέρουν αναλόγως με την πόλη και υπάρχει γενικευμένη έλλειψη διαφάνειας.....	17
Η Αθήνα και η Πάτρα διαθέτουν τους ισχυρότερους μηχανισμούς ελέγχου ποιότητας δόμησης.....	17
Ποιες βελτιώσεις μπορούν να γίνουν;	17
3. Λήψη ηλεκτρικής ενέργειας	21
Η σύνδεση με το δίκτυο στην Ελλάδα είναι σχετικά γρήγορη και οικονομική	21
Οι σημαντικές διαφορές στις επιδόσεις τοποθετούν την Πάτρα στις πρώτες 10 πόλεις στην ΕΕ όσον αφορά τη λήψη ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ η Θεσσαλονίκη βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ.....	22
Η παροχή ηλεκτρικής ενέργειας είναι πιο αξιόπιστη στην Πάτρα	23
Ποιες βελτιώσεις μπορούν να γίνουν;	24
4. Καταχώριση Ιδιοκτησίας	27
Η Ελλάδα υστερεί σε σύγκριση με την υπόλοιπη ΕΕ στην αποτελεσματικότητα και ποιότητα της διαχείρισης γης.....	27
Το σύστημα καταχώρισης ακίνητης περιουσίας στην Ελλάδα βρίσκεται σε διαδικασία ριζικής αναδιαμόρφωσης.....	29
Η πρόσδος υλοποίησης της μεταρρύθμισης του κτηματολογίου καθορίζει τις επιδόσεις κάθε πόλης	30
Η Θεσσαλονίκη βρίσκεται στην υψηλότερη θέση του δείκτη ποιότητας διαχείρισης της γης.....	33
Ποιες βελτιώσεις μπορούν να γίνουν;	33
5. Εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων.....	36
Η προσφυγή είναι σχετικά οικονομική στην Ελλάδα αλλά υπάρχει περιθώριο βελτίωσης της αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος.....	36
Η σχετική αποτελεσματικότητα των δικαστηρίων της Θεσσαλονίκης είναι η απόδειξη της σημασίας που έχουν οι τοπικές πρωτοβουλίες των δικαστηρίων.....	38
Το γεγονός ότι οι ίδιοι δικαστές δικάζουν αστικές και ποινικές διαφορές, η έλλειψη δικαστικών αιθουσών και η συσσώρευση εκκρεμών υποθέσεων αποτελούν εμπόδια στην αποτελεσματικότητα όλων των πόλεων	39
Η εκτέλεση είναι σχετικά αργή και δαπανηρή σε όλη την Ελλάδα	40

Η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη έχουν να επιδείξουν τις περισσότερες καλές πρακτικές όσον αφορά το δικαστικό σύστημα.....	40
Ποιες βελτιώσεις μπορούν να γίνουν;.....	41

Το πρόγραμμα *Doing Business* και η έκθεση *Doing Business* στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020 49

Σημειώσεις επί των δεδομένων 59

Συνοψεις πόλεων και στοιχεία δεικτών 86

Παράρτημα: Συνοψεις των υποεθνικών δεικτών των 10 κρατών μελών της Ε.Ε. που έχουν ερευνηθεί στο πλαίσιο της σειράς μελετών *Doing Business* στην Ευρωπαϊκή Ένωση 107

Ευχαριστίες 117

Doing Business στην ΕΛΛΑΔΑ

Οταν μια χώρα αντιμετωπίζει προβλήματα, ο δημόσιος διάλογος γύρω από την επίλυση τους εστιάζει συνήθως σε αλλαγές που αφορούν τη διεύρυνση της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής. Λιγότερη έμφαση δίνεται στις πρακτικές λεπτομέρειες, που αποτελούν τη βάση της οικονομίας, όπως οι κανονισμοί που ορίζουν πόσο εύκολα μπορεί να πραγματοποιηθεί η έναρξη και λειτουργία μιας επιχείρησης, οι κανονισμοί που διατυπώνουν και αποσαφηνίζουν τα δικαιώματα της ακίνητης περιουσίας και διευκολύνουν την επίλυση διαφορών, η αποτελεσματικότητα με την οποία μπορούν να εισάγονται και να εξάγονται αγαθά και οι κανόνες που διέπουν την πρόσβαση σε δίκτυα επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας. Όταν υπάρχουν ελλείψεις σε αυτούς τους βασικούς τομείς, παρεμποδίζεται ο ζητούμενος στόχος των πιο αισθητών μακροοικονομικών πολιτικών.

Αναγνωρίζοντας τη σπουδαιότητα ύπαρξης κατάλληλων κανονισμών που αφορούν την επιχειρηματικότητα, η ελληνική κυβέρνηση έχει αναλάβει σημαντικές ενέργειες για να βελτιώσει το επιχειρηματικό περιβάλλον, να προσελκύσει επενδύσεις και να θέσει τη χώρα σε πορεία οικονομικής ανάκαμψης ύστερα από μια δεκαετία κρίσης. Μεγάλη πρόοδος αναμένεται να σημειωθεί τα επόμενα χρόνια δεδομένου του μεγάλου αριθμού μεταρρυθμίσεων που βρίσκονται σε εξέλιξη, μεταξύ άλλων και ενός φιλόδοξου προγράμματος για την ολοκλήρωση της αναδιάρθρωσης του συστήματος διαχείρισης γης. Η χώρα έθεσε επίσης σε προτεραιότητα το ζήτημα της μεταρρύθμισης του δικαστικού συστήματος—έναν τομέα στον οποίο υστερεί σε σύγκριση με τους εταίρους της στην ΕΕ—εστιάζοντας στον εκσυγχρονισμό των δικαστηρίων και εισάγοντας νέο νομοθετικό πλαίσιο για την προώθηση ταχύτερων διαδικασιών.

Η Ελλάδα εστιάζει επίσης σε βελτιώσεις μέσω της πληροφορικής, για να αυξήσει την αποτελεσματικότητά της και να παράσχει υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Τα τελευταία χρόνια, η χώρα έχει δημιουργήσει αρκετές ηλεκτρονικές πλατφόρμες

με ποικίλα επίπεδα επιτυχίας. Για παράδειγμα, η υλοποίηση ενός πληροφορικού συστήματος το 2012 μέσω του οποίου οι έμποροι μπορούν να υποβάλλουν ηλεκτρονικά τις τελωνειακές διασαφήσεις εξαγωγής, μείωσε τον χρόνο αναμονής της έγκρισης των εξαγωγών. Η εγγραφή επιχείρησης στα μητρώα στην Ελλάδα είναι πλέον ευκολότερη από οπουδήποτε αλλού στην Ευρωπαϊκή Ένωση, χάρη σε μια ηλεκτρονική πλατφόρμα μίας στάσης που συνδέει πολλές δημόσιες υπηρεσίες. Αντιθέτως, η νέα ηλεκτρονική πλατφόρμα για την υποβολή και τον έλεγχο των αιτήσεων έκδοσης οικοδομικής άδειας δεν έχει ακόμα απλουστεύσει τη διαδικασία που καλούνται να ακολουθήσουν οι χρήστες. Πολλοί δημοτικοί υπάλληλοι ανέφεραν ότι είναι δύσκολο να γίνει έλεγχος σε αρχιτεκτονικά σχέδια και τοπογραφικά διαγράμματα σε οθόνη υπολογιστή που δεν έχει κατάλληλο μέγεθος και έτσι κάποιες φορές ζητούν από τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τα απαραίτητα έγγραφα σε έντυπη μορφή. Έχουν αναληφθεί επίσης κατά τόπους πρωτοβουλίες για την αυτοματοποίηση των δικαστηρίων στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη με την εισαγωγή συστημάτων ηλεκτρονικών καταθέσεων, αλλά η υιοθέτηση από το κοινό είναι πιο αργή από το αναμενόμενο, ενώ οι χρήστες στη Θεσσαλονίκη αντιμετωπίζουν συχνά τεχνικά ζητήματα, τα οποία καθιστούν το σύστημα μη λειτουργικό.

Η δημιουργία αποτελεσματικού, προβλέψιμου και φιλικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, στο οποίο οι επιχειρήσεις θα αναπτύσσονται και θα λειτουργούν αποδοτικά, απαιτεί συντονισμένη προσπάθεια από τους φορείς χάραξης και υλοποίησης πολιτικής σε όλα τα κυβερνητικά επίπεδα. Η εθνική κυβέρνηση μπορεί να καταβάλει προσπάθειες για να σχεδιάσει κανονισμούς που διευκολύνουν τους επιχειρηματίες στην έναρξη και λειτουργία μιας επιχείρησης, αλλά η επιτυχία τους θα καθοριστεί από τον τρόπο με τον οποίο θα εφαρμοστούν στην πράξη.

Η παρούσα έκθεση τονίζει την απόκλιση ανάμεσα σε έξι ελληνικές πόλεις ως προς την επίδοσή τους σε επίπεδο ρυθμίσεων

και υποδεικνύει τρόπους γεφύρωσης του χάσματος ως προς την εφαρμογή, καθώς και τρόπους σύγκλισης ως προς τις βέλτιστες ρυθμιστικές πρακτικές στους πέντε τομείς αξιολόγησης.

ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Οι Έλληνες επιχειρηματίες αντιμετωπίζουν διαφορετικά ρυθμιστικά εμπόδια, ανάλογα με το πού βρίσκεται η επιχείρησή τους

Παρόλο που πολλές από τις πτυχές των κανονισμών που αφορούν την επιχειρηματικότητα και που αναλύονται στην παρούσα έκθεση διέπτονται από την εθνική νομοθεσία, ο τρόπος εφαρμογής τους και η αποτελεσματικότητα των δημόσιων υπηρεσιών διαφέρει ουσιαστικά εντός της χώρας.

Είναι ευκολότερο για τους επιχειρηματίες να πραγματοποιήσουν έναρξη επιχείρησης στην Αλεξανδρούπολη. Η διεκπεραίωση οικοδομικών αδειών είναι πιο αποτελεσματική στη Λάρισα, κυρίως χάρη σε μια πιο ομαλοποιημένη διαδικασία για την απόκτηση πιστοποιητικών πριν την κατασκευή και σε συντομότερους χρόνους αναμονής. Η Πάτρα έρχεται πρώτη στον τομέα της ηλεκτροδότησης—χάρη στην πιο αξιόπιστη παροχή ηλεκτρικής ενέργειας και τους συντομότερους χρόνους αναμονής για νέα σύνδεση—και στον τομέα της καταχώριση ιδιοκτησίας, αλλά υστερεί στην έκδοση οικοδομικών αδειών και την εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων. Η Θεσσαλονίκη ξεχωρίζει για την απόδοσή της στην εκτέλεση των συμβάσεων και κατέχει κορυφαία θέση στο θέμα των οικοδομικών αδειών, αλλά είναι τελευταία στο ζήτημα της ηλεκτροδότησης (πίνακας 1.1). Τα διαφορετικά δυνατά σημεία των έξι αυτών πόλεων σημαίνουν ότι όλες έχουν κάτι να δείξουν στις άλλες πόλεις, αλλά και να μάθουν από αυτές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.1 Καμία πόλη δεν υπερέχει και στους πέντε τομείς αξιολόγησης										
Πόλη	Σύσταση επιχείρησης		Διεκπεραίωση Οικοδομικών Αδειών		Λήψη Ηλεκτρικής Ενέργειας		Καταχώριση Ιδιοκτησίας		Εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων	
	Θέση (1–6)	Βαθμολογία (0–100)	Θέση (1–6)	Βαθμολογία (0–100)	Θέση (1–6)	Βαθμολογία (0–100)	Θέση (1–6)	Βαθμολογία (0–100)	Θέση (1–6)	Βαθμολογία (0–100)
Αθήνα	2	96,00	3	69,53	3	84,74	3	46,86	6	48,11
Αλεξανδρούπολη	1	96,25	5	66,03	2	85,42	3	46,86	3	52,65
Ηράκλειο	2	96,00	6	63,99	5	82,70	6	36,69	5	50,94
Θεσσαλονίκη	2	96,00	2	70,13	6	81,29	5	44,68	1	57,83
Λάρισα	2	96,00	1	70,85	4	84,44	2	47,09	2	55,38
Πάτρα	2	96,00	4	69,09	1	88,11	1	47,77	4	51,32

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

Σημείωση: Οι βαθμολογίες του δείκτη δείχνουν πόσο απέχει μια περιοχή από την καλύτερη απόδοση που έχει επιτευχθεί από όλες τις οικονομίες σε κάθε δείκτη *Doing Business*. Οι βαθμολογίες κανονικοποιούνται σε εύρος 0 έως 100 (όσο υψηλότερη η βαθμολογία, τόσο καλύτερη είναι). Για περισσότερες λεπτομέρειες, ανατρέξτε στο κεφάλαιο «Το πρόγραμμα *Doing Business* και η έκθεση *Doing Business* στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία και Ιταλία».

Οι διαφορές στο επιχειρηματικό περιβάλλον στην Ελλάδα τονίζουν τις ευκαιρίες, που έχουν οι πόλεις να διδαχθούν η μία από την άλλη

Η σύσταση επιχείρησης είναι ο μόνος τομέας αξιολόγησης στον οποίο οι ελληνικές πόλεις έχουν να επιδείξουν πιο ομοιογενή αποτελέσματα. Οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις, που βελτίωσαν τη διαδικασία καταχώρισης, αλλά και η εφαρμογή ψηφιακών εργαλείων, έκαναν τη διαδικασία πιο αποτελεσματική από οπουδήποτε αλλού στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στους άλλους τέσσερις τομείς αναφοράς, οι σημαντικές διαφορές στην επίδοση σε επίπεδο ρυθμίσεων μεταξύ των έξι πόλεων μπορούν να βοηθήσουν τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής να εντοπίσουν τις ευκαιρίες, που δίνονται για βελτίωση των διοικητικών διαδικασιών και ενίσχυση των δυνατοτήτων των τοπικών θεσμών (σχήμα 1.1).

Για παράδειγμα, ο χρόνος εκδίκασης κυμαίνεται από έναν χρόνο και πέντε μήνες στη Λάρισα, έως σχεδόν τέσσερα χρόνια στην Αθήνα, γεγονός ενδεχομένως αναμενόμενο, καθώς ο όγκος των υποθέσεων και των συσσωρευμένων εκκρεμοδικιών είναι μεγαλύτερος στο τοπικό μονομελές πρωτοδικείο. Ωστόσο, ανάμεσα σε πόλεις παρεμφερούς μεγέθους, τα στοιχεία δείχνουν ότι οι τοπικές πρωτοβουλίες των δικαστηρίων μπορούν

να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα. Η Θεσσαλονίκη έχει τον δεύτερο συντομότερο χρόνο εκδίκασης, με έναν χρόνο και οκτώ μήνες, παρόλο που είναι διπλάσια σε μέγεθος από τη Λάρισα, την πόλη με τον συντομότερο χρόνο εκδίκασης. Η σχετική αποτελεσματικότητα των δικαστηρίων της Θεσσαλονίκης οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην προνοητική διαχείριση των υποθέσεων και την υιοθέτηση τολμηρών κατευθυντηρίων οδηγιών πρακτικής. Τα δικαστήρια κατέθεσαν αυτές τις κατευθυντήριες οδηγίες στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και τις δημοσίευσαν στον ιστότοπό τους, κατά κάποιον τρόπο υπό μορφή καταστατικού χάρτη των υπηρεσιών τους. Πρόκειται για κανόνες λειτουργίας των δικαστηρίων, όπως η πρόβλεψη περιορισμού του αριθμού υποθέσεων, που μπορεί να εξετάζει κάθε δικαστής τον χρόνο και τα χρονικά περιθώρια της απόφασης, που είναι πολύ πιο φιλόδοξοι από τους εθνικούς κανόνες.

Η απόκτηση οικοδομικών αδειών είναι άλλος ένας τομέας στον οποίο ποικίλει η απόδοση κάθε πόλης, γεγονός αναμενόμενο διότι πολλές διαδικασίες για την έκδοση οικοδομικών αδειών βρίσκονται υπό την αρμοδιότητα των δήμων. Παραδείγματος χάρη, η έκδοση οικοδομικής άδειας για μια απλή αποθήκη στη Θεσσαλονίκη χρειάζεται μόνο 10 ημέρες χάρη στον αποτελεσματικό συντονισμό των δημοτικών και άλλων δημόσιων αρχών που εξετάζουν τις αιτήσεις, ενώ η ίδια άδεια για να εκδοθεί

στο Ηράκλειο χρειάζεται σχεδόν δύο μήνες. Στο Ηράκλειο είναι επίσης μεγαλύτερος ο χρόνος αναμονής για την έκδοση πιστοποιητικών από την αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων. Απαιτούνται 10 με 12 ημέρες για την έκδοση πιστοποιητικού από την Εφορεία Αρχαιοτήτων στην Αθήνα, την Πάτρα και τη Θεσσαλονίκη αλλά 6 εβδομάδες στο Ηράκλειο.

Ομοίως, η διαφορά ανάμεσα στην πόλη με την υψηλότερη βαθμολογία και την πόλη με τη χαμηλότερη όσον αφορά τη λήψη ηλεκτρικής ενέργειας είναι σχεδόν επτά μονάδες. Η βαθμολογία της Πάτρας (88,11)—αρκετά υψηλή ώστε να συγκαταλέγεται στις πρώτες 10 θέσεις στα κράτη μέλη της ΕΕ—είναι καλύτερη από της Αυστρίας. Εν τω μεταξύ, το Ηράκλειο και η Θεσσαλονίκη βρίσκονται κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Οι ποικίλες επιδόσεις των πόλεων προέρχονται κυρίως από διαφορές στην αποτελεσματικότητα της διαδικασίας σύνδεσης και στην αξιοπιστία της παροχής ενέργειας. Η ηλεκτροδότηση χρειάζεται 45 ημέρες για να ολοκληρωθεί στην Αλεξανδρούπολη, αλλά σχεδόν το διπλάσιο χρονικό διάστημα στη Θεσσαλονίκη (83 ημέρες). Το 2018, οι διακοπές ρεύματος στην Πάτρα ήταν τρεις φορές λιγότερο συχνές σε σύγκριση με την Αλεξανδρούπολη και πέντε φορές μικρότερης διάρκειας σε σύγκριση με τη Λάρισα.

ΣΧΗΜΑ 1.1 Η επίδοση σε επίπεδο ρυθμίσεων ποικίλει σε μεγάλο βαθμό ανάμεσα στις ελληνικές πόλεις, σε όλους τους τομείς αξιολόγησης. Εξάιρεση αποτελεί η σύσταση επιχείρησης

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

Σημείωση: Η βαθμολογία δείχνει πόσο απέχει μια περιοχή από την καλύτερη απόδοση που έχει επιτευχθεί από όλες τις οικονομίες σε κάθε δείκτη *Doing Business*. Η βαθμολογία κανονικοποιείται σε εύρος 0 έως 100 (όσο υψηλότερη η βαθμολογία, τόσο καλύτερη είναι). Οι μέσοι όροι για την Ελλάδα βασίζονται σε στοιχεία των έξι πόλεων αναφοράς της χώρας. Οι μέσοι όροι για την Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζονται σε στοιχεία της οικονομίας των 28 κρατών μελών της ΕΕ. Τα κράτη μέλη εκπροσωπούνται από την πρωτεύουσα της χώρας σύμφωνα με την παγκόσμια κατάταξη του δείκτη *Doing Business*. Για περισσότερες λεπτομέρειες, ανατρέξτε στο κεφάλαιο «Το πρόγραμμα *Doing Business* και η έκθεση *Doing Business* στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία».

Η σημαντικότερη διαφορά ανάμεσα στις πόλεις όσον αφορά την ευκολία στην καταχώριση ιδιοκτησίας είναι ο χρόνος, που απαιτείται για να καταχωρηθεί η μεταβίβαση στο τοπικό υποθηκοφυλακείο/κτηματολογικό γραφείο. Χρειάζονται 12 ημέρες στην Πάτρα και τέσσερις μήνες στη Θεσσαλονίκη. Παρά την υστέρηση σε

αυτόν τον δείκτη, η Θεσσαλονίκη υπερέχει στον δείκτη ποιότητας διαχείρισης της γης, στον οποίο η βαθμολογία της είναι σχεδόν τριπλάσια του μέσου όρου άλλων πόλεων. Η Θεσσαλονίκη είναι η μόνη πόλη στην οποία, όχι μόνο έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες κτηματογράφησης και καταχώρισης ακίνητης περιουσίας στο

κτηματολόγιο, αλλά έχει γίνει και ψηφιακή χαρτογράφηση ολόκληρης της έκτασης του δήμου. Η πόλη διαθέτει ιστότοπο κορυφαίας τεχνολογίας, στον οποίο υπάρχει υποδομή χωρικών δεδομένων και πύλη Συστήματος Γεωγραφικών Πληροφοριών (ΣΓΠ). Αυτά τα φαινομενικά αντιφατικά δεδομένα - μεταξύ της καθυστέρησης στην εγγραφή και της υψηλής ποιότητας της διαδικασίας καταχώρισης - είναι ενδεχομένως αναμενόμενα. Όπως συμβαίνει και με οποιαδήποτε άλλη δύσκολη μεταρρύθμιση που διαταράσσει πολλές ομάδες συμφερόντων, χρειάζεται χρόνος μέχρι να γίνουν ορατά τα οφέλη. Η Θεσσαλονίκη είναι η πόλη με τη μεγαλύτερη πρόοδο στην εφαρμογή της μεταρρύθμισης του κτηματολογίου και στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που προκύπτουν κατά τη μετάβαση αυτή.

ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΒΗΜΑ;

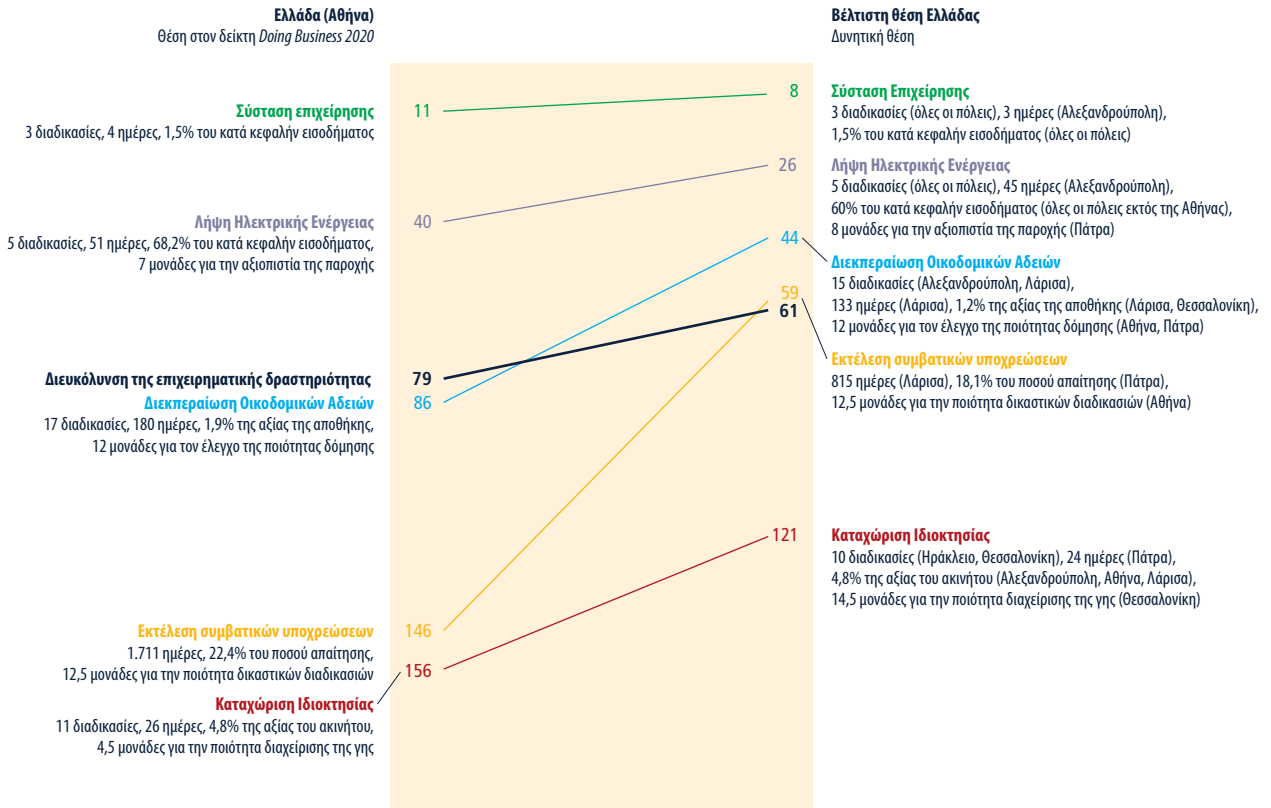
Η εξάλειψη της περιττής γραφειοκρατίας και η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διοικητικών δομών μπορούν να μειώσουν το κόστος της επιχειρηματικής δραστηριότητας για τις εγχώριες εταιρείες, ενισχύοντας την αποδοτικότητά τους και την ικανότητά τους να είναι ανταγωνιστικές στο εξωτερικό.

Η εξέταση της έκθεσης του ρυθμιστικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα υποδεικνύει πιθανές βελτιώσεις (πίνακας 1.2). Ορισμένες βελτιώσεις θα μπορούσαν να επιτευχθούν αναπαράγοντας ενωσιακές ή διεθνείς καλές πρακτικές, ενώ κάποιες άλλες βάσει εγχώριων παραδειγμάτων.

Η υιοθέτηση των καλών πρακτικών της ελληνικής πόλης με την καλύτερη απόδοση σε κάθε τομέα αξιολόγησης θα προωθούσε την Ελλάδα 18 θέσεις υψηλότερα στην παγκόσμια κατάταξη του δείκτη *Doing Business*

Ένας αποτελεσματικός τρόπος υπέρ της πρόοδου είναι να προαχθεί η ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειρίας μεταξύ των

ΣΧΗΜΑ 1.2 Αν η Αθήνα υιοθετούσε τις βέλτιστες πρακτικές κάθε πόλης, η θέση της Ελλάδας στην παγκόσμια κατάταξη όσον αφορά τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας θα βελτιωνόταν κατά 18 θέσεις, θα ανερχόταν δηλαδή στην 61η θέση

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

Σημείωση: Στην πραγματική κατάταξη, την Ελλάδα εκπροσωπεί η Αθήνα. Οι υποθετικές βέλτιστες θέσεις για τους πέντε ρυθμιστικούς τομείς που εμφανίζονται, βασίζονται στις βέλτιστες πρακτικές που καταγράφονται μεταξύ των έξι πόλεων αναφοράς της χώρας. Οι θέσεις αυτές χρησιμοποιούνται μαζί με τις πραγματικές θέσεις της Αθήνας για πέντε άλλους ρυθμιστικούς τομείς αξιολόγησης από τον δείκτη *Doing Business* (λήψη πίστωσης, προστασία των μειοψηφούντων μετόχων, καταβολή φόρων, διασυνοριακό εμπόριο και επίλυση περιπτώσεων αφερεγγυότητας), για να υπολογιστεί η υποθετική βέλτιστη θέση για τη συνολική διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

πόλεων, ώστε οι πόλεις με τη χαμηλότερη απόδοση να διδαχθούν από τις πόλεις, που βρίσκονται ψηλότερα στην κατάταξη. Η αναπαραγωγή αποτελεσματικότερων διαδικασιών, που αναπτύσσονται από άλλες πόλεις στην ίδια χώρα θα είχε σημαντικό όφελος στην αποδοτικότητα χωρίς να απαιτούνται μεγάλες νομοθετικές τροποποιήσεις.

Καθότι η Αθήνα εκπροσωπεί την Ελλάδα στην παγκόσμια κατάταξη του *Doing Business*, οι βελτιώσεις στην Αθήνα θα έχουν αντίκτυπο και στην κατάταξη της χώρας. Αν η Αθήνα αναπαρήγαγε τις βέλτιστες πρακτικές που καταγράφονται στις έξι πόλεις όσον αφορά τη σύσταση επιχείρησης, τη διεκπεραίωση οικοδομικών αδειών, τη λήψη ηλεκτρικής ενέργειας, την

καταχώριση ιδιοκτησίας και την εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων, η Ελλάδα θα ανερχόταν στην 61η θέση στην παγκόσμια κατάταξη 190 οικονομιών ως προς τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας—18 θέσεις πάνω από την τρέχουσα θέση της σύμφωνα με τον δείκτη *Doing Business 2020* (σχήμα 1.2).

Οι μικρές διοικητικές βελτιώσεις μπορούν να κάνουν μια φαινομενικά τεράστια διαφορά στις μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες δεν έχουν πρόσβαση στους πόρους και τα εργαλεία που διαθέτουν οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις για να επιτύχουν καλύτερη και ταχύτερη εξυπηρέτηση, ενώ βρίσκονται αντιμέτωπες με τη γραφειοκρατία.

Ποιες ρυθμιστικές αλλαγές στην Αθήνα θα μπορούσαν να επιτύχουν ένα τέτοιο άλμα στη συνολική κατάταξη της Ελλάδας; Αρχικά, αν η Αθήνα μείωνε τον χρόνο εκτέλεσης συμβατικών υποχρεώσεων στις 815 ημέρες, όπως η Λάρισα, και μείωνε το κόστος εκτέλεσης συμβατικών υποχρεώσεων σε 18,1% του απαιτούμενου ποσού, όπως η Πάτρα, θα ανερχόταν στην 59η θέση της κατάταξης, μπροστά από τις Κάτω Χώρες. Ομοίως, αν η Αθήνα έκανε τη διαδικασία ηλεκτροδότησης εξίσου αποτελεσματική με αυτή της Αλεξανδρούπολης και την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας εξίσου αξιόπιστη με αυτή της Πάτρας, η χώρα θα βρισκόταν στις πρώτες 10 θέσεις της ΕΕ σε αυτόν τον τομέα. Αν η διαδικασία έκδοσης οικοδομικών αδειών γινόταν εξίσου αποτελεσματική με αυτή της Λάρισας,

η Ελλάδα θα ανέβαινε 40 και πλέον θέσεις στην αντίστοιχη κατάταξη, ξεπερνώντας τη Γαλλία και την Αυστρία.

Δυνατότητα ουσιαστικής βελτίωσης υπάρχει και για άλλες πόλεις εκτός από την Αθήνα. Οι περισσότερες ελληνικές πόλεις θα μπορούσαν για παράδειγμα να διδαχθούν από τον δήμο Θεσσαλονίκης τις αποτελεσματικές διαδικασίες που ακολουθεί στον έλεγχο των αιτήσεων οικοδομικών αδειών. Η έκδοση οικοδομικής άδειας στην πόλη απαιτεί μόνο 10 ημέρες, χρονικό διάστημα κατά μέσο όρο τρεις φορές συντομότερο από ό,τι στις άλλες πέντε πόλεις. Ομοίως, η ηλεκτρονική βάση δεδομένων που χρησιμοποιούν η Αθήνα και η Πάτρα για να διεξάγουν ημερήσιους ελέγχους για την έκδοση βεβαίωσης τέλους για τη μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας θα μπορούσε να αποτελέσει παράδειγμα για άλλες πόλεις όπως το Ηράκλειο, όπου οι δημοτικοί υπάλληλοι χρειάζονται περισσότερο από έναν μήνα για να ελέγξουν αν έχουν εξοφληθεί όλες οι οφειλές, διασταυρώνοντας οι ίδιοι έντυπα έγγραφα και αποδείξεις σε βάθος 10ετίας.

Η Ελλάδα μπορεί επίσης να στραφεί στο παράδειγμα άλλων κρατών μελών της ΕΕ για καλές πρακτικές βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος

Ακόμα και με την υιοθέτηση των βελτιστων πρακτικών που εφαρμόζονται σε διάφορα σημεία της Ελλάδας στην καταχώριση ιδιοκτησίας και την εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων, η χώρα θα παρέμενε σε χαμηλή θέση σε σύγκριση με τα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ. Αν η Ελλάδα στραφεί σε παραδείγματα εκτός συνόρων, σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ, ή σε διεθνείς καλές πρακτικές, μπορεί να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητά της σε αυτούς τους δείκτες.

Η Ελλάδα, για να διευκολύνει την καταχώριση ιδιοκτησίας, θα πρέπει να ολοκληρώσει την υλοποίηση του κτηματολογίου και να μεταφέρει επίσης τα αρχεία ιδιοκτησίας σε πλήρως ψηφιακή μορφή, ώστε να διασφαλίζεται η ποιότητα και η ακρίβεια των κτηματολογικών βάσεων δεδομένων.

Η Ελλάδα θα πρέπει επίσης να εξετάσει το ενδεχόμενο να καταστήσει προαιρετική τη συμμετοχή νομικών διαμεσολαβητών (δηλ. δικηγόρων και συμβολαιογράφων) οι οποίοι είναι επί του παρόντος απαραίτητοι στη μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας. Η Πορτογαλία ακολουθεί αυτήν την πρακτική επιτρέποντας στους υπαλλήλους των υποθηκοφυλακείων να συντάσσουν επί τόπου πράξεις μεταβίβασης σε γραφεία υπηρεσιών μίας στάσης, ειδικά επιφορτισμένα με τις συναλλαγές που αφορούν την ακίνητη περιουσία.

Η Ελλάδα θα μπορούσε να διευκολύνει την εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων καταβάλλοντας μια πιο συντονισμένη προσπάθεια να συλλέξει και να χρησιμοποιήσει στοιχεία απόδοσης των δικαστηρίων για να κατανέμει εμπειριστατωμένα τους πόρους και τον φόρτο εργασίας. Οι Έλληνες δικαστές οι οποίοι επί του παρόντος δεν χρησιμοποιούν διαβουλεύσεις στο στάδιο της προδικασίας για να βοηθήσουν τα μέρη να βρουν κοινό έδαφος και να διερευνήσουν το ενδεχόμενο διακανονισμού, θα μπορούσαν να εμπνευστούν από το μοντέλο *Giustizia Semplice* της Φλωρεντίας στις προσπάθειες αξιολόγησης της καταλληλότητας των υποθέσεων για εναλλακτικούς τρόπους επίλυσης των διαφορών. Η χώρα θα μπορούσε επίσης να χρησιμοποιήσει και να βελτιστοποιήσει ηλεκτρονικά εργαλεία, όπως την ηλεκτρονική κατάθεση και την ηλεκτρονική διαχείριση των δικαστηρίων, για να βελτιώσει άμεσα τη λειτουργία των δικαστηρίων με προοπτική να εισαγάγει μελλοντικά ένα ολοκληρωμένο ηλεκτρονικό σύστημα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2 Πιθανές ευκαιρίες ρυθμιστικών βελτιώσεων στην Ελλάδα			
Ρυθμιστικός τομέας	Μεταρρυθμιστικές συστάσεις	Αρμόδια υπουργεία και υπηρεσίες*	
		Εθνικό επίπεδο	Τοπικό και περιφερειακό επίπεδο
Σύσταση Επιχείρησης	Πρώιμη της ηλεκτρονικής εγγραφής επιχειρήσεων	<ul style="list-style-type: none"> Γενικό Εμπορικό Μητρώο (ΓΕΜΗ) Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ) 	<ul style="list-style-type: none"> Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο
	Διεύρυνση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας για να συμπεριληφθεί η εγγραφή στο μητρώο κοινωνικής ασφάλισης		
	Μακροπρόθεσμη εισαγωγή ενός μοναδικού αριθμού μητρώου επιχείρησης		
Διεκπεραίωση Οικοδομικών Αδειών	Διαφάνεια και πρόσβαση στους πίνακες χρεώσεων και απλοποίηση της κλίμακας τελών	<ul style="list-style-type: none"> Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ) Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ) 	<ul style="list-style-type: none"> Δήμοι και Πολεοδομίες Περιφερειακά τμήματα της Πυροσβεστικής Περιφερειακά/Τοπικά τμήματα της Αστυνομίας Εφορείες Αρχαιοτήτων Τοπικά Κτηματολογικά Γραφεία Τοπικά Συμβούλια Αρχιτεκτονικής
	Ενδεχόμενη κατάργηση ορισμένων προαπαιτούμενων πριν την κατασκευή		
	Συγκώνευση εγκρίσεων πριν την κατασκευή		
	Βελτίωση του υπάρχοντος ηλεκτρονικού συστήματος έκδοσης οικοδομικών αδειών		
	Θέσπιση αυστηρότερων κριτηρίων για τις απαιτούμενες δεξιότητες των επαγγελματιών οι οποίοι ελέγχουν τις αιτήσεις για την έκδοση οικοδομικής άδειας		
	Θέσπιση υποχρεωτικής ασφάλισης αστικής ευθύνης που καλύπτει εργολάβους και αρχιτέκτονες σε περίπτωση δομικών ελαττωμάτων		
Λήψη Ηλεκτρικής Ενέργειας	Προσδιορισμός των ευκαιριών για την απλοποίηση των προϋποθέσεων	<ul style="list-style-type: none"> Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ) Διαχειριστής Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΔΕΔΔΗΕ) 	<ul style="list-style-type: none"> Δήμοι
	Δημιουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας για την υποβολή και παρακολούθηση της πορείας των αιτήσεων		
	Εισαγωγή συστήματος γεωγραφικών πληροφοριών (ΣΓΠ) για το δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας		
	Βελτίωση της αξιοπιστίας της παροχής		
	Δυνατότητα εξόφλησης των τελών σύνδεσης σε δόσεις		
Καταχώριση Ιδιοκτησίας	Συνέχιση και ολοκλήρωση της εφαρμογής του κτηματολογίου	<ul style="list-style-type: none"> Ελληνικό Κτηματολόγιο Υπουργείο Δικαιοσύνης Εθνική Φορολογική Αρχή 	<ul style="list-style-type: none"> Υποθηκοφυλακεία Κτηματολογικά γραφεία Δήμοι
	Αντιμέτωπη των προβλημάτων στελέχωσης του Ελληνικού Κτηματολογίου ώστε να μην δυσχεραίνεται η υλοποίηση της μεταρρύθμισης της κτηματογράφησης		
	Ψηφιοποίηση των κτηματολογικών σχεδίων και των πράξεων ιδιοκτησίας με ενιαία μορφή, σε βάση δεδομένων με δυνατότητα αναζήτησης για να διασφαλίζεται η ποιότητα και η ακρίβεια, καθώς και εφαρμογή ηλεκτρονικής καταχώρισης		
	Καθιέρωση τυποποιημένων συμβάσεων για τη μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας		
	Ενδεχόμενη δημιουργία ξεχωριστού ειδικού μηχανισμού για τον χειρισμό καταγγελιών που αφορούν υπηρεσίες του Ελληνικού Κτηματολογίου		
	Δημιουργία ειδικού μηχανισμού αποζημίωσης σε περίπτωση εσφαλμένων συναλλαγών		
Εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων	Ενδεχόμενη ανάληψη πρωτοβουλιών για τη διεκπεραίωση παλιότερων συσσωρευμένων εκκρεμοτήτων	<ul style="list-style-type: none"> Υπουργείο Δικαιοσύνης 	<ul style="list-style-type: none"> Κατά τόπους μονομελή πρωτοδικεία
	Αναθεώρηση των αναγκών σε προσωπικό και των προσωρινών πιθανών επιλογών στελέχωσης που θα βοηθήσουν τα δικαστήρια με τη μεγαλύτερη συμφόρηση να διεκπεραιώσουν συσσωρευμένες εκκρεμοότητες		
	Ενδεχόμενη βελτίωση της ανάθεσης υποθέσεων για την καλύτερη εξισορρόπηση του φόρτου εργασίας		
	Ενεργή διαχείριση του σταδίου προδικασίας και ενθάρρυνση της εναλλακτικής επίλυσης διαφορών (ΕΕΔ)		
	Θέσπιση ειδικού εμπορικού δικαστηρίου ή ειδικής διεύθυνσης και υποστήριξη των δικαστών με τα απαραίτητα εργαλεία για την εξειδίκευση σε εμπορικές υποθέσεις		
	Εξέλιξη των ηλεκτρονικών εργαλείων για τη βελτίωση της λειτουργίας των δικαστηρίων και τη διαχείριση υποθέσεων από τους δικαστές		
	Ενδεχόμενη λήψη μέτρων για μείωση του κόστους και της χρονικής διάρκειας της εκτέλεσης		

*Ο κατάλογος περιλαμβάνει τα κύρια υπουργεία και τις υπηρεσίες που έχουν αρμοδιότητα σε κάθε ρυθμιστικό τομέα, ενδέχεται όμως να εμπλέκονται και άλλοι φορείς.

Σημείωση: Όλες οι μεταρρυθμιστικές συστάσεις αναλύονται λεπτομερώς στο τέλος της ενότητας του αντίστοιχου δείκτη.

1. Σύσταση επιχείρησης

Οι μικρές και οι πολύ μικρές επιχειρήσεις είναι ο κορμός της ελληνικής οικονομίας. Όπως ήταν αναμενόμενο, η απλοποίηση των προϋποθέσεων έναρξης, οι οποίες είναι συχνά οι πρώτοι κρατικοί κανονισμοί με τους οποίους καλείται να είναι σύννομος ένας επιχειρηματίας, αποτελεί βασικό στόχο των μεταρρυθμιστικών προσπαθειών της κυβέρνησης τα τελευταία χρόνια. Η Ελλάδα διαθέτει πλέον υπηρεσία μίας στάσης και ηλεκτρονική πλατφόρμα για τη σύσταση επιχειρήσεων. Ο αντίκτυπος αυτών των μεταρρυθμίσεων θα φανεί τα επόμενα χρόνια. Πολλά ωστόσο θα εξαρτηθούν από τη δημιουργία ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος και μετά το στάδιο της έναρξης, ώστε οι επιχειρήσεις να μπορούν να αναπτύσσονται, να δημιουργούν θέσεις εργασίας και να εντατικοποιούν καινοτομίες.

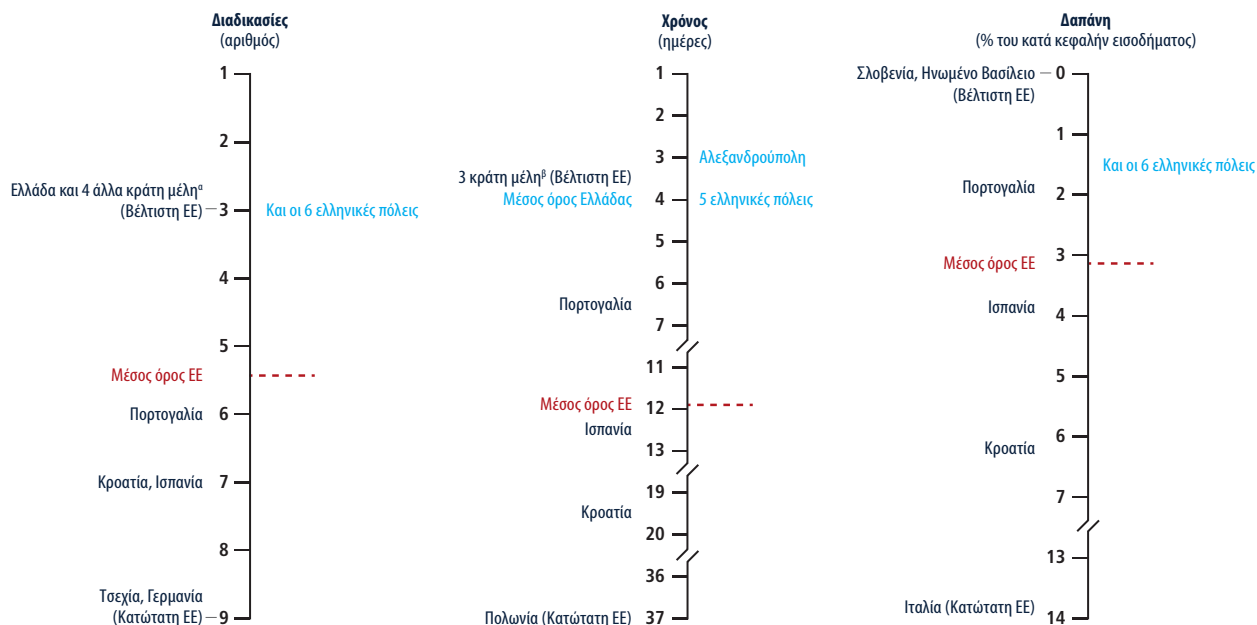
Η σύσταση μιας επιχείρησης στην Ελλάδα είναι πιο εύκολο από οπουδήποτε στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η έναρξη μιας επιχείρησης στην Ελλάδα απαιτεί μόνο τρεις διαδικασίες (σχήμα 1.3). Μόνο άλλα τέσσερα κράτη μέλη της ΕΕ το έχουν καταφέρει, η Εσθονία, η Φινλανδία, η Ιρλανδία και η Σλοβενία. Οι Έλληνες επιχειρηματίες έχουν χρόνο αναμονής περίπου τεσσάρων ημερών για την έναρξη της επιχείρησής τους με κόστος που ισοδυναμεί με το 1,5% του κατά κεφαλήν εισοδήματος και είναι μικρότερο από το μισό του μέσου όρου της ΕΕ. Με μια δαπάνη 250 ευρώ (ή και λιγότερο, αν η διαδικασία γίνει ηλεκτρονικά) οι επιχειρηματίες μπορούν να εγγραφούν απευθείας στο εμπορικό μητρώο, χωρίς να χρειάζεται να προσλάβουν επαγγελματίες

διαμεσολαβητές. Βάσει νόμου, το ελάχιστο ποσό, που πρέπει να κατατεθεί σε μετρητά, πριν τη σύσταση της επιχείρησης, υπό μορφή κεφαλαίου, είναι το συμβολικό ποσό του ενός (1) ευρώ.¹

Η διαδικασία δεν ήταν πάντα τόσο εύκολη. Η σύσταση επιχείρησης στην Ελλάδα προϋπέθετε παλαιότερα την επίσκεψη σε πολλές κρατικές υπηρεσίες, 15 διαφορετικές διαδικασίες, συμπλήρωση πολυάριθμων αιτήσεων, αναμονή άνω του ενός μήνα και καταβολή τελών, που ξεπερνούσαν συνολικά το 20% του κατά κεφαλήν εισοδήματος. Για την εγγραφή της επιχείρησης, οι Έλληνες επιχειρηματίες έπρεπε επίσης να καταθέσουν σε τράπεζα ποσό μεγαλύτερο του 100% του κατά κεφαλήν εισοδήματος.² Αυτό ξεκίνησε να αλλάζει το 2008, με τον νόμο 3661/2008, ο οποίος μείωσε την ελάχιστη

ΣΧΗΜΑ 1.3 Η σύσταση επιχείρησης στην Ελλάδα είναι σχετικά γρήγορη και οικονομική σε σύγκριση με τους εταίρους της στην ΕΕ

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

Σημείωση: Οι μέσοι όροι για την Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζονται σε στοιχεία της οικονομίας των 28 κρατών μελών της ΕΕ.

^α Εσθονία, Φινλανδία, Ιρλανδία και Σλοβενία.

^β Δανία, Εσθονία και Κάτω Χώρες.

κεφαλαιακή απαίτηση και το απαιτούμενο χρονικό διάστημα για τη δημοσίευση της ανακοίνωσης εγγραφής στο μητρώο για τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης. Η διαδικασία εγγραφής βελτιώθηκε ακόμα περισσότερο τον Απρίλιο του 2011, όταν η Ελλάδα δημιούργησε την ηλεκτρονική πλατφόρμα του ΓΕΜΗ, η οποία συνδέει πολλές δημόσιες υπηρεσίες.³ Έναν χρόνο αργότερα, με τον νόμο 4072/2012 θεσπίστηκε μια νέα, πιο απλή και πιο ευέλικτη μορφή εταιρείας—η Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία (ΙΚΕ)—με ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση ενός (1) ευρώ. Το κόστος εγγραφής μειώθηκε ξανά το 2014. Επίσης, η βελτιωμένη ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα στις φορολογικές αρχές και το Εμπορικό Επιμελητήριο εξάλειψε την ανάγκη να προσκομίζουν οι επιχειρηματίες ξεχωριστή φορολογική ενημερότητα το 2016.⁴ Οι υπάλληλοι του Εμπορικού Επιμελητηρίου μπορούν να διασταυρώνουν άμεσα τα στοιχεία με τη φορολογική αρχή και να καθορίζουν κατά πόσον οι ιδρυτές της εταιρείας έχουν εκκρεμείς φορολογικές υποχρεώσεις τη στιγμή της εγγραφής.

Ταυτόχρονα με την απλοποίηση εισήχθησαν και οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες. Αρχικά, πρόσβαση στην πύλη ηλεκτρονικής εγγραφής επιχειρήσεων είχαν μόνο εκπρόσωποι του ΓΕΜΗ και συμβολαιογράφοι. Το 2018, η πρόσβαση έγινε ελεύθερη για το κοινό. Σήμερα, ένας επιχειρηματίας μπορεί να έχει πρόσβαση στην πύλη⁵ με ηλεκτρονικό αναγνωριστικό ή με προσωπικό κλειδί—αριθμό που λαμβάνει από τη φορολογική αρχή και να εγγράψει μια επιχείρηση χωρίς να μετακινείται από το γραφείο του και χωρίς να προσκομίζει έγγραφα σε έντυπη μορφή. Η δαπάνη εγγραφής είναι 30% χαμηλότερη για όσους επιλέγουν τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες.⁶

Οι επιχειρηματίες πρέπει να ακολουθήσουν μόνο τρεις διαδικασίες και χρειάζονται μόνο τέσσερις ημέρες για την εγγραφή της επιχείρησης στα μητρώα

Στην Ελλάδα, η σύσταση επιχείρησης παντού στη χώρα έχει το ίδιο κόστος

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3 Η σύσταση επιχείρησης παντού στην Ελλάδα απαιτεί 4 ημέρες ή λιγότερο και ισοδυναμεί με 1,5% του κατά κεφαλήν εισοδήματος

Πόλη	Θέση	Βαθμολογία (0–100)	Διαδικασίες (αριθμός)	Χρόνος (ημέρες)	Δαπάνη (% του κατά κεφαλήν εισοδήματος)
Αλεξανδρούπολη	1	96,25	3	3	1,5
Αθήνα	2	96,00	3	4	1,5
Ηράκλειο	2	96,00	3	4	1,5
Θεσσαλονίκη	2	96,00	3	4	1,5
Λάρισα	2	96,00	3	4	1,5
Πάτρα	2	96,00	3	4	1,5

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

Σημείωση: Η κατάταξη βασίζεται στη μέση βαθμολογία που συγκεντρώνεται για τις διαδικασίες, τον χρόνο, το κόστος και το ελάχιστο κεφάλαιο σχετικά με τη σύσταση επιχείρησης. Η βαθμολογία κανονικοποιείται σε εύρος 0 έως 100 (όσο υψηλότερη η βαθμολογία, τόσο καλύτερη είναι). Για περισσότερες λεπτομέρειες, ανατρέξτε στο κεφάλαιο «Το πρόγραμμα *Doing Business* και η έκθεση *Doing Business* στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία και Ιταλία».

και τις ίδιες τρεις διαδικασίες, οι οποίες χρειάζονται τρεις ή τέσσερις ημέρες για να ολοκληρωθούν (πίνακας 1.3).

Το πρώτο βήμα για τη σύσταση επιχείρησης στην Ελλάδα είναι η υποβολή της αίτησης εγγραφής και των εγγράφων της σύστασης ηλεκτρονικά ή δια ζώσης στην υπηρεσία μίας στάσης του τοπικού εμπορικού και βιομηχανικού επιμελητηρίου. Οι επιχειρηματίες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τυποποιημένα ή προσαρμοσμένα έγγραφα σύστασης.⁷ Όλες οι παρεχόμενες πληροφορίες κοινοποιούνται αυτόματα στις αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες και μέσα σε μία ή δύο⁸ ημέρες—συντομότερα στην περίπτωση ηλεκτρονικών αιτήσεων—οι ιδρυτές λαμβάνουν επιβεβαίωση της εμπορικής εγγραφής (την επονομαζόμενη «ανακοίνωση σύστασης», η οποία

περιλαμβάνει την εγγραφή της εταιρείας ή τον αριθμό ΓΕΜΗ και τον αριθμό φορολογικού μητρώου (ΑΦΜ). Η ανακοίνωση εκδίδεται σε ψηφιακή μορφή, αν η αίτηση υποβλήθηκε ηλεκτρονικά. Μαζί με την ανακοίνωση, ο επιχειρηματίας παίρνει υπογεγραμμένα αντίγραφα του καταστατικού της επιχείρησης και προσωρινούς κωδικούς σύνδεσης για πρόσβαση στις πύλες του εμπορικού μητρώου και της φορολογικής αρχής. Ο Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ) ενημερώνεται αυτόματα για τη σύσταση της εταιρείας μέσω της πλατφόρμας του ΓΕΜΗ.

Το επόμενο στάδιο είναι η επίσκεψη στο τοπικό γραφείο του ΕΦΚΑ για την εγγραφή του διευθυντή της επιχείρησης. Η εγγραφή άλλων μελών της νέας εταιρείας είναι προαιρετική.⁹

ΣΧΗΜΑ 1.4 Πώς λειτουργεί η διαδικασία εγγραφής επιχείρησης στην Ελλάδα;

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

Οι ελληνικές εταιρείες πρέπει επίσης να αποκτήσουν εταιρική σφραγίδα, την οποία μπορούν να προμηθευτούν στο εμπόριο. Οι σφραγίδες είναι απαραίτητες, ειδικά στις συναλλαγές με εμπορικές τράπεζες για αιτήσεις δανείων, υποθήκες ή πιστοποιητικά έκδοσης μετοχών (σχήμα 1.4).

ΠΟΙΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ;

Δεδομένου του μεγάλου αριθμού των βελτιώσεων, που έχουν γίνει στη διαδικασία εγγραφής επιχειρήσεων τα τελευταία χρόνια, είναι σημαντικές οι διαρκείς ενημερωτικές εκστρατείες για την εξοικείωση των ενδιαφερομένων μερών του ιδιωτικού τομέα με τις μεταρρυθμίσεις στις διαδικασίες, ώστε να διασφαλιστεί η πλήρης υιοθέτηση των νέων ρυθμίσεων από την επιχειρηματική κοινότητα. Σε μεταγενέστερο στάδιο, η χώρα θα μπορούσε να εξετάσει πιθανές βελτιώσεις στους παρακάτω τομείς.

Πρωώθηση της ηλεκτρονικής εγγραφής επιχειρήσεων

Χάρη εν μέρει σε κίνητρα, που δόθηκαν από την κυβέρνηση, όπως η παροχή ηλεκτρονικής εγγραφής με σημαντικά χαμηλότερο κόστος από την εγγραφή σε έντυπη μορφή, αυξάνει ο αριθμός των επιχειρήσεων, που εγγράφονται ηλεκτρονικά στην Ελλάδα. Ωστόσο, οι περισσότερες αιτήσεις εγγραφής εξακολουθούν να γίνονται με φυσική παρουσία σε υπηρεσίες μίας στάσης των επιμελητηρίων.

Για να αυξηθεί ακόμα περισσότερο η υιοθέτηση της ηλεκτρονικής εγγραφής, η κυβέρνηση θα πρέπει να συνεχίσει την εκστρατεία ενημέρωσης του κοινού επισημαίνοντας τα οφέλη και θα πρέπει να συνεχίσει να εκπαιδεύει τα ενδιαφερόμενα μέρη και να τα καθυστεράει σχετικά με την εγκυρότητα των ηλεκτρονικών δεδομένων. Στις προσπάθειες μπορούν να συνδράμουν τα κατά τόπους Εμπορικά και Βιομηχανικά Επιμελητήρια.

Οι περισσότερες χώρες που ολοκλήρωσαν με επιτυχία τη μετάβαση σε ένα πλήρως

ηλεκτρονικό σύστημα εγγραφών, στην αρχή ενθάρρυναν τη χρήση του για μερικά χρόνια και ύστερα, όταν είχε πλέον υιοθετηθεί σε μεγάλο βαθμό, διέκοψαν το σύστημα υποβολής εντύπων. Μία από αυτές τις χώρες είναι η Νέα Ζηλανδία, η οποία έχει μεταβεί σταδιακά σε ένα αποκλειστικά ηλεκτρονικό σύστημα την τελευταία δεκαετία και πλέον. Διατηρώντας το σύστημα υποβολής εντύπων, ξεκίνησε να παρέχει τη δυνατότητα ηλεκτρονικής εγγραφής με σημαντικά χαμηλότερο κόστος και με εγγυημένο χρονικό περιθώριο. (Η εγγραφή μπορεί να ολοκληρωθεί εντός 24 ωρών.) Όταν η χρήση του ηλεκτρονικού συστήματος εγγραφών έφτασε σε σημαντικά επίπεδα, η Νέα Ζηλανδία έκανε υποχρεωτική την ηλεκτρονική εγγραφή και κατήργησε σταδιακά την εγγραφή μέσω της υποβολής εντύπων.

Ομοίως, η ηλεκτρονική κατάθεση είναι ουσιαστικά πλέον ο κανόνας σε όλο το Ηνωμένο Βασίλειο. Το ποσοστό των νέων εταιρειών, που έχουν εγγραφεί ηλεκτρονικά αυξήθηκε ραγδαία τα πρώτα χρόνια, από 25% το 2001—τη χρονιά που εισήχθηκε η ηλεκτρονική εγγραφή—σε 95% το 2009 και 98% το 2013.¹⁰ Οι επιχειρηματίες, που προτιμούν να επισκεπτόνται οι ίδιοι το μητρώο καλούνται να χρησιμοποιήσουν υπολογιστές της υπηρεσίας για να εγγραφούν ηλεκτρονικά.

Διεύρυνση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας για να συμπεριληφθεί η εγγραφή στο μητρώο κοινωνικής ασφάλισης

Επί του παρόντος, ο Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ) λαμβάνει πληροφορίες για τη νεοσύστατη εταιρεία μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του ΓΕΜΗ. Ωστόσο, ο εκπρόσωπος της εταιρείας πρέπει να επισκεφτεί ο ίδιος το αρμόδιο γραφείο ΕΦΚΑ, για να ολοκληρώσει την εγγραφή και να εξασφαλίσει την ικανότητα της εταιρείας να λειτουργεί ως εργοδότης.

Το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο επεκτείνει τις δυνατότητες και τη διαλειτουργικότητα της πλατφόρμας του ΓΕΜΗ με προοπτική να δημιουργήσει ένα ενιαίο, ενοποιημένο ηλεκτρονικό περιβάλλον

χρήστη. Ως αποτέλεσμα όλων αυτών των εξελισσόμενων προσπαθειών, οι επιχειρηματίες θα μπορούν σύντομα να εγγράφονται στον ΕΦΚΑ ηλεκτρονικά.

Η Σλοβενία αποτελεί ένα φιλόδοξο παράδειγμα: χάρη στη διασυνδεσιμότητα των συστημάτων διαφορετικών υπηρεσιών μέσω μίας ενιαίας ηλεκτρονικής πλατφόρμας (e-Vem), οι επιχειρηματίες μπορούν να εγγραφούν στο μητρώο επιχειρήσεων, τη στατιστική υπηρεσία, τη φορολογική αρχή και το ισοτιπούτο υγείας με μία διαδικασία.

Μακροπρόθεσμη εισαγωγή ενός μοναδικού αριθμού μητρώου επιχείρησης

Οι νεοσύστατες εταιρείες στην Ελλάδα σήμερα λαμβάνουν ξεχωριστό αριθμό μητρώου από κάθε υπηρεσία, στην οποία εγγράφουν την επιχείρηση. Η έκδοση ενός ενιαίου, μοναδικού αριθμού μητρώου θα διευκόλυνε την κοινοποίηση πληροφοριών μεταξύ των υπηρεσιών. Υπάρχει ήδη το παράδειγμα της γειτονικής Βουλγαρίας, όπου η αρχή εγγραφής επιχειρήσεων δημιουργεί έναν μοναδικό αριθμό μητρώου επιχείρησης για εγγραφή της στη φορολογική αρχή, τη στατιστική υπηρεσία, τον φορέα κοινωνικής ασφάλισης και άλλες υπηρεσίες.

Η Ελλάδα θα μπορούσε να το ακολουθήσει. Η θέσπιση ενιαίου αριθμού μητρώου επιχείρησης για όλες τις συναλλαγές με τις δημόσιες υπηρεσίες θα διευκόλυνε τους ελέγχους συμμόρφωσης καθ' όλη την πορεία μιας επιχείρησης και θα αποδέσμευε τις επιχειρήσεις από τον διοικητικό φόρτο της υποβολής στοιχείων πολλές φορές και σε διαφορετικές υπηρεσίες. Η Νορβηγία έχει κάνει ένα ακόμα βήμα: από το 2005, έχει επιβάλει τη νομική υποχρέωση σε όλες τις δημόσιες αρχές να χρησιμοποιούν τα δεδομένα του κεντρικού συντονιστικού μητρώου νομικών προσώπων και να μην ζητούν από τις επιχειρήσεις να υποβάλουν εκ νέου τα στοιχεία.¹¹

Μια κοινή προσέγγιση στην υλοποίηση μιας τέτοιας μεταρρύθμισης είναι η εκχώρηση μοναδικού αριθμού μητρώου ταυτόχρονα με την εγγραφή της επιχείρησης,

ο οποίος στη συνέχεια χρησιμοποιείται και από άλλες αρχές όπως η φορολογική αρχή ή ο φορέας κοινωνικής ασφάλισης. Μια άλλη προσέγγιση, που χρησιμοποιείται στη Νορβηγία, είναι η εκχώρηση μοναδικού αριθμού μητρώου στους επιχειρηματίες πριν προχωρήσουν στην εγγραφή της επιχείρησής τους. Ο αριθμός μητρώου και οι πληροφορίες ταυτοποίησης διατίθενται στη συνέχεια σε όλες τις υπηρεσίες, που εμπλέκονται στη διαδικασία εγγραφής. Ανεξάρτητα από την προσέγγιση, η μεταρρύθμιση δεν απαιτεί απαραίτητα την εισαγωγή ενός εντελώς νέου συστήματος αριθμών μητρώου. Παραδείγματος χάριν, η βελγική κυβέρνηση μετέτρεπε απλώς τον παλιό ΑΦΜ σε εταιρικό.¹²

Η ύπαρξη κοινού αριθμού μητρώου για τις επιχειρήσεις προϋποθέτει κοινή βάση δεδομένων, διαλειτουργικά συστήματα και χαρτογράφηση και τη μετατροπή των υφιστάμενων αναγνωριστικών ταυτότητας. Η διαδικασία είναι σχετικά σύνθετη και δαπανηρή. Παρόλα αυτά, αυξάνει ο αριθμός των χωρών που υιοθετούν κοινούς αριθμούς μητρώου για να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα του δημόσιου τομέα και να μειώσουν τον διοικητικό φόρτο των επιχειρήσεων.

2. Διεκπεραίωση Οικοδομικών Αδειών

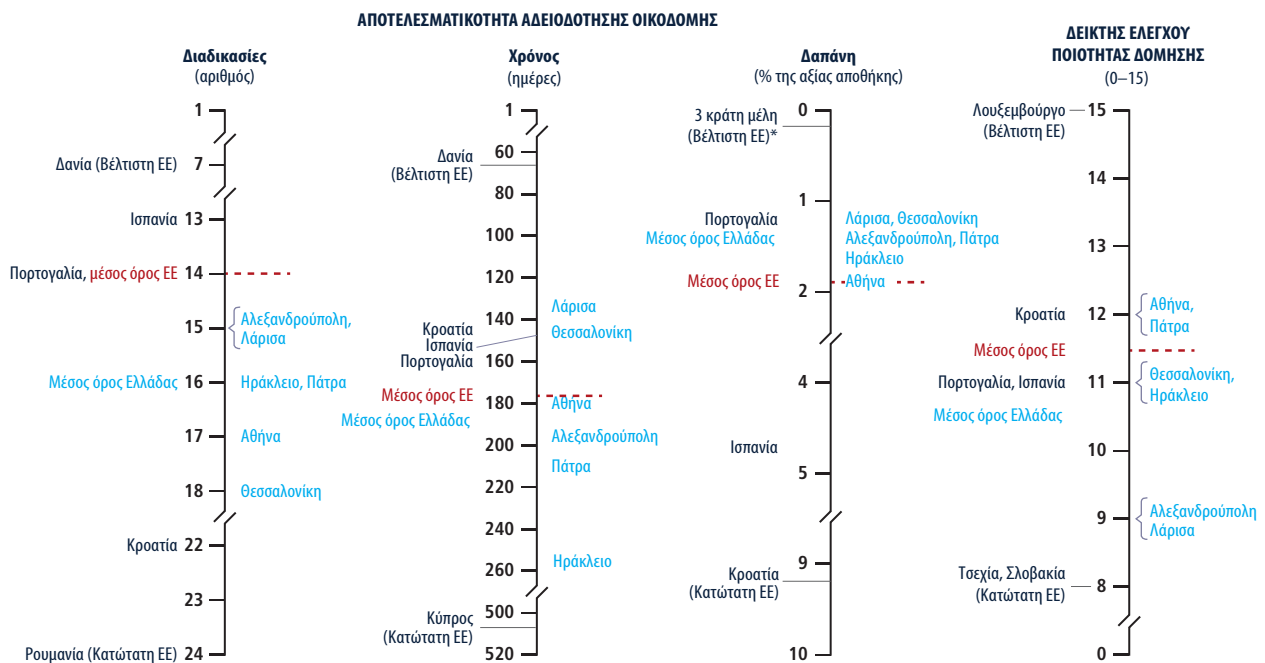
Ο κατασκευαστικός κλάδος είναι μία από τις κύριες οικονομικές κινητήριες δυνάμεις μιας οικονομίας. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση συνιστά περίπου το 9% του συνολικού ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος και παρέχει 18 εκατομμύρια άμεσες θέσεις εργασίας.¹³ Παρόλο που στην Ελλάδα οι επενδύσεις στον κατασκευαστικό τομέα δεν έχουν επανέλθει στα προ κρίσης επίπεδα, αυξάνονται, ωστόσο με σταθερό ρυθμό. Με δεδομένη την πρόβλεψη να αγγίξουν ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης ύψους 4,7% μέχρι το 2022, οι επενδύσεις αυτές αναμένεται να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των συσσωρευμένων εκκρεμοτήτων της χώρας σε ζητήματα υποδομών, οι οποίες αυξήθηκαν σημαντικά κατά την πολυετή οικονομική κρίση.¹⁴

Είναι σημαντικό να ακολουθείται μια ομαλή διαδικασία για την απόκτηση οικοδομικής άδειας. Σύμφωνα με μελέτες, οι μακροχρόνιες καθυστερήσεις στην απόκτηση άδειας μπορεί να οδηγήσουν σε υψηλότερο κόστος συναλλαγής και σε λιγότερα κατασκευαστικά έργα.¹⁵ Όμως δεν είναι πάντα εύκολο να βρεθεί η σωστή ισορροπία ανάμεσα στην ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα στους κανονισμούς που διέπουν τις κατασκευές. Μια υπέρμετρα σύνθετη ρύθμιση θα ωθούσε ενδεχομένως τις κατασκευές σε ένα ανεπίσημο καθεστώς, υπονομεύοντας τον σκοπό της. Η πρόκληση που αντιμετωπίζουν οι κυβερνήσεις είναι να θέτουν συνετούς κανόνες που καλύπτουν ζητήματα ασφαλείας χωρίς να παρεμποδίζουν άσκοπα τους εργολάβους.

Η έκδοση οικοδομικών αδειών είναι οικονομική αλλά θα μπορούσε να είναι αποτελεσματικότερη

Στην Ελλάδα, ένας επιχειρηματίας ολοκληρώνει κατά μέσο όρο 16 διαδικασίες για την απόκτηση μιας οικοδομικής άδειας σε διάστημα 187 ημερών και με κόστος που ανέρχεται στο 1,4% της αξίας της αποθήκης. Η διαδικασία είναι ελαφρώς πιο αργή σε σύγκριση με τον μέσο όρο των κρατών μελών της ΕΕ, τις 176,5 ημέρες, αλλά πολύ πιο οικονομική από τον μέσο όρο των κρατών μελών της ΕΕ, που ανέρχεται στο 1,9% της αξίας της αποθήκης (σχήμα 1.5). Στην Ισπανία ειδικότερα, η οικοδομική άδεια υπερβαίνει το κόστος της Ελλάδας κατά το τριπλάσιο και στην Κροατία κατά το εξαπλάσιο.

ΣΧΗΜΑ 1.5 Οι ενέργειες για οικοδομικές άδειες στην Ελλάδα είναι σχετικά οικονομικές

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

Σημείωση: Οι μέσοι όροι για την Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζονται σε στοιχεία της οικονομίας των 28 κρατών μελών της ΕΕ. Οι μέσοι όροι για την Ελλάδα βασίζονται στις έξι πόλεις αναφοράς. Τα κράτη μέλη εκπροσωπούνται από την πρωτεύουσα της χώρας σύμφωνα με την παγκόσμια κατάταξη του δείκτη *Doing Business*.

*Τσεχία, Εσθονία και Σλοβακία.

Πάνω από το μισό χρονικό διάστημα που χρειάζεται ο ενδιαφερόμενος για τις ενέργειες που απαιτούνται για τη διεκπεραίωση οικοδομικών αδειών σε όλες τις ελληνικές πόλεις αφιερώνεται για να αποκτηθούν εννέα απαιτούμενες εγκρίσεις πριν καν ξεκινήσει την κατασκευή. Σε αυτές περιλαμβάνεται και η ίδια η οικοδομική άδεια και η γνωστοποίηση έναρξης εργασιών (σχήμα 1.6). Οι εργολάβοι χρειάζονται από εννέα διαδικασίες στη Λάρισα έως 12 στην Αλεξανδρούπολη, την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, ενώ ο μέσος όρος των κρατών μελών της ΕΕ είναι μόνον επτά. Στο Βέλγιο και την Πορτογαλία οι εργολάβοι χρειάζονται μόνο τέσσερις εγκρίσεις πριν την έναρξη της κατασκευής.

Στην Ελλάδα ο επιχειρηματίας πρέπει πρώτα να προσκομίσει τίτλο κυριότητας, απόσπασμα κτηματολογίου και κτηματολογικό σχέδιο από το τοπικό κτηματολογικό γραφείο. Στη συνέχεια, πρέπει να προσλάβει ιδιωτική εταιρεία για να συντάξει το τοπογραφικό διάγραμμα, το οποίο μαζί με τους εγκεκριμένους όρους δόμησης ορίζει τις προδιαγραφές δόμησης στο συγκεκριμένο οικόπεδο. Χρειάζεται επίσης μελέτη ενεργητικής πυροπροστασίας από το τοπικό τμήμα της Πυροσβεστικής και έγκριση του έργου από το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής, καθώς και απόδειξη προκαταβολής εισφορών στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ). Οι

περισσότερες πόλεις ζητούν και πιστοποιητικό από την Εφορεία Αρχαιοτήτων.

Αφού ληφθούν όλες οι εγκρίσεις, τότε μόνον μπορεί ο επιχειρηματίας να υποβάλει αίτηση για αρχική οικοδομική έγκριση/άδεια από τον δήμο. Σε αυτό το στάδιο ο αρχιτέκτονας καταθέτει τα γενικά σχέδια (δηλ. την προμελέτη) του κτιρίου, όπως μεταξύ άλλων το διάγραμμα κάλυψης και δόμησης, το τοπογραφικό διάγραμμα, τη βεβαίωση χρήσης γης και τους τίτλους κυριότητας. Η αρχική άδεια/έγκριση δεν επιτρέπει στον εργολάβο να ξεκινήσει την κατασκευή. Αυτή η άδεια ισχύει μόνο για έναν χρόνο, στη διάρκεια του οποίου ο εργολάβος πρέπει να καταθέσει την αρχική μελέτη, συμπεριλαμβανομένων των λεπτομερών επιμέρους μελετών (π.χ., στατική, ηλεκτρολογική, μηχανολογική, υδραυλική). Ενώ η αρχική άδεια/έγκριση είναι πλέον προαιρετική σύμφωνα με τον Νόμο 4495/2017, οι περισσότερες εταιρείες συνεχίζουν να ακολουθούν αυτή τη διαδικασία, καθώς εξοικονομεί χρόνο σε μεταγενέστερο στάδιο, όταν εκδίδεται η οριστική οικοδομική άδεια, ειδικά σε περίπτωση τυχόν νομικών αξιώσεων ή προβλημάτων.¹⁶

Την ευθύνη του ποιοτικού ελέγχου κατά τη διάρκεια της κατασκευής και μετά την ολοκλήρωσή της έχει ο επιβλέπων μηχανικός. Έτσι, υπάρχει ελάχιστη επαφή με τις τοπικές αρχές κατά τη διάρκεια της κατασκευής και μετά την ολοκλήρωσή της, με

εξαίρεση τον έλεγχο θεμελίωσης και τον τελικό έλεγχο από τους Ελεγκτές Δόμησης, βάσει του σχετικού εθνικού μητρώου.¹⁷

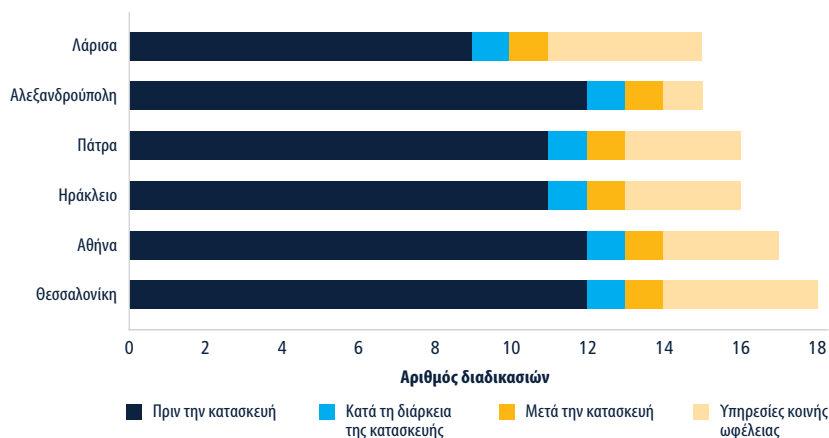
Οι εργολάβοι στη Λάρισα αντιμετωπίζουν λιγότερη γραφειοκρατία και συντομότερους χρόνους αναμονής

Παρόλο που το σύστημα έκδοσης οικοδομικών αδειών στην Ελλάδα ρυθμίζεται σε εθνικό επίπεδο από τον νόμο 4495/2017, κυριαρχούν οι κατά τόπους διαφορές ως προς την εφαρμογή του. Οι ενέργειες που απαιτούνται για τις οικοδομικές άδειες στη Λάρισα είναι ευκολότερες και απαιτούν διάστημα 133 ημερών και κόστος ύψους 1,2% της αξίας της αποθήκης (πίνακας 1.4). Η διαδικασία είναι δυσκολότερη στο Ηράκλειο, καθώς διαρκεί σχεδόν το διπλάσιο διάστημα και κοστίζει 25% περισσότερο.

Η Λάρισα είναι επίσης η πόλη που απαιτεί τον μικρότερο αριθμό διαδικασιών μαζί με την Αλεξανδρούπολη. Στη Λάρισα, με Υπουργική Απόφαση του 2008¹⁸ μόνο το κέντρο της πόλης έχει χαρακτηριστεί ως περιοχή αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Εφόσον η αποθήκη που χρησιμοποιείται ως μελέτη περίπτωσης στην έκθεση *Doing Business* πρόκειται θεωρητικά να ανεγερθεί στην περιφέρεια της πόλης, δεν εμπίπτει σε ζώνη αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Επομένως, η Λάρισα είναι η μόνη πόλη που δεν απαιτεί επιτόπιο έλεγχο και κατά συνέπεια άδεια από την αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων, ούτε γνωστοποίηση στην αρμόδια υπηρεσία πριν την έναρξη των εργασιών. Στην Αλεξανδρούπολη η Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης (ΔΕΥΑΑ) δεν διενεργεί επιτόπιο έλεγχο των εργασιών σύνδεσης του ιδιοκτήτη σε αντίθεση με τις άλλες πόλεις. Αντίθετα, είναι ευθύνη του εργολάβου να διασφαλίσει τη σωστή διεξαγωγή των εργασιών σύνδεσης στην ιδιόκτητη έκταση.

Από την άλλη πλευρά, η έκδοση οικοδομικών αδειών περιλαμβάνει 18 διαδικασίες στη Θεσσαλονίκη, τη μοναδική πόλη στην οποία οι τοπικές αρχές απαιτούν προκαταρκτική επιβεβαίωση σκοπιμότητας από την επιχείρηση ύδρευσης πριν την

ΣΧΗΜΑ 1.6 Οι εγκρίσεις πριν την κατασκευή αντιστοιχούν περίπου στο 70% του συνολικού αριθμού ενεργειών που απαιτούνται για τις οικοδομικές άδειες στην Ελλάδα

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.4 Η διεκπεραίωση οικοδομικών αδειών είναι ευκολότερη στη Λάρισα και δυσκολότερη στο Ηράκλειο

Πόλη	Θέση	Βαθμολογία (0–100)	Διαδικασίες (αριθμός)	Χρόνος (ημέρες)	Δαπάνη (% της αξίας αποθήκης)	Δείκτης ελέγχου ποιότητας δόμησης (0–15)
Λάρισα	1	70,85	15	133	1,2	9
Θεσσαλονίκη	2	70,13	18	146	1,2	11
Αθήνα	3	69,53	17	180	1,9	12
Πάτρα	4	69,09	16	209	1,4	12
Αλεξανδρούπολη	5	66,03	15	196	1,4	9
Ηράκλειο	6	63,99	16	255	1,5	11

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

Σημείωση: Η κατάταξη βασίζεται στη μέση βαθμολογία που συγκεντρώνεται για τις διαδικασίες, τον χρόνο και το κόστος που αφορούν τις ενέργειες για τις οικοδομικές άδειες και τον δείκτη ελέγχου ποιότητας δόμησης. Η βαθμολογία κανονικοποιείται σε εύρος 0 έως 100 (όσο υψηλότερη η βαθμολογία, τόσο καλύτερη είναι). Για περισσότερες λεπτομέρειες, ανατρέξτε στο κεφάλαιο «Το πρόγραμμα *Doing Business* και η έκθεση *Doing Business* στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία και Ιταλία».

κατασκευή, ώστε να διασφαλίσουν ότι ο δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης. Αυτό το κτίριο μπορεί να συνδεθεί στο τοπικό

δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης. Αυτό το στάδιο στη Θεσσαλονίκη είναι επιπλέον

της πιο λεπτομερούς επιβεβαίωσης που διεξάγουν οι επιχειρήσεις ύδρευσης όλων των πόλεων, όταν ένας ιδιοκτήτης καταθέτει αίτηση σύνδεσης στο δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης μετά από την ολοκλήρωση της κατασκευής. Επιπλέον, η Θεσσαλονίκη και η Αλεξανδρούπολη είναι οι μόνες πόλεις στις οποίες, αν η κατασκευή περιλαμβάνει και κατάληψη του πεζοδρομίου (όπως συμβαίνει με τη μελέτη περίπτωσης της έκθεσης *Doing Business*), οι τοπικές αρχές πρέπει να εκδώσουν ξεχωριστή άδεια πριν ξεκινήσει η κατασκευή.

Στο Ηράκλειο και την Πάτρα, όπου απαιτούνται 16 διαδικασίες, οι δήμοι δεν χρειάζεται να ενημερωθούν πριν ξεκινήσουν οι εργασίες (πίνακας 1.5).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.5 Οι εργολάβοι στην Αλεξανδρούπολη και τη Λάρισα έχουν να ολοκληρώσουν λιγότερες τυπικές διαδικασίες για την έκδοση αδειών οικοδομής

Διαδικασία	Αθήνα	Αλεξανδρούπολη	Ηράκλειο	Θεσσαλονίκη	Λάρισα	Πάτρα
1. Απόκτηση απόδειξης ιδιοκτησίας, αποσπάσματος κτηματολογικού διαγράμματος και κτηματογραφικού διαγράμματος	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
2. Απόκτηση Τοπογραφικού Διαγράμματος	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
3. Υποβολή αίτησης για τη χορήγηση πιστοποιητικού έγκρισης της αρχαιολογικής υπηρεσίας	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Δ/Υ	Ναι
4. Απόκτηση πιστοποιητικού έγκρισης από την αρχαιολογική υπηρεσία	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Δ/Υ	Ναι
5. Απόκτηση έγκρισης του έργου από το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
6. Απόκτηση πιστοποιητικού ενεργητικής πυροπροστασίας	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
7. Απόκτηση προκαταρκτικής βεβαίωσης από την επιχείρηση ύδρευσης και αποχέτευσης για τη δυνατότητα πραγματοποίησης του έργου	Δ/Υ	Δ/Υ	Δ/Υ	Ναι	Δ/Υ	Δ/Υ
8. Απόκτηση απόδειξης προκαταβολής στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ)	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
9. Αίτηση και απόκτηση αρχικής άδειας/έγκρισης από τον Δήμο	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
10. Αίτηση και λήψη οικοδομικής άδειας από τον Δήμο	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
11. Ενημέρωση της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας σχετικά με την έναρξη των εργασιών και διενέργεια επιτόπιου ελέγχου στην εκκαφή	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Δ/Υ	Ναι
12. Απόκτηση σφραγίδας της τελικής οικοδομικής άδειας από την αστυνομία	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
13. Απόκτηση άδειας για την έναρξη της κατασκευής, γνωστοποίηση στον Δήμο της έναρξης των εργασιών	Ναι	Ναι	Δ/Υ	Ναι	Ναι	Δ/Υ
14. Αίτηση και πραγματοποίηση ελέγχου εργασιών θεμελίωσης	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
15. Πραγματοποίηση τελικού ελέγχου από το Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης και απόκτηση Πιστοποιητικού Ελέγχου Κατασκευής	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
16. Αίτηση σύνδεσης με το δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
17. Έλεγχος από την επιχείρηση ύδρευσης και αποχέτευσης	Ναι	Δ/Υ	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
18. Έλεγχος από την επιχείρηση ύδρευσης και αποχέτευσης των εργασιών του ιδιοκτήτη και καταβολή των τελών σύνδεσης	Δ/Υ	Δ/Υ	Δ/Υ	Δ/Υ	Ναι	Δ/Υ
19. Σύνδεση στο δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης	Ναι	Περιλαμβάνεται στη διαδικασία 16	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

Η Λάρισα δεν έχει μόνο τις ταχύτερες διαδικασίες όσον αφορά τις ενέργειες για οικοδομικές άδειες, αλλά τις εκδίδει και πιο γρήγορα, σε 133 ημέρες. Η μη συμμετοχή της αρμόδιας Εφορείας Αρχαιοτήτων επιταχύνει τις διαδικασίες στη Λάρισα, αλλά και η έγκριση από το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής απαιτεί διάστημα μόνο 18 ημερών στην πόλη, ενώ το αντίστοιχο διάστημα στην Αθήνα είναι έως και 45 ημέρες. Σε όλες τις πόλεις το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής, το οποίο αποτελείται από εκπροσώπους διαφόρων υπηρεσιών, όπως η πολεοδομία, ο δήμος και το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ), συγκαλείται κάθε δύο εβδομάδες. Στην Αθήνα ωστόσο, τα μέλη του Συμβουλίου έχουν πολύ μεγαλύτερο φόρτο εργασίας και συνεπώς απαιτείται πολύ μεγαλύτερο διάστημα για να δοθεί μια έγκριση.

Το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα για τις ενέργειες οικοδομικών αδειών απαιτείται στο Ηράκλειο, όπου η απόκτηση της οικοδομικής άδειας ολοκληρώνεται σχεδόν σε δύο μήνες. Οι επιχειρηματίες που καταθέτουν συχνά αιτήσεις για οικοδομικές άδειες στο Ηράκλειο έχουν επισημάνει διοικητικές ανεπάρκειες στην πολεοδομική υπηρεσία του δήμου, όπως ο μεγάλος φόρτος εργασίας και η έλλειψη προσωπικού. Έχουν

επίσης παρατηρήσει ότι και η Εφορεία Αρχαιοτήτων Ηρακλείου είναι υποστελεχωμένη. Παρόλο που απαιτούνται 10 με 12 ημέρες για την έκδοση πιστοποιητικού από την Εφορεία Αρχαιοτήτων στην Αθήνα, την Πάτρα και τη Θεσσαλονίκη, στο Ηράκλειο απαιτούνται πάνω από έξι εβδομάδες.

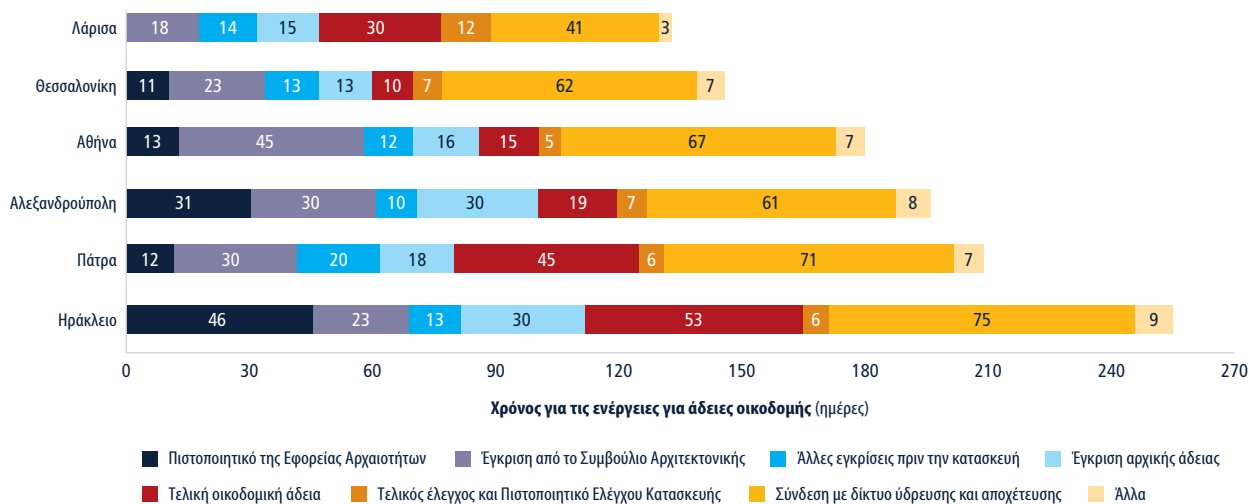
Ο δήμος Θεσσαλονίκης διακρίνεται ως ο πιο αποτελεσματικός όσον αφορά τη διεκπεραίωση των αιτήσεων για οικοδομικές άδειες. Χάρη στον αποτελεσματικό συντονισμό των δημοτικών και δημόσιων αρχών που εξετάζουν τις αιτήσεις, η έκδοση οικοδομικής άδειας απαιτεί μόνο 10 ημέρες, σε αντίθεση με 45 ημέρες στην Πάτρα και 53 στο Ηράκλειο (σχήμα 1.7). Το παράδειγμα της Θεσσαλονίκης αποδεικνύει τις δυνατότητες που έχουν οι μεγάλες πόλεις να επιτύχουν θεσμική αποτελεσματικότητα και ποιότητα αξιοποιώντας τις οικονομίες κλίμακας και επενδύοντας στον εκσυγχρονισμό της διοίκησης.

Παρόλο που υπάρχει ενιαία νομοθεσία όσον αφορά τη διαδικασία έκδοσης οικοδομικών αδειών, υπάρχουν διαφορές στο είδος των ελέγχων που διενεργούνται από τους ελληνικούς δήμους όταν εξετάζουν αιτήσεις για οικοδομικές άδειες. Γενικά, όλοι οι δήμοι εξασφαλίζουν ότι έχουν

κατατεθεί τα απαραίτητα σχέδια, όπως προβλέπει η εθνική νομοθεσία, αλλά δεν εξετάζουν όλοι οι δήμοι τα σχέδια αυτά ως προς την ορθότητα, διότι η ευθύνη της ορθότητας βαρύνει τον μηχανικό του έργου. Μερικές φορές διενεργούνται πιο ενδελεχείς έλεγχοι, ανάλογα με την πόλη. Στην Αθήνα και τη Λάρισα παραδείγματος χάριν, ο δήμος ελέγχει το τοπογραφικό διάγραμμα με λεπτομέρεια, όπως και το διάγραμμα κάλυψης και δόμησης. Στη Θεσσαλονίκη, εκτός από τους προαναφερόμενους ελέγχους, ο δήμος ελέγχει επίσης ενδελεχώς τους τίτλους κυριότητας. Στην Αλεξανδρούπολη, εκτός από τον έλεγχο του τοπογραφικού διαγράμματος και του διαγράμματος κάλυψης, ο δήμος διενεργεί επίσης τεχνικό έλεγχο του πιστοποιητικού της Εφορείας Αρχαιοτήτων και έλεγχο των αρχιτεκτονικών σχεδίων που έχουν υποβληθεί, για να διαπιστωθεί ότι συμφωνούν με την έγκριση που εξέδωσε το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής.

Τέλος, ο χρόνος που απαιτείται για τις ενέργειες οικοδομικών αδειών επηρεάζεται από την αποτελεσματικότητα των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας. Το χρονικό διάστημα για τη σύνδεση στο δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης κυμαίνεται από 41 ημέρες στη Λάρισα έως 75 ημέρες στο Ηράκλειο.

ΣΧΗΜΑ 1.7 Το χρονικό διάστημα για την απόκτηση οικοδομικής άδειας είναι συντομότερο στη Θεσσαλονίκη

Τα έξοδα για την έκδοση οικοδομικών αδειών διαφέρουν αναλόγως με την πόλη και υπάρχει γενικευμένη έλλειψη διαφάνειας

Το κόστος για την έκδοση οικοδομικών αδειών είναι σχετικά χαμηλό στην Ελλάδα και κυμαίνεται από 1,2% της αξίας της αποθήκης στη Λάρισα και τη Θεσσαλονίκη έως 1,9% στην Αθήνα. Οι διακυμάνσεις οφείλονται κυρίως στις διαφορές ως προς τα τέλη οικοδομικής άδειας που ορίζουν οι δήμοι στο πλαίσιο της εθνικής νομοθεσίας. Ο τρόπος προσδιορισμού των τελών διαφέρει από πόλη σε πόλη και η έλλειψη διαφάνειας είναι γενικευμένη. Κανένας δήμος δεν διαθέτει ηλεκτρονικό ή έντυπο πίνακα χρεώσεων και τόσο οι ιδιώτες επαγγελματίες όσο και οι δημόσιοι υπάλληλοι επισημαίνουν την πολυπλοκότητα του υπολογισμού των εν λόγω δαπανών.¹⁹

Στην Αλεξανδρούπολη, τη Λάρισα, την Πάτρα και τη Θεσσαλονίκη—όπου οι δημόσιοι υπάλληλοι διέθεσαν πληροφορίες για το εκτιμώμενο κόστος αφού εισήγαγαν τα στοιχεία της μελέτης περίπτωσης στο λογισμικό της υπηρεσίας— η διάφρωση της δαπάνης ήταν πολύπλοκη και περιλάμβανε δημοτικά τέλη, ξεχωριστά τέλη για την πολεοδομία, τέλος υπέρ του ΤΕΕ, τέλη προκαταβολής ασφαλιστικών εισφορών, δύο διαφορετικά τέλη χαρτοσήμου (έκαστο βάσει της αξίας του έργου), ξεχωριστά τέλη χαρτοσήμου επί της ασφαλιστικής δαπάνης και της εισφοράς στο ΤΕΕ και τέλος υπέρ του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ).²⁰ Η Πάτρα χρεώνει επίσης ένα τέλος υπέρ του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (ΕΜΠ), καθώς και φόρο επί των αποδοχών.

Μια άλλη αιτία της διακύμανσης του κόστους μεταξύ των πόλεων αφορά τα τέλη επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, τα οποία ορίζονται σε τοπικό επίπεδο από τις επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης. Μία σύνδεση στο δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης παρόλο που δεν είναι πολύ δαπανηρή, μπορεί να κοστίζει μεταξύ άνω των 900 ευρώ στην Πάτρα έως σχεδόν 3.000 ευρώ στην Αλεξανδρούπολη.

Η Αθήνα και η Πάτρα διαθέτουν τους ισχυρότερους μηχανισμούς ελέγχου ποιότητας δόμησης

Όσον αφορά τους κανονισμούς ποιότητας δόμησης, όλες οι ελληνικές πόλεις διαθέτουν ισχυρούς μηχανισμούς ελέγχου ποιότητας κατά τη διάρκεια της κατασκευής και μετά την ολοκλήρωσή της, σύμφωνα με όσα προβλέπει ο νόμος 4030 του 2011, ο οποίος ρυθμίζει τους ελέγχους.²¹

Ωστόσο, όσον αφορά τον έλεγχο ποιότητας πριν την έναρξη της κατασκευής, κάποιες πόλεις έχουν υψηλότερη βαθμολογία από άλλες (πίνακας 1.6). Η Αθήνα και η Πάτρα διαθέτουν τους ισχυρότερους μηχανισμούς ελέγχου ποιότητας, ενώ η Αλεξανδρούπολη και η Λάρισα διαθέτουν τους ασθενέστερους. Στην Αθήνα και την Πάτρα μόνο πιστοποιημένοι διπλωματούχοι μηχανικοί ή αρχιτέκτονες με έναν ελάχιστο αριθμό ετών εμπειρίας μπορούν να απασχοληθούν στην Πολεοδομία για τον έλεγχο των κατασκευαστικών σχεδίων και τη διασφάλιση συμμόρφωσης με τους κανονισμούς. Στην Αλεξανδρούπολη και τη Λάρισα μπορεί να απασχολείται στην Πολεοδομία και προσωπικό με πτυχίο τεχνικής εκπαίδευσης και καμία απαιτούμενη ελάχιστη προϋπηρεσία όταν υπάρχει έλλειψη πιστοποιημένων διπλωματούχων μηχανικών ή αρχιτεκτόνων. Ομοίως με την Αθήνα και την Πάτρα, το Ηράκλειο και η Θεσσαλονίκη προσλαμβάνουν αποκλειστικά πιστοποιημένους διπλωματούχους αρχιτέκτονες και μηχανικούς αλλά δεν απαιτούν ελάχιστο αριθμό ετών εμπειρίας.²²

ΠΟΙΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ;

Διαφάνεια και πρόσβαση στους πίνακες χρεώσεων και απλοποίηση της κλίμακας τελών

Δεδομένης της απουσίας πινάκων χρεώσεων και της καταγεγραμμένης πολυπλοκότητας στον υπολογισμό των δαπανών για την έκδοση οικοδομικής άδειας και στις έξι πόλεις, οι τοπικές αρχές οφείλουν να αναζητήσουν τρόπους να απλοποιήσουν τις πληροφορίες αυτές και να τις κοινοποιούν

κατάλληλα. Οι δήμοι που παρέχουν εύκολη πρόσβαση σε σαφή και πλήρη στοιχεία βοηθούν τους επαγγελματίες και τους επενδυτές να εκτιμούν καλύτερα το κόστος για τη συμμόρφωση με τις απαιτούμενες τυπικές διαδικασίες του κλάδου των κατασκευών.

Μια συνήθης κοινή πρακτική είναι η χρέωση μικρών σταθερών ποσών για απλά έργα, που ενέχουν αμελητέο κίνδυνο για τη δημόσια υγεία και ασφάλεια.²³ Οι χρεώσεις αυτές δεν θα πρέπει να είναι τόσο μικρές ώστε να μην επαρκούν να καλύψουν το κόστος, αλλά ούτε και τόσο μεγάλες ώστε να επιβαρύνουν ανώφελα τα μικρά έργα. Σε πολλές χώρες που εφαρμόζουν μεταρρυθμίσεις τα τέλη οικοδομικής άδειας έχουν ως βάση την αποζημίωση του κόστους της παρεχόμενης υπηρεσίας και όχι τη συγκέντρωση πρόσθετων εσόδων. Στη Νέα Ζηλανδία τα τέλη ορίζονται έτσι ώστε να καλύπτουν το κόστος που συνδέεται με τον έλεγχο των σχεδίων και τυχόν επιτόπιους ελέγχους, καθώς και με γενικά έξοδα. Η Ουγγαρία κατηγοριοποιεί το μέγεθος των κτιρίων και ορίζει ανάλογα τα τέλη. Σε κάποιες περιπτώσεις ορίζονται και πρόσθετα διοικητικά τέλη.

Για μεγαλύτερη διαφάνεια, οι ελληνικές πόλεις θα μπορούσαν να ακολουθήσουν το παράδειγμα της Μπολόνιας²⁴ της Ιταλίας και της Φάρο²⁵ της Πορτογαλίας. Και οι δύο πόλεις παρέχουν ηλεκτρονικά εργαλεία για να βοηθούν τους επενδυτές να υπολογίζουν τα έξοδα που σχετίζονται με τις αιτήσεις για έκδοση οικοδομικής άδειας. Οι ελληνικές πόλεις χρησιμοποιούν ήδη λογισμικό για τον υπολογισμό των τελών. Το λογισμικό αυτό θα μπορούσε να διατεθεί δημόσια, στον ιστότοπο κάθε δήμου. Επί του παρόντος, 164 οικονομίες ανά τον κόσμο διαθέτουν δημόσια πίνακες χρεώσεων.²⁶

Ενδεχόμενη κατάργηση ορισμένων προαπαιτούμενων πριν την κατασκευή

Για όλα τα κατασκευαστικά έργα στην Ελλάδα απαιτείται έγκριση της μελέτης πυροπροστασίας από τα περιφερειακά τμήματα της πυροσβεστικής. Για να

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.6 Η Αθήνα και η Πάτρα διαθέτουν τους ισχυρότερους μηχανισμούς ελέγχου ποιότητας		Αθήνα	Πάτρα	Ηράκλειο	Θεσσαλονίκη	Αλεξανδρούπολη	Λάρισα
Δείκτης ελέγχου ποιότητας δόμησης (0–15)		12	12	11	11	9	9
Ποιότητα κανονισμών δόμησης (0–2)	Υπάρχει εύκολη πρόσβαση στους κανονισμούς δόμησης;	1	1	1	1	1	1
	Είναι σαφείς καθορισμένες οι προϋποθέσεις για την απόκτηση οικοδομικής άδειας;	0	0	0	0	0	0
Έλεγχος ποιότητας πριν από την κατασκευή (0–1)	Υπάρχει πιστοποιημένος διπλωματούχος αρχιτέκτονας ή μηχανικός στην επιτροπή ή την ομάδα που εξετάζει και εγκρίνει τις αιτήσεις για κάθε οικοδομική άδεια;	1	1	1	1	0	0
Έλεγχος ποιότητας κατά τη διάρκεια της κατασκευής (0–3)	Οι επιθεωρήσεις είναι υποχρεωτικές δια νόμου κατά τη διάρκεια της κατασκευής;	1	1	1	1	1	1
	Οι επιθεωρήσεις κατά τη διάρκεια της κατασκευής εφαρμόζονται στην πράξη;	1	1	1	1	1	1
Έλεγχος ποιότητας μετά την κατασκευή (0–3)	Ο τελικός έλεγχος είναι υποχρεωτικός δια νόμου;	2	2	2	2	2	2
	Ο τελικός έλεγχος εφαρμόζεται στην πράξη;	1	1	1	1	1	1
Καθεστώς ευθύνης και ασφάλισης (0–2)	Τα μέρη που εμπλέκονται στην κατασκευή υπέχουν εκ του νόμου ευθύνη για τα λανθάνοντα ελαττώματα του κτιρίου κατά τη χρήση;	1	1	1	1	1	1
	Τα μέρη που εμπλέκονται στην κατασκευή υποχρεούνται εκ του νόμου να συνάψουν ασφαλιστήριο συμβόλαιο ως προς την ευθύνη για λανθάνοντα ελαττώματα—ή ασφάλιση δεκαετούς ευθύνης (10 έτη)—για την κάλυψη ενδεχόμενων δομικών ελαττωμάτων ή προβλημάτων του κτιρίου κατά τη χρήση;	0	0	0	0	0	0
Επαγγελματικές πιστοποιήσεις (0–4)	Απαιτούνται ελάχιστες δεξιότητες του επαγγελματία ο οποίος φέρει την ευθύνη να πιστοποιήσει ότι τα αρχιτεκτονικά και στατικά σχέδια είναι σύμφωνα με τους ισχύοντες οικοδομικούς κανονισμούς;	2	2	1	1	0	0
	Απαιτούνται ελάχιστες δεξιότητες του επαγγελματία που διενεργεί τις τεχνικές επιθεωρήσεις κατά τη διάρκεια της κατασκευής;	2	2	2	2	2	2

Υψηλότερη βαθμολογία.

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

Σημείωση: Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τη βαθμολογία κάθε ερώτησης, ανατρέξτε στο κεφάλαιο «Σημειώσεις δεδομένων».

ληφθεί η έγκριση, ο αρχιτέκτονας ή ο πολιτικός μηχανικός πρέπει να συντάξει την παθητική μελέτη και ο ηλεκτρολόγος ή ο μηχανολόγος μηχανικός πρέπει να συντάξει την ενεργητική μελέτη, η οποία πρέπει να συνοδεύεται από τα τεχνικά σχέδια της αποθήκης. Σύμφωνα με τον νόμο 4156/2013, ο μηχανικός κατασκευής²⁷ έχει την αποκλειστική ευθύνη για την πυρασφάλεια του νέου κτιρίου, παρόλο που η ενεργητική μελέτη πρέπει ούτως ή άλλως να συνοδεύεται από την έγκριση της πυροσβεστικής για να μπορεί να κατατεθεί στον δήμο. Στην πράξη ωστόσο, η πυροσβεστική εξακολουθεί να ελέγχει την ενεργητική μελέτη, ενώ η πολεοδομία την παθητική. Βάσει της υπάρχουσας

ρητής νομοθεσίας για την ευθύνη των μηχανικών, οι σχεδιαστές του έργου θα πρέπει να έχουν την ευθύνη της συμμόρφωσης του σχεδιασμού παθητικής και ενεργητικής πυροπροστασίας σύμφωνα με τις προδιαγραφές χωρίς να εμπλέκεται η πυροσβεστική.

Αν πρέπει να διεξαχθούν επιπλέον έλεγχοι στην περίπτωση κτιρίων υψηλού κινδύνου, όπως σχολεία και εμπορικά κέντρα, τότε ο δήμος ή η πυροσβεστική μπορούν να προβούν στις κατάλληλες ενέργειες κατά τη διαδικασία έγκρισης της οικοδομικής άδειας. Η Ρωσική Ομοσπονδία εισήγαγε πρόσφατα μια τέτοια προσέγγιση στον νέο Ομοσπονδιακό Κώδικα Αστικής

Ανάπτυξης, στο πλαίσιο της υιοθέτησης ευρωπαϊκών καλών πρακτικών και στήριξης των τμημάτων πολιτικής άμυνας, στην προσπάθειά τους να εστιάσουν στην πρόληψη κινδύνων σοβαρών πυρκαγιών στα αστικά κέντρα.

Επίσης, υπό αναθεώρηση θα μπορούσαν να τεθούν και οι προϋποθέσεις που καθορίζουν τον τύπο των κτιρίων που χρειάζονται έγκριση από τα Συμβούλια Αρχιτεκτονικής. Επί του παρόντος, ο νόμος 4495/2017 δεν είναι σαφής ως προς τον τύπο των κτισμάτων που χρειάζονται έγκριση. Παραδείγματος χάριν, τα Συμβούλια Αρχιτεκτονικής των έξι πόλεων που μελετήθηκαν θα μπορούσαν να

υλοποιούν τη διαδικασία έγκρισης ανέγερσης αποθήκης της περίπτωσης μελέτης της έκθεσης *Doing Business*, παρόλο που η νομοθεσία δεν το ορίζει ρητά. Η νομοθεσία θα μπορούσε να αναθεωρηθεί, ώστε να συμπεριλάβει σαφή κατηγοριοποίηση των κτιρίων βάσει ανάλυσης κινδύνου, ώστε τα κτίρια χαμηλού κινδύνου, όπως η αποθήκη της περίπτωσης μελέτης, να μην χρειάζονται έλεγχο από το Συμβούλιο.

Επίσης, η σφράγιση της τελικής οικοδομικής άδειας πριν από την έναρξη της κατασκευής πρέπει να γίνεται σήμερα με τη φυσική παρουσία των Ελλήνων επιχειρηματιών στο αστυνομικό τμήμα. Αν η αστυνομία εξακολουθεί να θέλει να ενημερώνεται για την έναρξη της κατασκευής, θα μπορούσε ο δήμος να την ενημερώνει απευθείας, ώστε να αποφεύγονται περαιτέρω ενέργειες από την πλευρά του επιχειρηματία.

Μια άλλη διαδικασία που έχει περιθώρια αναθεώρησης είναι η απόδειξη προκαταβολής εισφορών στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ) από τους εργολάβους. Η Ελλάδα ψήφισε τον νόμο 2434/1996 για να αντιμετωπίσει την παραοικονομία και προκλήσεις όπως η αποφυγή καταβολής ασφαλιστικών εισφορών από τον κατασκευαστικό κλάδο και η ικανοποίηση της κρίσιμης ανάγκης να μεγιστοποιηθούν οι εισπράξεις. Και ενώ οι στόχοι του νόμου είναι θεμιτοί, η προϋπόθεση προκαταβολής είναι ένα μεγάλο βάρος για τους επιχειρηματίες. Σύμφωνα με τον νόμο, κάθε κατασκευαστικό έργο πρέπει να προϋπολογίζεται και να προκαταβάλλονται οι εκτιμώμενες ασφαλιστικές εισφορές ως προϋπόθεση για την κατάθεση αίτησης οικοδομικής άδειας. Οι ασφαλιστικές εισφορές υπολογίζονται με βάση το μέγεθος του κτιρίου, το οποίο καθορίζει κατά προσέγγιση τον αριθμό εργασιμων ημερών και την ελάχιστη αμοιβή κάθε εργαζόμενου. Αυτή η απαίτηση προϋποθέτει συχνά επαναλαμβανόμενες επαφές με τον ΕΦΚΑ μέχρι να εκδοθεί η απόδειξη καταβολής και να μπορεί ο επενδυτής να προχωρήσει το έργο. Η διαδικασία ωστόσο, δεν σχετίζεται με αυτή καθεαυτή

τη διαδικασία έγκρισης της κατασκευής. Οι περισσότερες χώρες που εξετάζονται από τον δείκτη του *Doing Business* διαχειρίζονται αποτελεσματικά τις διαδικασίες των κατασκευών χωρίς να απαιτούν προκαταβολή και, συνεπώς, βάσει αυτού, οι ελληνικές αρχές θα μπορούσαν να την καταργήσουν.

Συγχώνευση εγκρίσεων πριν την κατασκευή

Πριν υποβάλουν αίτηση οικοδομικής άδειας, οι επιχειρηματίες στην Ελλάδα πρέπει να λάβουν κατά μέσο όρο 10 εγκρίσεις και επικυρώσεις εγγράφων που αφορούν το έργο τους. Για κάθε έγκριση ο αιτών πρέπει να απευθυνθεί σε διαφορετική υπηρεσία. Οι δήμοι θα μπορούσαν ενδεχομένως να βελτιώσουν τη διαδικασία θεσπίζοντας ένα ενιαίο σημείο επαφής που θα φέρει την ευθύνη συντονισμού της διαδικασίας των εγκρίσεων με όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες και θα παρακολουθεί το χρονοδιάγραμμά της.

Η επιλογή της υπηρεσίας μίας στάσης σε παρεμφερή προβλήματα υιοθετείται ευρέως από τα κράτη μέλη της ΕΕ. Στην Κύπρο για παράδειγμα, ο αιτών πρέπει να προσκομίσει απλώς ένα αντίγραφο του τοπογραφικού διαγράμματος του οικοπέδου και μία πολεοδομική άδεια για να μπορεί να καταθέσει αίτηση για οικοδομική άδεια. Όσον αφορά τις υπόλοιπες απαιτούμενες βεβαιώσεις, όπως από την υπηρεσία τηλεπικοινωνιών, αποχέτευσης, δημόσιων έργων, την Εφορεία Αρχαιοτήτων και την πυροσβεστική, ο δήμος είναι υπεύθυνος να προωθήσει την αίτηση και να λάβει τα σχετικά σχέδια από τις εν λόγω υπηρεσίες, για να χορηγήσει βεβαίωση και έγκριση. Στη Μάλτα μετά την ηλεκτρονική κατάθεση της αίτησης για οικοδομική άδεια από τον ενδιαφερόμενο, η υπηρεσία χωροταξικού σχεδιασμού επικοινωνεί αυτόματα με 11 δημόσιες υπηρεσίες, των οποίων η αρμοδιότητα μπορεί να αφορά την αίτηση. Ο αιτών δεν χρειάζεται να έρθει σε επαφή με αυτές τις υπηρεσίες.

Από το 2005, 36 οικονομίες διεθνώς έχουν συστήσει υπηρεσίες μίας στάσης για τη διεκπεραίωση των οικοδομικών αδειών.²⁸

Βελτίωση του υπάρχοντος ηλεκτρονικού συστήματος έκδοσης οικοδομικών αδειών

Τον Οκτώβριο του 2018, η Ελλάδα υιοθέτησε ένα πλήρως ηλεκτρονικό σύστημα για την υποβολή και τον έλεγχο των αιτήσεων οικοδομικής άδειας, υπό τη διαχείριση του ΤΕΕ. Η αίτηση και όλα τα συνοδευτικά έγγραφα (συμπεριλαμβανομένης της αρχιτεκτονικής, ηλεκτρολογικής, μηχανολογικής και στατικής μελέτης) πρέπει να υποβληθούν ηλεκτρονικά. Τα φυσικά αντίγραφα δεν γίνονται πλέον δεκτά. Όλα τα τμήματα του δήμου ελέγχουν τα αρχεία επίσης μέσω του συστήματος. Ωστόσο, το σύστημα θα μπορούσε να επωφεληθεί από περαιτέρω βελτιώσεις.

Πολλοί δημοτικοί υπάλληλοι ανέφεραν ότι είναι δύσκολο να γίνει έλεγχος σε αρχιτεκτονικά σχέδια και τοπογραφικά διαγράμματα σε οθόνη υπολογιστή που δεν έχει κατάλληλο μέγεθος. Έτσι, κάποιες φορές, ζητούν από τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τα απαραίτητα έγγραφα σε έντυπη μορφή. Επιπλέον, η ηλεκτρονική πλατφόρμα θα βελτιωνόταν με ένα σύστημα ειδοποιήσεων, ώστε οι υπάλληλοι να ειδοποιούνται αυτόματα όταν λαμβάνουν ένα αρχείο προς έλεγχο. Με τις παρούσες συνθήκες, οι υπάλληλοι πρέπει να συνδέονται καθημερινά στο σύστημα και να βλέπουν αν έχουν κάποιο αρχείο για έλεγχο, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η πιθανότητα παράβλεψης ενός αρχείου ή καθυστέρησης του ελέγχου του.

Η Ελλάδα θα μπορούσε ενδεχομένως μακροπρόθεσμα να διασυνδέσει όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες στο ηλεκτρονικό σύστημα, όπως τη Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς, την πυροσβεστική, το Ελληνικό Κτηματολόγιο, τον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης και τα Συμβούλια Αρχιτεκτονικής. Θα πρέπει να υπάρχουν ενσωματωμένες διαδικασίες ασφάλειας για τον απόρρητο χαρακτήρα και την ασφάλεια των πληροφοριών που παρέχουν οι επαγγελματίες του κατασκευαστικού κλάδου. Επίσης, με την ηλεκτρονική διασύνδεση των υπηρεσιών ο αιτών θα μπορεί να αποστέλλει όλες τις αιτήσεις

των προεγκρίσεων μέσω ενός συστήματος το οποίο θα κοινοποιεί ηλεκτρονικά τα έγγραφα και τα σχέδια στις επιμέρους υπηρεσίες. Ιδανικά, οι υπηρεσίες θα μπορούσαν να ελέγχουν τα έγγραφα εντός του συστήματος και να εκδίδουν επίσης ηλεκτρονικά τις εγκρίσεις.

Αρκετές χώρες έχουν ήδη θέσει σε εφαρμογή πλήρως μηχανογραφημένα συστήματα έκδοσης οικοδομικών αδειών. Οι εργολάβοι στην Αυστρία, τη Δανία, την Ισλανδία, τη Νορβηγία και την Πορτογαλία μπορούν να ολοκληρώσουν ηλεκτρονικά τις αιτήσεις οικοδομικής άδειας. Και πολλές χώρες οι οποίες εισήγαγαν μεταρρυθμιστικές λύσεις με υπηρεσίες μίας στάσης, τις βελτίωσαν σταδιακά ενσωματώνοντας περισσότερες υπηρεσίες. Η Σερβία για παράδειγμα ενεργοποίησε το 2016 ένα σύστημα ηλεκτρονικής έκδοσης οικοδομικών αδειών και εν καιρώ συνδέσε σε αυτό όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες. Μέσα σε μόλις τρία χρόνια, το χρονικό διάστημα που απαιτούν οι ενέργειες των οικοδομικών αδειών στη Σερβία μειώθηκε από 289 σε 106 ημέρες.

Θέσπιση αυστηρότερων κριτηρίων για τις απαιτούμενες δεξιότητες των επαγγελματιών οι οποίοι ελέγχουν τις αιτήσεις για την έκδοση οικοδομικής άδειας

Η έκδοση οικοδομικών αδειών είναι μια πολύπλοκη διαδικασία που εμπλέκει πολλά ενδιαφερόμενα μέρη. Η διαχείριση της διαδικασίας προϋποθέτει οι υπηρεσίες έκδοσης να είναι στελεχωμένες με τεχνικά ειδικευμένους υπαλλήλους. Χρειάζονται πιο αυστηρά κριτήρια για τα προσόντα που πρέπει να διαθέτουν οι επαγγελματίες που απασχολούνται με την έκδοση και τον έλεγχο των οικοδομικών αδειών.

Η Αλεξανδρούπολη, το Ηράκλειο, η Λάρισα και η Θεσσαλονίκη, δηλαδή οι πόλεις με τα λιγότερα ελάχιστα απαιτούμενα προσόντα των επαγγελματιών που ελέγχουν τις αιτήσεις οικοδομικών αδειών, θα μπορούσαν να στραφούν στην Αθήνα και την Πάτρα για καλές πρακτικές. Η Αθήνα και η Πάτρα έχουν τα αυστηρότερα κριτήρια για τα προσόντα των εν λόγω δημόσιων

υπαλλήλων. Και οι δύο πόλεις προσλαμβάνουν μηχανικούς ή αρχιτέκτονες για τον έλεγχο των οικοδομικών σχεδίων με ελάχιστο αριθμό ετών εμπειρίας, πτυχίο ανώτατης σχολής και εγγραφή στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ) ύστερα από επιτυχείς εξετάσεις.

Σε διεθνές επίπεδο, πάνω από τις μισές οικονομίες τις οποίες μελετά ο δείκτης *Doing Business*, προϋποθέτουν οι επαγγελματίες που ελέγχουν τα οικοδομικά σχέδια να είναι πτυχιούχοι αρχιτέκτονες ή μηχανικοί ανώτατης εκπαίδευσης και να διαθέτουν ελάχιστο αριθμό ετών εμπειρίας.²⁹

Θέσπιση υποχρεωτικής ασφάλισης αστικής ευθύνης που καλύπτει εργολάβους και αρχιτέκτονες σε περίπτωση δομικών ελαττωμάτων

Παρόλο που οι εργολάβοι και οι αρχιτέκτονες στην Ελλάδα φέρουν νομική ευθύνη για δομικά ελαττώματα ή οικοδομικά προβλήματα, δεν υποχρεούνται να έχουν ασφαλιστική κάλυψη σε περίπτωση πιθανού κόστους που θα προκύψει από δομικά ελαττώματα του κτιρίου κατά τη χρήση. Από την ασφάλιση αυτού του είδους επωφελούνται και οι πελάτες και οι εργολάβοι και ενθαρρύνονται οι κατασκευαστικές εταιρείες, και ειδικά οι μικρές και οι μεσαίες κατασκευαστικές εταιρείες, να αναλαμβάνουν περισσότερα έργα.³⁰ Η Ελλάδα θα μπορούσε να ακολουθήσει το παράδειγμα της Γαλλίας, η οποία υιοθέτησε από τους πρώτους το καθεστώς υποχρεωτικής ασφάλισης με δεκαετή (10 έτη) ασφαλιστικά συμβόλαια. Η ίδια ασφαλιστική υποχρέωση ισχύει για όλα τα νέα κτίρια, ανεξάρτητα από τη χρήση τους.³¹ Απαιτούνται δύο επίπεδα κάλυψης δομικών ελαττωμάτων: η ασφάλιση των ιδιοκτητών του κτιρίου (*dommage ouvrage*) και η δεκαετής ασφάλιση των εργολάβων.

3. Λήψη Ηλεκτρικής Ενέργειας

Η ηλεκτρική ενέργεια αποτελεί σημαντικό στοιχείο στην ανταγωνιστικότητα μιας οικονομίας. Για έναν επιχειρηματία, ο οποίος θέλει να θέσει μια αποθήκη σε πλήρη λειτουργία, πριν ξεκινήσει τη δραστηριότητά του, το χρονικό διάστημα, που απαιτείται για τη σύνδεση της αποθήκης στο δίκτυο ηλεκτροδότησης, μπορεί να είναι ζωτικής σημασίας. Σύμφωνα με έρευνες, οι πιο απλές και λιγότερο δαπανηρές διαδικασίες σύνδεσης σχετίζονται και με καλύτερη εταιρική απόδοση.³²

Η σύνδεση με το δίκτυο στην Ελλάδα είναι σχετικά γρήγορη και οικονομική

Σε όλες τις ελληνικές πόλεις, ο επιχειρηματίας, που θέλει νέα σύνδεση στο δίκτυο ηλεκτροδότησης για μια αποθήκη πρέπει να ακολουθήσει πέντε διαδικασίες, πολύ κοντά στον μέσο όρο της ΕΕ που είναι 4,6

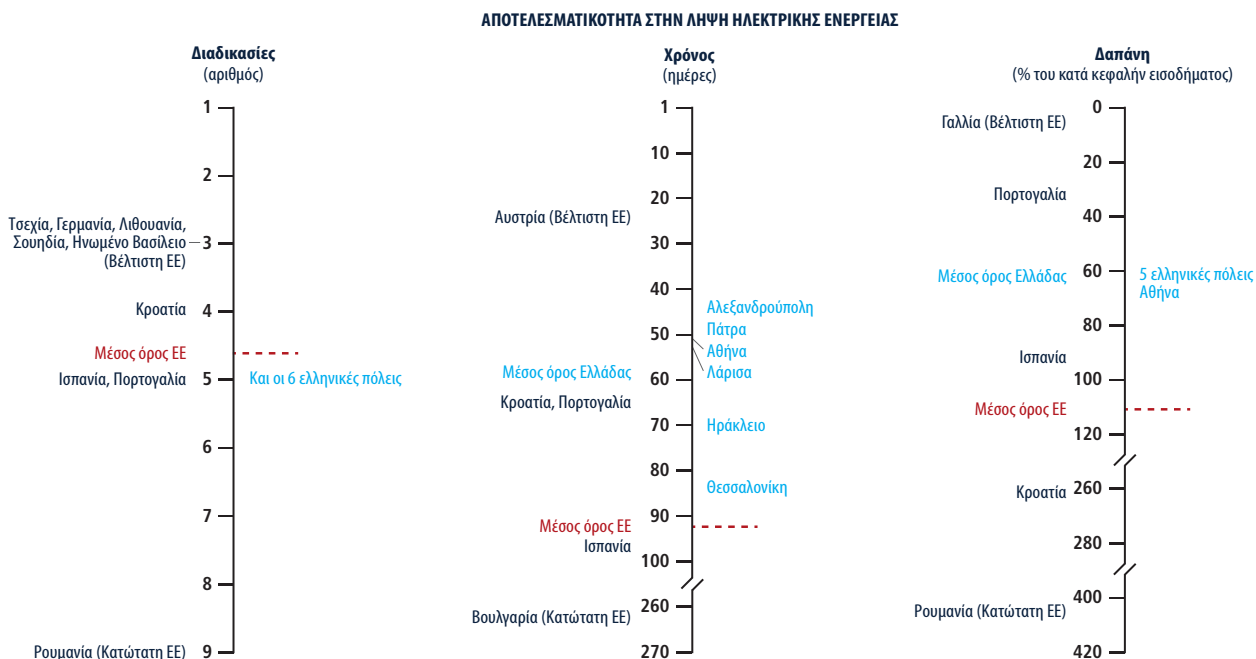
διαδικασίες. Για την ολοκλήρωση των πέντε διαδικασιών χρειάζεται, κατά μέσο όρο, χρονικό διάστημα κάτω των δύο μηνών (58,7 ημέρες), δηλαδή ένας μήνας λιγότερο από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (91,4 ημέρες). Επομένως, η Ελλάδα συγκαταλέγεται στα δέκα ταχύτερα κράτη μέλη της ΕΕ όσον αφορά το χρονικό διάστημα για τη σύνδεση με το δίκτυο ηλεκτροδότησης. Η λήψη ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα κοστίζει επίσης το μισό (61,4% του κατά κεφαλήν εισοδήματος) από τον μέσο όρο της δαπάνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (111,6%).

Παρόλο που η διαδικασία ηλεκτροδότησης στην Ελλάδα είναι αποτελεσματική και οικονομική σχετικά με τους μέσους όρους της ΕΕ, υπάρχει ακόμα περιθώριο βελτίωσης. Σε 12 κράτη μέλη της ΕΕ απαιτούνται λιγότερες διαδικασίες σε σύγκριση με την

Ελλάδα για νέα σύνδεση με το δίκτυο ηλεκτροδότησης.³³ Στη Βιέννη (της Αυστρίας), η σύνδεση ολοκληρώνεται σε μόνον 23 ημέρες, διάστημα λιγότερο από το μισό του διαστήματος στην Ελλάδα. Επίσης, σε 12 κράτη μέλη της ΕΕ η διαδικασία είναι λιγότερο δαπανηρή σε σύγκριση με τις ελληνικές πόλεις.³⁴ Στη Γαλλία, η χώρα της ΕΕ στην οποία η σύνδεση με το δίκτυο ηλεκτροδότησης έχει το μικρότερο κόστος, η δαπάνη ανέρχεται σε μόνον 5% του κατά κεφαλήν εισοδήματος (σχήμα 1.8).

Από τις έξι ελληνικές πόλεις που εξετάστηκαν, μόνο η Πάτρα κατέκτησε τη μέγιστη βαθμολογία του δείκτη αξιοπιστίας παροχών και διαφάνειας τιμών του προγράμματος *Doing Business*.³⁵ Στις υπόλοιπες πόλεις που εξετάστηκαν, η παροχή ηλεκτρικής ενέργειας είναι σχετικά λιγότερο αξιόπιστη σε σύγκριση με οικονομίες με

ΣΧΗΜΑ 1.8 Η νέα σύνδεση στο δίκτυο ηλεκτροδότησης στην Ελλάδα είναι σχετικά γρήγορη και οικονομική

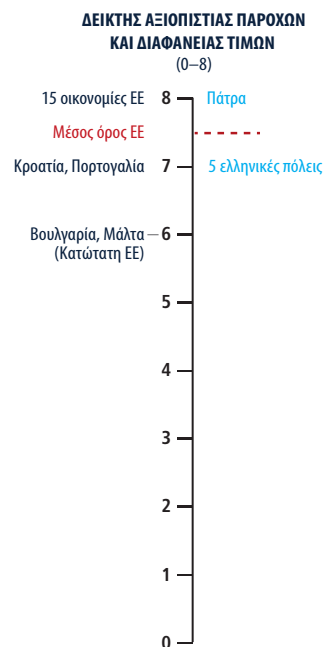
Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

Σημείωση: Οι μέσοι όροι για την Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζονται σε στοιχεία της οικονομίας των 28 κρατών μελών της ΕΕ. Οι μέσοι όροι για την Ελλάδα βασίζονται στις έξι πόλεις αναφοράς της Ελλάδας. Τα κράτη μέλη εκπροσωπούνται από την πρωτεύουσα της χώρας σύμφωνα με την παγκόσμια κατάταξη του δείκτη *Doing Business*.

καλύτερες επιδόσεις.³⁶ Συγκεκριμένα, στην Ευρωπαϊκή Ένωση περισσότερα από τα μισά κράτη μέλη κατατούν τη μέγιστη βαθμολογία (15 από τα 28) (σχήμα 1.9).

Στην Ελλάδα, η διαδικασία νέας σύνδεσης στο δίκτυο ηλεκτροδότησης ρυθμίζεται και παρακολουθείται σε εθνικό επίπεδο από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ), μια ανεξάρτητη διοικητική αρχή.³⁷ Σε όλες τις πόλεις, απαιτούνται για τη σύνδεση οι ίδιες πέντε διαδικασίες (σχήμα 1.10). Ο επιχειρηματίας ξεκινά καταθέτοντας αίτηση για νέα σύνδεση στον Διαχειριστή Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΔΕΔΔΗΕ), την εθνική επιχείρηση κοινής ωφέλειας για τη διανομή ηλεκτρικής ενέργειας σε όλες τις πόλεις. Μαζί με την αίτηση, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να υποβάλει μεταξύ άλλων και αντίγραφο της οικοδομικής άδειας, θεωρημένης από την πολεοδομία με ειδική σφραγίδα για σύνδεση στο δίκτυο

ΣΧΗΜΑ 1.9 Η Πάτρα είναι η μόνη ελληνική πόλη που επιτυγχάνει τη μέγιστη βαθμολογία στον δείκτη αξιοπιστίας παροχών και διαφάνειας τιμών

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

*Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Εσθονία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Ισπανία, Κάτω Χώρες, Κύπρος, Λιθουανία, Σλοβακία, Σλοβενία, Σουηδία, Τσεχία, Φινλανδία.

ηλεκτροδότησης. Αφού λάβει την αίτηση, ο ΔΕΔΔΗΕ προγραμματίζει επιθεώρηση του κτιρίου από έναν υπεύθυνο τεχνικού σχεδίου. Βάσει του πορίσματος της επιθεώρησης, ο ΔΕΔΔΗΕ συντάσσει το τεχνικό σχέδιο της σύνδεσης και αποστέλλει την εκτίμηση κόστους στον καταναλωτή μαζί με το χρονοδιάγραμμα των εργασιών σύνδεσης και έναν κατάλογο δικαιολογητικών, που πρέπει να προσκομιστούν πριν να ενεργοποιηθεί η σύνδεση. Ο καταναλωτής καταβάλλει την πληρωμή, υπογράφει τη σύμβαση σύνδεσης με τον ΔΕΔΔΗΕ και ξεκινούν οι εργασίες σύνδεσης. Οι εργασίες σύνδεσης εκτελούνται εξ ολοκλήρου από τον ΔΕΔΔΗΕ, ο οποίος είναι επίσης υπεύθυνος για την απόκτηση της άδειας εκσκαφής και τυχόν άλλων εξουσιοδοτήσεων, που απαιτούνται από τους δήμους και τις δημόσιες αρχές.

Τα έγγραφα, που χρειάζεται ο ΔΕΔΔΗΕ για την οριστική σύνδεση, διαφέρουν ανάλογα με την πολυπλοκότητα του έργου. Για όλους τους τύπους σύνδεσης, οι καταναλωτές πρέπει να προσκομίζουν υπεύθυνη δήλωση από πιστοποιημένο ηλεκτρολόγο με τα λεπτομερή στοιχεία για την εγκατάσταση. Με τη δήλωση, ο ηλεκτρολόγος αναλαμβάνει την ευθύνη πιστοποίησης της ορθότητας του συστήματος εσωτερικής καλωδίωσης της αποθήκης. Επίσης, για όλους τους τύπους σύνδεσης, ο καταναλωτής πρέπει να λάβει από τον δήμο έγγραφο που δηλώνει την επιφάνεια του ακινήτου. Το έγγραφο θα χρησιμοποιηθεί αργότερα για την εξόφληση των δημοτικών τελών, τα οποία υπολογίζονται βάσει της επιφάνειας του κτιρίου που ηλεκτροδοτήθηκε.³⁸

Ο ΔΕΔΔΗΕ ολοκληρώνει τις εξωτερικές εργασίες με την τοποθέτηση του μετρητή. Οποιαδήποτε στιγμή κατά τις εργασίες σύνδεσης ή αφού ολοκληρωθούν, ο καταναλωτής μπορεί να υπογράψει σύμβαση προμήθειας με κάποιον πάροχο. Ο πάροχος ενημερώνει στη συνέχεια τον ΔΕΔΔΗΕ μέσω κοινής ηλεκτρονικής πλατφόρμας. Όταν ολοκληρωθούν οι εργασίες και υπογραφεί η σύμβαση προμήθειας, ο ΔΕΔΔΗΕ έχει τέσσερις ημέρες, για να ενεργοποιήσει τη σύνδεση.

ΣΧΗΜΑ 1.10 Η διαδικασία λήψης ηλεκτρικής ενέργειας περιλαμβάνει πέντε κοινές διαδικασίες σε όλες τις πόλεις ανά την Ελλάδα

Διαδικασία	Υπηρεσία
Αίτηση για νέα σύνδεση	Υπηρεσία κοινής ωφέλειας διανομής
Εξωτερική επιθεώρηση και αναμονή της εκτίμησης κόστους	Υπηρεσία κοινής ωφέλειας διανομής
Υπογραφή σύμβασης σύνδεσης και αναμονή της ολοκλήρωσης των εξωτερικών εργασιών και της εγκατάστασης μετρητή	Υπηρεσία κοινής ωφέλειας διανομής
Σύνταξη δήλωσης της επιφάνειας του ακινήτου	Δήμος
Υπογραφή σύμβασης προμήθειας με τον επιλεγμένο πάροχο και τελική σύνδεση	Πάροχος και υπηρεσία κοινής ωφέλειας διανομής

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

Οι σημαντικές διαφορές στις επιδόσεις τοποθετούν την Πάτρα στις πρώτες 10 πόλεις στην ΕΕ όσον αφορά τη λήψη ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ η Θεσσαλονίκη βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ

Η μελέτη περίπτωσης της έκθεσης *Doing Business* χρησιμοποιεί σε κάθε πόλη το παράδειγμα μιας τοπικής επιχείρησης, που χρειάζεται σύνδεση ηλεκτροδότησης 140-kVα για μια νεόδομη αποθήκη που βρίσκεται σε εμπορική περιοχή, εκτός του ιστορικού κέντρου της πόλης. Σε όλες τις πόλεις αναφοράς στην Ελλάδα, για μια αποθήκη όπως το παράδειγμα της μελέτης περίπτωσης της έκθεσης *Doing Business*, οι επιχειρηματίες θα επιλέξουν κατά πάσα πιθανότητα σύνδεση χαμηλής τάσης. Σε όλες τις πόλεις εκτός της Αθήνας, η νέα σύνδεση θα ήταν εναέρια. Στην Αθήνα και τα περίχωρα, όλοι οι τύποι νέας σύνδεσης πραγματοποιούνται υπόγεια.

Από τις έξι ελληνικές πόλεις συνολικά, η ευκολότερη διαδικασία ηλεκτροδότησης συναντάται στην Πάτρα και η δυσκολότερη στη Θεσσαλονίκη. Η Πάτρα διαθέτει την πιο αξιόπιστη παροχή ηλεκτρικής ενέργειας και τον δεύτερο συντομότερο χρόνο αναμονής της νέας σύνδεσης μετά την Αλεξανδρούπολη (πίνακας 1.7).

Ο χρόνος ηλεκτροδότησης κυμαίνεται από 45 ημέρες στην Αλεξανδρούπολη

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.7 Ηλεκτροδότηση στην Ελλάδα: πού είναι πιο εύκολη και πού είναι πιο αξιόπιστη η παροχή;

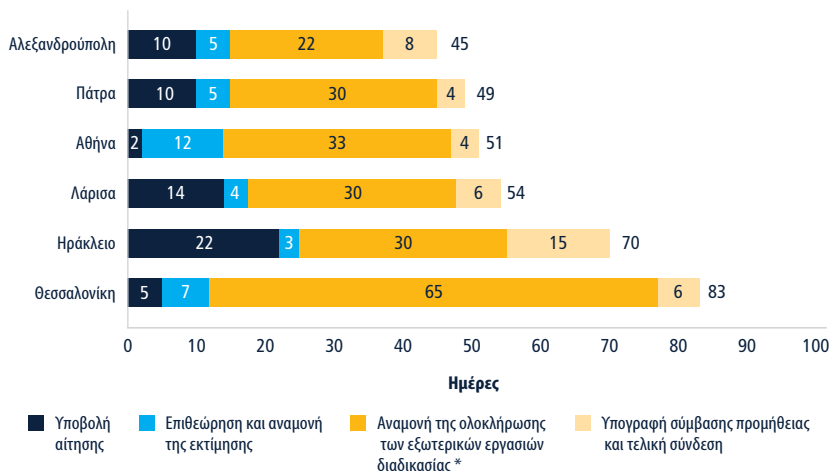
Πόλη	Θέση	Βαθμολογία (0–100)	Διαδικασίες (αριθμός)	Χρόνος (ημέρες)	Δαπάνη (% του κατά κεφαλήν εισοδήματος)	Δείκτης αξιοπιστίας παροχών και διαφάνειας τιμών (0–8)
Πάτρα	1	88,11	5	49	60,0	8
Αλεξανδρούπολη	2	85,42	5	45	60,0	7
Αθήνα	3	84,74	5	51	68,2	7
Λάρισα	4	84,44	5	54	60,0	7
Ηράκλειο	5	82,70	5	70	60,0	7
Θεσσαλονίκη	6	81,29	5	83	60,0	7

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

Σημείωση: Η κατάταξη βασίζεται στη μέση βαθμολογία που συγκεντρώνεται για τις διαδικασίες, τον χρόνο και το κόστος της ηλεκτροδότησης, καθώς και για τον δείκτη αξιοπιστίας παροχών και διαφάνειας τιμών. Η βαθμολογία κανονικοποιείται σε εύρος 0 έως 100 (όσο υψηλότερη η βαθμολογία, τόσο καλύτερη είναι). Για περισσότερες λεπτομέρειες, ανατρέξτε στο κεφάλαιο «Το πρόγραμμα *Doing Business* και η έκθεση *Doing Business* στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία και Ιταλία».

έως 83 ημέρες στην Αλεξανδρούπολη (σχήμα 1.11). Η διαδικασία έκδοσης των αδειών από τις τοπικές αρχές είναι η σημαντικότερη αιτία των καθυστερήσεων στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, τις δύο μεγαλύτερες πόλεις της Ελλάδας. Σε κάθε πόλη, η ωφέλεια πρέπει να διαθέτει όλες τις απαραίτητες άδειες (π.χ., άδεια εκκαμής στην Αθήνα, όπου οι συνδέσεις είναι συνήθως υπόγειες, και άδεια για την τοποθέτηση των στύλων για τις εναέριες συνδέσεις στη Θεσσαλονίκη) πριν ξεκινήσει τις εργασίες σύνδεσης.

Η άδεια εκκαμής στην Αθήνα εκδίδεται εντός δύο εβδομάδων, ενώ στη Θεσσαλονίκη οι απαιτούμενες άδειες εκδίδονται σε ενάμιση μήνα. Ειδικότερα, στη Θεσσαλονίκη ο ΔΕΔΔΗΕ χρειάζεται δύο άδειες για την εγκατάσταση των στύλων: μία από την εταιρεία αερίου και μία από τον δήμο. Οι άδειες δεν εκδίδονται παράλληλα. Σε όλες τις άλλες ελληνικές πόλεις, για την αποθήκη της μελέτης περίπτωσης της έκθεσης *Doing Business* δεν απαιτούνται τέτοιες Άδειες, για να συνδεθεί στο δίκτυο.

ΣΧΗΜΑ 1.11 Ο χρόνος ηλεκτροδότησης είναι μικρότερος στην Αλεξανδρούπολη και μεγαλύτερος στη Θεσσαλονίκη

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

*Στο διάστημα που απαιτείται για την ολοκλήρωση της διαδικασίας, οι καταναλωτές παίρνουν τη δήλωση της επιφάνειας του ακινήτου από τον δήμο και την προωθούν στον ΔΕΔΔΗΕ.

Το Ηράκλειο έρχεται προτελευταίο ανάμεσα στις έξι πόλεις όσον αφορά το χρονικό διάστημα, που απαιτείται για τη σύνδεση (70 ημέρες). Οι καταναλωτές, αφού καταθέσουν αίτηση για νέα σύνδεση, πρέπει να περιμένουν σχεδόν έναν μήνα (25 ημέρες) μέχρι να λάβουν την επιστολή της επιχείρησης κοινής ωφέλειας με την εκτίμηση κόστους και τις λεπτομέρειες της σύνδεσης. Σε άλλες πόλεις, η ίδια διαδικασία διαρκεί από 12 (όπως στη Θεσσαλονίκη) έως 18 ημέρες (όπως στη Λάρισα). Επίσης, στο Ηράκλειο, οι καταναλωτές υπογράφουν τη σύμβαση προμήθειας με τον πάροχο της επιλογής τους και ο μετρητής τοποθετείται μετά από δύο εβδομάδες. Η ίδια διαδικασία διαρκεί τέσσερις ημέρες στην Αθήνα και την Πάτρα, έξι ημέρες στη Λάρισα και τη Θεσσαλονίκη και οκτώ ημέρες στην Αλεξανδρούπολη.

Η ολοκλήρωση των εργασιών σύνδεσης είναι συντομότερη στις δύο μεγαλύτερες πόλεις, την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, και διαρκεί 20 ημέρες. Ένας μήνας απαιτείται στο Ηράκλειο, τη Λάρισα και την Πάτρα, όπου τα τοπικά γραφεία της επιχείρησης κοινής ωφέλειας διαθέτουν λιγότερο προσωπικό. Ένα άλλο εμπόδιο στην έγκαιρη ολοκλήρωση της διαδικασίας οφείλεται στο γεγονός ότι ο ΔΕΔΔΗΕ πρέπει να επαληθεύσει τα δικαιολογητικά που υποβάλλει ο καταναλωτής, όπως την οικοδομική άδεια και τη δήλωση του ηλεκτρολόγου για την εσωτερική καλωδίωση. Στα μικρότερα γραφεία με λίγο προσωπικό, η διαδικασία επαλήθευσης δημιουργεί συσσώρευση του φόρτου εργασίας.

Στην Ελλάδα, τα τέλη σύνδεσης ρυθμίζονται σε εθνικό επίπεδο. Στην Αθήνα και τα περίχωρα, η ηλεκτροδότηση κοστίζει συνήθως ελαφρώς περισσότερο από ό,τι στην υπόλοιπη χώρα: κοστίζει 11.630 ευρώ ή 68,2% του κατά κεφαλήν εισοδήματος στην Αθήνα και 10.246 ευρώ ή 60,0% του κατά κεφαλήν εισοδήματος στις άλλες πέντε πόλεις.

Η παροχή ηλεκτρικής ενέργειας είναι πιο αξιόπιστη στην Πάτρα

Παρόλο που και οι έξι πόλεις βασίζονται σε αυτοματοποιημένα συστήματα για την

παρακολούθηση των διακοπών ρεύματος και την αποκατάσταση της λειτουργίας, και η ρυθμιστική αρχή ενέργειας παρακολουθεί τις επιδόσεις της επιχείρησης κοινής ωφέλειας, υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές μεταξύ των πόλεων ως προς τη συχνότητα και τη διάρκεια των διακοπών. Το δίκτυο είναι πολύ αξιόπιστο στην Πάτρα, στην οποία οι καταναλωτές αντιμετώπισαν το 2018 έναν μέσο όρο διακοπών της υπηρεσίας της τάξης του 0,7% συνολικής διάρκειας κάτω των 45 λεπτών. Στην Αλεξανδρούπολη αντίθετα, οι καταναλωτές αντιμετώπισαν τριπλάσιο αριθμό διακοπών από την Πάτρα. Και στη Λάρισα, η συνολική διάρκεια των διακοπών το 2018 ήταν τρεισήμισι ώρες, χρόνος σχεδόν πενταπλάσιος από της Πάτρας (σχήμα 1.12).

ΠΟΙΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ;

Προσδιορισμός των ευκαιριών για την απλοποίηση των προϋποθέσεων

Ο πιο εύκολος τρόπος για την απλοποίηση της νέας σύνδεσης στο δίκτυο ηλεκτροδότησης είναι να μειωθεί ο αριθμός των ενεργειών, που πρέπει να ολοκληρώσει ο καταναλωτής στις υπηρεσίες. Κάποιες οικονομίες το έχουν πετύχει

δημιουργώντας ένα σύστημα, στο οποίο οι καταναλωτές έρχονται σε επαφή με μία μόνο υπηρεσία—συνήθως με την επιχείρηση κοινής ωφέλειας της διανομής ή τον πάροχο ηλεκτρικής ενέργειας—και εξασφαλίζοντας ότι η αρχική αίτηση σύνδεσης περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα έγγραφα. Τα στοιχεία κοινοποιούνται σε όλες τις άλλες υπηρεσίες, που εμπλέκονται στη διαδικασία σύνδεσης, χωρίς να απαιτούνται περισσότερες ενέργειες από τον καταναλωτή.

Σήμερα, οι καταναλωτές στην Ελλάδα πρέπει να επισκεφτούν τον δήμο τους για τη δήλωση της επιφάνειας του κτιρίου. Ύστερα, πρέπει να καταθέσουν τη δήλωση στον ΔΕΔΔΗΕ, ο οποίος την αποστέλλει στον πάροχο που έχει επιλέξει ο καταναλωτής. Ανάλογα με την επιφάνεια, ο πάροχος θα εισπράξει τον φόρο για λογαριασμό του δήμου. Ωστόσο, η αρχική ενέργεια του καταναλωτή να λάβει δήλωση επιφάνειας από τον δήμο είναι περιττή, διότι ο καταναλωτής πρέπει επίσης να προσκομίσει στον ΔΕΔΔΗΕ αντίγραφο της οικοδομικής άδειας, θεωρημένης από την πολεοδομία, η οποία περιλαμβάνει ήδη τα στοιχεία της επιφάνειας του κτιρίου. Συνιστάται να αφαιρεθεί από τη διαδικασία η προσκόμιση περιττών εγγράφων στον ΔΕΔΔΗΕ.

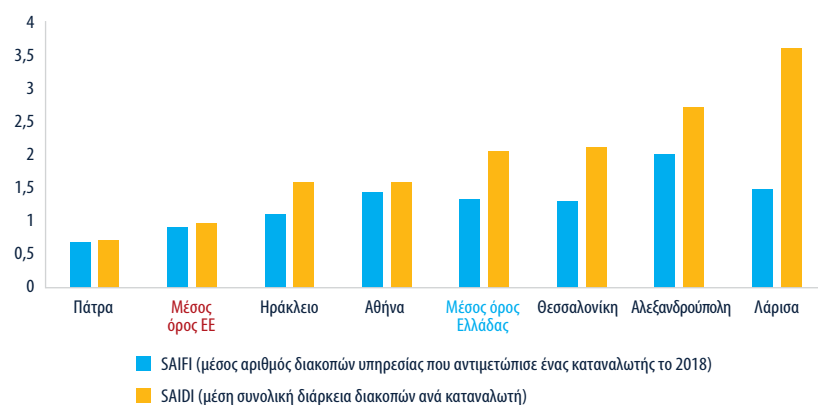
Δημιουργία πλατφόρμας για την ηλεκτρονική υποβολή και παρακολούθηση της πορείας των αιτήσεων

Η εισαγωγή πληροφορικών συστημάτων έχει ήδη απλουστεύσει τη διαδικασία λήψης ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα. Ο ΔΕΔΔΗΕ ενημερώνεται πλέον από τις τράπεζες μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας όταν οι αιτούντες εξοφλούν τα τέλη σύνδεσης. Έτσι, οι εργασίες σύνδεσης μπορούν να ξεκινήσουν χωρίς οι καταναλωτές να πρέπει να καταθέσουν απόδειξη πληρωμής. Επίσης, οι πάροχοι ενημερώνουν ηλεκτρονικά τον ΔΕΔΔΗΕ, όταν υπογράφεται μια νέα σύμβαση προμήθειας, χωρίς να απαιτούνται περαιτέρω ενέργειες από τον καταναλωτή.

Η εισαγωγή λύσεων πληροφορικής είναι μία από τις πιο αποτελεσματικές καινοτομίες για τη μείωση των καθυστερήσεων στη σύνδεση, με την προϋπόθεση ότι συνοδεύεται από ενημερωτική εκστρατεία για τους χρήστες και από ειδική ομάδα εργασίας αντιμετώπισης προβλημάτων, που χειρίζεται σε πραγματικό χρόνο πρακτικά ή τεχνικά ζητήματα. Το επόμενο βήμα στην Ελλάδα θα ήταν να γίνονται ηλεκτρονικά οι αιτήσεις σύνδεσης στο δίκτυο ηλεκτροδότησης και να δημιουργηθεί ένα σύστημα παρακολούθησης των αιτήσεων. Προς το παρόν, στην Αθήνα, όλες οι αιτήσεις για νέα σύνδεση στο δίκτυο ηλεκτροδότησης, καθώς και για τα απαιτούμενα συνοδευτικά έγγραφα, απαιτούν φυσική παρουσία στα γραφεία του ΔΕΔΔΗΕ. Και ο ΔΕΔΔΗΕ διατηρεί τις αιτήσεις σε έντυπη μορφή, χωρίς να μπορεί να εκτιμήσει το διάστημα, που χρειάζεται η διεκπεραίωση της αίτησης και γιατί υπάρχουν καθυστερήσεις.

Η Ελλάδα θα μπορούσε να στραφεί στο παράδειγμα της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Τόσο στη Μόσχα όσο και στην Αγία Πετρούπολη, οι καταναλωτές μπορούν να υποβάλουν αίτηση νέας σύνδεσης ηλεκτρονικά με μία μόνο ενέργεια, χωρίς να επισκεφτούν την επιχείρηση κοινής ωφέλειας. Μέσα από τον ιστότοπο της επιχείρησης κοινής ωφέλειας, οι καταναλωτές κάνουν έναν πρώτο υπολογισμό του κόστους σύνδεσης και ύστερα υποβάλλουν

ΣΧΗΜΑ 1.12 Το 2018, οι διακοπές ρεύματος στην Πάτρα ήταν τρεις φορές λιγότερο συχνές σε σύγκριση με την Αλεξανδρούπολη και πέντε φορές μικρότερης διάρκειας, κατά μέσο όρο, σε σύγκριση με τη Λάρισα

τα απαιτούμενα έγγραφα, όπως τα σχέδια εσωτερικής καλωδίωσης και τοποθέτησης εξοπλισμού, και την αιτιολόγηση της ισχύος που ζητούν. Η επιχείρηση κοινής ωφέλειας εξετάζει την αίτηση χωρίς να χρειάζεται να έρθει άλλες φορές σε επαφή με τον καταναλωτή. Σε κάθε στάδιο επεξεργασίας της αίτησης, ο Ρώσος καταναλωτής λαμβάνει ενημερώσεις με γραπτά μηνύματα. Ο καταναλωτής μπορεί επίσης να παρακολουθεί την πορεία της αίτησης μέσω προσωπικού ηλεκτρονικού λογαριασμού. Οι μεταρρυθμίσεις ήταν επιτυχημένες: από την εισαγωγή λύσεων πληροφορικής το 2012, ο χρόνος που απαιτείται για τη σύνδεση στο δίκτυο ηλεκτροδότησης στη Μόσχα έχει μειωθεί κατά 75%.

Ένα άλλο παράδειγμα έρχεται από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, την χώρα με την υψηλότερη βαθμολογία στην κατάταξη του προγράμματος *Doing Business* στον δείκτη ηλεκτροδότησης. Η υπηρεσία ηλεκτροδότησης και ύδρευσης του Ντουμπάι απλοποίησε τη διαδικασία λήψης ηλεκτρικής ενέργειας με την υποβολή μίας ηλεκτρονικής αίτησης «μίας στάσης». Το αποτέλεσμα ήταν να μειωθεί σημαντικά ο απαιτούμενος χρόνος για τη σύνδεση στο δίκτυο ηλεκτροδότησης. Το νέο σύστημα επέτρεπε αρχικά στους καταναλωτές να καταθέτουν τις αιτήσεις και να τις παρακολουθούν ηλεκτρονικά. Τους επέτρεπε επίσης να προγραμματίζουν τις απαραίτητες επιτόπιες μελέτες. Με την πάροδο των ετών, προστέθηκαν και νέες δυνατότητες όπως οι ηλεκτρονικές πληρωμές και ο προγραμματισμός της επιθεώρησης εσωτερικής καλωδίωσης. Η προηγμένη ηλεκτρονική πλατφόρμα αιτήσεων βοήθησε τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα να μειώσουν τον χρόνο σύνδεσης σε λιγότερο από δύο εβδομάδες. Πρόκειται για το συντομότερο διάστημα όλων των οικονομιών που εξέτασε το πρόγραμμα *Doing Business*.

Εισαγωγή συστήματος γεωγραφικών πληροφοριών (ΣΓΠ) για το δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας

Επί του παρόντος, μετά την υποβολή αίτησης για νέα σύνδεση, ο ΔΕΔΔΗΕ πρέπει να

στείλει στον χώρο έναν υπεύθυνο σχεδίου, ο οποίος θα συναντήσει τον ενδιαφερόμενο καταναλωτή. Με την επίσκεψη επιβεβαιώνεται η θέση του ακινήτου, ελέγχεται ο περιβάλλων χώρος του κτιρίου και καθορίζεται ακριβώς ποια καλώδια και ποιος μετρητής θα εγκατασταθούν. Αφού ολοκληρωθεί η συνάντηση, ο ΔΕΔΔΗΕ συντάσσει μια εκτίμηση κόστους. Η ίδια κοπιαστική διαδικασία ακολουθείται και για απλές συνδέσεις χαμηλής τάσης, στις οποίες δεν χρειάζεται εγκατάσταση νέου μετασχηματιστή.

Σε πολλές χώρες ανά τον κόσμο, οι επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας χρησιμοποιούν σύστημα γεωγραφικών πληροφοριών (ΣΓΠ), για να χαρτογραφούν το δίκτυο διανομής τους και τα σημεία σύνδεσης σε επίπεδο περιφέρειας ή χώρας. Χάρη σε αυτά τα συστήματα, οι επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας έχουν πλέον καλύτερο έλεγχο των νέων συνδέσεων στο δίκτυο ηλεκτροδότησης και ζητούν λιγότερες επιθεωρήσεις. Στην Τουρκία για παράδειγμα, η επιχείρηση κοινής ωφέλειας *Boğaziçi Elektrik Dağıtım A.Ş.* δεν διενεργεί πια εξωτερικές επιθεωρήσεις για τις νέες συνδέσεις. Αντίθετα, για τις νέες συνδέσεις χρησιμοποιεί ΣΓΠ, για να καθορίσει κατά πόσον χρειάζεται επιπλέον μετασχηματιστής για την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας στον νέο καταναλωτή.

Η επιτόπια επίσκεψη επιθεωρητών είναι μία από τις αιτίες συσσωρευσης φόρτου στις ελληνικές πόλεις, που δεν διαθέτουν αρκετό προσωπικό. Η χρήση ΣΓΠ θα μπορούσε να βοηθήσει στην αποσυμφόρηση. Για να είναι σταδιακή και σίγουρη η υιοθέτηση της λήψης αποφάσεων βάσει του ΣΓΠ, η Ελλάδα θα μπορούσε να ακολουθήσει το παράδειγμα της Πορτογαλίας. Εκεί, οι επιτόπιες επισκέψεις αντικαταστάθηκαν πιλοτικά από αξιολογήσεις βάσει ΣΓΠ σε μία μόνον πόλη, την Κοϊμπρα.

Βελτίωση της αξιοπιστίας της παροχής

Η ελαχιστοποίηση του αριθμού και της διάρκειας των διακοπών ρεύματος είναι ζωτικής σημασίας για την υγιή λειτουργία της ελληνικής οικονομίας και το καλό

της κοινωνίας γενικά. Επί του παρόντος, ο ΔΕΔΔΗΕ συγκεντρώνει τα απαραίτητα στοιχεία για τον υπολογισμό της συχνότητας των διακοπών και της διάρκειάς τους. Ωστόσο, τα στοιχεία δεν δημοσιοποιούνται. Η δημοσιοποίηση τέτοιων δεδομένων προάγει τη διαφάνεια και αυξάνει τη λογοδοσία των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας. Πολλά κράτη μέλη της ΕΕ, όπως η Κροατία, η Φινλανδία και η Ιταλία δημοσιοποιούν την κατάταξή τους στον δείκτη μέσης διάρκειας διακοπής συστήματος (SAIDI) και τον δείκτη μέσης συχνότητας διακοπής συστήματος (SAIFI).

Για να βελτιωθεί η αξιοπιστία της παροχής, πρέπει να αυξηθεί ο αριθμός των υπόγειων συνδέσεων. Οι εναέριες συνδέσεις υφίστανται συνήθως πιο συχνές διακοπές λειτουργίας από τις υπόγειες, ειδικά σε δυσμενείς καιρικές συνθήκες. Οι άλλες ελληνικές πόλεις θα πρέπει να ακολουθήσουν το παράδειγμα της Αθήνας, όπου οι νέες συνδέσεις είναι υπόγειες. Ωστόσο, οι υπόγειες συνδέσεις απαιτούν κατά κανόνα εξουσιοδοτήσεις, που δεν είναι απαραίτητες για τις εναέριες, όπως πιστοποιητικά από άλλες επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας με υπόγεια δίκτυα, καθώς και άδεια από τον οικείο δήμο και, ανάλογα με τη θέση, άδεια από την αρχαιολογική υπηρεσία. Συνεπώς, καθώς αυξάνει ο αριθμός των νέων υπόγειων συνδέσεων, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να υπάρχει ένα αποτελεσματικό και ασφαλές σύστημα αδειοδοτήσεων, χωρίς καθυστερήσεις και συσσωρευση εκκρεμοτήτων.

Δυνατότητα εξόφλησης των τελών σύνδεσης σε δόσεις

Προς το παρόν στην Ελλάδα, οι εργασίες σύνδεσης ξεκινούν, αφού ο καταναλωτής εξοφλήσει το σύνολο των τελών σύνδεσης, ακόμα και αν δεν έχουν υποβληθεί ακόμα όλα τα απαραίτητα έγγραφα. Τα έγγραφα πρέπει να υποβληθούν πριν την τελική ενεργοποίηση της σύνδεσης, αλλά ο ΔΕΔΔΗΕ μπορεί να ξεκινήσει νωρίτερα τις εργασίες, βοηθώντας τους καταναλωτές να αποφύγουν τις καθυστερήσεις που προκαλούν οι δυσκολίες έκδοσης των δικαιολογητικών. Ένας άλλος τρόπος επίτευξης της σύνδεσης στο δίκτυο

ηλεκτροδότησης είναι το να επιτραπεί στους καταναλωτές να εξοφλούν τα τέλη σύνδεσης σε δύο ή περισσότερες δόσεις και όχι προκαταβάλλοντας όλο το ποσό. Η Ελλάδα θα μπορούσε να ακολουθήσει το παράδειγμα της Κροατίας, όπου οι εξωτερικές εργασίες μπορούν να ξεκινήσουν, μόλις ο επιχειρηματίας εξοφλήσει τουλάχιστον 50% των τελών σύνδεσης. Το υπόλοιπο 50% μπορεί να καταβληθεί αργότερα, πριν την ενεργοποίηση της σύνδεσης.

4. Καταχώριση Ιδιοκτησίας

Η ακίνητη περιουσία είναι ουσιώδης κλάδος για μια οικονομία. Στις περισσότερες χώρες κυμαίνεται από τον μισό έως τα τρία τέταρτα του εθνικού πλούτου.³⁹ Το αξιόπιστο και επικαιροποιημένο σύστημα κτηματογράφησης είναι προϋπόθεση για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων κυριότητας. Και τα διασφαλισμένα δικαιώματα κυριότητας είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη διενέργεια συναλλαγών και επενδύσεων ακινήτων, οι οποίες με τη σειρά τους οδηγούν σε αυξημένη οικονομική παραγωγικότητα και ρευστότητα της αγοράς.

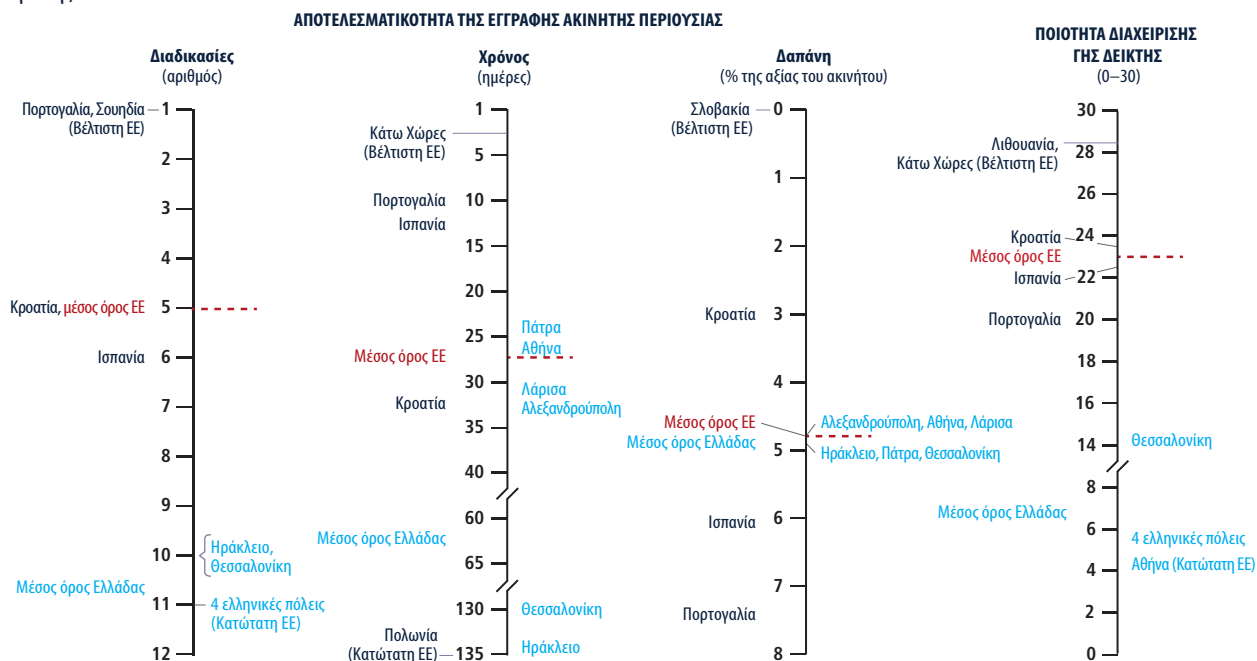
Η Ελλάδα παραμένει ακόμα το μόνο κράτος μέλος της ΕΕ χωρίς ένα πλήρως ψηφιοποιημένο κτηματολόγιο. Η χώρα αντιμετωπίζει εδώ και χρόνια προβλήματα με τα δικαιώματα και τις συναλλαγές ακινήτων, κυρίως λόγω απουσίας μιας

πλήρους καταγραφής της ακίνητης περιουσίας. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής προσπαθούν να χειριστούν το ζήτημα με ανάμεικτα αποτελέσματα από τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Η παγκόσμια οικονομική κρίση, η οποία ξεκίνησε το 2008, αποδεκάτισε τον κλάδο των ακινήτων στην Ελλάδα. Ήταν επίσης ένα σημείο καμπής, επειδή έφερε στο προσκήνιο μεγάλα διοικητικά προβλήματα γύρω από την ακίνητη περιουσία, όταν οι ελληνικές πόλεις είδαν μια ξαφνική και απότομη πτώση στις συναλλαγές ακινήτων ταυτόχρονα με μια ανοδική τάση στις σχετικές δικαστικές διαφορές. Κατέστη σαφές στους Έλληνες νομοθέτες ότι η κτηματολογική μεταρρύθμιση δεν ήταν απλώς μια μακρόχρονη αναγκαιότητα αλλά και ζωτικό στοιχείο της οικονομικής ανάκαμψης.

Η Ελλάδα υστερεί σε σύγκριση με την υπόλοιπη ΕΕ στην αποτελεσματικότητα και ποιότητα της διαχείρισης γης

Η διαδικασία καταχώρισης ιδιοκτησίας σε καθεμία από τις ελληνικές πόλεις που εξετάστηκαν, δείχνει ότι βρίσκονται πίσω από άλλα κράτη μέλη της ΕΕ, όσον αφορά την αποτελεσματικότητα και την ποιότητα. Για τη μεταβίβαση ακινήτου από μία ιδιωτική εταιρεία σε άλλη στην Ελλάδα, απαιτούνται κατά μέσο όρο 10,7 διαδικασίες σε διάστημα δύο μηνών, με κόστος 4,9% της αξίας του ακινήτου. Και ενώ το σχετικό κόστος είναι αντίστοιχο με τον μέσο όρο της ΕΕ, οι Έλληνες επιχειρηματίες πρέπει να προβούν σε διπλάσιες ενέργειες και να περιμένουν έναν μήνα περισσότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ για την εγγραφή του ακινήτου τους (σχήμα 1.13). Αναφορικά με την ποιότητα

ΣΧΗΜΑ 1.13 Η διαδικασία καταχώρισης ιδιοκτησίας στις ελληνικές πόλεις υστερεί σε αποτελεσματικότητα και ποιότητα σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος Doing Business.

Σημείωση: Οι μέσοι όροι για την Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζονται σε στοιχεία της οικονομίας των 28 κρατών μελών της ΕΕ. Οι μέσοι όροι για την Ελλάδα βασίζονται στις έξι πόλεις αναφοράς της Ελλάδας. Τα κράτη μέλη εκπροσωπούνται από την πρωτεύουσα της χώρας σύμφωνα με την παγκόσμια κατάταξη του δείκτη Doing Business.

ΠΛΑΙΣΙΟ 1.1 Πλήρης καταγραφή ακίνητης περιουσίας στην Ελλάδα: μια μακρόχρονη διαδικασία με πολλές προκλήσεις στην πορεία

Σε όλη σχεδόν τη σύγχρονη ιστορία της, η Ελλάδα χρησιμοποιεί ένα σύστημα που βασίζεται σε πράξεις προσώπων για την εγγραφή δικαιωμάτων ακίνητης περιουσίας. Το τρέχον υβριδικό σύστημα συνδυάζει δημόσια μητρώα (τα υποθηκοφυλακεία), τα οποία λειτουργούν υπό την αιγίδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Ιδιωτικά Μητρώα. Υπάρχουν σχεδόν 400 υποθηκοφυλακεία, πολλά από τα οποία είναι ιδιωτικά με υποθηκοφύλακα συμβολαιογράφο.⁹ Τα υποθηκοφυλακεία αναλαμβάνουν την εγγραφή των πράξεων και την παροχή εγγράφων για έλεγχο κατόπιν σχετικού αιτήματος από τους δικηγόρους των συναλλασσόμενων. Δεν παρέχουν απόλυτη πιστοποίηση νομιμότητας για συναλλαγές ακινήτων.

Με την πάροδο του χρόνου έγινε προφανές ότι ο τρόπος εφαρμογής του συστήματος των πράξεων στην Ελλάδα επιδείνωνε τα υπάρχοντα προβλήματα. Το 1995, η κυβέρνηση ανέλαβε την πολύ μεγάλη πρωτοβουλία να ολοκληρώσει την καταχώριση ιδιοκτησίας μετατρέποντας το υπάρχον σύστημα πράξεων σε σύστημα τίτλων ιδιοκτησίας. Ξεκίνησε με την ψήφιση του νόμου για το εθνικό κτηματολόγιο και τη δημιουργία της «Εθνικό Κτηματολόγιο και Χαρτογράφηση Α.Ε.» (ΕΚΧΑ Α.Ε.).⁸ Σε πολύ μεγάλο βαθμό, η ΕΚΧΑ Α.Ε. ανέθετε τις εργασίες στον ιδιωτικό τομέα. Εν τέλει, η πρωτοβουλία είχε μικρή επιτυχία. Όταν ο αντίκτυπος της χρηματοπιστωτικής κρίσης έγινε αισθητός στον κλάδο ακινήτων της χώρας, είχε εγγραφεί μόνον το ένα τέταρτο περίπου των δικαιωμάτων ακίνητης περιουσίας στο κτηματολόγιο. Η ελληνική κυβέρνηση, καθώς και οι ξένοι δανειστές, αναγνώρισαν ότι η απουσία ασφάλειας δικαίου των δικαιωμάτων ακίνητης περιουσίας αποτελούσε σοβαρό εμπόδιο στις επενδύσεις και την οικονομική ανάπτυξη στην Ελλάδα. Ασκήθηκαν ισχυρές πιέσεις, ώστε να ολοκληρωθεί το πρόγραμμα καταχώρισης ιδιοκτησίας μέχρι το 2020.

Το 2018, η ελληνική βουλή ψήφισε τον νόμο 4512/2018, με τον οποίο συστάθηκε το Ελληνικό Κτηματολόγιο, ένας δημόσιος φορέας που θα ενοποιούσε τις υπηρεσίες κτηματογράφησης και καταχώρισης κάτω από την ίδια στέγη. Η παλιά ΕΚΧΑ Α.Ε. σταμάτησε να υφίσταται. Πλέον, το σχέδιο είναι να συνεχιστεί το έργο που ξεκίνησε η ΕΚΧΑ Α.Ε. και να ολοκληρωθούν οι μεταρρυθμίσεις με τη δημιουργία περίπου 90 κτηματολογικών γραφείων με αρμοδιότητες καταχώρισης ιδιοκτησίας, κατόπιν συγχώνευσης των υποκαταστημάτων του Ελληνικού Κτηματολογίου με τα υποθηκοφυλακεία όλης της χώρας. Έτσι, θα ξεκινήσει η πλήρης μεταβίβαση των αρμοδιοτήτων από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και τους ιδιώτες υποθηκοφύλακες/συμβολαιογράφους στο Ελληνικό Κτηματολόγιο. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, πρέπει το Ελληνικό Κτηματολόγιο να κτηματογραφήσει όλα τα ακίνητα μιας δικαιοδοσίας, διαδικασία η οποία ανατίθεται συνήθως σε εταιρείες του ιδιωτικού τομέα ανά τη χώρα. Επίσης ζητείται από τους ιδιοκτήτες ακινήτων να δηλώσουν τα ακίνητά τους και να ενημερώσουν για τυχόν λάθη, που υπάρχουν στις ήδη υπάρχουσες εγγραφές. Η διαδικασία έχει αυτή τη μορφή λόγω της απουσίας ενοποιημένων αρχείων σε εθνικό επίπεδο.

Σε όλη την έκταση της χώρας, το έργο της καταχώρισης ιδιοκτησίας διενεργείται επί του παρόντος από το τοπικό υποθηκοφυλακείο, το μεταβατικό κτηματολογικό γραφείο ή και τα δύο, ανάλογα με το στάδιο, στο οποίο βρίσκεται η μεταρρύθμιση σε κάθε πόλη. Η κατάσταση διαφέρει ανάμεσα στις πόλεις αναφοράς της έκθεσης. (Βλ. τον παρακάτω πίνακα.)

Η διαδικασία υλοποίησης της μεταρρύθμισης του κτηματολογίου ποικίλει ανάμεσα στις έξι πόλεις αναφοράς

Πόλη	Τρέχουσα κατάσταση και αρμοδιότητες του υποθηκοφυλακείου	Τρέχουσα κατάσταση και αρμοδιότητες του κτηματολογικού γραφείου	Κατάσταση κτηματογράφησης	Αριθμός υπαλλήλων του Υπουργείου Δικαιοσύνης ή ιδιωτών νομικών	Αριθμός μισθωτών του Ελληνικού Κτηματολογίου
Αλεξανδρούπολη Λάρισα	Το τοπικό ιδιωτικό υποθηκοφυλακείο έχει δύο αρμοδιότητες: 1) λειτουργεί ως αρχείο για τον έλεγχο όλων των ακινήτων με ημερομηνία προγενέστερη της ύπαρξης του μεταβατικού κτηματολογικού γραφείου και 2) διενεργεί εγγραφές συναλλαγών ακινήτων για ακίνητα για τα οποία δεν έχει ολοκληρωθεί η κτηματογράφηση.	Έχει δημιουργηθεί μεταβατικό κτηματολογικό γραφείο του οποίου ηγείται επί του παρόντος ο επικεφαλής του ιδιωτικού υποθηκοφυλακείου. Το γραφείο διενεργεί εγγραφές και νομικές επικυρώσεις για ακίνητα για τα οποία έχει ολοκληρωθεί η κτηματογράφηση και εγγραφές για συναλλαγές που διεξάγονται μέσω του τοπικού υποθηκοφυλακείου.	Έχει ολοκληρωθεί μερικώς	5 στην Αλεξανδρούπολη 14 στη Λάρισα	Κανένας
Αθήνα	Το τοπικό δημόσιο υποθηκοφυλακείο εξακολουθεί να χειρίζεται όλες τις αρμοδιότητες αναφορικά με τη μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας.	Το τοπικό κτηματολογικό γραφείο έχει πολύ περιορισμένο ρόλο και απλώς παρακολουθεί τις εγγραφές ακίνητης περιουσίας στο τοπικό υποθηκοφυλακείο. Δεν έχει ακόμα μεταβατικό χαρακτήρα.	Δεν έχει ολοκληρωθεί	55	Κανένας
Ηράκλειο Πάτρα	Το τοπικό δημόσιο υποθηκοφυλακείο έχει δύο αρμοδιότητες: 1) λειτουργεί ως αρχείο για τον έλεγχο όλων των ακινήτων με ημερομηνία προγενέστερη της ύπαρξης του μεταβατικού κτηματολογικού γραφείου και 2) διενεργεί εγγραφές συναλλαγών ακινήτων για ακίνητα για τα οποία δεν έχει ολοκληρωθεί η κτηματογράφηση.	Έχει δημιουργηθεί το μεταβατικό κτηματολογικό γραφείο του οποίου ηγείται επί του παρόντος ο επικεφαλής του υποθηκοφυλακείου. Το γραφείο διενεργεί εγγραφές και νομικές επικυρώσεις για ακίνητα για τα οποία έχει ολοκληρωθεί η κτηματογράφηση.	Έχει ολοκληρωθεί μερικώς	9 στο Ηράκλειο 14 στην Πάτρα	4 στο Ηράκλειο 12 στην Πάτρα
Θεσσαλονίκη	Το τοπικό δημόσιο υποθηκοφυλακείο λειτουργεί ως αρχείο για τον έλεγχο των τίτλων, τριώντασ παλαιότερα στοιχεία που ενδεχομένως να μην είναι διαθέσιμα στο τοπικό κτηματολογικό γραφείο.	Έχει δημιουργηθεί πιλοτικό μόνιμο κτηματολογικό γραφείο και όλες οι συναλλαγές ακινήτων εγγράφονται σε αυτό.	Έχει ολοκληρωθεί πλήρως	32	7

Σημείωση: Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στον πίνακα έχουν συγκεντρωθεί κατόπιν επιτόπιας αποστολής τον Μάρτιο του 2019, ύστερα από συναντήσεις με τους αρμόδιους φορείς και στις έξι πόλεις αναφοράς. Τυχόν μεταγενέστερες εξελίξεις δεν αποτυπώνονται στον πίνακα.

ΠΛΑΙΣΙΟ 1.1 Πλήρης καταγραφή ακίνητης περιουσίας στην Ελλάδα: μια μακρόχρονη διαδικασία με πολλές προκλήσεις στην πορεία

Η μεταρρύθμιση του κτηματολογίου στην Ελλάδα έχει αντιμετωπίσει πολλές προκλήσεις και καθυστερήσεις με την πάροδο του χρόνου. Η αρχική διαδικασία δημιουργίας κτηματολογίου, η οποία ξεκίνησε με την ΕΚΧΑ Α.Ε.^α το 1995, δεν προωθήθηκε με την αίσθηση του επείγοντος και συνάντησε μεγάλη αντίσταση από πολλά εμπλεκόμενα μέρη. Μετά τη δημιουργία του Ελληνικού Κτηματολογίου, δεν στάθηκε δυνατόν να ανανεωθούν ορισμένες από τις συμβάσεις του προσωπικού της ΕΚΧΑ Α.Ε.,^β όταν το κτηματολόγιο μετατράπηκε από ιδιωτικός φορέας (Α. Ε.) σε δημόσιος (Ελληνικό Κτηματολόγιο), προκαλώντας περαιτέρω καθυστερήσεις και προβλήματα, που δεν έχουν ξεπεραστεί ακόμα και σήμερα.

Αφού ολοκληρωθούν η κτηματογράφηση και οι δηλώσεις ακίνητης περιουσίας και τα τοπικά υποθηκοφυλακεία συγχωνευτούν σε Κτηματολογικά Γραφεία και Υποθηκοφυλακεία, το Ελληνικό Κτηματολόγιο θα αντιμετωπίσει προκλήσεις στη μετάβαση και την ιδιότητα των υπαλλήλων του. Στις πόλεις με υποθηκοφυλακεία που χειρίζονται ιδιώτες, οι ιδιώτες υποθηκοφύλακες καλούνται να μετατραπούν από ιδιώτες σε δημόσιους υπάλληλους (του Ελληνικού Κτηματολογίου). Σε ευκατάστατες οικονομικά περιοχές με υψηλές αξίες ακινήτων, οι ιδιώτες υποθηκοφύλακες αντιτίθενται στην αλλαγή, διότι συνεπάγεται ότι θα λαμβάνουν έναν σταθερό μισθό δημοσίου υπάλληλου και θα εγκαταλείψουν τα οικονομικά τους οφέλη. Επί του παρόντος η αμοιβή τους υπολογίζεται ως ποσοστό της αξίας του ακινήτου.^γ Στις περιοχές, στις οποίες οι τιμές των ακινήτων έχουν σημειώσει δραματική πτώση και οι συναλλαγές έχουν υποχωρήσει, οι ιδιώτες υποθηκοφύλακες είναι πρόθυμοι να γίνουν δημόσιοι υπάλληλοι.^δ Μια άλλη δυσκολία στη στελέχωση, που επηρεάζει όλα τα κτηματολογικά γραφεία, αφορά τους υπαλλήλους με νομικές σπουδές (δηλ. τους δικηγόρους). Τα κτηματολογικά γραφεία επικυρώνουν νομικά τις συναλλαγές, συνεπώς χρειάζονται δικηγόρους, για να ελέγχουν κάθε συναλλαγή. Πριν από την ψήφιση του νόμου για το Ελληνικό Κτηματολόγιο, οι δικηγόροι που εργάζονταν στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και την ΕΚΧΑ Α.Ε. είχαν δικαίωμα να ασκούν και ελεύθερο επάγγελμα. Τώρα, ωστόσο, οι δικηγόροι, που εργάζονται για το Ελληνικό Κτηματολόγιο ως μόνιμο προσωπικό, δεν μπορούν να ασκούν πλέον ελεύθερο επάγγελμα. Ως αποτέλεσμα, εγκατέλειψαν τον φορέα πολλοί από τους δικηγόρους, που εργάζονταν προηγουμένως σε αυτόν.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης όρισε πάγωμα προσλήψεων εξαιτίας της μετάβασης των αρμοδιοτήτων του στο Ελληνικό Κτηματολόγιο. Αλλά το Ελληνικό Κτηματολόγιο δεν πραγματοποιεί προσλήψεις με αρκετά γρήγορο ρυθμό, για να αντισταθμίσει την απώλεια προσωπικού λόγω συνταξιοδότησης ή μετάθεσης στο Υπουργείο Δικαιοσύνης. Επομένως, στις πόλεις στις οποίες η ρύθμιση του κτηματολογίου έχει προχωρήσει, συναντά κανείς γραφεία με λιγότερους υπαλλήλους, παρόλο που ο αριθμός των συναλλαγών συνεχίζει να αυξάνει. Το γεγονός αυτό επηρεάζει σαφώς την παροχή της υπηρεσίας.

Η ελληνική κυβέρνηση ήλπιζε αρχικά να ολοκληρώσει την καταχώριση ιδιοκτησίας και την κτηματογράφηση μέχρι το 2020, γεγονός μάλλον απίθανο. Ο στόχος του 2022 είναι μάλλον πιο εφικτός. Αφού ολοκληρωθεί η τρέχουσα φάση, θα ακολουθήσει βελτιστοποίηση του συστήματος και μετάβαση σε ψηφιακή πλατφόρμα.

α. Οι πληροφορίες συγκεντρώθηκαν σε σύσκεψη με τον φορέα του Ελληνικού Κτηματολογίου τον Οκτώβριο του 2018.

β. Ιδρύθηκε με κοινή υπουργική απόφαση του τότε Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (Απόφαση 81706/6085/6-10-1995/Εφημερίδα της Κυβερνήσεως 872B/19-10-1995), είχε αρχικά την επωνυμία Κτηματολόγιο Α.Ε. και ήταν νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου. Με τον νόμο 4164/2013 ο φορέας μετονομάστηκε σε Εθνικό Κτηματολόγιο και Χαρτογράφηση Α.Ε. (ΕΚΧΑ Α.Ε.).

γ. Αρχικά ονομαζόταν Κτηματολόγιο Α.Ε. Το 2013 ο φορέας μετονομάστηκε σε ΕΚΧΑ Α.Ε. με μοναδικό μέτοχο το Ελληνικό Δημόσιο.

δ. Αυτό ήταν ιδιαίτερα προβληματικό για τους υπαλλήλους που ήταν νομικοί.

ε. Έχουν δημιουργήσει την Ένωση Αμίσθων Υποθηκοφυλάκων με σκοπό την προώθηση των συμφερόντων τους.

στ. Ανήκουν στην Πανελλήνιο Σύνδεσμο Υπαλλήλων Αμίσθων Υποθηκοφυλακείων και Κτηματολογικών Γραφείων.

του δείκτη διαχείρισης γης, οι περισσότερες ελληνικές πόλεις έχουν με διαφορά τις χαμηλότερες βαθμολογίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ορισμένες διεθνώς. Κατά μέσο όρο συγκεντρώνουν βαθμολογία 6,8 με ανώτατη βαθμολογία το 30, 16 μονάδες κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ..

Το σύστημα καταχώρισης ιδιοκτησίας στην Ελλάδα βρίσκεται σε διαδικασία ριζικής αναδιαμόρφωσης

Επί του παρόντος, το σύστημα καταχώρισης ιδιοκτησίας στην Ελλάδα διανύει μεταβατική περίοδο (πλαίσιο 1.1). Σε

μεγάλο βαθμό, το έργο της καταχώρισης ιδιοκτησίας εκτελείται ακόμα από τα υποθηκοφυλακεία της χώρας, τα οποία λειτουργούν με σύστημα που βασίζεται σε πράξεις. Ορισμένα υποθηκοφυλακεία είναι δημόσια, υπό τη διεύθυνση του Υπουργείου Δικαιοσύνης, και ορισμένα ιδιωτικά. Το προσφάτως ιδρυθέν Ελληνικό Κτηματολόγιο αναμένεται να αναλάβει σταδιακά την καταχώριση ιδιοκτησίας και την κτηματογράφηση σε ολόκληρη τη χώρα. Το Ελληνικό Κτηματολόγιο είναι ένας ενιαίος ανεξάρτητος φορέας υπό την εποπτεία του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Ανάλογα με τη θέση του

προς μεταβίβαση ακινήτου, οι Έλληνες επιχειρηματίες μπορεί να χρειαστεί να έρθουν σε επαφή με το αρμόδιο υποθηκοφυλακείο, το μεταβατικό κτηματολογικό γραφείο ή και με τα δύο.

Οι διαδικασίες είναι παρεμφερείς σε όλες τις ελληνικές πόλεις αναφοράς της έκθεσης, όσον αφορά την εγγραφή ακινήτων (σχήμα 1.14). Οι επιχειρηματίες, οι οποίοι πραγματοποιούν συναλλαγές ακινήτων, χρειάζεται να ακολουθήσουν εννέα βασικές διαδικασίες και να έρθουν σε επαφή με πλήθος δημοσίων και ιδιωτικών φορέων. Ξεκινούν με τη σύνταξη τοπογραφικού

ΣΧΗΜΑ 1.14 Οι βασικές διαδικασίες καταχώρισης ιδιοκτησίας είναι ίδιες σε όλες τις ελληνικές πόλεις με μικρές αποκλίσεις στην εφαρμογή

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

διαγράμματος από τοπογράφο μηχανικό. Για την υπόλοιπη διαδικασία, οι περισσότεροι επιχειρηματίες χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες ενός δικηγόρου. Ο δικηγόρος διεξάγει συνήθως τους ελέγχους και συντάσσει το προσύμφωνο της αγοραπωλησίας. Στη συνέχεια, εκδίδονται τα πιστοποιητικά από τον δήμο, τον ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ) και τη φορολογική αρχή. Εξοφείται ο φόρος μεταβίβασης ακίνητης περιουσίας στην αρμόδια φορολογική αρχή. Σε ορισμένες πόλεις συνηθίζεται να υποβάλλεται το προσύμφωνο αγοραπωλησίας στον τοπικό δικηγορικό σύλλογο. Τα δύο τελευταία στάδια καταχώρισης ιδιοκτησίας αφορούν την οριστική μορφή του συμβολαίου, τη σύνταξη συμβολαιογραφικής πράξης και την εγγραφή του ακινήτου στο τοπικό υποθηκοφυλακείο και μεταβατικό κτηματολογικό γραφείο.

Η πρόδος υλοποίησης της μεταρρύθμισης του κτηματολογίου καθορίζει τις επιδόσεις κάθε πόλης

Η καταχώριση ιδιοκτησίας είναι ευκολότερη στην Πάτρα και δυσκολότερη στο Ηράκλειο (πίνακας 1.8). Η Πάτρα

ξεχωρίζει ως προς την ταχύτητα: η μεταβίβαση ακινήτου μεταξύ δύο εταιρειών της πόλης ολοκληρώνεται σε 24 ημέρες. Έναν μήνα πιο σύντομα από τον μέσο όρο των ελληνικών πόλεων αναφοράς της έκθεσης. Από την άλλη πλευρά, η ίδια διαδικασία διαρκεί πολύ περισσότερο στη Θεσσαλονίκη και το Ηράκλειο, όπου απαιτούνται περισσότερο από τέσσερις μήνες. Παρά τον χρονοβόρο χαρακτήρα, η Θεσσαλονίκη διακρίνεται ανάμεσα στις άλλες πόλεις, που εξετάστηκαν, καθώς

έχει τον μικρότερο αριθμό απαιτούμενων διαδικασιών⁴⁰ για την καταχώριση ιδιοκτησίας και την υψηλότερη βαθμολογία στον δείκτη ποιότητας διαχείρισης της γης. Τα αποτελέσματα αυτά είναι άμεση συνέπεια της μεγαλύτερης προόδου, που σημείωσε η Θεσσαλονίκη στην εφαρμογή της μεταρρύθμισης του κτηματολογίου (πλαίσιο 1.2).

Παρόλο που η διαδικασία της καταχώρισης ιδιοκτησίας βασίζεται σε πανεθνικό νομοθετικό πλαίσιο, η εφαρμογή και ο αριθμός των διαδικασιών κυμαίνεται από 10 διαδικασίες στο Ηράκλειο και τη Θεσσαλονίκη έως 11 σε άλλες πόλεις.

Ένας παράγοντας, που επηρεάζει τη διακύμανση στον αριθμό των διαδικασιών, είναι η ανομοιομορφία στην εφαρμογή της μεταρρύθμισης του κτηματολογίου σε κάθε πόλη. Στο Ηράκλειο, την Πάτρα και τη Θεσσαλονίκη οι περισσότερες, αν όχι όλες, οι εγγραφές είναι πλέον αρμοδιότητα του νεοσυσταθέντος μεταβατικού κτηματολογικού γραφείου. Στις άλλες πόλεις, η εγγραφή πρέπει να πραγματοποιηθεί και στο υποθηκοφυλακείο και στο μεταβατικό κτηματολογικό γραφείο. Κατά τη μετάβαση, δεν έχουν μεταφερθεί πλήρως όλα τα έγγραφα από τα υποθηκοφυλακεία στα μεταβατικά κτηματολογικά γραφεία. Έτσι, σε όλες τις πόλεις εκτός από την Αθήνα, οι έλεγχοι πρέπει να διενεργούνται και στις δύο υπηρεσίες. Στην Αθήνα, η μεταρρύθμιση του κτηματολογίου δεν έχει προχωρήσει τόσο. Κατά συνέπεια, δεν

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.8 Καταχώριση Ιδιοκτησίας στην Ελλάδα: πού είναι πιο προσπελάσιμο και πιο αξιόπιστο το σύστημα διαχείρισης γης;

Πόλη	Θέση	Βαθμολογία (0–100)	Διαδικασίες (αριθμός)	Χρόνος (ημέρες)	Δαπάνη (% της αξίας του ακινήτου)	Δείκτης ποιότητας διαχείρισης της γης (0–30)
Πάτρα	1	47,77	11	24	4,9	5,5
Λάρισα	2	47,09	11	31	4,8	5,5
Αθήνα	3	46,86	11	26	4,8	4,5
Αλεξανδρούπολη	3	46,86	11	33	4,8	5,5
Θεσσαλονίκη	5	44,68	10	130	4,9	14,5
Ηράκλειο	6	36,69	10	134	4,9	5,5

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

Σημείωση: Η κατάταξη βασίζεται στη μέση βαθμολογία που συγκεντρώνεται για τις διαδικασίες, τον χρόνο και το κόστος της καταχώρισης ιδιοκτησίας, καθώς και για τον δείκτη ποιότητας διαχείρισης της γης. Η βαθμολογία κανονικοποιείται σε εύρος 0 έως 100 (όσο υψηλότερη η βαθμολογία, τόσο καλύτερη είναι). Για περισσότερες λεπτομέρειες, ανατρέξτε στο κεφάλαιο «Το πρόγραμμα *Doing Business* και η έκθεση *Doing Business* στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία και Ιταλία».

ΠΛΑΙΣΙΟ 1.2 Θεσσαλονίκη: οι δύο όψεις μίας πόλης

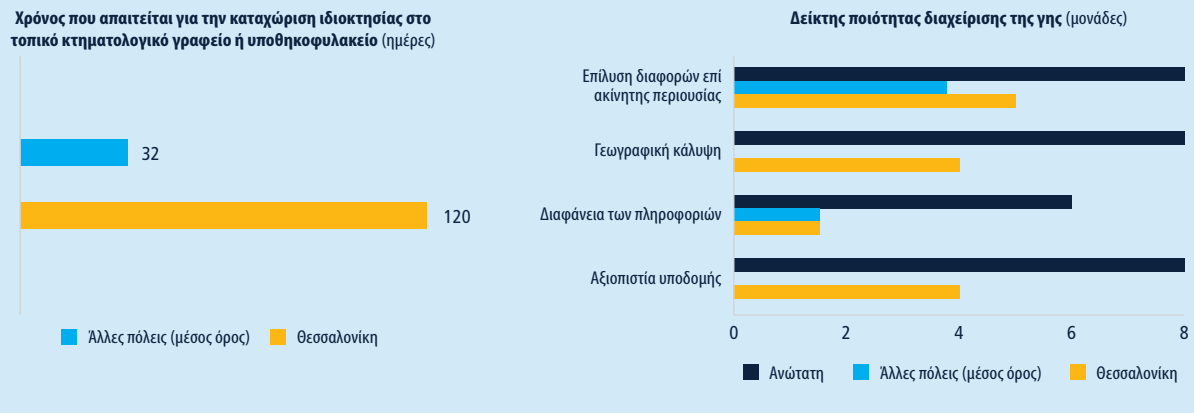
Από όλες τις πόλεις που εξετάστηκαν, η Θεσσαλονίκη είναι εκείνη με τη μεγαλύτερη πρόοδο στην εφαρμογή της μεταρρύθμισης του κτηματολογίου. Είναι η πόλη, που διαθέτει ένα απολύτως ολοκληρωμένο κτηματολογικό γραφείο—σε αντίθεση με τις περισσότερες από τις άλλες πόλεις, στις οποίες ο χαρακτήρας είναι μεταβατικός—με αρμοδιότητες μεταβίβασης ακίνητης περιουσίας και κτηματογράφησης. Το τοπικό υποθηκοφυλακείο λειτουργεί απλώς ως αρχείο. Ωστόσο, το κτηματολογικό γραφείο χαρακτηρίζεται ακόμα πιλοτικό, διότι παρόλο που έχει ολοκληρωθεί η κτηματογράφηση και η εγγραφή των ακινήτων, η πλήρης συγχώνευση υποθηκοφυλακείου και κτηματολογικού γραφείου δεν θεωρείται ολοκληρωμένη μέχρι όλοι οι υπάλληλοι του υποθηκοφυλακείου να υπαχθούν στο προσωπικό του Ελληνικού Κτηματολογίου.

Η στελέχωση είναι η μεγαλύτερη πρόκληση, που αντιμετωπίζει σήμερα το κτηματολογικό γραφείο. Η πλειοψηφία του προσωπικού, που εργάζεται στο κτηματολογικό γραφείο εξακολουθεί να βρίσκεται στη μισθοδοσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, το οποίο εν τω μεταξύ έχει ανακοινώσει πάγωμα προσλήψεων. Όταν οι υπάλληλοι του Υπουργείου Δικαιοσύνης συνταξιοδοτούνται, δεν αντικαθίστανται πάντα από νεοπροσληφθέντες του κτηματολογίου. Η κατάσταση είναι ιδιαίτερα επιτακτική, καθώς δεν υπάρχουν αρκετοί δικηγόροι για τον έλεγχο και την επικύρωση των συναλλαγών ακινήτων.

Η τρέχουσα κατάσταση στην πόλη της Θεσσαλονίκης είναι αντιφατική, δεδομένης της πρόδου που έχει σημειώσει στην εφαρμογή της μεταρρύθμισης του κτηματολογίου. Ως αποτέλεσμα των προκλήσεων που προαναφέρθηκαν, οι διαδικασίες έγκρισης και διεκπεραίωσης των μεταβιβάσεων ακινήτων στο κτηματολόγιο της Θεσσαλονίκης είναι οι πιο χρονοβόρες από τις έξι πόλεις αναφοράς. (Βλ. το παρακάτω σχήμα.) Ταυτόχρονα, η Θεσσαλονίκη είναι η μόνη πόλη στην οποία όχι μόνον έχει ολοκληρωθεί η κτηματογράφηση και η καταχώριση ιδιοκτησίας, αλλά έχει επιτευχθεί και η πλήρης ψηφιοποίηση της αποτύπωσης ολόκληρης της επικράτειας του δήμου. Η πόλη διαθέτει ιστότοπο κορυφαίας τεχνολογίας, στον οποίο υπάρχει υποδομή χωρικών δεδομένων και πύλη ΣΓΠ.* Όπως ήταν αναμενόμενο, επίσης πιο αποτελεσματική από ό,τι στις άλλες πόλεις είναι και η επίλυση διαφορών που αφορούν ακίνητα στα τοπικά δικαστήρια. Με αυτά τα επιτεύγματα η Θεσσαλονίκη διακρίνεται σαφέστατα στον δείκτη ποιότητας διαχείρισης της γης, με βαθμολογία σχεδόν τριπλάσια από τη μέση βαθμολογία των υπόλοιπων πόλεων. (Βλ. το παρακάτω σχήμα.)

Η Θεσσαλονίκη έχει γενικά διανύσει μια μακρά πορεία και έχει κατορθώσει να ενισχύσει την αξιοπιστία των αρχείων ακίνητης περιουσίας και της αντίστοιχης υποδομής, κάτι που αποτελούσε και εξακολουθεί να αποτελεί την αχίλλειο πτέρνα πολλών ελληνικών πόλεων. Μόλις αντιμετωπιστούν τα προβλήματα στελέχωσης του κτηματολογικού γραφείου της Θεσσαλονίκης, αναμένεται να βελτιωθεί ριζικά ο ρυθμός καταχώρισης ιδιοκτησίας στην πόλη.

Θεσσαλονίκη: η πόλη με την πιο αξιόπιστη αλλά και πιο χρονοβόρα διαδικασία για τη μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

* <https://gis.thessaloniki.gr>.

υπάρχει ακόμα μεταβατικό κτηματολογικό γραφείο. Το τοπικό υποθηκοφυλακείο εξακολουθεί να έχει πλήρη αρμοδιότητα των εγγραφών και είναι το μόνο γραφείο, στο οποίο διενεργούνται οι έλεγχοι. Τέλος, η Αθήνα και η Πάτρα είναι οι μόνες δύο πόλεις, στις οποίες οι δικηγόροι

καταθέτουν το αρχικό συμβόλαιο της αγοραπωλησίας στον δικηγорικό σύλλογο της πόλης.⁴¹

Η μεγαλύτερη απόκλιση στις ελληνικές πόλεις παρατηρείται στο χρονικό διάστημα, που απαιτείται για την εγγραφή ενός

ακινήτου, το οποίο κυμαίνεται από έναν μήνα περίπου στην Πάτρα, την Αθήνα, τη Λάρισα και την Αλεξανδρούπολη έως περισσότερο από δύο μήνες στη Θεσσαλονίκη και το Ηράκλειο (σχήμα 1.15). Βασικός παράγοντας της απόκλισης είναι το τελευταίο στάδιο της διαδικασίας:

ΣΧΗΜΑ 1.15 Η αποτελεσματικότητα των τοπικών κτηματολογικών γραφείων και των υποθηκοφυλακείων είναι ο βασικός παράγοντας των αποκλίσεων που παρατηρούνται στον χρόνο που απαιτείται για την καταχώριση ιδιοκτησίας στις ελληνικές πόλεις

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

η εγγραφή στο τοπικό υποθηκοφυλακείο ή/και κτηματολογικό γραφείο. Συνήθως, στις πόλεις στις οποίες η μεταρρύθμιση έχει προχωρήσει λιγότερο, η διαδικασία της καταχώρισης είναι συντομότερη. Διάρκει δύο εβδομάδες στην Αθήνα και τρεις εβδομάδες στην Αλεξανδρούπολη και τη Λάρισα. Σε αυτές τις τρεις πόλεις, οι βασικές αρμοδιότητες της καταχώρισης ιδιοκτησίας καλύπτονται ακόμα από τα τοπικά υποθηκοφυλακεία, τα οποία εγγράφουν απλώς τη μεταβίβαση του τίτλου, αλλά δεν επιβεβαιώνουν τη νομιμότητά της. Στις πόλεις αυτές, ενημερώνονται τα κτηματολογικά γραφεία,⁴² και εγγράφουν επίσης τη συναλλαγή, αλλά δεν είναι ακόμα σε θέση να διενεργούν και να επικυρώνουν μεταβιβάσεις.

Από την άλλη πλευρά, στο Ηράκλειο και τη Θεσσαλονίκη, τις περισσότερες, αν όχι όλες, τις μεταβιβάσεις⁴³ τις χειρίζεται το κτηματολογικό γραφείο. Καθώς το κτηματολογικό γραφείο πρέπει να επικυρώνει νομικά τις μεταβιβάσεις, χρειάζεται δικηγόρους για τον έλεγχο των εγγράφων. Αυτή την περίοδο έχει επέλθει συμμόρφωση λόγω της έλλειψης διαθέσιμων νομικών, που θα αναλάβουν τις εργασίες. Κατά συνέπεια, η εγγραφή της συναλλαγής στα κτηματολογικά γραφεία διαρκεί τρεις μήνες στο Ηράκλειο και τέσσερις μήνες στη Θεσσαλονίκη. Στο Ηράκλειο, το κτηματολογικό γραφείο δεν διαθέτει κανένα νομικό στο προσωπικό του. Δέχονται τη

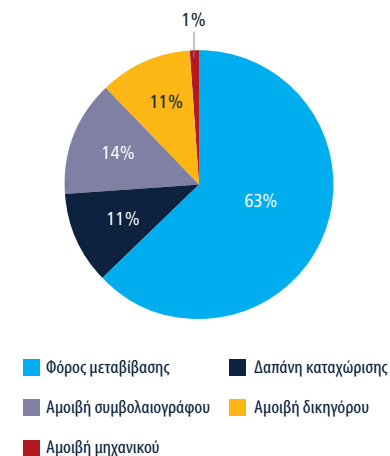
συνδρομή νομικών από τη Χίο στο Βόρειο Αιγαίο και την Άρτα στα βορειοδυτικά της χώρας. Όλες οι συναλλαγές ελέγχονται εξ αποστάσεως από αυτούς τους δύο νομικούς. Στη Θεσσαλονίκη, ο μεγάλος αριθμός των συναλλαγών ευθύνεται επίσης για τις καθυστερήσεις.⁴⁴ Εξαιρέση αποτελεί η Πάτρα και το ικανό μεταβατικό κτηματολογικό γραφείο της, το οποίο ολοκληρώνει τις εγγραφές εντός 12 ημερών. Σε αντίθεση με τα περισσότερα μεταβατικά κτηματολογικά γραφεία, το γραφείο της Πάτρας έχει επαρκή στελέχωση. Αυτή τη στιγμή διαθέτει 12 υπαλλήλους του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και 14 του Υπουργείου Δικαιοσύνης.⁴⁵ Το κτηματολογικό γραφείο της Θεσσαλονίκης χειρίζεται τον διπλάσιο και πλέον όγκο συναλλαγών από την Πάτρα,⁴⁶ με ελάχιστα λιγότερους υπαλλήλους (η Θεσσαλονίκη διαθέτει 34⁴⁷ και η Πάτρα 26).

Ένας άλλος τομέας, στον οποίο διαφέρουν οι πόλεις, είναι ο χρόνος, στον οποίο εκδίδεται βεβαίωση τέλους ακίνητης περιουσίας (ΤΑΠ) από τους δήμους. Χρειάζεται από μία ημέρα στην Αθήνα, την Πάτρα και τη Θεσσαλονίκη έως 40 ημέρες στο Ηράκλειο. Στην Αθήνα και την Πάτρα, οι δήμοι διαθέτουν ηλεκτρονική βάση δεδομένων, για να διενεργούν τους απαραίτητους ελέγχους πριν να εκδώσουν τη βεβαίωση. Αντίθετα στο Ηράκλειο, οι αρχές διενεργούν όλους τους ελέγχους ανατρέχοντας σε έντυπα αρχεία και αποδείξεις από διάφορες

υπηρεσίες, για να βεβαιωθούν ότι δεν υπάρχει οφειλή. Επίσης, στο Ηράκλειο οι αρχές ελέγχουν οφειλές και έγγραφα σε βάθος δεκαετίας και όχι πενταετίας όπως οι περισσότερες πόλεις.

Το κόστος της καταχώρισης ιδιοκτησίας στην Ελλάδα είναι παρεμφερές στις έξι πόλεις αναφοράς. Πάνω από 60% της δαπάνης (περίπου 3% της αξίας του ακινήτου) καταβάλλεται υπό μορφή φόρου μεταβίβασης στην εθνική φορολογική αρχή. Οι επαγγελματικές αμοιβές αποτελούν το ένα τέταρτο και πλέον του κόστους (σχήμα 1.16). Το μεγαλύτερο τμήμα των επαγγελματικών αμοιβών είναι οι αμοιβές των συμβολαιογράφων, οι οποίοι χρεώνουν και την οριστικοποίηση και την επικύρωση του συμβολαίου της αγοραπωλησίας. Οι συμβολαιογράφοι χρεώνουν σύμφωνα με πίνακα χρεώσεων, που τροποποιήθηκε με την υπουργική απόφαση 72386/2015. Οι αμοιβές αντιστοιχούν περίπου σε 0,7% της αξίας του ακινήτου. Ενώ η χρήση δικηγόρου δεν είναι υποχρεωτική, οι περισσότεροι επιχειρηματίες χρησιμοποιούν δικηγόρο, όταν προβαίνουν σε εμπορικές συναλλαγές. Οι αμοιβές των δικηγόρων συμφωνούνται ελεύθερα. Για μια συναλλαγή, όπως αυτή της έκθεσης, οι δικηγόροι χρεώνουν συνήθως περίπου 0,5% της αξίας του ακινήτου.

ΣΧΗΜΑ 1.16 Οι επαγγελματικές αμοιβές αποτελούν το ένα τέταρτο και πλέον του κόστους καταχώρισης ιδιοκτησίας

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

Το μόνο στοιχείο της δαπάνης με μικρές διαφορές μεταξύ των πόλεων αφορά την εγγραφή της πράξης. Το κόστος εξαρτάται από την υπηρεσία, που θα διεξάγει τη μεταβίβαση του ακινήτου, το τοπικό υποθηκοφυλακείο ή το μεταβατικό κτηματολογικό γραφείο. Στην Αλεξανδρούπολη, την Αθήνα και τη Λάρισα, το υποθηκοφυλακείο χρεώνει 0,475% της αξίας του ακινήτου συν τέλη υποβολής. Στο Ηράκλειο, την Πάτρα και τη Θεσσαλονίκη, το κτηματολογικό γραφείο χρεώνει 0,575% της αξίας του ακινήτου συν τέλη υποβολής.

H Θεσσαλονίκη βρίσκεται στην υψηλότερη θέση του δείκτη ποιότητας διαχείρισης της γης

Οι βαθμολογίες στον δείκτη ποιότητας διαχείρισης της γης κυμαίνονται από 4,5 μονάδες στην Αθήνα έως 14,5 στη Θεσσαλονίκη, με ανώτατο τις 30 μονάδες. Οι άλλες τέσσερις πόλεις συγκέντρωσαν όλες 5,5 μονάδες. Ο δείκτης ποιότητας διαχείρισης της γης έχει πέντε διαστάσεις: αξιοπιστία της υποδομής, διαφάνεια των πληροφοριών, γεωγραφική κάλυψη, επίλυση διαφορών σχετικά με τα ακίνητα και ίση πρόσβαση στα δικαιώματα ιδιοκτησίας.

Με εξαίρεση τη Θεσσαλονίκη, όλες οι άλλες πόλεις συγκέντρωσαν μηδέν στον δείκτη αξιοπιστίας υποδομής. Η Θεσσαλονίκη συγκέντρωσε 4 μονάδες σε σύνολο 8, επειδή διαθέτει ηλεκτρονική βάση δεδομένων και έχει ολοκληρώσει την ψηφιακή αποτύπωση όλων των ακινήτων, μια διαδικασία στην οποία υστερούν οι περισσότερες ελληνικές πόλεις.

Όσον αφορά τη διαφάνεια των πληροφοριών, όλες οι ελληνικές πόλεις συγκέντρωσαν μόλις 1,5 μονάδα σε σύνολο 6 μονάδων. Υπάρχουν αιτίες για τις χαμηλές βαθμολογίες. Πρώτον, η πρόσβαση στα στοιχεία ιδιοκτησίας περιορίζεται μόνο στους διαμεσολαβητές και τους συμβαλλόμενους. Επιπλέον, οι πόλεις δεν έχουν κοινές δεσμευτικές υποχρεώσεις για την υλοποίηση.

Όσον αφορά τη γεωγραφική κάλυψη, η Θεσσαλονίκη είναι η μόνη πόλη με

βαθμολογία πάνω από μηδέν, με 4 μονάδες στις 8. Το κτηματολογικό γραφείο της Θεσσαλονίκης είναι το μόνο, που έχει εγγράψει και κτηματογραφήσει πλήρως όλα τα οικοπέδα ιδιωτών εντός των ορίων της πόλης.

Η Θεσσαλονίκη έχει επίσης την υψηλότερη βαθμολογία στην επίλυση διαφορών επί ακίνητης περιουσίας, με 5 μονάδες στις 8, λόγω της σχετικά ταχείας επίλυσης στα τοπικά δικαστήρια. (Η διάρκεια κυμαίνεται από ένα μέχρι δύο χρόνια.) Στην Αθήνα, η επίλυση διαφορών, που αφορούν ακίνητα διαρκεί περισσότερο από τρία χρόνια. Η πρωτεύουσα συγκεντρώνει μόνο 3 μονάδες στον δείκτη επίλυσης διαφορών επί ακίνητης περιουσίας. Οι υπόλοιπες πόλεις συγκεντρώνουν 4 μονάδες στον ίδιο δείκτη και η διαδικασία για την επίλυση μιας υπόθεσης διαφοράς επί ακίνητης περιουσίας διαρκεί από δύο έως τρία χρόνια. Εν γένει, ο δείκτης ποιότητας διαχείρισης της γης υποδεικνύει τις ελληνικές πόλεις, που πρέπει να εφαρμόσουν τις περισσότερες βελτιώσεις.

ΠΟΙΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ;

Συνέχιση και ολοκλήρωση της εφαρμογής του κτηματολογίου

Η σύσταση του Ελληνικού Κτηματολογίου ήταν ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση. Τα επόμενα βήματα, βάσει προγράμματος, έχουν σχεδιαστεί καλά. Με την ολοκλήρωση, τα κτηματολογικά γραφεία και τα υποθηκοφυλακεία θα συγχωνεύσουν όντως τα αρχεία τους σε μία βάση δεδομένων και θα χρησιμοποιούν τους ίδιους κωδικούς ακινήτων. Η συγχώνευση θα συμβάλει στην εφαρμογή μιας τυποποιημένης διαδικασίας καταχώρισης ιδιοκτησίας σε όλη τη χώρα. Πρόκειται για μέτρα, που συμβαδίζουν με διεθνείς καλές πρακτικές και θα διευκολύνουν πολύ τους επιχειρηματίες. Θα σημάδουν επίσης το τέλος της καταχώρισης και των ελέγχων σε δύο διαφορετικές υπηρεσίες. Αυτό το μεγάλο βήμα μπορούν να ακολουθήσουν και άλλες βελτιώσεις, που θα εφαρμοστούν μακροπρόθεσμα.

Αντιμετώπιση των προβλημάτων στελέχωσης του Ελληνικού Κτηματολογίου ώστε να μην δυσχεραίνεται η υλοποίηση της μεταρρύθμισης της κτηματογράφησης

Σε πόλεις όπως η Θεσσαλονίκη, οι επιχειρηματίες έρχονται αντιμέτωποι με μεγάλες καθυστερήσεις στη μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας, με οικονομικό και επαγγελματικό κόστος. Η στελέχωση του τοπικού κτηματολογικού γραφείου είναι ένα από τα κύρια προβλήματα και θα πρέπει να λυθεί το συντομότερο δυνατόν. Το ζήτημα είναι σημαντικό για όλη τη χώρα. Η Θεσσαλονίκη είναι ένα επιτυχημένο παράδειγμα, που μπορεί να ενθαρρύνει και άλλες πόλεις να προχωρήσουν σε πλήρη μεταρρύθμιση του κτηματολογίου. Προς το παρόν, όμως, τα προβλήματα της Θεσσαλονίκης ενδέχεται να έχουν το αντίθετο αποτέλεσμα ή ακόμα και να επιβραδύνουν τον ρυθμό υλοποίησης σε άλλες πόλεις. Προκειμένου να υπάρξει ευελιξία στις προσλήψεις του Ελληνικού Κτηματολογίου, θα πρέπει να λυθούν άμεσα οι περιορισμοί σε οικονομικούς πόρους και ανθρώπινο δυναμικό σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης και να γίνουν προσπάθειες προς μια ομαλή μετάβαση προσωπικού ανάμεσα στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Ψηφιοποίηση των κτηματολογικών σχεδίων και των πράξεων ιδιοκτησίας με ενιαία μορφή, σε βάση δεδομένων με δυνατότητα αναζήτησης για να διασφαλίζεται η ποιότητα και η ακρίβεια και να επιτρέπεται η ηλεκτρονική καταχώριση

Η πλειονότητα των τίτλων και των χαρτών σε όλες τις ελληνικές πόλεις εξακολουθεί να είναι σε έντυπη μορφή. Οι περισσότερες βασικές διαδικασίες γύρω από την καταχώριση ιδιοκτησίας στις περισσότερες ελληνικές πόλεις περιλαμβάνουν επίσης έντυπα έγγραφα και την υποβολή τους. Με την υλοποίηση της μεταρρύθμισης του κτηματολογίου, είναι ουσιώδες να ψηφιοποιηθούν όλα τα αρχεία τίτλων και χαρτών και να εισαχθούν σε ενιαία βάση δεδομένων. Η θεμελιώδης

αυτή διαδικασία αποτελεί το όραμα του Ελληνικού Κτηματολογίου και είναι προϋπόθεση για περαιτέρω βελτιώσεις του συστήματος.

Στις ψηφιακές βάσεις δεδομένων οι χρήστες διενεργούν ελέγχους τίτλων ηλεκτρονικά. Οι ψηφιακές βάσεις δεδομένων μπορούν επίσης να αποτελέσουν την αρχή για μια κεντρική βάση δεδομένων δικαιωμάτων παρακρατήσεων και βαρών, καθώς και ηλεκτρονικής καταχώρισης. Τα ψηφιακά αρχεία υπερτερούν έναντι των έντυπων αρχείων, διότι απαιτούν μικρότερο αποθηκευτικό χώρο, κοινοποιούνται εύκολα χωρίς γεωγραφικούς περιορισμούς και η τήρηση αντιγράφων ασφαλείας εξασφαλίζει ότι δεν πρόκειται να χαθούν. Η διεθνής πρακτική αποδεικνύεται υπέρ των ηλεκτρονικών μητρώων: σύμφωνα με στοιχεία, οι μεταβιβάσεις ακινήτων οριστικοποιούνται σε διπλάσιο χρόνο σε οικονομίες, οι οποίες δεν διαθέτουν ηλεκτρονικά μητρώα.

Οι περισσότερες χώρες, που δημιούργησαν ψηφιακά αρχεία ακινήτων, το έκαναν σταδιακά σε βάθος χρόνων. Η Νέα Ζηλανδία για παράδειγμα, ψηφιοποίησε τα αρχεία ακίνητης περιουσίας της χώρας στο διάστημα μεταξύ 1997 και 2002. Στη συνέχεια, εισήγαγε την ηλεκτρονική εγγραφή. Μέχρι το 2005, μόνο οι μισές περίπου συναλλαγές ακινήτων υποβάλλονταν ηλεκτρονικά, συνεπώς ήταν αναγκαία μια τελική ώθηση. Το 2008, η ηλεκτρονική εγγραφή έγινε υποχρεωτική. Σήμερα πλέον, η καταχώριση ιδιοκτησίας ολοκληρώνεται με δύο μόνον ενέργειες και κόστος 0,1% της αξίας του ακινήτου, και η Νέα Ζηλανδία έρχεται δεύτερη στην παγκόσμια κατάταξη του *Doing Business*, αναφορικά με την ευκολία καταχώρισης ιδιοκτησίας.

Από τα κράτη μέλη της ΕΕ, μόνο η Ελλάδα δεν διαθέτει ψηφιακά αρχεία ακίνητης περιουσίας. Πολλά κράτη μέλη εφαρμόζουν διαδικασία ηλεκτρονικής καταχώρισης. Ένα από αυτά είναι η Δανία, στην οποία η πολιτεία ξεκίνησε τον εκσυγχρονισμό του κτηματολογίου της δεκαετίες πριν. Η μηχανοργάνωση των

γραφείων και η ψηφιοποίηση των αρχείων ξεκίνησε το 2009. Όταν ολοκληρώθηκε η διαδικασία, το μητρώο εισήγαγε την ηλεκτρονική υποβολή των εγγράφων μεταβίβασης ακίνητης περιουσίας. Σήμερα, η ηλεκτρονική υποβολή είναι υποχρεωτική. Οι μεταρρυθμίσεις είχαν αποτέλεσμα και για τη μεταβίβαση ακινήτου στη Δανία σήμερα απαιτούνται μόλις τέσσερις ημέρες, από 42 που απαιτούνταν το 2003.

Καθιέρωση τυποποιημένων συμβάσεων για τη μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας

Για τη μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας μεταξύ εταιρειών στην Ελλάδα, πρέπει το συμβόλαιο της αγοραπωλησίας να οριστικοποιηθεί και να επικυρωθεί από συμβολαιογράφο. Επίσης, αν και ο νόμος δεν υποχρεώνει πλέον την παρουσία δικηγόρου, η πλειοψηφία των εταιρειών εξακολουθεί να χρησιμοποιεί δικηγόρο, ακόμα και για μεταβιβάσεις εμπορικών ακινήτων. Οι δικηγόροι και οι συμβολαιογράφοι συντάσσουν επίσης το συμβόλαιο αγοραπωλησίας. Η δαπάνη των νομικών υπηρεσιών αντιστοιχεί στο ένα τέταρτο της συνολικής δαπάνης καταχώρισης του ακινήτου, δηλαδή σε περισσότερο από 1% της αξίας του ακινήτου. Εκτός από αυτή τη δαπάνη, υπάρχει και ο φόρος μεταβίβασης και η δαπάνη καταχώρισης.

Πολλές χώρες επιτρέπουν στις εταιρείες να μεταβιβάζουν ακίνητα χωρίς τη συνδρομή νομικών. Η διαδικασία πραγματοποιείται με τυποποιημένα συμβόλαια που διατίθενται ελεύθερα στο κοινό μέσω του κτηματολογίου. Οι συμβαλλόμενοι απλώς σημειώνουν τις ενότητες που τους αφορούν ή συμπληρώνουν τα απαραίτητα στοιχεία. Ωστόσο, αν το επιθυμούν, οι επιχειρηματίες μπορούν να επιλέξουν να έχουν νομική συμβουλή και προσαρμοσμένα κατά περίπτωση συμβόλαια, ειδικά για πιο σύνθετες συναλλαγές.

Τα στοιχεία του προγράμματος *Doing Business* δείχνουν ότι τρεις στις τέσσερις οικονομίες διαχειρίζονται την καταχώριση ιδιοκτησίας χωρίς υποχρεωτική εκ του νόμου παρουσία δικηγόρων ή συμβολαιογράφων, όπως η Δανία, η Πορτογαλία

και η Σουηδία. Η Πορτογαλία όρισε ως προαιρετική τη συμμετοχή δικηγόρων στη μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας από εταιρείες. Η υπογραφή των συμβολαίων γίνεται με φυσική παρουσία στην αρμόδια υπηρεσία. Η καταχώριση ιδιοκτησίας σε πολλές πόλεις της Πορτογαλίας⁴⁸ απαιτεί πλέον μόνο μία διαδικασία και μία ημέρα.

Ενδεχόμενη δημιουργία ξεχωριστού ειδικού μηχανισμού για τον χειρισμό καταγγελιών που αφορούν υπηρεσίες του Ελληνικού Κτηματολογίου

Η ύπαρξη ενός ανεξάρτητου και ειδικού μηχανισμού για την υποβολή καταγγελιών στην υπηρεσία, που είναι αρμόδια για την καταχώριση ιδιοκτησίας, δίνει τη δέουσα προσοχή στον πάντα σημαντικό κλάδο των ακινήτων, έναν πολύ βασικό τομέα στην οικονομία κάθε χώρας. Ο ανεξάρτητος χαρακτήρας συνεπάγεται μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στον χειρισμό των καταγγελιών και ελαχιστοποιεί τη διαφθορά και τις περιττές διαφωνίες ανάμεσα στις υπηρεσίες κτηματογράφησης. Με τη διόρθωση διοικητικών σφαλμάτων στην καταχώριση ιδιοκτησίας προλαμβάνονται μελλοντικά προβλήματα και επιλύονται πιθανώς μικρότερα ζητήματα πριν να κλιμακωθούν και να απαιτούν πλέον δικαστική διευθέτηση, μια διαδικασία που είναι συνήθως δαπανηρή και για τους ενάγοντες και για το δημόσιο.

Στην Ελλάδα δεν υπάρχει ένας τέτοιος μηχανισμός για τον χειρισμό καταγγελιών ακίνητης περιουσίας, ένα θέμα το οποίο μπορεί να συζητηθεί σοβαρά με την ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης του κτηματολογίου. Η Ελλάδα θα μπορούσε να ακολουθήσει το παράδειγμα του Ηνωμένου Βασιλείου. Το Ηνωμένο Βασίλειο διαθέτει λεπτομερείς διαδικασίες καταγγελιών με αρμόδιο το Κτηματολόγιο της AM και οι πολίτες μπορούν επίσης να υποβάλουν καταγγελίες στον Ανεξάρτητο Εξεταστή Καταγγελιών (ICR).⁴⁹ Ο ICR χειρίζεται αποκλειστικά καταγγελίες που αφορούν το Κτηματολόγιο της AM. Ο ICR δεν είναι ούτε δημόσιος υπάλληλος ούτε υπάλληλος του Κτηματολογίου της AM. Η χρηματοδότηση του γραφείου και του

προσωπικού του ICR προέρχεται από το Κτηματολόγιο της ΑΜ, αλλά η διαχείριση γίνεται ανεξάρτητα από τον ICR.

Δημιουργία ειδικού μηχανισμού αποζημίωσης σε περίπτωση εσφαλμένων συναλλαγών

Πολλές χώρες έχουν ορίσει κονδύλια για την αποζημίωση ενδιαφερόμενων, που υπέστησαν ζημιές ή απώλειες εξαιτίας αβλεψιών σε πιστοποιητικά, που εκδόθηκαν από τα μητρώα του κτηματολογίου. Τα κονδύλια λειτουργούν υπέρ της μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας της διευθέτησης διαφορών, επειδή με τη χρήση τους αποφεύγεται ο επιπλέον χρόνος και το κόστος της διευθέτησης σε δικαστήριο. Για παράδειγμα στην Ιρλανδία, ο πολίτης μπορεί να υποβάλει μια τέτοια καταγγελία απευθείας στην Αρχή Καταχώρισης ιδιοκτησίας.⁵⁰ Ομοίως, το Ηνωμένο Βασίλειο διαθέτει θεσμοθετημένο πρόγραμμα αποζημιώσεων, στο πλαίσιο του οποίου οι καταγγελίες μπορούν να γίνονται απευθείας στο κτηματολόγιο της χώρας. Αξιώσεις κατατίθενται για μεγάλο εύρος υποθέσεων, από σφάλματα στο μητρώο έως την απώλεια ή καταστροφή αρχείων.⁵¹ Παρόμοιες προβλέψεις υπάρχουν και στον σουηδικό κώδικα έγγραφας ιδιοκτησίας.⁵²

5. Εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων

Όταν οι εταιρείες και οι επενδυτές έχουν την εξασφάλιση ότι τα δικαστήρια θα επιλύουν τις νομικές διαφορές σε εύλογο διάστημα με διαφανείς και εκτελεστές αποφάσεις, είναι πολύ πιθανότερο να συμμετάσχουν στην αγορά.⁵³ Με αυτό το σκεπτικό και γνωρίζοντας ότι «απαιτείται ένα πιο αποτελεσματικό δικαστικό σύστημα για να είναι επιτυχείς οι νομικές μεταρρυθμίσεις σε όλους τους τομείς», η Ελλάδα έχει θέσει σε προτεραιότητα τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος, στην πορεία της προς την ανάκαμψη, ύστερα από μια δεκαετή οικονομική κρίση.⁵⁴ Υπό αυτό το πρίσμα, οι ενέργειες των κυβερνήσεων επικεντρώνονται στον εκσυγχρονισμό των δικαστηρίων και την εισαγωγή νέας νομοθεσίας, που προωθεί την έγκαιρη διευθέτηση των διαφορών. Και ενώ κάποιες μεταρρυθμίσεις έχουν αποδώσει καρπούς και η ελληνική οικονομία παρουσιάζει

σημεία ισχυρότερης ανάπτυξης, η χώρα πρέπει να βελτιώσει τις επιδόσεις του δικαστικού συστήματος και να καλύψει την απόσταση, που τη χωρίζει από τους Ευρωπαίους εταίρους της.⁵⁵

Η προσφυγή είναι σχετικά οικονομική στην Ελλάδα, αλλά υπάρχει περιθώριο βελτίωσης της αποτελεσματικότητας του δικαστικού της συστήματος

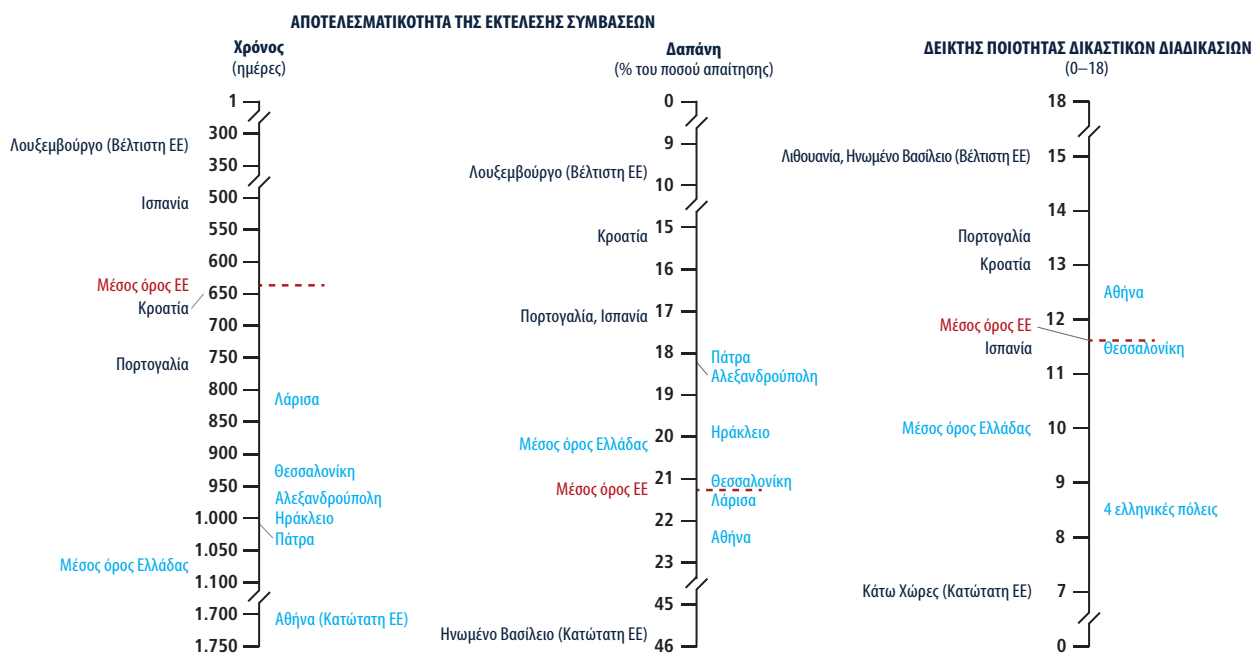
Απαιτούνται τρία χρόνια κατά μέσο όρο για την εκδίκαση της εμπορικής διαφοράς, που αναφέρεται στη μελέτη περίπτωσης της έκθεσης *Doing Business* σε ελληνικό μονομελές πρωτοδικείο και για την εκτέλεση της απόφασης.⁵⁶ Σχεδόν 15 μήνες περισσότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Ομοίως, η Ελλάδα έχει ακόμα μέλλον μέχρι να συμβαδίσει με τον μέσο όρο της ΕΕ στην ποιότητα των δικαστικών

διαδικασιών, σύμφωνα με την αξιολόγηση της έκθεσης *Doing Business*. Ο μέσος όρος της Ελλάδας, με 10 από συνολικά 18 μονάδες, την κατατάσσει κάτω ακριβώς από τη μέση βαθμολογία των 11,6 μονάδων της ΕΕ. Ωστόσο, η μέση δαπάνη άσκησης προσφυγής και εκτέλεσης μιας απόφασης στην Ελλάδα αντιστοιχεί σε 20,2% του ποσού απαίτησης και είναι ελαφρώς μικρότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ (21,2%) (σχήμα 1.17).

Οι εμπορικές διαφορές στην Ελλάδα—όπως η θεωρητική υπόθεση της έκθεσης *Doing Business*, η οποία αφορά απαίτηση για αθέτηση όρων σύμβασης ύψους 33.051 ευρώ,⁵⁷—υπάγονται στην αρμοδιότητα των μονομελών πρωτοδικείων.⁵⁸

Στη κατάθεση μιας αγωγής, οι πιο χρονοβόρες διαδικασίες είναι η προετοιμασία

ΣΧΗΜΑ 1.17 Παρόλο που οι ελληνικές πόλεις βρίσκονται όλες κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ όσον αφορά τον χρόνο και την ποιότητα των δικαστικών διαδικασιών, οι μισές βρίσκονται πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ όσον αφορά τη δαπάνη για την επίλυση μιας εμπορικής διαφοράς

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

Σημείωση: Οι μέσοι όροι για την Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζονται σε στοιχεία της οικονομίας των 28 κρατών μελών της ΕΕ.

των εγγράφων της υπόθεσης από τον δικηγόρο και η επίδοση των εγγράφων από τον δικαστικό επιμελητή. Η κατάθεση αγωγής στο δικαστήριο είναι γενικά παντού μια εύκολη και απλή διαδικασία. Στην Αθήνα υπάρχει επίσης δυνατότητα ηλεκτρονικής κατάθεσης.⁵⁹ Αφού ο γραμματέας εξετάσει την αγωγή και εκδώσει την παραγγελία προς επίδοση, ο δικηγόρος του ενάγοντος αναθέτει σε δικαστικό επιμελητή την επίδοση των εγγράφων στον εναγόμενο. Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, απαιτείται αυτοπρόσωπη επίδοση.⁶⁰

Καθώς ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας αποτελεί εθνική νομοθεσία στην Ελλάδα, το ίδιο νομικό πλαίσιο ισχύει σε όλα τα

δικαστήρια της χώρας. Ο Κώδικας που τέθηκε σε ισχύ το 1968, έχει τροποποιηθεί πολλές φορές έκτοτε. Η πιο πρόσφατη τροποποιημένη έκδοση είναι του 2015.⁶¹ Με αυτήν εισήχθησαν απλοποιημένες διαδικασίες με στόχο την επίτευξη των εκδικάσεων (πλαίσιο 1.3). Χάρη σε αυτές τις τροποποιήσεις, το χρονοδιάγραμμα μιας τυπικής πολιτικής προσφυγής αποτελείται πλέον από τρεις κύριες φάσεις: το χρονικό διάστημα από την κατάθεση της αγωγής έως τη συζήτηση, τη διάρκεια της συζήτησης, και το χρονικό διάστημα από την ολοκλήρωση της συζήτησης έως την έκδοση της απόφασης. Ύστερα από την έκδοση της απόφασης, οι διάδικοι έχουν προθεσμία 30 ημερών για να ασκήσουν έφεση.

Στην εκτέλεση της απόφασης εμπλέκονται πολλά μέρη: τα δικαστήρια, δικαστικοί επιμελητές και συμβολαιογράφοι. Με την έκδοση της απόφασης, το δικαστήριο εκδίδει εκτελεστό τίτλο (το απόγραφο) στον ενάγοντα. Η απόφαση και ο εκτελεστός τίτλος πρέπει να επιδοθούν στον εναγόμενο. Η υπόθεση της έκθεσης *Doing Business* αφορά τη συντηρητική κατάσχεση των κινητών στοιχείων ενεργητικού του αφερέγγυου εναγόμενου. Στην Ελλάδα πρόκειται για μια διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων, παράλληλη της δίκης. Έχει ως αποτέλεσμα μια γενική εντολή, που απαγορεύει στον καθ' ου τη διάθεση στοιχείων του ενεργητικού, με ποινική ευθύνη σε περίπτωση αθέτησης

ΠΛΑΙΣΙΟ 1.3 Οι νέοι κανόνες λειτουργίας των δικαστηρίων προβλέπουν την απλοποίηση της δικαστικής διαδικασίας σε όλη την Ελλάδα

Για τη βελτίωση των δικαστικών διαδικασιών και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των δικαστηρίων, το ελληνικό κοινοβούλιο ψήφισε το 2015 τον νόμο 4335, με τον οποίο εισήχθησαν σημαντικές τροποποιήσεις στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Οι μεταρρυθμίσεις είχαν στόχο τον περιορισμό των καθυστερήσεων που χαρακτηρίζαν στις προσφυγές στα πρωτοδικεία. Ειδικότερα, είχαν στόχο να περιορίσουν: τις μεγάλες περιόδους αναμονής από την κατάθεση μέχρι τη συζήτηση, τις αναποτελεσματικές επ' ακροατήριω συζητήσεις και τις συχνές αναβολές. Ο τροποποιημένος Κώδικας προβλέπει απλουστευμένες δικαστικές διαδικασίες.

Οι πολιτικές δίκες πλέον αποτελούνται κυρίως από μια σειρά έγγραφων διαδικασιών. Πραγματοποιείται μία μόνο συζήτηση επ' ακροατήριω και η παρουσία των μερών δεν είναι υποχρεωτική. Σκοπός της συζήτησης είναι η συμμόρφωση με τη Συνταγματική υποχρέωση δημοσιότητας των αντιδίκων και της διαφοράς. Η κυριότερη αλλαγή εντοπίζεται στο γεγονός ότι η συζήτηση δεν μπορεί να αναβληθεί και δεν προβλέπεται προφορική παρουσίαση αποδεικτικών στοιχείων και μαρτύρων. Τα μέρη δικαιούνται να κάνουν μόνο ορισμένες δηλώσεις δικονομικής φύσης. Συνεπώς, για την έκδοση της απόφασης ο δικαστής εξετάζει το φάκελο της δικογραφίας όπως διαδικαστικά έγγραφα και αποδεικτικά στοιχεία στο γραφείο του. Οι καταθέσεις των μαρτύρων υποβάλλονται σε μορφή ένορκων βεβαιώσεων, ως σχετικά, και εξετάζονται προφορικά μόνο σε έκτακτες περιπτώσεις, όταν ο δικαστής το θεωρεί αναγκαίο.

Η νέα τακτική διαδικασία διέπεται από αυστηρές χρονικές προθεσμίες. Η υποβολή προτάσεων και αποδείξεων πρέπει να ολοκληρώνεται εντός 100 ημερών από την κατάθεση της αγωγής και οι διάδικοι έχουν στη διάθεσή τους 15 επιπλέον ημέρες, για να καταθέσουν προσθήκες και αντικρούσεις. Στη συνέχεια, εντός 15 ημερών από το κλείσιμο του φακέλου, με πράξη του προέδρου του τριμελούς συμβουλίου ή του αρμόδιου δικαστή, ορίζεται ο δικαστής για την εκδίκαση τη υπόθεσης. Η ημερομηνία της συζήτησης πρέπει να προσδιοριστεί 30 ημέρες μετά την ως άνω προθεσμία ή στον απολύτων αναγκαίο χρόνο. Κατά συνέπεια, οι προθεσμίες έχουν στόχο να εξασφαλίζουν ότι η συζήτηση θα πραγματοποιείται εντός 160 ημερών από την κατάθεση της αγωγής. Στην πράξη, παρόλο που οι προθεσμίες που αφορούν το κλείσιμο του φακέλου της δικογραφίας εφαρμόζονται, τα δικαστήρια της χώρας εξακολουθούν να δυσκολεύονται να τηρήσουν τις προθεσμίες, σχετικά με τον προσδιορισμό της συζήτησης.

Εκτός από την επιτάχυνση των διαδικασιών, η νέα τακτική διαδικασία της πολιτικής δίκης έχει στόχο την προώθηση ορθής απονομής δικαιοσύνης. Σύμφωνα με το πνεύμα του νόμου, η παρουσίαση των τα αποδεικτικών στοιχείων σε γραπτή μορφή, οδηγεί με μεγαλύτερη εγκυρότητα και ακρίβεια από τις μαρτυρικές καταθέσεις, στην ανακάλυψη της αλήθειας και την ορθή τεκμηρίωση της δικαστικής απόφασης. Πρόκειται για ένα σύνολο διατάξεων, το οποίο έχει στόχο να προάγει τη διαφάνεια, τις αποτελεσματικές διαδικασίες και τη δίκαιη επίλυση των διαφορών. Μέσω αυτής της προσπάθειας, στόχος είναι επίσης να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη της κοινής γνώμης στα δικαστικό σύστημα της χώρας.⁶²

α. Ευρωπαϊκή σύνοδος κορυφής, Βρυξέλλες, 12 Ιουλίου 2015. <https://www.consilium.europa.eu/media/20353/20150712-eurosummit-statement-greece.pdf>.

β. Ο νόμος τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2016. ΦΕΚ 87/Α/23-07-2015.

γ. Αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου 4334/2015. «Επείγοντα μέτρα εφαρμογής του νόμου 4334/2015 (Α' 80)». <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/e-epaignon-eis-new.pdf>.

της εντολής. Συνεπώς, ύστερα από την απόφαση και την επίδοση του εκτελεστού τίτλου, ο δικαστικός επιμελητής έχει δικαίωμα να προβεί στην κατάσχεση. Σύμφωνα με τις νομοθετικές μεταρρυθμίσεις του 2015,⁶² μετά την ημερομηνία της κατάσχεσης ξεκινά η επτάμηνη περίοδος αναμονής. Τα στοιχεία ενεργητικού δεν μπορούν να πουληθούν μέχρι να παρέλθει αυτή η περίοδος. Στη διάρκεια της αναμονής, οι δικαστικοί επιμελητές δημοσιοποιούν τα στοιχεία του ενεργητικού. Σε όλες τις περιοχές, η τελική πώληση πραγματοποιείται ηλεκτρονικά από συμβολαιογράφο, κατά το χρονικό διάστημα από τον έβδομο έως τον όγδοο μήνα μετά την κατάσχεση.⁶³ Στη συνέχεια, ο συμβολαιογράφος αποδίδει τα έσοδα της πώλησης στον επισπεύδων.

Η σχετική αποτελεσματικότητα των δικαστηρίων της Θεσσαλονίκης είναι η απόδειξη της σημασίας που έχουν οι τοπικές πρωτοβουλίες των δικαστηρίων

Η εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων είναι πιο εύκολη στη Θεσσαλονίκη, τη δεύτερη ταχύτερη πόλη στην επίλυση μιας εμπορικής διαφοράς (πίνακας 1.9) και τη δεύτερη στην κατάταξη του δείκτη ποιότητας δικαστικών διαδικασιών. Και ενώ η Αθήνα είναι πρώτη σε αυτόν τον δείκτη, η διαδικασία στην πόλη είναι περισσότερο χρονοβόρα και διαρκεί τέσσερα χρόνια και εννέα μήνες. Η σαφώς μεγαλύτερη

δικαιοδοσία των αθηναϊκών δικαστηρίων είναι ίσως ένας από τους παράγοντες εξαιτίας των οποίων οι πολιτικές δίκες έχουν διπλάσια και πλέον διάρκεια σε σύγκριση με τον μέσο όρο σε άλλες πόλεις.

Οι υπόλοιπες τέσσερις πόλεις έχουν παρεμφερείς επιδόσεις, με κοινή βαθμολογία στον δείκτη ποιότητας δικαστικών διαδικασιών και μικρότερες διαφορές αναφορικά με τον χρόνο και τη δαπάνη.

Η περίοδος κατάθεσης και επίδοσης διαρκεί από 35 ημέρες στη Λάρισα έως σχεδόν τις διπλάσιες στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη (60 ημέρες). Οι αποκλίσεις στις ελληνικές πόλεις οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στις παρεμβάσεις των επαγγελματιών του τοπικού ιδιωτικού τομέα, δηλαδή των δικηγόρων και των δικαστικών επιμελητών.⁶⁴ Τη μεγαλύτερη συμφόρηση δημιουργεί το χρονικό διάστημα που χρειάζονται οι δικηγόροι να προετοιμαστούν για τη δίκη, το οποίο περιλαμβάνει την προσπάθεια εξόφλησης με μη ένδικα μέσα και ακολούθως τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων και τη σύνταξη της αγωγής. Το διάστημα αυτό ποικίλει ανάλογα με την κατά τόπους πρακτική. Ωστόσο, σε όλες τις πόλεις, μόλις ο δικηγόρος καταθέσει την αγωγή, το δικαστήριο εκδίδει την παραγγελία επίδοσης την ίδια ημέρα. Η επίδοση των εγγράφων από τον δικαστικό επιμελητή απαιτεί από δύο έως τρεις ημέρες στις μικρότερες πόλεις έως μία εβδομάδα στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη.

Ο χρόνος εκδίκασης και έκδοσης της απόφασης είναι ο παράγοντας που επηρεάζει περισσότερο το χρονοδιάγραμμα κάθε πόλης (σχήμα 1.18). Η διάρκεια της δίκης κυμαίνεται από έναν χρόνο και πέντε μήνες στη Λάρισα έως λίγο λιγότερο από τέσσερα χρόνια στην Αθήνα. Το μέγεθος του πληθυσμού είναι ίσως ένας από τους λόγους για τους οποίους η διαφορά είναι τόσο μεγάλη. Ωστόσο, ανάμεσα σε πόλεις παρεμφερούς μεγέθους, τα στοιχεία δείχνουν ότι οι τοπικές πρωτοβουλίες των δικαστηρίων μπορούν να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα.

Η Θεσσαλονίκη για παράδειγμα, είναι η δεύτερη πόλη σε πληθυσμό, αλλά και η δεύτερη ταχύτερη πόλη αναφορικά με τον χρόνο της δίκης και έκδοσης της απόφασης. Η Θεσσαλονίκη πέτυχε αυτόν τον ρυθμό παρά το γεγονός ότι έχει διπλάσιο πληθυσμό από τη Λάρισα, την πόλη με τον συντομότερο χρόνο. Η σχετική αποτελεσματικότητα της Θεσσαλονίκης οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην πολύ πρακτική προσέγγιση που ακολουθεί στη διαχείριση ο πρόεδρος του δικαστηρίου. Με δική του πρωτοβουλία, το δικαστήριο έχει εκδώσει κανονισμούς διαχείρισης, που στόχο είχαν τη βελτίωση της διαχείρισης του δικαστηρίου το 2018. Ο ίδιος κανονισμός υποβλήθηκε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και δημοσιεύτηκε στον ιστότοπο του δικαστηρίου, υπό μορφή εσωτερικού κανονισμού Περιλαμβάνει διάφορους κανόνες για τη λειτουργία του δικαστηρίου.⁶⁵ Το έγγραφο περιέχει διάφορους κανόνες σχετικά με τη λειτουργία του δικαστηρίου, όπως διατάξεις, οι οποίες περιορίζουν τον αριθμό των υποθέσεων, που μπορεί να αναλαμβάνει ένας δικαστής ανά έτος και θέτουν χρονικά περιθώρια για τη έκδοση αποφάσεων, με πιο φιλόδοξους στόχους από τις προθεσμίες που προβλέπει ο νόμος. Χάρη στη μεγαλύτερη διαφάνεια και λογοδοσία, το δικαστήριο καταφέρνει να τηρεί το όριο των 140 αστικών υποθέσεων ανά δικαστή ανά έτος. Πέραν των εσωτερικών κανονισμών, το δικαστήριο χρησιμοποιεί ηλεκτρονικό σύστημα για τη διαχείριση του ημερολογιακού του προγράμματος και την κατανομή των ημερομηνιών των ακροάσεων. Συνεπώς, ο προγραμματισμός είναι συγκριτικά σημαντικά βελτιωμένος.

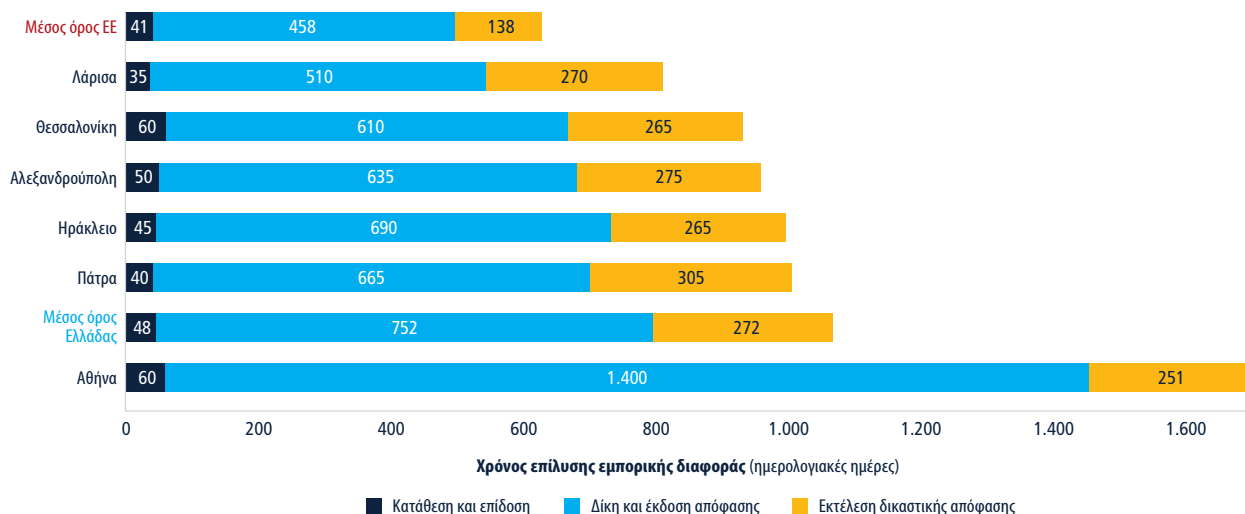
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.9 Η εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων είναι ευκολότερη στη Θεσσαλονίκη και δυσκολότερη στην Αθήνα

Πόλη	Θέση	Βαθμολογία (0–100)	Χρόνος (ημέρες)	Δαπάνη (% της απαίτησης)	Δείκτης ποιότητας δικαστικών διαδικασιών (0–18)
Θεσσαλονίκη	1	57,83	935	21,1	11,5
Λάρισα	2	55,38	815	21,5	8,5
Αλεξανδρούπολη	3	52,65	960	18,2	8,5
Πάτρα	4	51,32	1.010	18,1	8,5
Ηράκλειο	5	50,94	1.000	19,9	8,5
Αθήνα	6	48,11	1.711	22,4	12,5

Source: Doing Business database.

Σημείωση: Η κατάταξη βασίζεται στη μέση βαθμολογία που συγκεντρώνεται για τον χρόνο και το κόστος της εκτέλεσης συμβατικών υποχρεώσεων, καθώς και για τον δείκτη ποιότητας δικαστικών διαδικασιών. Η βαθμολογία κανονικοποιείται σε εύρος 0 έως 100 (όσο υψηλότερη η βαθμολογία, τόσο καλύτερη είναι). Για περισσότερες λεπτομέρειες, ανατρέξτε στο κεφάλαιο «Το πρόγραμμα Doing Business και η έκθεση Doing Business στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία και Ιταλία».

ΣΧΗΜΑ 1.18 Οι περισσότερες αποκλίσεις μεταξύ των πόλεων οφείλονται στον χρόνο εκδίκασης

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος, *Doing Business*.

Σημείωση: Ο μέσος όρος για την Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζεται σε στοιχεία της οικονομίας των 28 κρατών μελών της ΕΕ.

Τα δικαστήρια στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη είναι χωρισμένα ανά τμήματα. Παράδειγμα αποτελούν τα τμήματα εμπορικού δικαστηρίου. Το Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης έχει έξι τμήματα. Οι δικαστές έχουν τετραετείς θητείες ανά τμήμα. Πρόκειται για μια θετική ρύθμιση υπέρ της εξειδίκευσης και της διασφάλισης της συνεχούς εφαρμογής του νόμου. Ωστόσο, και στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, οι δικαστές κάθε τμήματος δικάζουν παράλληλα και ποινικές υποθέσεις, γεγονός που απαιτεί εναλλαγή μεταξύ διαδικασιών, γεγονός που ενδέχεται να υπονομεύει την αποτελεσματικότητα χειρισμού του εύρους των υποθέσεων.⁶⁶

Η Λάρισα, η πόλη με τους συντομότερους χρόνους, επωφελείται εν μέρει από το σχετικά μικρό μέγεθός της, αν και έχει καλύτερες επιδόσεις από την Αλεξανδρούπολη, μια πόλη με τον μισό πληθυσμό. Αυτό υποδεικνύει ότι υπάρχουν και άλλοι παράγοντες που εμποδίζουν τις πόλεις να επιτύχουν βελτιστές επιδόσεις εκτός από το μέγεθος. Τα ελληνικά δικαστήρια αντιμετωπίζουν ορισμένες κοινές προκλήσεις όπως, μεταξύ άλλων, η αναποτελεσματική οργάνωση του φόρτου εργασίας, οι ελλείψεις στη

στελέχωση, ανάγκες υποδομής και συσσώρευση εκκρεμοτήτων.

Το γεγονός ότι οι ίδιοι δικαστές δικάζουν αστικές και ποινικές διαφορές, η έλλειψη δικαστικών αιθουσών και η συσσώρευση εκκρεμών υποθέσεων αποτελούν εμπόδια στην αποτελεσματικότητα όλων των πόλεων

Σε όλα τα δικαστήρια, οι δικαστές μοιράζουν τον χρόνο τους μεταξύ ποινικών και αστικών υποθέσεων. Στο Πρωτοδικείο Πατρών για παράδειγμα, κάθε δικαστής έχει περισσότερες από 170 αστικές υποθέσεις μόνο κάθε χρόνο, σε σύγκριση με έναν μέσο αριθμό 150 αστικών υποθέσεων κατά προσέγγιση σε άλλα μέρη της χώρας.⁶⁷ Επίσης, στην ανάθεση των υποθέσεων δεν συνηγορείται ο σύνθετος χαρακτήρας των αστικών υποθέσεων κάθε δικαστή ούτε ο όγκος των ποινικών υποθέσεων που έχει αναλάβει. Η κατανομή του φόρτου εργασίας, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο σύνθετος χαρακτήρας των υποθέσεων κατά την ανάθεση και με τους δικαστές να δικάζουν αστικές και ποινικές υποθέσεις, δυσκολεύει την διαχείριση των συσσωρευμένων αστικών υποθέσεων και

περιορίζεται η δυνατότητα των δικαστηρίων να επιτύχουν τον επιθυμητό ρυθμό εκκαθάρισης.

Οι δικαστές αναφέρουν επίσης ότι οι ελλείψεις σε προσωπικό αποτελούν ένα ακόμα εμπόδιο στην αποτελεσματικότητα των δικαστηρίων. Παραδείγματος χάριν, τον Μάρτιο του 2019 υπήρχαν τέσσερις κενές θέσεις δικαστικών λειτουργιών στο Ηράκλειο και μία στην Αλεξανδρούπολη. Επιπλέον, δεν υπάρχει αποτελεσματικός μηχανισμός αντικατάστασης των δικαστών, που βρίσκονται σε άδεια μακράς διάρκειας ή σε εξωτερική υπηρεσία. Κατά συνέπεια, το προηγούμενο δικαστικό έτος η Πάτρα δεν στάθηκε δυνατόν να αντικαταστήσει προσωρινά 2 από τους 20 δικαστές της. Σύμφωνα με μαρτυρίες, οι προσωρινές απουσίες ίναι ένα ζήτημα που αντιμετωπίζει κατ'επανάληψη και η Αθήνα. Παρεμπιπτόντως, η Πάτρα και η Αθήνα είναι οι δύο πόλεις με το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από τη συζήτηση έως την έκδοση της απόφασης.

Σε ορισμένα δικαστήρια, η έλλειψη αιθουσών παρεμποδίζει τον αποτελεσματικό προγραμματισμό των συζητήσεων. Στο Ηράκλειο υπάρχουν δύο

μόνον αίθουσες για τις συζητήσεις του μονομελούς πρωτοδικείου. Ομοίως και στην Αλεξανδρούπολη, υπάρχει μία μόνο δικαστική αίθουσα. Συχνά οι δικαστές χρησιμοποιούν για τις συζητήσεις τα γραφεία τους ή άλλες αίθουσες των δικαστηρίων. Μετά τους χρόνους που έχουν καταγραφεί για το Πρωτοδικείο Αθηνών, πρόκειται για τα δύο δικαστήρια με τους μεγαλύτερους χρόνους αναμονής από την κατάθεση της αγωγής έως τη συζήτηση, που φτάνουν το ένα έτος.

Εκτός από τις ελλείψεις σε πόρους, όλα τα δικαστήρια έχουν να αντιμετωπίσουν και τη συσσώρευση εκκρεμών υποθέσεων. Και ενώ η εν λόγω συσσώρευση είναι αποτέλεσμα υφιστάμενων ανεπαρκειών, σε συνδυασμό με άλλους παράγοντες γίνεται και η ίδια εμπόδιο στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας. Παρόλο που οι μικρότερες ελληνικές πόλεις έχουν διαχειριστεί καλύτερα τη συσσώρευση εκκρεμών υποθέσεων, η Αθήνα, με τη μεγαλύτερη δικαιοδοσία, αντιμετωπίζει ασύγκριτη συμφόρηση. Η συσσώρευση εκκρεμών υποθέσεων, συμπεριλαμβανομένων όσων προϋπήρχαν της νέας τακτικής διαδικασίας, έχουν περιορίσει την ικανότητα της Αθήνας να επωφεληθεί από τις απλοποιημένες διαδικασίες και συντομότερες προθεσμίες του τροποποιημένου Κώδικα με τον Νόμο του 2015, σε σύγκριση με άλλα δικαστήρια. Πριν από τον Σεπτέμβριο του 2018, οι δικαστές του Πρωτοδικείου Αθηνών δικάζαν περισσότερες υποθέσεις που είχαν κατατεθεί με την παλαιά τακτική διαδικασία, η οποία προέβλεπε αναβολές, και λιγότερες υποθέσεις, που είχαν κατατεθεί με τη νέα τακτική διαδικασία. Στη συνέχεια, τα δικαστήρια μετέβησαν σε ίσο ποσοστό υποθέσεων νέας και παλιάς τακτικής διαδικασίας ανά δικαστή και αναμένεται να ολοκληρώσουν την εκδίκαση των εκκρεμών υποθέσεων της παλιάς διαδικασίας έως το 2021.

Επίσης, εν μέρει λόγω της συσσώρευσης εκκρεμών υποθέσεων, κανένα δικαστήριο κατά μέσο όρο δεν μπορεί να τηρήσει την προθεσμία των οκτώ μηνών για την έκδοση απόφασης μετά την συζήτηση, με

εξαιρέση τη Λάρισα.⁶⁸ Αν ένας δικαστής υπερβεί την προθεσμία, η διοίκηση του δικαστηρίου μπορεί να αναθέσει εκ νέου την υπόθεση και να ασκήσει πειθαρχικά μέτρα. Ωστόσο, λόγω της συμφόρησης, τα δικαστήρια είναι επιεική ως προς τις προθεσμίες, ειδικά στην Αθήνα, όπου απαιτούνται δύο χρόνια και πλέον από τη συζήτηση έως την έκδοση της απόφασης.

Η εκτέλεση είναι σχετικά αργή και δαπανηρή σε όλη την Ελλάδα

Ο χρόνος εκτέλεσης είναι παρεμφερής σε όλες τις ελληνικές πόλεις και κυμαίνεται από οκτώμισι μήνες στην Αθήνα έως δέκα μήνες στην Πάτρα. Η εκτέλεση είναι σχετικά αργή λόγω της πανεθνικά εγκεκριμένης επτάμηνης περιόδου αναμονής πριν την πώληση των κινητών του καθ' ου. Ο μόνος παράγοντας απόκλισης ανάμεσα στις πόλεις είναι οι διαδικασίες κατάσχεσης και πώλησης, τις οποίες οργανώνουν δικαστικοί επιμελητές και συμβολαιογράφοι.

Παρόλο που δεν απασχολούνται όλοι οι δικαστικοί επιμελητές στον τομέα της εκτέλεσης, οι συζητήσεις μαζί τους υποδεικνύουν ότι στις μεγαλύτερες πόλεις υπάρχει καλύτερη αναλογία δικαστικών επιμελητών και κατοίκων. Η εκτέλεση είναι ταχύτερη στις τρεις μεγαλύτερες πόλεις.

Το κόστος της προσφυγής κυμαίνεται από 18,1% του ποσού απαίτησης στην Πάτρα έως 22,4% στην Αθήνα. Η μεγαλύτερη απόκλιση παρατηρείται στις αμοιβές των δικηγόρων.⁶⁹ Οι αμοιβές των δικηγόρων τείνουν να αυξάνουν με το μέγεθος της πόλης, με τους δικηγόρους να χρεώνουν υψηλότερες τιμές στα μεγάλα αστικά κέντρα. Στη Λάρισα, οι αμοιβές των δικηγόρων είναι εξίσου υψηλές με της Αθήνας και η Θεσσαλονίκη είναι η μόνη εξαιρέση. Η κατά τόπους δαπάνη για την παρουσία πραγματογνωμόνων επηρεάζει επίσης τα δικαστικά έξοδα από τη μία πόλη στην άλλη, τα οποία κατά τα άλλα ρυθμίζονται σε εθνικό επίπεδο. Οι αμοιβές των πραγματογνωμόνων είναι πιο υψηλές στην Αλεξανδρούπολη, τη μικρότερη στην Ελλάδα. Σύμφωνα με τους επαγγελματίες, οι πραγματογνώμονες της περιοχής είναι

λιγότεροι και το περιβάλλον λιγότερο ανταγωνιστικό. Τα έξοδα εκτέλεσης καθορίζονται σε εθνικό επίπεδο και επηρεάζουν το συνολικό κόστος σχεδόν όσο και οι αμοιβές των δικηγόρων (σχήμα 1.19). Το κόστος συνδέεται με τη μακρά διαδικασία της εκτέλεσης και με όλα τα εμπλεκόμενα μέρη, δηλαδή το δικαστήριο, τον δικαστικό επιμελητή και τον συμβολαιογράφο.

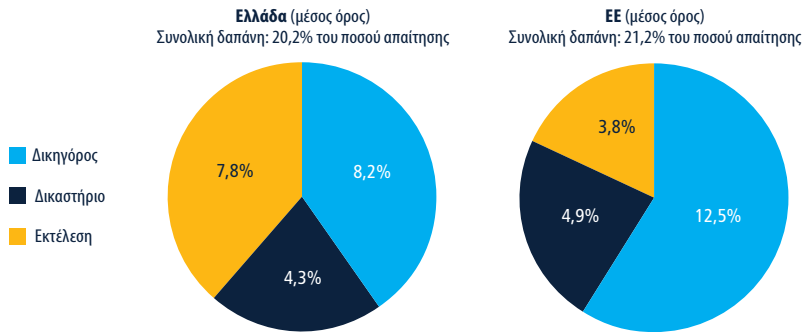
Η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη έχουν να επιδείξουν τις περισσότερες καλές πρακτικές όσον αφορά το δικαστικό σύστημα

Η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη έχουν σαφώς υιοθετήσει καλές πρακτικές αναφορικά με το δικαστικό σύστημα, σύμφωνα με την αξιολόγηση του προγράμματος *Doing Business*.⁷⁰ Με βαθμολογία 11,5 μονάδων σε σύνολο 18, η Θεσσαλονίκη βρίσκεται λίγο πίσω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Η Αθήνα, με 12,5 μονάδες, βρίσκεται πάνω από τον μέσο όρο, στο ίδιο επίπεδο με τη Γερμανία και την Ουγγαρία. Οι άλλες τέσσερις πόλεις συγκεντρώνουν 8,5 μονάδες η καθεμία. Υστερούν στη διαχείριση των υποθέσεων και τη μηχανοργάνωση των δικαστηρίων σε σύγκριση με τους εταίρους τους. Ωστόσο, στην Ελλάδα υπάρχουν καλά παραδείγματα σε αυτούς τους τομείς και μπορούν να τα ακολουθήσουν (σχήμα 1.20).

Όσον αφορά τη διάρθρωση δικαστηρίων και διαδικασιών, όλες οι πόλεις έχουν δικαστήρια αρμόδια για μικροδιαφορές, με ταχείες διαδικασίες και δυνατότητα παράστασης χωρίς δικηγόρο. Ο νόμος δίνει επίσης τη δυνατότητα συντηρητικής κατάσχεσης. Τα δικαστήρια επιδεικνύουν χρηστή διαχείριση με τυχαία ανάθεση υποθέσεων σε δικαστές, αλλά υστερούν στον χρυσό κανόνα της αυτοματοποιημένης ανάθεσης υποθέσεων. Επίσης, στην Ελλάδα δεν υπάρχει ειδικό εμπορικό δικαστήριο ή αντίστοιχη ειδική διεύθυνση.

Η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη είναι οι μόνες πόλεις της αξιολόγησης με ενοποιημένο ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης υποθέσεων για δικηγόρους και δικαστές. Οι χρήστες της πύλης Solon μπορούν να

ΣΧΗΜΑ 1.19 Παρόλο που το κόστος της προσφυγής είναι χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ, τα έξοδα εκτέλεσης είναι υψηλά στην Ελλάδα

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

Σημείωση: Η δαπάνη για την Ελλάδα είναι ο μέσος όρος των έξι πόλεων που εξετάστηκαν.

δουν τα στοιχεία μιας υπόθεσης, όπως για παράδειγμα την πορεία μιας αγωγής.⁷¹ Η ελληνική νομοθεσία προβλέπει επίσης προθεσμίες σε διάφορα δικαστικά γεγονότα και ρυθμίζει τις αναβολές, για να προαγάγει την καλύτερη διαχείριση των υποθέσεων.⁷² Ωστόσο, καμία από τις πόλεις της αξιολόγησης δεν χρησιμοποιεί διαβουλευσεις στο στάδιο της προδικασίας, οι οποίες μπορούν να μειώσουν τα θέματα, που θα πρέπει να συζητηθούν

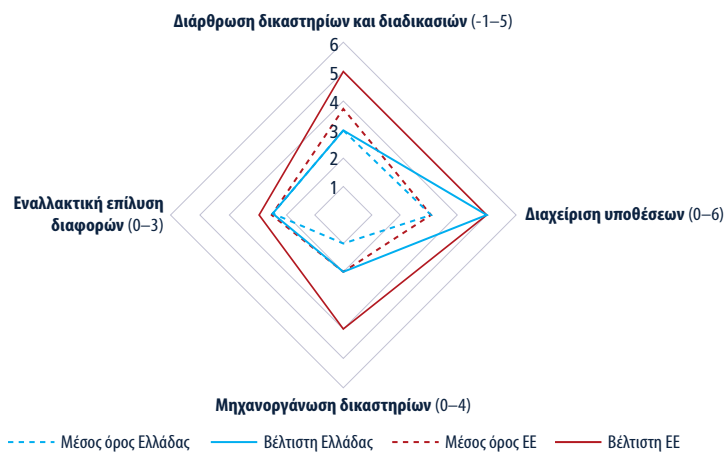
στη δίκη και να ενθαρρύνουν τον διακανονισμό πριν τη διεξαγωγή της δίκης.

Η Αθήνα προηγείται στη βαθμολογία για τη μηχανοργάνωση δικαστηρίων με 2 από συνολικά 4 μονάδες. Οι άλλες πόλεις συγκέντρωσαν μόνο 1 μονάδα. Παρόλο που οι διάδικοι μπορούν να εξοφλούν τα δικαστικά έξοδα ηλεκτρονικά σε όλα τα δικαστήρια μέσω της πύλης της ΓΓΠΣ,⁷³ η Αθήνα διαθέτει και ηλεκτρονικό σύστημα

κατάθεσης. Η κατάθεση αγωγής μπορεί να πραγματοποιηθεί και από τον ιστότοπο του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Τον Ιούλιο του 2018, η Θεσσαλονίκη εισήγαγε επίσης σύστημα ηλεκτρονικής κατάθεσης μέσω του δικηγορικού συλλόγου της πόλης. Ωστόσο, οι χρήστες αναφέρουν συχνά τεχνικά προβλήματα και διακοπή της λειτουργίας του. Η Ελλάδα, παρόλο που δημοσιεύει όλες τις αποφάσεις του ανώτατου δικαστηρίου, δεν δημοσιεύει το σύνολο των αποφάσεις των εμπορικών διαφορών από των πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων δικαστηρίων, παρεμποδίζοντας τη δυνατότητα των δικαστών να εφαρμόζουν με ομοιομορφία τους νόμους σε όλη τη χώρα. Έτσι, περιορίζεται επίσης η λογοδοσία και η διαφάνεια του δικαστικού συστήματος γενικά.

Τέλος, παρόλο που η Ελλάδα διαθέτει ρυθμίσεις για την εμπορική διαιτησία—και επιβάλλονται όντως έγκυρες διαιτητικές ρήτρες—και επιτρέπει την εκούσια διαμεσολάβηση, δεν υπάρχουν οικονομικά κίνητρα, που ενθαρρύνουν την εναλλακτική επίλυση διαφορών.⁷⁴

ΣΧΗΜΑ 1.20 Οι ελληνικές πόλεις έχουν ακόμα απόσταση να διανύσουν για να φτάσουν τον μέσο όρο της ΕΕ αναφορικά με την ποιότητα των δικαστικών διαδικασιών αλλά έχουν και καλές πρακτικές που μπορούν να διδάξουν η μία στην άλλη

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

Σημείωση: Ο μέσος όρος για την Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζεται σε στοιχεία της οικονομίας των 28 κρατών μελών της ΕΕ. Από τα κράτη μέλη της ΕΕ, η Ρουμανία, η Κροατία και η Πολωνία έχουν την υψηλότερη βαθμολογία στον δείκτη διάρθρωσης δικαστηρίων και διαδικασιών, η Λετονία έχει την υψηλότερη βαθμολογία στον δείκτη διαχείρισης υποθέσεων, η Εσθονία, η Λιθουανία και η Σλοβακία έχουν την υψηλότερη βαθμολογία στον δείκτη μηχανοργάνωσης δικαστηρίων και η Γερμανία, η Ουγγαρία, η Ιταλία, η Λιθουανία, η Λετονία, η Πολωνία, η Ρουμανία και η Ισπανία έχουν την υψηλότερη βαθμολογία στον δείκτη εναλλακτικής επίλυσης διαφορών.

ΠΟΙΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ

Ενδεχόμενη ανάληψη πρωτοβουλιών για τη διεκπεραίωση παλιότερων συσσωρευμένων εκκρεμοτήτων

Σε όλη την Ελλάδα, η συσώρευση εκκρεμοτήτων εκκρεμών υποθέσεων αποτελεί εμπόδιο στην αποτελεσματικότητα των δικαστηρίων. Είναι επίσης ένας από τους κύριους λόγους για τους οποίους ακόμα και οι μικρότερες ελληνικές πόλεις υστερούν σε κατάταξη, πολύ μετά από τις ευρωπαϊκές επιχειρηματικές πρωτεύουσες σύμφωνα με το πρόγραμμα *Doing Business*. Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης του 2019 κατατάσσει επίσης την Ελλάδα ανάμεσα στις έξι χώρες με τον υψηλότερο αριθμό εκκρεμών δικαστικών αστικών και εμπορικών υποθέσεων.⁷⁵ Για να συνδράμουν στη διαδικασία διεκπεραίωσης των παλιότερων υποθέσεων, οι αρχές θα μπορούσαν

να εισάγουν ένα στοχευμένο πρόγραμμα μείωσης εκκρεμών υποθέσεων.

Το 2001, το Ειρηνοδικείο του Τορίνου ξεκίνησε μια τέτοια πρωτοβουλία με την ονομασία «Πρόγραμμα του Στρασβούργου». Στόχος ήταν να διεκπεραιωθούν όλες οι εκκρεμείς υποθέσεις σε βάθος τριετίας ή περισσότερο. Το δικαστήριο ταξινόμησε τις υποθέσεις ανά ημερομηνία κατάθεσης και έθεσε σε προτεραιότητα επίλυσης τις παλαιότερες. Ο πρόεδρος του δικαστηρίου εξέδωσε επίσης οδηγίες με μια πιο πρακτική διάσταση στη διαχείριση των δικαστικών υποθέσεων. Από τους δικαστές ζητήθηκε, μεταξύ άλλων, να ορίζουν χρονοδιάγραμμα κατά την πρώτη συζήτηση κάθε υπόθεσης, να επιτρέπουν λιγότερες και συντομότερες αναβολές και να εκδίδουν βραχύτερες αποφάσεις. Μέχρι το 2010, οι υποθέσεις τριών ετών και άνω αποτελούσαν το 5% του όγκου των υποθέσεων του δικαστηρίου. Το Ειρηνοδικείο του Τορίνου έχει επίσης τις καλύτερες επιδόσεις από τις 13 ιταλικές δικαιοδοσίες, που αξιολογήθηκαν στη μελέτη.

Αναθώρωση των αναγκών σε προσωπικό και των προσωρινών πιθανών επιλογών στελέχωσης που θα βοηθήσουν τα δικαστήρια με τη μεγαλύτερη συμφόρηση να διεκπεραιώσουν συσσωρευμένες εκκρεμότητες

Πολλά ελληνικά δικαστήρια έχουν κενές θέσεις. Όπως προαναφέρθηκε, ορισμένες από αυτές τις θέσεις είναι κενές λόγω της αδυναμίας να αντικατασταθούν δικαστές σε εξωτερική υπηρεσία ή άδεια μακράς διάρκειας. Δικαστές που ρωτήθηκαν σε κάποιες από τις πόλεις, που εξετάστηκαν στην έκθεση, ανέφεραν ότι θα μπορούσαν τα δικαστήρια πόλεων με μικρότερο φόρτο εργασίας, σε μικρότερες γειτονικές πόλεις, να τους παραχωρήσουν προσωπικό. Ωστόσο, δεν υπάρχουν επίσημοι και συστηματικοί μηχανισμοί αντικατάστασης προσωπικού για κάτι τέτοιο. Επομένως, σε εθνικό επίπεδο, θα μπορούσε το Υπουργείο Δικαιοσύνης να εξετάσει τον όγκο των υποθέσεων και τις ανάγκες σε πόρους των δικαστηρίων και να προσαρμόσει ανάλογα την τοποθέτηση προσωπικού. Στο πλαίσιο

αυτό, θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί και αναθώρωση των εσωτερικών κανονισμών σχετικά με την αντικατάσταση προσωπικού και τους μηχανισμούς της, για να επιτρέπεται στα δικαστήρια να ανταλλάσσουν προσωρινά προσωπικό.

Στις Κάτω Χώρες για παράδειγμα, οι δικαστές μπορούν να αντικαταστήσουν συναδέλφους, οι οποίοι υπηρετούν στον ίδιο βαθμό.⁷⁶ Ομοίως στην Αυστρία, οι δικαστές του ανώτατου Εφετείου μπορούν να μετατεθούν προσωρινά σε Ειρηνοδικεία στην ίδια δικαιοδοσία, κατά περίπτωση. Οι δικαστές στο Κεμπέκ του Καναδά ταξινομούνται επίσης σε άλλες δικαιοδοσίες για να παρέχουν ειδική υποστήριξη σε άλλα δικαστήρια.

Η αντικατάσταση και η ανακατανομή πόρων ανθρώπινου δυναμικού σε προσωρινή βάση μπορεί να αποτελέσει το πρώτο βήμα για τη μείωση των συσσωρευμένων εκκρεμοτήτων και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας στα περισσότερα δικαστήρια με μεγάλο φόρτο. Η Ελλάδα θα πρέπει να δοκιμάσει πρώτα σε πιλοτική βάση την αντικατάσταση προσωπικού σε έναν μικρό αριθμό δικαστηρίων, ώστε να βεβαιωθεί για τα οφέλη και την οικονομική διάσταση του εγχειρήματος πριν να το εφαρμόσει σε εθνικό επίπεδο.

Ενδεχόμενη βελτίωση της ανάθεσης υποθέσεων για την καλύτερη εξισορρόπηση του φόρτου εργασίας

Η παρακολούθηση του φόρτου εργασίας και των επιδόσεων των δικαστών μπορεί επίσης να συμβάλει στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των δικαστηρίων. Ως εκ τούτου, τα ελληνικά δικαστήρια θα πρέπει να καταβάλουν μια πιο συντονισμένη προσπάθεια να συλλέξουν και να χρησιμοποιήσουν στοιχεία απόδοσης με σκοπό την εμπεριστατωμένη κατανομή του φόρτου εργασίας.

Η ανάλυση του φόρτου εργασίας και των επιδόσεων κάθε δικαστή μπορεί να βοηθήσει να εντοπιστούν οι βασικές αιτίες των καθυστερήσεων. Ειδικότερα, μπορεί να καθοριστεί κατά πόσον οι δικαστές

έχουν απλώς πάρα πολλές υποθέσεις ή/και αντιμετωπίζουν δυσανάλογα υψηλό αριθμό σύνθετων υποθέσεων. Σε όλα τα ελληνικά δικαστήρια της μελέτης, οι δικαστές εξετάζουν έναν μέσο αριθμό 150 αστικών υποθέσεων τον χρόνο, ανεξαρτήτως πολυπλοκότητας των υπόλοιπων υποθέσεων. Σε αυτές δεν περιλαμβάνεται ο όγκος των ποινικών υποθέσεων. Τα στοιχεία φόρτου εργασίας και επιδόσεων, σε συνδυασμό με ένα επικαιροποιημένο σύστημα ανάθεσης υποθέσεων, μπορούν να συμβάλουν στην πρόβλεψη τάσεων και τη στρατηγική κατανομή πόρων. Η χρήση των στοιχείων για τις αναθέσεις μπορεί να ελαφρύνει τον υπερβολικό φόρτο των δικαστών με μεγάλο όγκο ιδιαίτερα σύνθετων υποθέσεων.

Κανένα από τα δικαστήρια που εξετάστηκαν δεν διαθέτει αυτοματοποιημένο σύστημα ανάθεσης υποθέσεων. Οι ελληνικές πόλεις μπορούν να στραφούν σε πολύ κοντινά παραδείγματα. Το Ειρηνοδικείο της Μπολόνια διαθέτει αυτοματοποιημένο σύστημα ανάθεσης υποθέσεων βάσει αλγορίθμου που χρησιμοποιεί στοιχεία πραγματικού χρόνου. Ο αλγόριθμος λαμβάνει υπόψη τον φόρτο εργασίας κάθε διεύθυνσης του δικαστηρίου και αναθέτει υποθέσεις σε κάθε δικαστή ανάλογα. Η αυτοματοποιημένη ανάθεση υποθέσεων είναι συνήθως επέκταση ενός συστήματος διαχείρισης υποθέσεων, που παρακολουθεί την απόδοση σε πραγματικό χρόνο και έχει κάποιο κόστος. Συνεπώς, η Ελλάδα θα πρέπει να ζυγίσει τα οφέλη αυτής της επένδυσης σε σύγκριση με το κόστος περαιτέρω ανάπτυξης συστημάτων διαχείρισης υποθέσεων όπως η πύλη Solon και να τα υλοποιήσει σε όλη τη χώρα.

Ένα πρόσθετο όφελος της παρακολούθησης των επιδόσεων των δικαστών είναι η μεγαλύτερη λογοδοσία ως προς την επίτευξη στόχων, ειδικά όταν τα αποτελέσματα δημοσιεύονται. Η δημοσίευση ενισχύει επίσης τη διαφάνεια και συμβάλλει στην ισχυρότερη εμπιστοσύνη της κοινής γνώμης. Για παράδειγμα, το Ειρηνοδικείο του Μιλάνου, με μία από τις υψηλότερες βαθμολογίες στην Ιταλία, δημοσιεύει στο διαδίκτυο την ετήσια έκθεση επιδόσεων

και θα μπορούσε να αποτελέσει πρότυπο για τα ελληνικά δικαστήρια.

Ενεργή διαχείριση του σταδίου της προδικασίας και ενθάρρυνση της εναλλακτικής επίλυσης διαφορών (ΕΕΔ)

Η Ελλάδα συγκαταλέγεται στα μισά κράτη μέλη της ΕΕ, που δεν έχουν διαβουλευθεί στο στάδιο της προδικασίας. Οι ανεπίσημες συζητήσεις αυτού του είδους εισήχθησαν πρώτη φορά στις Ηνωμένες Πολιτείες και σκοπό έχουν να βοηθήσουν τα μέρη να βρουν κοινό έδαφος, να θέσουν επακριβώς τα ζητήματα και να εξετάσουν πιθανές επιλογές διακανονισμού. Επιτρέπουν επίσης στους δικαστές να αποκτήσουν εγκαίρως έλεγχο της υπόθεσης, να προωθήσουν τον διακανονισμό και να περιορίσουν το πλαίσιο της ενδεχόμενης δίκης.⁷⁷

Η Νορβηγία έχει επιδείξει σημαντική επιτυχία με την εφαρμογή διαβουλεύσεων στο στάδιο της προδικασίας και θα μπορούσε να αποτελέσει παράδειγμα για την Ελλάδα. Όταν το Ειρηνοδικείο του Μίντχορντλαντ εισήγαγε ένα σύστημα διαχείρισης για αστικές υποθέσεις, 80% των υποθέσεων, που περιλάμβαναν προπαρασκευαστικές συζητήσεις κατέληξαν σε διακανονισμό. Οι δικαστές καθοδηγούν τα μέρη, ώστε να καθορίσουν επακριβώς τα σημεία διαφωνίας, ενθαρρύνουν τον διακανονισμό και αξιολογούν την καταλληλότητα κάθε υπόθεσης για παραπομπή σε δικαστική διαμεσολάβηση.⁷⁸

Οι διαβουλεύσεις στο στάδιο της προδικασίας μπορούν να βοηθήσουν τα ελληνικά δικαστήρια να μειώσουν τον αριθμό υποθέσεων, που ήδη συσσωρεύονται στο πινάκιο τους. Είναι επίσης ευκαιρία για τους δικαστές να ενθαρρύνουν την εναλλακτική επίλυση διαφορών (ΕΕΔ). Παρόλο που η Ελλάδα διαθέτει νομοθεσία εφαρμογής για τη διαιτησία και τη διαμεσολάβηση, η χρήση μηχανισμών ΕΕΔ έχει παραμείνει χαμηλή. Οι δικαστές θα μπορούσαν να ακολουθήσουν το παράδειγμα του μοντέλου *Giustizia Semplice* της Φλωρεντίας (βλ. πλαίσιο 4.5 στο κεφάλαιο «*Doing Business in Italy*»)

και να χρησιμοποιούν διαβουλεύσεις στο στάδιο της προδικασίας, για να αξιολογούν την καταλληλότητα των υποθέσεων για εναλλακτικά μέσα επίλυσης των διαφορών. Η πιλοτική μορφή προπαρασκευαστικών συναντήσεων σε μεμονωμένα δικαστήρια και η ανάλυση του αντίκτυπου στους διακανονισμούς και τον όγκο των αστικών υποθέσεων, θα μπορούσε να θέσει τις βάσεις για μια ευρύτερη εφαρμογή. Επίσης, η Ελλάδα θα μπορούσε να εξετάσει το ενδεχόμενο παροχής οικονομικών κινήτρων για τη χρήση ΕΕΔ. Η ιταλική νομοθεσία για παράδειγμα, παρέχει κίνητρα υπέρ της διαμεσολάβησης με φορολογική πίστωση.⁷⁹

Θέσπιση ειδικού εμπορικού δικαστηρίου ή ειδικής διεύθυνσης και υποστήριξη των δικαστών με τα απαραίτητα εργαλεία για την εξειδίκευση σε εμπορικές υποθέσεις

Παρόλο που τα Πρωτοδικεία Αθηνών και Θεσσαλονίκης διαθέτουν εμπορικά τμήματα, οι δικαστές δικάζουν παράλληλα και ποινικές υποθέσεις, περιορίζοντας τη δυνατότητά τους να επικεντρώνονται στην αποσυμφόρηση του όγκου αστικών εμπορικών υποθέσεων. Στη Θεσσαλονίκη, οι δικαστές αναλαμβάνουν κατά μέσο όρο τέσσερις ποινικές υποθέσεις για κάθε αστική υπόθεση.

Τα δικαστήρια ή εμπορικά τμήματα, των οποίων οι δικαστές εξετάζουν αποκλειστικά εμπορικές υποθέσεις, αποτελούν διεθνώς αναγνωρισμένη καλή πρακτική. Αυτού του είδους τα δικαστήρια ή οι διευθύνσεις, όταν συγκροτούνται σωστά, ενισχύουν ουσιαστικά την αποτελεσματικότητα.⁸⁰ Τα στοιχεία του προγράμματος *Doing Business* δείχνουν ότι, κατά μέσο όρο, οι 104 χώρες που διαθέτουν τέτοια δικαστήρια ή διευθύνσεις, επιλύουν τις εμπορικές υποθέσεις 92 ημέρες συντομότερα. Αυτό συμβαίνει διότι οι εν ενεργεία δικαστές ενός δικαστηρίου ή ενός τμήματος, εξειδικεύονται σε εμπορικά ζητήματα και είναι σε θέση να διεκπεραιώνουν ταχύτερα τις υποθέσεις, καθώς και να εφαρμόζουν με μεγαλύτερη συνέπεια τους νόμους.

Η Ελλάδα, θα μπορούσε να δημιουργήσει ένα δικαστήριο που θα εξειδικεύεται ειδικώς σε εμπορικές διαφορές. Ωστόσο, σε περιοχές όπου εξετάζεται περιορισμένος αριθμός εμπορικών υποθέσεων, οι ειδικές εμπορικές διευθύνσεις είναι μια λιγότερο δαπανηρή εναλλακτική λύση έναντι του εμπορικού δικαστηρίου. Η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη θα ήταν μια καλή περίπτωση για την πιλοτική εφαρμογή μιας ξεχωριστής, ειδικής διεύθυνσης. Επιπλέον, καθώς η εισαγωγή μιας τέτοιας διεύθυνσης ενδέχεται να απαιτεί μετατόπιση πόρων, είναι σημαντικό οι αρχές να εξισορροπήσουν δαπάνες και οφέλη και να ακολουθήσουν ενδεχομένως μια σταδιακή προσέγγιση όσον αφορά την εφαρμογή.

Τέλος, για να βοηθηθούν οι δικαστές στην εξειδίκευση και την πιο ομογενή εφαρμογή των νόμων, η Ελλάδα θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο να ανωνυμοποιήσει αποφάσεις και δικαστικές εντολές εμπορικών υποθέσεων σε όλους τους βαθμούς του δικαστικού συστήματος. Ταυτόχρονα πρέπει να δοθούν ευκαιρίες κατάρτισης και εκπαίδευσης, που θα συμβάλλουν στην περαιτέρω ειδίκευση των δικαστών.

Εξέλιξη των ηλεκτρονικών εργαλείων για τη βελτίωση της λειτουργίας των δικαστηρίων και τη διαχείριση υποθέσεων από τους δικαστές

Η ηλεκτρονική κατάθεση και διαχείριση υποθέσεων δεν αποτελούν καινοτομίες για την Ελλάδα. Η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη βρίσκονται πιο μπροστά σε αυτόν τον τομέα. Οι υπόλοιπες πόλεις της μελέτης δεν διαθέτουν αυτά τα εργαλεία, που μπορούν να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα των δικαστηρίων τους. Επίσης, ακόμα και όσες χρησιμοποιούν διαδικασίες ηλεκτρονικής κατάθεσης και διαχείρισης υποθέσεων, αναφέρουν περιορισμούς στη χρήση των εργαλείων. Στη Θεσσαλονίκη για παράδειγμα οι δικηγόροι αναφέρουν κατ'επανάληψη τεχνικά ζητήματα, που κάποιες φορές θέτουν το σύστημα ηλεκτρονικής κατάθεσης εκτός λειτουργίας. Ομοίως, η πύλη *Solon* για τη διαχείριση υποθέσεων στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, καλύπτει μόνο βασικές

ανάγκες. Παρόλο που οι χρήστες μπορούν να έχουν πρόσβαση σε σημαντικές πληροφορίες διαχείρισης υποθέσεων, όπως η ημερομηνία της επ' ακροατηρίω συζήτησης και πληροφορίες για τη φύση, την πορεία και την έκβαση συγκεκριμένων υποθέσεων, το σύστημα θα μπορούσε να βελτιστοποιηθεί περαιτέρω επιτρέποντας στους δικαστές να διαχειρίζονται καλύτερα υποθέσεις με ηλεκτρονικά μέσα.

Η ηλεκτρονική κατάθεση μπορεί να επιταχύνει τη διαδικασία κατάθεσης αγωγής. Στην Αθήνα, όπου η δυνατότητα ηλεκτρονικής κατάθεσης υπάρχει επί μισή δεκαετία, η διαδικασία θα μπορούσε να βελτιωθεί ακόμα περισσότερο με πιλοτική εφαρμογή της ηλεκτρονικής επίδοσης αγωγής. Η Αθήνα μπορεί να στραφεί στο παράδειγμα της Ιταλίας, όπου ο χρόνος κατάθεσης και επίδοσης είναι μόνο 10 ημέρες. Στις εμπορικές διαφορές παντού στην Ιταλία, η κοινοποίηση προς τους εναγόμενους γίνεται ηλεκτρονικά, παρακάμπτοντας τη μη αποτελεσματική παραδοσιακή διαδικασία της επίδοσης αγωγής, που περιλαμβάνει καθυστερήσεις της ταχυδρομικής υπηρεσίας, συμμετοχή αρμόδιων υπαλλήλων και αδυναμία του εναγόμενου να παραλάβει ο ίδιος την κοινοποίηση. Η Θεσσαλονίκη από την πλευρά της, θα μπορούσε να στραφεί στο παράδειγμα της Αθήνας για την επίλυση των τεχνικών προβλημάτων και την πλήρη λειτουργία του υπάρχοντος συστήματος ηλεκτρονικής κατάθεσης. Και στις δύο πόλεις, ο τοπικός δικηγόρος πρέπει να γνωστοποιήσει σε ευρύτερο επίπεδο τη δυνατότητα ηλεκτρονικής κατάθεσης, καθώς δεν αποτελεί τη συννηθέστερη επιλογή των δικηγόρων, σε όλες τις δικαιοδοσίες. Πριν να επεκτείνει την ηλεκτρονική κατάθεση στην υπόλοιπη χώρα, η Ελλάδα θα πρέπει να εξετάσει τη σχέση κόστους-αποτελέσματος. Σε μικρότερες δικαιοδοσίες, η ηλεκτρονική καταβολή ίσως δεν είναι τόσο επιτακτική προτεραιότητα όσο οι επενδύσεις σε άλλους τομείς, όπως η βελτίωση της υποδομής των δικαστηρίων.

Εκτός από την έλλειψη αιθουσών δικαστηρίου σε πολλές δικαιοδοσίες, οι δικαστές

αναφέρουν και την έλλειψη χώρων γραφείου, όπου μπορούν να εργάζονται και να αρχειοθετούν δικογραφίες, ένα γεγονός με αρνητική επίπτωση στην αποτελεσματικότητα. Οι δικαστές αναφέρουν συχνά ότι πρέπει να εργάζονται στην κατοικία τους. Παρατηρείται μια γενική έλλειψη δυνατότητας ηλεκτρονικής διαχείρισης των δικογράφων και οι δικαστές αναφέρουν - αστειευόμενοι - ότι δεν θα έπρεπε να κάνει κανείς πιλάτες ή CrossFit για να μεταφέρει τις δικογραφίες στους διαδρόμους των δικαστηρίων.⁸¹ Αυτό ακριβώς το κενό θα έρθει να καλύψει ένα βελτιωμένο, ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης υποθέσεων. Τα αποτελεσματικά συστήματα διαχείρισης υποθέσεων διαθέτουν πολλές λειτουργίες και επιτρέπουν, μεταξύ άλλων, στους δικαστές να προβάλουν και να διαχειρίζονται δικογραφα και να συντάσσουν αποφάσεις και δικαστικές εντολές. Η ενοποίηση αυτών των πρόσθετων λειτουργιών με την υπάρχουσα πύλη Solon, θα μπορούσε να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα του δικαστικού συστήματος. Η πρόσβαση σε ηλεκτρονικά αρχεία θα εξάλειφε την ανάγκη μεταφοράς των δικογραφιών από το ένα σημείο στο άλλο και θα περιορίζε την απώλεια εγγράφων. Η ανάπτυξη ενός τέτοιου έργου έχει κόστος, αν και μικρότερο πιθανώς από το κόστος ανακαίνισης ή επέκτασης των όλων των κτιρίων των δικαστηρίων, που υστερούν σε χώρους. Συνεπώς, η Ελλάδα πρέπει να κάνει μια εκτίμηση κόστους-οφέλους πριν προχωρήσει στην ενίσχυση της πύλης Solon. Ακόμα και αν δεν εφαρμοστεί τις συγκεκριμένες προτάσεις βελτίωσης, η Ελλάδα θα μπορούσε να επεκτείνει την πύλη Solon και σε άλλες δικαιοδοσίες—αφού ολοκληρωθεί η τρέχουσα πιλοτική φάση—για να βοηθηθεί δικηγόρους και δικαστές ανά τη χώρα να ωφεληθούν και εκείνοι από τις δυνατότητές του.

Ενδεχόμενη λήψη μέτρων για μείωση του κόστους και της χρονικής διάρκειας της εκτέλεσης

Η δαπάνη εκτέλεσης της απόφασης στην Ελλάδα είναι διπλάσια κατά μέσο όρο από την Ευρωπαϊκή Ένωση και η χώρα συγκαταλέγεται στα πέντε κράτη μέλη της ΕΕ με τις υψηλότερες δαπάνες αναφορικά με την

εκτέλεση αποφάσεων, μαζί με την Τσεχία, τη Δανία, τη Λιθουανία και τη Ρουμανία. Στην Ελλάδα, ο χρόνος μέχρι την ανάκτηση του καθορισμένου ποσού είναι μεγάλος, καθώς παρεμβάλλεται επτάμηνη περίοδος αναμονής μέχρι την πώληση των κινητών στοιχείων ενεργητικού του αφερέγγυου εναγόμενου σε συμμόρφωση της απόφασης. Ο συνδυασμός κόστους και μεγάλων καθυστερήσεων στην εκτέλεση μιας απόφασης μπορεί να επιβαρύνει πολύ τις μικρές επιχειρήσεις, που προσπαθούν να ανακάμψουν με μια απαίτηση βασιζόμενη σε αθέτηση όρων σύμβασης.

Τα έξοδα εκτέλεσης είναι υψηλά στην υποθετική περίπτωση της έκθεσης *Doing Business*, εν μέρει επειδή ο επισπεύδων, υπέρ του οποίου έχει εκδοθεί η απόφαση, πρέπει να καταβάλει στο δικαστήριο 2% του ποσού απαίτησης, για να παραλάβει το απόγραφο (τον εκτελεστό τίτλο). Έξοδα αυτού του είδους, με μορφή ποσοστού του ποσού απαίτησης, λειτουργούν ως φόρος και ίσως έχουν επιπτώσεις στα έξοδα των δικαστηρίων. Η Ελλάδα θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο να μειώσει αυτά τα έξοδα, θεσπίζοντας έναν σταθερό πίνακα χρεώσεων ως εναλλακτική βάση για τις χρεώσεις. Θα μπορούσε να στραφεί στο παράδειγμα της Πορτογαλίας και της Σλοβακίας για πιθανούς τρόπους μείωσης των εξόδων εκτέλεσης. Σε αυτές τις χώρες, ο μέσος όρος της αρχικής δαπάνης για την εκτέλεση μιας απόφασης είναι σχετικά χαμηλός. Ο επισπεύδων, υπέρ του οποίου έχει εκδοθεί η απόφαση, προκαταβάλλει ποσό μικρότερο του 1% της απαίτησης—0,1% στη Σλοβακία και 0,5% στην Πορτογαλία—για να ξεκινήσουν οι διαδικασίες εκτέλεσης.⁸²

Η Ελλάδα εισήγαγε ρύθμιση επτάμηνης περιόδου αναμονής από την κατάσχεση μέχρι τον δημόσιο πλειστηριασμό των στοιχείων ενεργητικού του εναγόμενου το 2015. Οι δικηγόροι εξηγούν ότι το μέτρο έχει σκοπό να ενισχύσει την ορθότητα της διαδικασίας σε περιπτώσεις όπου ο καθ' ου, ο οποίος κινδυνεύει να χάσει την ακίνητη περιουσία του. Ωστόσο, είναι ένα μέτρο, που ίσως καταλήγει να επιβαρύνει ακούσια τις μικρές επιχειρήσεις. Συνεπώς,

σε βάθος χρόνου, η Ελλάδα οφείλει να παρακολουθεί τον αντίκτυπο της περιόδου αναμονής στους πιστωτές του ενάγοντος, για να καθορίσει κατά πόσον η κοινωνική διάσταση υπερτερου κόστους, που υφίσταται η δραστηριότητα εταιρειών και επιχειρήσεων σε ευρύτερο επίπεδο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Τέσσερα κράτη μέλη της ΕΕ δεν διαθέτουν ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση: η Κύπρος, η Ιρλανδία, οι Κάτω Χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο. Επτά κράτη μέλη ορίζουν ένα συμβολικό ποσό ύψους κάτω από 0,1% του κατά κεφαλήν εισοδήματος: η Βουλγαρία, η Τσεχία, η Γαλλία, η Ελλάδα, η Ιταλία, η Λετονία και η Πορτογαλία.
2. Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.
3. Το ΓΕΜΗ διέπεται από τις διατάξεις του νόμου 3419/2005. Σύμφωνα με τον νόμο 3853/2010, λειτουργεί ως υπηρεσία μίας στάσης και συνδέει πολλές δημόσιες υπηρεσίες, όπως το εμπορικό επιμελητήριο, τη φορολογική αρχή και το πρωτοδικείο.
4. Νόμος 4441/2016.
5. <https://eyms.businessportal.gr>.
6. Μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2019, η ηλεκτρονική εγγραφή ήταν δωρεάν.
7. Στην ηλεκτρονική εγγραφή επιτρέπεται η χρήση μόνο τυποποιημένων εγγράφων σύστασης.
8. Σύμφωνα με το άρθρο 2 της κοινής υπουργικής απόφασης 63577/13.06.2018, η υπηρεσία μίας στάσης, εφόσον πληρούνται όλες οι νομικές προϋποθέσεις, πρέπει να ολοκληρώσει τη διαδικασία το αργότερο την επόμενη εργάσιμη ημέρα από την κατάθεση της αίτησης και των συνοδευτικών εγγράφων.
9. Νόμος 4072/2012 (άρθρο 116) και ΠΔ 258/2005 (Καταστατικό του Οργανισμού Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών (ΟΑΕΕ)).
10. U.K. Companies House, Companies House Annual Report & Accounts 2012/13 (London: The Stationery Office, 2013) και Companies Register Activities 2012–2013 (London: Companies House, 2013).
11. World Bank Group, *Investment Climate Department, Business Registration Reform Case Study: Norway* (Washington, DC: World Bank Group, 2011).
12. «Guide for Doing Business», Belgian Federal Government, 2017, <http://www.business.belgium.be/en>.
13. The European Construction Sector: A Global Partner, European Commission, Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs Directorate General, Energy Directorate General and Joint Research Centre (2016), https://ec.europa.eu/growth/content/european-construction-sector-global-partner-0_en.
14. «Construction in Greece - Key Trends and Opportunities to 2022» Νοέμβριος 2018. Διεύθυνση: <https://www.globaldata.com/store/report/gdcn0442mr--construction-in-greece-key-trends-and-opportunities-to-2022/>.
15. Sonia Hamman, «Housing Matters», Policy Research Working Paper 6876 (Washington, DC, World Bank, 2014).
16. Σύμφωνα με τον νόμο 4495/2017, άρθρο 36, ανάλογα με την περιοχή, τη θέση, τη χρήση, το μέγεθος και το περιβαλλοντικό αποτύπωμα του κτιρίου που θα ανεγερθεί, οι οικοδομικές άδειες διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: (i) η κατηγορία 1 εκδίδεται, μεταξύ άλλων, για την ανέγερση κτιρίου άνω των 1.000 τ.μ. δόμησης και κατόπιν έγκρισης από τον δήμο, (ii) η κατηγορία 2 εκδίδεται, μεταξύ άλλων, για την ανέγερση κτιρίου εντός οικισμού υφιστάμενου πριν το 1923, χωρίς συγκεκριμένα όρια και κατόπιν έγκρισης από τον δήμο και (iii) η κατηγορία 3 εκδίδεται, μεταξύ άλλων, για την ανέγερση κτιρίων έως 1.000 τ.μ. δόμησης. Σε αυτήν την κατηγορία, η εκδότης οικοδομικής άδειας είναι πιο απλή. Ο μηχανικός παίρνει την οικοδομική άδεια από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ) χωρίς προηγούμενη έγκριση από τον δήμο. Η αποθήκη της μελέτης περίπτωσης είναι άνω των 1.000 τ.μ. και εμπίπτει στην κατηγορία 1, συνεπώς απαιτείται έγκριση από τον δήμο.
17. Κοινή υπουργική απόφαση ΥΑ 299/2014, νόμος 4389/2016 και νόμος 4495/2017.
18. ΦΕΚ 162-ΑΑΠ-2008 «Αναστροφή του αρχαιολογικού χώρου πόλεως Λάρισας».
19. Συνεντεύξεις με ιδιώτες μηχανικούς και αρχιτέκτονες στην Ελλάδα, Ιανουάριος-Μάρτιος 2019, και συναντήσεις με δημόσιους λειτουργούς, 19-22 Μαρτίου 2019.
20. Οι δημόσιοι υπάλληλοι στην Αθήνα και το Ηράκλειο δεν ήταν σε θέση να παράσχουν εκτίμηση της ανάλυσης κόστους για τη μελέτη περίπτωσης της αποθήκης.
21. Οι επιθεωρήσεις κατά τη διάρκεια της κατασκευής και μετά την ολοκλήρωσή της είναι υποχρεωτικές δια νόμου και εφαρμόζονται πάντα στην πράξη. Ο επιβλέπων μηχανικός έχει την ευθύνη της επίβλεψης της κατασκευής και διασφαλίζει ότι έχει ολοκληρωθεί σύμφωνα με τους σχετικούς κανονισμούς δόμησης. Επίσης, ο νόμος 4495/2017 καθιστά υπεύθυνο τον μηχανικό του έργου για τις μελέτες, τις αναλύσεις και τα δικαιολογητικά που έχουν υποβληθεί στην πολεοδομία, καθώς και για τις μελέτες πυρασφάλειας. Η νομοθεσία προοριάζει επίσης την ειδικότητα των μηχανικών που υπογράφουν κάθε κατηγορία μελέτης. Παραδείγματος χάρι, ο αρχιτέκτονας ή ο πολιτικός μηχανικός συντάσσει υπ' ευθύνη του τη μελέτη ενεργητικής πυροπροστασίας.
22. Οι αρχιτέκτονες και οι μηχανικοί πρέπει να έχουν πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης, να είναι εγγεγραμμένοι στο Τεχνικό Επιμελητήριο και να έχουν επιτύχει στις εξετάσεις πιστοποίησης.
23. Moullier, Thomas, and Frederick Krimgold. 2015. *Building Regulation for Resilience: Managing Risks for Safer Cities*. World Bank Report ACS15966. Washington, DC: World Bank.
24. «Contributo di Costruzione» Μπολόνια (Ιταλία), ιστότοπος του δήμου, <http://dru.iperbole.bologna.it/modulo/3-modello-e-calcolo-contributo-di-costruzione>.
25. «Simuladores de taxás», Φάρο (Πορτογαλία), ιστότοπος του δήμου, <http://www.cm-faropt/pt/menu/894/simuladores-de-taxas.aspx>.
26. Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.
27. «Μηχανικός μελετητής» όπως ορίζεται στη νομοθεσία.
28. Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.
29. Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*. Το πρόγραμμα *Doing Business* αξιολογεί σε κάθε οικονομία κατά πόσον πληροί τα εξής τέσσερα κριτήρια ο επαγγελματίας που είναι υπεύθυνος για τη συμμόρφωση των αρχιτεκτονικών σχεδίων με τους κανονισμούς δόμησης: (i) ελάχιστος αριθμός ετών επαγγελματικής εμπειρίας, (ii) τίτλος πανεπιστημιακών σπουδών (τουλάχιστον πτυχίο) αρχιτέκτονα ή μηχανικού, (iii) εγγεγραμμένο μέλος στον εθνικό φορέα (τον επαγγελματικό σύλλογο) αρχιτεκτόνων ή μηχανικών και (iv) συμμετοχή με επιτυχία σε εξετάσεις πιστοποίησης. Το πρόγραμμα *Doing Business* αξιολογεί επίσης κατά πόσον πληροί τα κριτήρια ο επαγγελματίας που διενεργεί τις τεχνικές επιθεωρήσεις στη διάρκεια της κατασκευής.
30. World Bank, *Doing Business 2016: Measuring Regulatory Quality and Efficiency* (Washington, DC: World Bank, 2015).
31. Εκτός όσων αναφέρονται στα άρθρα Λ243-1-1 του ασφαλιστικού κώδικα.
32. Carolin Geginat and Rita Ramalho, «Electricity Connections and Firm Performance in 183 Countries», Policy Research Working Paper 7460 (Washington, DC: World Bank, 2015).
33. Οι διαδικασίες είναι τρεις στη Γερμανία, τη Λιθουανία, τη Σουηδία, την Τσεχία και το Ηνωμένο Βασίλειο και τέσσερις στη Γαλλία, τη Δανία, την Ιταλία, την Κροατία, τη Λετονία, τη Μάλτα και την Πολωνία.

34. Ιρλανδία (57,1% του κατά κεφαλήν εισοδήματος), Γερμανία (37%), Λιθουανία (33,6%), Πορτογαλία (33,6%), Λουξεμβούργο (32,7%), Σουηδία (29,3%), Φινλανδία (27,5%), Κάτω Χώρες (24,5%), Τσεχία (23,1%), Ηνωμένο Βασίλειο (23,1%), Πολωνία (16,3%) και Γαλλία (5%).
35. Για τη μέτρηση της αξιοπιστίας παροχών και διαφάνειας τιμών, το πρόγραμμα *Doing Business* χρησιμοποιεί έναν δείκτη με βαθμολογία από 0 έως 8 μονάδες. Περιλαμβάνει ποσοτικά δεδομένα αναφορικά με τη διάρκεια και τη συχνότητα των διακοπών ρεύματος, καθώς και ποιοτικά στοιχεία (δηλ. τον ρόλο της ρυθμιστικής αρχής ενέργειας στην επίβλεψη των διακοπών ρεύματος, τα συστήματα για την παρακολούθηση των διακοπών ρεύματος και την αποκατάσταση της λειτουργίας, κατά πόσον τα οικονομικά αντίμετρα περιορίζουν τις διακοπές και κατά πόσον οι καταναλωτές είναι επαρκώς ενημερωμένοι για τις τιμές και τις μεταβολές των τιμών). Για περισσότερες λεπτομέρειες, ανατρέξτε στις σημειώσεις δεδομένων.
36. Το πρόγραμμα *Doing Business* χρησιμοποιεί τον δείκτη μέσης διάρκειας διακοπής συστήματος (SAIDI) και τον δείκτη μέσης συχνότητας διακοπής συστήματος (SAIFI) για τη μέτρηση της διάρκειας και της συχνότητας των διακοπών ρεύματος. Ο SAIDI είναι η μέση συνολική διάρκεια διακοπών σε διάστημα ενός έτους για κάθε πελάτη, ενώ ο SAIFI είναι ο μέσος αριθμός διακοπών των υπηρεσιών που υφίσταται ένας πελάτης σε διάστημα ενός έτους.
37. Η ΡΑΕ ιδρύθηκε βάσει των διατάξεων του νόμου 2773/1999, ο οποίος θεσπίστηκε στο πλαίσιο εναρμόνισης της ελληνικής νομοθεσίας με τις διατάξεις της οδηγίας 96/92/ΕΚ για την απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.
38. Βάσει των νόμων 25/75, 1080/80 και 2130/93.
39. World Bank. 1989. *World Development Report 1989*. New York: Oxford University Press.
40. Με το Ηράκλειο.
41. Συνήθως η διαδικασία έχει ως εξής: 1) ο δικηγόρος καταθέτει το αρχικό συμβόλαιο στον δικηγορικό σύλλογο, 2) ο δικηγορικός σύλλογος εκδίδει στον δικηγόρο τιμολόγιο για τη χρέωση δικηγορικών εξόδων, 3) ο δικηγορικός σύλλογος κοινοποιεί τα στοιχεία στην εθνική φορολογική αρχή σύμφωνα με την κατάθεση του δικηγόρου και 4) ο δικηγορικός σύλλογος χρεώνει τον δικηγόρο μια ελάχιστη δικηγορική αμοιβή, την οποία ο δικηγόρος καταβάλλει, όταν πληρωθεί από τον πελάτη.
42. Το κτηματολογικό γραφείο στην Αθήνα αποτελεί εξαίρεση καθώς δεν βρίσκεται ακόμα σε μεταβατικό στάδιο. Απλώς ενημερώνεται για τις συναλλαγές και προς το παρόν ούτε τις παρακολουθεί ούτε τις καταγράφει στο σύστημα κτηματογράφησης.
43. Στη Θεσσαλονίκη, όλες οι μεταβιβάσεις ολοκληρώνονται πλέον στο τοπικό κτηματολογικό γραφείο. Το υποθηκοφυλακείο λειτουργεί απλώς ως αρχείο και χρησιμοποιείται για ελέγχους και αναζήτηση παλιότερων φακέλων που δεν υπάρχουν στο κτηματολογικό γραφείο.
44. Διαπιστωμένο με επισόπιες επισκέψεις στο κτηματολογικό γραφείο.
45. Τα στατιστικά στοιχεία έχουν ληφθεί από το Ελληνικό Κτηματολόγιο τον Ιούνιο του 2019.
46. Ό.π.
47. Ό.π. Δεν περιλαμβάνονται πέντε υπάλληλοι του υποθηκοφυλακείου, το οποίο λειτουργεί ως αρχείο.
48. Οι πόλεις Φάρο, Φουνσάλ και Πόντα Ντελγάδα.
49. Για έναν λεπτομερή οδηγό της διαδικασίας καταγγελιών στο Ηνωμένο Βασίλειο, ανατρέξτε στη διεύθυνση: <https://www.gov.uk/government/organisations/land-registry/about/complaints-procedure>. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον Ανεξάρτητο Εξεταστή Καταγγελιών (ICR), ανατρέξτε στη διεύθυνση: <https://www.icrev.org.uk/>.
50. Δημοκρατία της Ιρλανδίας, νόμος καταχώρισης τίτλων, 1964.
51. Ηνωμένο Βασίλειο, νόμος περί υποθηκοφυλακείου 2002. Για περισσότερες λεπτομέρειες, ανατρέξτε στην ενότητα 4 («Applications for Indemnity»), «Practice Guide 39: Rectification and Indemnity», Her Majesty's Land Registry, τελευταία ενημέρωση 3 Απριλίου 2017, <https://www.gov.uk/government/publications/rectification-and-indemnity/practice-guide-39-rectification-and-indemnity>.
52. Σουηδικός κώδικας έγγραφιας ιδιοκτησίας (SFS 1970:994), κεφάλαιο 19, ενότητα 37 και νόμος σύστασης ακίνητης περιουσίας (1970:988), κεφάλαιο 19, ενότητα 5. Η αποζημίωση λόγω εσφαλμένου χειρισμού εμπίπτει στον νόμο περί αδικοπραξίας (1972:207).
53. ΟΟΣΑ. 2013. «What makes civil justice effective?» *OECD Economics Department Policy Notes*, No. 18, June 2013. Ippoliti, Roberto, Alessandro Melcarne and Giovanni B. Ramello. 2015. «The Impact of Judicial Efficiency on Entrepreneurial Action: A European Perspective.» *Economic Notes by Banca Monte dei Paschi di Siena SpA*, vol. 44, no. 1-2015: pp. 57–74.
54. International Monetary Fund Country Report No. 18/248. 2018 Article IV Consultation and Proposal for Post-Program Monitoring —Press Release; Staff Report; and Statement by the Executive Director for Greece.
55. Μεταξύ 2006/7 και 2017/18, η Ελλάδα κατέγραψε δύο μεταρρυθμίσεις που αφορούν την επιχειρηματικότητα στον δείκτη εκτέλεσης συμβατικών υποχρεώσεων του προγράμματος *Doing Business*.
56. Για μια επισκόπηση των δεικτών εκτέλεσης συμβατικών υποχρεώσεων και τις παραδοχές της περίπτωσης της έκθεσης *Doing Business*, ανατρέξτε στις σημειώσεις δεδομένων.
57. Η έκθεση *Doing Business* ορίζει την υποθετική απαίτηση σε 200% του κατά κεφαλήν εισοδήματος.
58. Νομική Βιβλιοθήκη. «Procedure before Civil Courts». <http://www.greeklawdigest.gr/topics/judicial-system/item/12-procedure-before-civil-courts>. Σε όλη την Ελλάδα, τα ειρηνοδικεία είναι τα κατώτερα πρωτοβάθμια δικαστήρια με ανώτατο όριο του ποσού εκδίκασης τα 20.000 ευρώ. Οι απαιτήσεις από αυτό το ποσό και έως 250.000 ευρώ εμπίπτουν στη δικαιοδοσία των μονομελών πρωτοδικείων. Άρθρο 14 του κώδικα πολιτικής δικονομίας.
59. Η ηλεκτρονική κατάθεση στην Αθήνα πραγματοποιείται μέσω της ηλεκτρονικής πύλης «Ισοκράτης». <http://www.dsanet.gr/1024x768.htm>.
60. Άρθρο 124 του κώδικα πολιτικής δικονομίας, 61. Νόμος 4335/2015.
62. Νόμος 4335/2015.
63. Νόμος 4512/2018, άρθρο 207, σε τροποποίηση του άρθρου 927 του κώδικα πολιτικής δικονομίας.
64. Οι Έλληνες δικαστικοί επιμελητές είναι επαγγελματίες του ιδιωτικού τομέα αλλά η εργασία τους ρυθμίζεται από το κράτος, όπως των συμβολαιογράφων.
65. https://www.protodikeio-thes.gr/opencms_prot/opencms/ProtSite/downloads/kanonismos.pdf.
66. Στη διεύθυνση εμπορικών υποθέσεων στη Θεσσαλονίκη και την Αθήνα υπηρετούν αντίστοιχα δέκα και πενήντα έξι δικαστές.
67. Συμβουλευτικές συναντήσεις με εκπροσώπους τοπικών ελληνικών δικαστηρίων. 18-22 Μαρτίου 2019.
68. Άρθρο 307 του κώδικα πολιτικής δικονομίας.
69. Οι δικηγορικές αμοιβές ορίζονται ελεύθερα μεταξύ δικηγόρων και πελατών. Στην πράξη, οι δικηγόροι χρεώνουν βάσει του χρόνου, της ενασχόλησης και της πολυπλοκότητας της υπόθεσης. Ο Κώδικας Δικηγόρων (νόμος 4194/2013) θέτει τη βάση της αποζημίωσης όταν δεν υπάρχει σύμβαση μεταξύ δικηγόρου και πελάτη. Ορίζει επίσης ότι οι δικηγόροι πρέπει να αμειβονται για τα έξοδα που κάνουν για λογαριασμό του πελάτη (π.χ., δικαστικά έξοδα και έξοδα αναγκαστικής εκτέλεσης).
70. Για μια επισκόπηση των δεικτών εκτέλεσης συμβατικών υποχρεώσεων και του δείκτη ποιότητας δικαστικών διαδικασιών, ανατρέξτε στο κεφάλαιο «Σημειώσεις δεδομένων».
71. www.solon.gov.gr.
72. Νόμος 4335/2015.
73. <https://gsis.gr>.
74. Άρθρα 868-903 του κώδικα πολιτικής δικονομίας (Άρθρα 867-903 ν.4335/2015). Νόμος 4512/2018 άρθρο 178-187.
75. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης και Καταναλωτών, Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης του 2019 (Λουξεμβούργο:

- Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2019), https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/justice_scoreboard_2019_en.pdf.
76. World Bank. 2013. *The Status of Contract Enforcement in Poland*. Washington, DC: World Bank.
  77. Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*. Στα κράτη μέλη της ΕΕ στα οποία πραγματοποιούνται διαβουλεύσεις στο στάδιο της προδικασίας, ο μέσος χρόνος διάρκειας της δίκης είναι 434 ημέρες. Στα κράτη μέλη της ΕΕ στα οποία δεν πραγματοποιούνται διαβουλεύσεις στο στάδιο της προδικασίας, η διάρκεια είναι 483 ημέρες. Οι οικονομίες στις οποίες πραγματοποιούνται διαβουλεύσεις στο στάδιο της προδικασίας είναι η Αυστρία, η Κύπρος, η Τσεχία, η Κροατία, η Δανία, η Ισπανία, η Φινλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Λετονία, η Λιθουανία, η Πορτογαλία, η Σλοβακία, η Σλοβενία και η Σουηδία.
  78. World Bank. *Doing Business in the European Union 2017: Bulgaria, Hungary and Romania*. (Washington, DC: World Bank. 2017)
  79. Η πίστωση φόρου είναι έως 50.000 ευρώ. Άρθρο 17 του ιταλικού νομοθετικού διατάγματος 28/2010.
  80. Botero, Juan Carlos, Rafael La Porta, Florencio López-de-Silanes, Andrei Shleifer and Alexander Volokh. 2003. «Judicial Reform.» *World Bank Research Observer* 18(1): 67-68.
  81. Συμβουλευτικές συναντήσεις με εκπροσώπους τοπικών ελληνικών δικαστηρίων. 18-22 Μαρτίου 2019.
  82. *Doing Business in the European Union 2018: Croatia, the Czech Republic, Portugal and Slovakia*. (Washington, DC: World Bank).

Το πρόγραμμα *Doing Business* και η έκθεση *Doing Business* στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020

- Το πρόγραμμα *Doing Business* μετρά τις παραμέτρους των επιχειρηματικών ρυθμίσεων που επηρεάζουν μικρές και μεσαίες εγχώριες επιχειρήσεις, που ορίζονται βάσει τυποποιημένων περιπτώσεων και βρίσκονται στις μεγαλύτερες επιχειρηματικές πόλεις 190 οικονομιών. Επιπλέον, το πρόγραμμα καλύπτει και μια δεύτερη πόλη σε 11 οικονομίες.
- Το *Doing Business* καλύπτει 12 τομείς επιχειρηματικών ρυθμίσεων. Οι δέκα εξ αυτών—σύσταση επιχείρησης, διεκπεραίωση οικοδομικών αδειών, λήψη ηλεκτρικής ενέργειας, καταχώριση ιδιοκτησίας, λήψη πίστωσης, προστασία μειοψηφούντων επενδυτών, καταβολή φόρων, διασυνοριακό εμπόριο, εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων και επίλυση περιπτώσεων αφερεγγυότητας—συμπεριλαμβάνονται στη βαθμολογία της διευκόλυνσης επιχειρηματικής δραστηριότητας και στην κατάταξη της εν λόγω διευκόλυνσης. Το πρόγραμμα *Doing Business* αξιολογεί επίσης το ρυθμιστικό πλαίσιο ως προς την απασχόληση εργαζομένων και τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων, οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στις εν λόγω δύο μετρήσεις.
- *Doing Business* στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία και Ιταλία καλύπτει πέντε δείκτες *Doing Business*: σύσταση επιχείρησης, διεκπεραίωση οικοδομικών αδειών, λήψη ηλεκτρικής ενέργειας και εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων.

Το *Doing Business* βασίζεται στην αρχή ότι η οικονομική δραστηριότητα επωφελείται από σαφείς και συνεκτικούς κανονισμούς: κανονισμούς που επιτρέπουν εθελούσιες ανταλλαγές μεταξύ οικονομικών παραγόντων, ορίζουν ισχυρά δικαιώματα ιδιοκτησίας, διευκολύνουν την επίλυση διαφορών και παρέχουν στους συμβαλλόμενους προστασία έναντι αυθαιρεσιών και καταχρηστικών ενεργειών. Οι εν λόγω κανονισμοί, όταν είναι αποδοτικοί, διαφανείς και προσβάσιμοι σε αυτούς στους οποίους αποσκοπούν, συμβάλλουν πολύ πιο αποτελεσματικά στην πρόοδο και την ανάπτυξη.

Οι ορθοί κανόνες δημιουργούν ένα περιβάλλον όπου οι νεοεισερχόμενοι μπορούν να ξεκινήσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα με δυναμικές και καινοτόμες ιδέες και όπου οι παραγωγικές επιχειρήσεις μπορούν να επενδύσουν, να επεκταθούν και να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας. Ο ρόλος της κυβερνητικής πολιτικής στις καθημερινές λειτουργίες των μικρών και μεσαίων εγχώριων επιχειρήσεων βρίσκεται στο επίκεντρο του προγράμματος *Doing Business*. Στόχος είναι η ενίσχυση των ρυθμίσεων που είναι αποτελεσματικές, διαφανείς και εύκολα εφαρμόσιμες, ώστε οι επίδοξοι επιχειρηματίες να μπορούν να ανταγωνιστούν επί ίσοις όροις. Το *Doing Business* χρησιμοποιεί τυποποιημένες μελέτες περιπτώσεων για να παρέχει αντικειμενικά, ποσοτικά μέτρα που είναι συγκρίσιμα μεταξύ 190 οικονομιών.

ΤΙ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΝ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ *DOING BUSINESS* ΚΑΙ *SUBNATIONAL DOING BUSINESS*

Το πρόγραμμα *Doing Business* καταγράφει μερικές σημαντικές διαστάσεις του ρυθμιστικού πλαισίου που επηρεάζουν τις εγχώριες επιχειρήσεις. Παρέχει ποσοτικούς δείκτες για τις ρυθμίσεις ως προς την σύσταση μιας επιχείρησης, τις ενέργειες για τη διεκπεραίωση οικοδομικών αδειών, τη λήψη ηλεκτρικής ενέργειας, την καταχώριση ιδιοκτησίας, τη λήψη πίστωσης,

την προστασία των μειοψηφούντων επενδυτών, την καταβολή φόρων, το διασυνοριακό εμπόριο, την εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων και την επίλυση περιπτώσεων αφερεγγυότητας (πίνακας 2.1). Το *Doing Business* μετρά επίσης τις παραμέτρους της απασχόλησης εργαζομένων και της σύναψης συμβάσεων με το κράτος (δημόσιες συμβάσεις), οι οποίες καταγράφονται ως ξεχωριστή ενότητα και δεν περιλαμβάνονται στην κατάταξη.

Το *Subnational Doing Business* επικεντρώνεται στους δείκτες που είναι πιο πιθανό να διαφέρουν από πόλη σε πόλη, όπως εκείνους που αφορούν τη διεκπεραίωση

οικοδομικών αδειών ή την καταχώριση ιδιοκτησίας. Οι δείκτες οι οποίοι χρησιμοποιούν τη μεθοδολογία της νομικής βαθμολόγησης, όπως εκείνοι που αφορούν τη λήψη πίστωσης ή την προστασία των μειοψηφούντων επενδυτών, συνήθως αποκλείονται επειδή εξετάζουν ως επί το πλείστον τις εθνικές νομοθεσίες που ισχύουν γενικά.

Το πρόγραμμα *Doing Business* μετρά τις παραμέτρους των επιχειρηματικών ρυθμίσεων που επηρεάζουν τις μικρές και μεσαίες εγχώριες επιχειρήσεις, οι οποίες ορίζονται βάσει τυποποιημένων περιπτώσεων και βρίσκονται στη

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1 Τι αξιολογούν τα προγράμματα *Doing Business* και *Subnational Doing Business* — 12 τομείς επιχειρηματικών ρυθμίσεων

Ορισμός δείκτη	Τι αξιολογούν;
Συνήθως περιλαμβάνονται σε υποεθνικές εκθέσεις του <i>Doing Business</i>	
Έναρξη επιχείρησης	Διαδικασίες, χρόνος, κόστος και καταβολή ελάχιστου κεφαλαίου για την έναρξη επιχείρησης περιορισμένης ευθύνης
Ενέργειες για οικοδομικές άδειες	Διαδικασίες, χρόνος και κόστος για τη συμπλήρωση όλων των διατυπώσεων για την ανέγερση αποθήκης και τη συμμόρφωση με τους μηχανισμούς ελέγχου ποιότητας και ασφαλείας του προβλέπονται από το σύστημα αδειοδότησης οικοδομής
Λήψη ηλεκτρικής ενέργειας	Διαδικασίες, χρόνος και κόστος για σύνδεση στο δίκτυο ηλεκτροδότησης, την αξιοπιστία της παροχής ηλεκτρικής ενέργειας και τη διαφάνεια των χρεώσεων
Καταχώριση Ιδιοκτησίας	Διαδικασίες, χρόνο και κόστος για μεταβίβαση του ακινήτου και η ποιότητα του συστήματος διαχείρισης της γης
Διασυνοριακές συναλλαγές	Χρόνος και κόστος για την εξαγωγή προϊόντος με συγκριτικό πλεονέκτημα και εισαγωγή εξαρτημάτων αυτοκινήτων
Εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων	Χρόνος και κόστος για επίλυση εμπορικών διαφορών και η ποιότητα των δικαστικών διαδικασιών
Συνήθως δεν περιλαμβάνονται σε υποεθνικές εκθέσεις του <i>Doing Business</i>	
Λήψη πίστωσης	Νομοθεσία που διέπει εγγυήσεις κινητής περιουσία και πληροφοριακά συστήματα πιστώσεων
Προστασία των επενδυτών μειοψηφίας	Δικαιώματα μετόχων σε συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη και στην εταιρική διακυβέρνηση
Καταβολή φόρων	Πληρωμές, χρόνος και συνολικός φορολογικός συντελεστής ώστε μια επιχείρηση να συμμορφώνεται με όλους τους φορολογικούς κανονισμούς καθώς και τις φορολογικές απαιτήσεις
Επίλυση περιπτώσεων αφερεγγυότητας	Χρόνος, κόστος, αποτέλεσμα και ποσοστό ανάκτησης για περιπτώσεις εμπορικής αφερεγγυότητας και η ισχύς του νομοθετικού πλαισίου
Κανονιστικό πλαίσιο αγορά εργασίας	Ευέλικτες μορφές εργασίας και παράμετροι της ποιότητας των θέσεων εργασίας
Συμβάσεις με το Δημόσιο	Χρόνος που απαιτείται για συμμετάσχει και κερδίσει κάποιος έναν δημόσιο διαγωνισμό καθώς και το ρυθμιστικό πλαίσιο του δημόσιου διαγωνισμού

Σημείωση: Το Κανονιστικό πλαίσιο αγορά εργασίας και οι Συμβάσεις με το Δημόσιο δεν συμπεριλαμβάνονται στην κατάταξη *Doing Business*, στη μελέτη *Doing Business 2020*.

μεγαλύτερη επιχειρηματική πόλη κάθε χώρας. Επιπλέον, το πρόγραμμα καλύπτει και μια δεύτερη πόλη σε 11 χώρες.

Το *Subnational Doing Business* καλύπτει ένα υποσύνολο 12 τομέων επιχειρηματικών ρυθμίσεων που καλύπτει το πρόγραμμα *Doing Business* σε 190 χώρες. Οι υποεθνικές μελέτες επεκτείνουν την ανάλυση του *Doing Business* πέρα από τη μεγαλύτερη επιχειρηματική πόλη μιας χώρας. Αποτιμούν τις αποκλίσεις των ρυθμίσεων ή της εφαρμογής της εθνικής νομοθεσίας σε διάφορες περιοχές μιας χώρας (όπως στη Νότια Αφρική) ή σε μια περιφέρεια (όπως στην παρούσα έκθεση). Αναλαμβάνονται έργα κατόπιν αιτήματος των κυβερνήσεων.

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από μελέτες σε υποεθνικό επίπεδο τα τελευταία χρόνια επισημαίνουν ότι μπορεί να υπάρξουν σημαντικές αποκλίσεις στο πλαίσιο μιας χώρας (σχήμα 2.1). Στην Κροατία το 2018, για παράδειγμα, οι ενέργειες για τις οικοδομικές άδειες απαιτούσαν στο Βαραζντίν 112 ημέρες και στο Σπλιτ 227 ημέρες. Πράγματι, μέσα στην ίδια χώρα μπορούμε να βρούμε περιοχές που έχουν την ίδια καλή απόδοση με χώρες που συγκαταλέγονται στις 20 πρώτες - ως προς

τη διευκόλυνση στις ενέργειες για οικοδομικές άδειες - και περιοχές που έχουν τόσο χαμηλή απόδοση όσο οι χώρες που συγκαταλέγονται στις 40 τελευταίες στον συγκεκριμένο δείκτη.

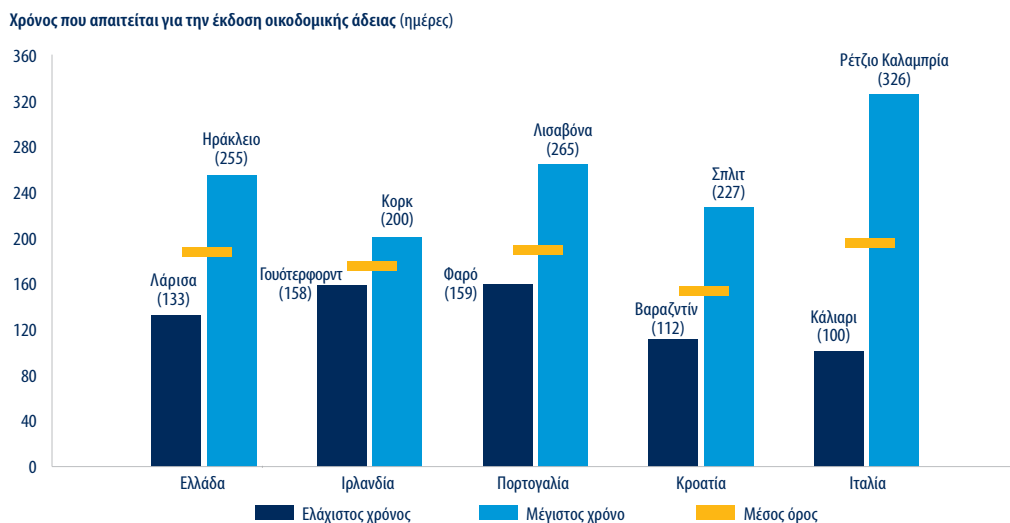
Οι υποεθνικές μελέτες *Doing Business* δημιουργούν ξεχωριστά δεδομένα ως προς τις επιχειρηματικές ρυθμίσεις. Όμως προχωρούν και πέρα από τη συλλογή δεδομένων. Έχει αποδειχθεί ότι αποτελούν ισχυρά κίνητρα για μεταρρυθμίσεις σε ρυθμιστικό πλαίσιο σε τοπικό επίπεδο:

- Τα δεδομένα που παράγονται είναι συγκρίσιμα μεταξύ των περιοχών εντός της χώρας αλλά και σε διεθνές επίπεδο, δίνοντας τη δυνατότητα στις περιοχές να αξιολογούν συγκριτικά τα αποτελέσματά τους τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Οι συγκρίσεις των περιοχών που ανήκουν στην ίδια χώρα και συνεπώς έχουν το ίδιο νομικό και ρυθμιστικό πλαίσιο μπορεί να είναι αποκαλυπτικές: οι τοπικοί υπάλληλοι δυσκολεύονται να εξηγήσουν γιατί η επιχειρηματική δραστηριότητα είναι δυσκολότερη στη δική τους περιφέρεια από ό,τι σε μια γειτονική.
- Η επισήμανση των ορθών πρακτικών που υπάρχουν μόνο σε ορισμένες περιοχές μέσα σε μια χώρα, βοηθάει

τους φορείς χάραξης πολιτικής να εντοπίσουν τις δυνατότητες για την αντιγραφή των εν λόγω ορθών πρακτικών. Το γεγονός αυτό μπορεί να πυροδοτήσει συζητήσεις σχετικά με τη μεταρρύθμιση του ρυθμιστικού πλαισίου σε διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης, παρέχοντας ευκαιρίες στις τοπικές κυβερνήσεις και τους οργανισμούς να μάθουν ο ένας από τον άλλον, με αποτέλεσμα την τοπική αυτοδιάθεση και την ανάπτυξη ικανοτήτων.

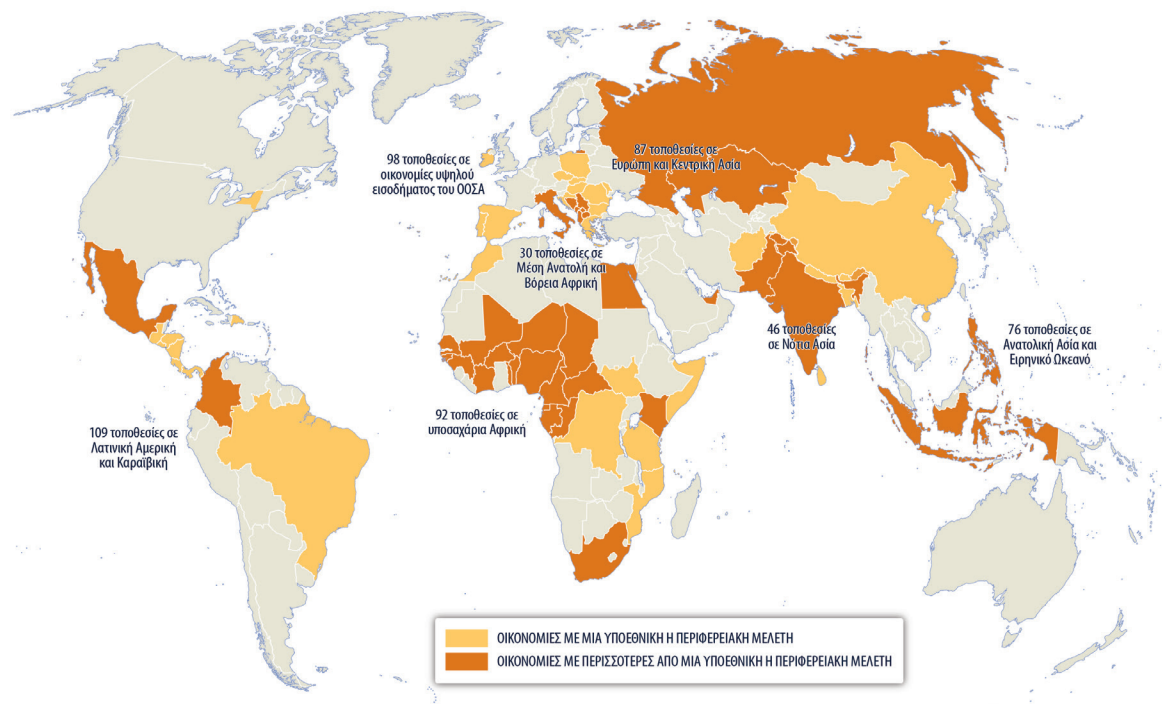
Από το 2005, οι υποεθνικές εκθέσεις έχουν καλύψει 543 περιοχές σε 78 χώρες, όπως η Πολωνία, η Ισπανία, η Κολομβία, η Αραβική Δημοκρατία της Αιγύπτου, η Βραζιλία, η Μοζαμβίκη και η Σερβία. Είκοσι χώρες - συμπεριλαμβανομένης της Νότιας Αφρικής, των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, του Καζακστάν, της Ινδονησίας, της Κένυας, του Μεξικού, της Νιγηρίας, των Φιλιππίνων και της Ρωσικής Ομοσπονδίας - διεξήγαγαν δύο ή περισσότερους γύρους συλλογής δεδομένων σε υποεθνικό επίπεδο για τη μέτρηση της προόδου κατά την πάροδο του χρόνου (εικόνα 2.2). Αυτήν τη στιγμή πραγματοποιούνται μελέτες στην Ονδούρα (Σαν Πέδρο Σούλα), τη Μαλαισία (έξι πόλεις και τέσσερα λιμάνια) και το Περού (12 πόλεις).

ΕΙΚΟΝΑ 2.1 Διαφορετικές περιοχές, διαφορετικές διαδικασίες σε επίπεδο ρυθμίσεων και ίδια χώρα

Πηγή: Βάση δεδομένων του προγράμματος *Doing Business*.

Σημείωμα: Ο μέσος χρόνος που παρουσιάζεται για κάθε χώρα βασίζεται σε όλες τις πόλεις που καλύπτουν τα δεδομένα για 6 πόλεις στην Ελλάδα το 2019, 5 πόλεις στην Ιρλανδία το 2019, 8 πόλεις στην Πορτογαλία το 2018, 5 πόλεις στην Κροατία το 2018 και 13 πόλεις στην Ιταλία 2019.

ΕΙΚΟΝΑ 2.2 Σύγκριση ρυθμίσεων σε τοπικό επίπεδο: Μελέτες *Subnational Doing Business*

Πηγή: Βάση δεδομένων προγράμματος *Doing Business*.

Doing Business στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία και Ιταλία είναι η πρώτη έκθεση από μια σειρά μελετών του προγράμματος *Doing Business* σε υποεθνικό επίπεδο στην Ελλάδα, την Ιρλανδία και την Ιταλία. Περιλαμβάνει έξι πόλεις στην Ελλάδα (Αλεξανδρούπολη, Αθήνα, Ηράκλειο, Λάρισα, Πάτρα και Θεσσαλονίκη), πέντε στην Ιρλανδία (Κορκ, Δουβλίνο, Γκόλγουεϊ, Λίμερικ και Γουότερφορντ), 13 στην Ιταλία (Ανκόνα, Μπάρι, Μπολόνια, Κάλιαρι, Φλωρεντία, Γένοβα, Μιλάνο, Νάπολη, Πάντοβα, Παλέρμο, Ρέτζιο Ντι Καλάμπρια, Ρώμη και Τορίνο).

Πώς επιλέγονται οι δείκτες

Η διαμόρφωση των δεικτών *Doing Business* βασίστηκε σε θεωρητικές γνώσεις που αποκτήθηκαν μέσω εκτεταμένης έρευνας.¹ Επιπλέον, τα έγγραφα αναφοράς που ανέπτυξαν τη μεθοδολογία για κάθε ένα από τα σύνολα δεικτών *Doing Business* καθόρισαν τη σημασία των κανόνων και των ρυθμίσεων στα οποία επικεντρώνεται το πρόγραμμα *Doing Business* για οικονομικά αποτελέσματα όπως ο όγκος των συναλλαγών, οι άμεσες ξένες επενδύσεις

(ΑΞΕ), η κεφαλαιοποίηση της αγοράς στα χρηματιστήρια και η ιδιωτική πίστωση ως ποσοστό του ΑΕΠ.²

Doing Business στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: η έκθεση για την Ελλάδα, την Ιρλανδία και την Ιταλία καλύπτει πέντε σύνολα (ή θέματα) δεικτών *Doing Business*: σύστασης επιχείρησης, ενέργειες για άδειες οικοδομής, λήψη ηλεκτρικής ενέργειας, εγγραφή ακίνητης περιουσίας και εκτέλεση συμβάσεων. Αυτά τα σύνολα δεικτών του προγράμματος *Doing Business* επιλέχθηκαν με βάση τη σχέση τους με το πλαίσιο των χωρών και την ικανότητά τους να δείχνουν αποκλίσεις στις πόλεις που καλύπτει το πρόγραμμα.

Ορισμένοι δείκτες *Doing Business* δίνουν υψηλότερη βαθμολογία σε οργανισμούς με περισσότερες ρυθμίσεις και καλύτερη λειτουργία (όπως τα δικαστήρια ή οι υπηρεσίες συγκέντρωσης πιστώσεων). Υψηλότερες βαθμολογίες δίνονται για αυστηρότερες προϋποθέσεις γνωστοποίησης ως προς τις συναλλαγές συνδεδεμένων μερών, για παράδειγμα, στον

τομέα προστασίας των μειοψηφούντων επενδυτών. Υψηλότερες βαθμολογίες δίνονται επίσης για απλουστευμένο τρόπο εφαρμογής των ρυθμίσεων, ο οποίος διατηρεί χαμηλό το κόστος συμμόρφωσης για τις επιχειρήσεις—όπως η διευκόλυνση για την έναρξη λειτουργίας των επιχειρήσεων με υπηρεσία μίας στάσης ή μέσω ενιαίας δικτυακής πύλης. Τέλος, οι βαθμολογίες ανταμείβουν τις χώρες οι οποίες εφαρμόζουν για τις ρυθμίσεις μια προσέγγιση βάσει κινδύνου ως τρόπο αντιμετώπισης κοινωνικών και περιβαλλοντικών ανησυχιών—όπως η επιβολή περισσότερων ρυθμίσεων σε δραστηριότητες που ενέχουν υψηλό κίνδυνο για τον πληθυσμό και λιγότερων για δραστηριότητες που ενέχουν χαμηλότερο κίνδυνο. Επομένως, οι χώρες που σημειώνουν υψηλότερη βαθμολογία στη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας δεν είναι εκείνες στις οποίες δεν υπάρχουν ρυθμίσεις, αλλά εκείνες των οποίων οι κυβερνήσεις κατάφεραν να δημιουργήσουν κανονισμούς που διευκολύνουν τις αλληλεπιδράσεις στην αγορά χωρίς να παρεμποδίζουν άσκοπα την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα.

Διευκόλυνση επιχειρηματικής δραστηριότητας - βαθμολογία και κατάταξη

Η μελέτη *Doing Business* παρουσιάζει τα αποτελέσματα από δύο συγκεντρωτικές μετρήσεις: από τη βαθμολογία που λαμβάνει η διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και από την κατάταξη που λαμβάνει η διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, η οποία βασίζεται στη βαθμολογία της εν λόγω διευκόλυνσης. Η κατάταξη που λαμβάνει η διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας συγκρίνει τις πόλεις μεταξύ τους· με τις βαθμολογίες που λαμβάνει η διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας αξιολογούνται οι πόλεις σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές σε επίπεδο ρυθμίσεων, καταγράφοντας σε κάθε δείκτη *Doing Business* την εγγύτητα στη βέλτιστη επίδοση σε επίπεδο ρυθμίσεων. Η παρούσα μελέτη επικεντρώνεται αποκλειστικά στη βαθμολογία και κατάταξη ανά δείκτη.

Κάνοντας σύγκριση μεταξύ των ετών, η βαθμολογία στη διευκόλυνση επιχειρηματικής δραστηριότητας δείχνει πόσο έχει μεταβληθεί σε απόλυτες τιμές το ρυθμιστικό πλαίσιο μιας χώρας για τους τοπικούς επιχειρηματίες, ενώ η κατάταξη που λαμβάνει η διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας μπορεί να αναδείξει μόνο πόσο έχει μεταβληθεί το ρυθμιστικό πλαίσιο σε σχέση με αυτό άλλων οικονομιών.

Doing Business στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: η έκθεση για την Ελλάδα, την Ιρλανδία και την Ιταλία περιλαμβάνει βαθμολογίες και κατατάξεις επί πέντε θεμάτων: σύσταση επιχείρησης, διεκπεραίωση οικοδομικών αδειών, λήψη ηλεκτρικής ενέργειας, καταχώριση ιδιοκτησίας και εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων. Η βαθμολογία για τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας μετράει την επίδοση μιας πόλης σε σχέση με ένα μέτρο βέλτιστης πρακτικής σε επίπεδο ρυθμίσεων για τα 5 ως άνω θέματα. Για την σύσταση επιχείρησης, για παράδειγμα, η Γεωργία και η Νέα Ζηλανδία έχουν τον μικρότερο αριθμό απαιτούμενων διαδικασιών (1). Η Νέα Ζηλανδία, επίσης, διαθέτει τον συντομότερο χρόνο σύστασης μιας επιχείρησης (0,5 ημέρες),

ενώ η Σλοβενία και η Ρουάντα έχουν το χαμηλότερο κόστος (0,0). Η Αυστραλία, η Κολομβία και άλλες 118 χώρες δεν απαιτούν την καταβολή ελάχιστου κεφαλαίου (πίνακας 2.2).

Υπολογισμός της βαθμολογίας για τη διευκόλυνση επιχειρηματικής δραστηριότητας

Ο υπολογισμός της βαθμολογίας για τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας περιλαμβάνει δύο κύρια βήματα: Στο πρώτο βήμα, οι δείκτες μεμονωμένων στοιχείων ομαλοποιούνται σε μια κοινή μονάδα όπου κάθε ένας από τους 19 δείκτες στοιχείων υ αναπροσαρμόζεται μέσω γραμμικού μετασχηματισμού (χειρότερη – y)/(χειρότερη – καλύτερη). Σε αυτήν τη διατύπωση η υψηλότερη βαθμολογία αντιπροσωπεύει τις καλύτερες επιδόσεις του δείκτη σε επίπεδο ρυθμίσεων σε όλες τις χώρες που καλύπτει το *Doing Business* από το 2005 ή από το τρίτο έτος κατά το οποίο συλλέχθηκαν τα στοιχεία για τον δείκτη. Τόσο η βέλτιστη όσο και η χειρότερη επίδοση σε επίπεδο ρυθμίσεων καθορίζονται κάθε πέντε έτη³ βάσει των δεδομένων *Doing Business* για το έτος στο οποίο καθορίστηκαν και παραμένουν σε αυτό το επίπεδο ανεξαρτήτως τυχόν μεταβολών των δεδομένων στα ενδιάμεσα έτη.

Επομένως, μια χώρα μπορεί να σημειώσει βέλτιστη επίδοση δείκτη σε επίπεδο ρυθμίσεων ακόμα και αν δεν επιτύχει την υψηλότερη βαθμολογία σε επόμενο έτος. Για παράδειγμα, η καλύτερη επίδοση σε επίπεδο ρυθμίσεων για τον χρόνο απόκτησης ηλεκτρικής ενέργειας ορίζεται σε 18 ημέρες. Σήμερα στη Δημοκρατία της Κορέας απαιτούνται 13 ημέρες για τη λήψη ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα απαιτούνται μόλις 7 ημέρες. Παρόλο που στις δύο οικονομίες προβλέπονται διαφορετικοί χρόνοι, και οι δύο έχουν βαθμολογία 100 ως προς τον χρόνο λήψης ηλεκτρικής ενέργειας επειδή ξεπερνούν το όριο των 18 ημερών.

Για βαθμολογίες σε δείκτες όπως ο δείκτης ελέγχου ποιότητας κατασκευής ή ο δείκτης ποιότητας διαχείρισης της γης, η βέλτιστη επίδοση σε επίπεδο ρυθμίσεων ορίζεται

στην υψηλότερη δυνατή τιμή (αν και καμία χώρα δεν έχει φτάσει ακόμα την εν λόγω τιμή στην τελευταία περίπτωση).

Στην ίδια διατύπωση, για τον μετριασμό των επιπτώσεων των ακραίων αποκλίσεων στις κατανομές εκ νέου διαβαθμισμένων δεδομένων για τους περισσότερους δείκτες στοιχείων (ελάχιστες χώρες χρειάζονται 700 ημέρες για την ολοκλήρωση των διαδικασιών σύστασης μιας επιχείρησης, αλλά αρκετές χρειάζονται 9 ημέρες)· η χειρότερη επίδοση υπολογίζεται μετά την αφαίρεση των αποκλίσεων. Ο καθορισμός των αποκλίσεων βασίζεται στην κατανομή κάθε επιμέρους δείκτη. Για την απλοποίηση της διαδικασίας ορίστηκαν δύο κανόνες: το 95ο εκατοστημόριο χρησιμοποιείται για τους δείκτες με τη μεγαλύτερη διασπορά κατανομών (συμπεριλαμβανομένων των δεικτών ελάχιστου κεφαλαίου, χρόνου και κόστους) και το 99ο εκατοστημόριο χρησιμοποιείται για τον αριθμό των διαδικασιών. Δεν αφαιρείται καμία απόκλιση στους δείκτες επιμέρους στοιχείων, οι οποίοι εξαρτώνται από ορισμό ή ερμηνεία, συμπεριλαμβανομένων των βαθμολογιών σε δείκτες νομικής φύσεως (όπως ο δείκτης αξιοπιστίας παροχής και διαφάνειας τιμών ή ο δείκτης ποιότητας δικαστικών διαδικασιών) (εικόνα 2.3).

Στο δεύτερο βήμα για τον υπολογισμό της βαθμολογίας για τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, οι βαθμολογίες που επιτυγχάνονται σε μεμονωμένους δείκτες για κάθε πόλη συγκεντρώνονται με τον απλό μέσο όρο μίας βαθμολογίας.

Η βαθμολογία μιας πόλης ορίζεται σε μια κλίμακα από 0 έως 100, όπου το 0 αντιπροσωπεύει τη χειρότερη επίδοση σε επίπεδο ρυθμίσεων και το 100 τη βέλτιστη επίδοση σε επίπεδο ρυθμίσεων. Κάθε υπολογισμός βαθμολογίας βασίζεται σε βαθμολογία χωρίς στρογγυλοποίηση.

Μεταβλητότητα των βαθμολογιών των πόλεων σε σχέση με διάφορα θέματα

Κάθε θέμα του προγράμματος *Doing Business* μετρά μια διαφορετική

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2 Ποιες χώρες έχουν τη βέλτιστη επίδοση σε επίπεδο ρυθμίσεων;			
Θέμα και δείκτης	Χώρα με τη βέλτιστη επίδοση σε επίπεδο ρυθμίσεων	Βέλτιστη επίδοση σε επίπεδο ρυθμίσεων	Χείριστη επίδοση σε επίπεδο ρυθμίσεων
Σύσταση επιχείρησης			
Διαδικασίες (αριθμός)	Γεωργία- Νέα Ζηλανδία	1	18 ^α
Χρόνος (ημέρες)	Νέα Ζηλανδία	0,5	100 ^β
Κόστος (% του κατά κεφαλήν εισοδήματος)	Σλοβενία- Ρουάντα	0,0	200,0 ^β
Ελάχιστο κεφάλαιο (% του κατά κεφαλήν εισοδήματος)	Αυστραλία- Κολομβία- Μαυρίκιος ^γ	0,0	400,0 ^β
Διεκπεραίωση Οικοδομικών Αδειών			
Διαδικασίες (αριθμός)	Καμία χώρα δεν σημείωσε καλύτερη επίδοση από την 1η Μαΐου 2019. ^δ	5	30 ^α
Χρόνος (ημέρες)	Καμία χώρα δεν σημείωσε καλύτερη επίδοση από την 1η Μαΐου 2019. ^δ	26	373 ^β
Κόστος (% της αξίας αποθήκης)	Καμία χώρα δεν σημείωσε καλύτερη επίδοση από την 1η Μαΐου 2019. ^δ	0,0	20,0 ^β
Δείκτης ελέγχου ποιότητας κατασκευής (0–15)	Κίνα- Λουξεμβούργο- Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα ^ε	15	0 ^α
Λήψη Ηλεκτρικής Ενέργειας			
Διαδικασίες (αριθμός)	Γερμανία- Κένυα- Δημοκρατία της Κορέας ^α	3	9 ^α
Χρόνος (ημέρες)	Δημοκρατία της Κορέας- Άγιος Χριστόφορος και Νέβις- Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα	18	248 ^β
Κόστος (% του κατά κεφαλήν εισοδήματος)	Κίνα- Ιαπωνία- Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα	0,0	8.100,0 ^β
Δείκτης αξιοπιστίας παροχών και διαφάνειας τιμών (0–8)	Κόστα Ρίκα- Ιρλανδία- Μαλαισία ^θ	8	0 ^{στ}
Καταχώριση Ιδιοκτησίας			
Διαδικασίες (αριθμός)	Γεωργία- Νορβηγία- Πορτογαλία ^ι	1	13 ^α
Χρόνος (ημέρες)	Γεωργία- Κατάρ	1	210 ^β
Κόστος (% της αξίας ακίνητης περιουσίας)	Σαουδική Αραβία	0,0	15,0 ^β
Δείκτης ποιότητας διαχείρισης της γης (0–30)	Καμία χώρα δεν έχει επιτύχει ακόμα την καλύτερη απόδοση.	30	0 ^{στ}
Εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων			
Χρόνος (ημέρες)	Σιγκαπούρη	120	1.340 ^β
Κόστος (% της απαίτησης)	Μπουτάν	0,1	89,0 ^β
Δείκτης ποιότητας δικαστικών διαδικασιών (0–18)	Καμία οικονομία δεν έχει επιτύχει ακόμα την καλύτερη απόδοση.	18	0 ^{στ}

Πηγή: Βάση δεδομένων προγράμματος *Doing Business*.

α. Η χειρότερη επίδοση ορίζεται ως το 99ο εκατοστημόριο μεταξύ όλων των χωρών του δείγματος *Doing Business*.

β. Η χειρότερη επίδοση ορίζεται ως το 95ο εκατοστημόριο μεταξύ όλων των χωρών του δείγματος *Doing Business*.

γ. Άλλες 117 χώρες έχουν επίσης απαίτηση για καταβολή ελάχιστου κεφαλαίου της τάξεως 0,0.

δ. Καμία χώρα δεν ήταν πρώτη στην κατάταξη από την 1η Μαΐου 2019, λόγω επαναξιολόγησης των δεδομένων.

ε. Άλλες τρεις χώρες σημειώνουν βαθμολογία 15 στα 15 στον δείκτη ελέγχου ποιότητας κατασκευής.

στ. Η χειρότερη επίδοση είναι η χειρότερη τιμή που καταγράφηκε.

η. Σε 25 άλλες χώρες δεν χρειάζονται περισσότερες από τρεις διαδικασίες για την διαδικασία λήψης λήψη ηλεκτρικής ενέργειας

θ. Άλλες 23 χώρες σημειώνουν βαθμολογία 8 στα 8 στον δείκτη αξιοπιστίας παροχών και διαφάνειας τιμών.

ι. Δύο ακόμη χώρες απαιτούν μια διαδικασία για την εγγραφή ακίνητης περιουσίας.

παράμετρο του επιχειρηματικού περιβάλλοντος σε επίπεδο ρυθμίσεων. Οι βαθμολογίες και οι σχετικές κατατάξεις μιας πόλης μπορεί να διαφέρουν - μερικές φορές σημαντικά - μεταξύ των διάφορων θεμάτων. Ένας τρόπος αξιολόγησης της μεταβλητότητας της επίδοσης μιας πόλης σε επίπεδο ρυθμίσεων είναι να εξετάσουμε τις βαθμολογίες αυτής σε όλα τα θέματα. Ας εξετάσουμε το παράδειγμα της Ζιλίνα (Σλοβακία) το 2018. Η συγκεντρωτική της βαθμολογία στη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας σε σχέση με 5

θέματα ήταν 77,8. Βαθμολογήθηκε με 84,7 για τη σύσταση επιχείρησης, 88,4 για τη λήψη ηλεκτρικής ενέργειας και 91,0 για την εγγραφή ακίνητης περιουσίας, αλλά μόνο με 57,9 για την έκδοση άδειας οικοδομής και 67,1 για την εκτέλεση συμβάσεων.

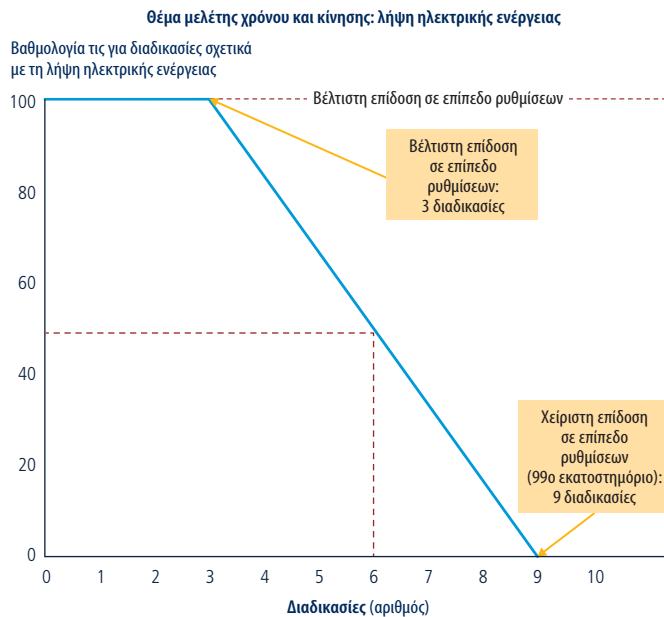
Η μεταβλητότητα στην επίδοση σε σχέση με διάφορα θέματα δεν είναι καθόλου ασυνήθιστη. Αντικατοπτρίζει τις διαφορές στον βαθμό προτεραιότητας που δίνουν οι κρατικές αρχές σε συγκεκριμένους τομείς της μεταρρύθμισης του ρυθμιστικού

πλαίσου των επιχειρήσεων και στην ικανότητα των διαφόρων κρατικών υπηρεσιών να επιτυγχάνουν απτά αποτελέσματα στον τομέα των αρμοδιοτήτων τους.

Κατάταξη που λαμβάνει η διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Η κατάταξη που λαμβάνει η διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας κυμαίνεται από 1 έως 6 στην Ελλάδα, 1 έως 5 στην Ιρλανδία και 1 έως 13 στην Ιταλία. Η κατάταξη των πόλεων καθορίζεται με

ΕΙΚΟΝΑ 2.3 Πώς υπολογίζονται οι βαθμολογίες για τους δείκτες; Παράδειγμα

Πηγή: Βάση δεδομένων προγράμματος *Doing Business*.

τη διαλογή των συγκεντρωτικών βαθμολογιών που λαμβάνει η διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ

Η μεθοδολογία του προγράμματος *Doing Business* έχει σχεδιαστεί ώστε να είναι ένας εύκολος και λειτουργικός τρόπος για την αξιολόγηση συγκεκριμένων χαρακτηριστικών των επιχειρηματικών ρυθμίσεων— πώς εφαρμόζονται από τις κυβερνήσεις και πώς βιώνονται από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις στην πράξη. Τα πλεονεκτήματα και οι περιορισμοί αυτής γίνονται κατανοητά κατά τη χρήση των δεδομένων

Η διασφάλιση της συγκρισιμότητας των δεδομένων σε ένα σύνολο χωρών σε διεθνές επίπεδο είναι ένα βασικό θέμα εξέτασης για τους δείκτες του προγράμματος *Doing Business*, οι οποίοι σχεδιάζονται βάσει τυποποιημένων περιπτώσεων με συγκεκριμένες παραδοχές. Μια τέτοια παραδοχή είναι η τοποθεσία μιας τυποποιημένης επιχείρησης—το αντικείμενο της

μελέτης περίπτωσης του προγράμματος *Doing Business*—στη μεγαλύτερη επιχειρηματική πόλη της χώρας. Στην πραγματικότητα, οι επιχειρηματικές ρυθμίσεις και η επιβολή τους μπορεί να διαφέρουν εντός μιας χώρας, ιδιαίτερα σε ομοσπονδιακά κράτη και σε μεγάλες χώρες. Όμως είναι ανέφικτη η συλλογή δεδομένων για κάθε σχετική περιφέρεια σε καθεμία από τις 190 χώρες που καλύπτει το *Doing Business*. Ωστόσο, σε περίπτωση που οι φορείς χάραξης πολιτικής ενδιαφέρονται για την παραγωγή δεδομένων σε τοπικό επίπεδο πέραν της μεγαλύτερης επιχειρηματικής πόλης - και τη μάθηση από τις τοπικές ορθές πρακτικές, το πρόγραμμα *Doing Business* έχει συμπληρώσει τους παγκόσμιους δείκτες του με υποεθνικές μελέτες. Επίσης, η κάλυψη επεκτάθηκε στη δεύτερη μεγαλύτερη επιχειρηματική πόλη σε χώρες με πληθυσμό άνω των 100 εκατομμυρίων (από το 2013) στο *Doing Business 2015*.

Το πρόγραμμα *Doing Business* αναγνωρίζει τους περιορισμούς των τυποποιημένων περιπτώσεων και παραδοχών. Αλλά παρόλο που οι εν λόγω παραδοχές γίνονται εις βάρος της γενικότητας του χαρακτήρα, συμβάλλουν στη διασφάλιση

της συγκρισιμότητας των δεδομένων. Ορισμένα θέματα του προγράμματος *Doing Business* είναι σύνθετα, και συνεπώς είναι σημαντικό οι τυποποιημένες περιπτώσεις να καθορίζονται με προσοχή. Για παράδειγμα, η τυποποιημένη περίπτωση περιλαμβάνει συνήθως μια εταιρεία περιορισμένης ευθύνης ή ισοδύναμη αυτής ως προς τη νομική μορφή. Υπάρχουν δύο λόγοι γι'αυτήν την παραδοχή. Πρώτον, οι ιδιωτικές εταιρείες περιορισμένης ευθύνης είναι η πιο διαδεδομένη μορφή επιχείρησης (για επιχειρήσεις με περισσότερους από έναν ιδιοκτήτες) σε πολλές χώρες παγκοσμίως. Δεύτερον, η εν λόγω επιλογή αντικατοπτρίζει την εστίαση του *Doing Business* στη διεύρυνση των ευκαιριών για την επιχειρηματικότητα: οι επενδυτές ενθαρρύνονται να επενδύουν σε επιχειρηματικές δραστηριότητες όπου οι πιθανές απώλειες περιορίζονται στην κεφαλαιακή συμμετοχή.

Άλλη μια παραδοχή στην οποία βασίζονται οι δείκτες του προγράμματος *Doing Business* είναι ότι οι επιχειρηματίες έχουν γνώση και συμμορφώνονται με τις ισχύουσες ρυθμίσεις. Στην πράξη, οι επιχειρηματίες μπορεί να μην γνωρίζουν τι χρειάζεται να γίνει ή πώς να συμμορφωθούν με τις ρυθμίσεις και μπορεί να χάσουν σημαντικό χρόνο προσπαθώντας να το ανακαλύψουν. Εναλλακτικά, μπορεί να αποφεύγουν σκόπιμα τη συμμόρφωση—μη πραγματοποιώντας εγγραφή στην υπηρεσία κοινωνικής ασφάλισης, για παράδειγμα. Οι εταιρείες μπορεί να επιλέξουν τη δωροδοκία και άλλες ανεπίσημες συμφωνίες με σκοπό να παρακάμψουν τους κανόνες όπου η νομοθεσία είναι επαχθής. Τα επίπεδα των άτυπων δραστηριοτήτων τείνουν να είναι υψηλότερα σε χώρες με ιδιαίτερα πολύπλοκο ρυθμιστικό πλαίσιο. Σε σύγκριση με τους αντίστοιχους επίσημους τομείς της χώρας, οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον άτυπο τομέα της οικονομίας αναπτύσσονται πιο αργά, έχουν πιο περιορισμένη πρόσβαση σε πιστώσεις⁴ και οι εν λόγω εργαζόμενοι δεν τυγχάνουν προστασίας του εργατικού δικαίου και, γενικότερα, άλλης έννομης προστασίας που απορρέει από τη νομοθεσία. Οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται

στον άτυπο τομέα της χώρας είναι λιγότερο πιθανό να πληρώνουν φόρους. Το πρόγραμμα *Doing Business* μετράει ένα σύνολο παραγόντων που συμβάλλουν στην εξήγηση της εμφάνισης των άτυπων δραστηριοτήτων και παρέχει στους φορείς χάραξης πολιτικής γνώσεις για πιθανούς τομείς μεταρρύθμισης του ρυθμιστικού πλαισίου.

Πολλοί σημαντικοί τομείς πολιτικής δεν καλύπτονται από το πρόγραμμα *Doing Business*· ακόμα και στους τομείς που καλύπτονται, το πεδίο εφαρμογής είναι περιορισμένο. Το *Doing Business* δεν μετρά το πλήρες φάσμα παραγόντων, πολιτικών και θεσμών που επηρεάζουν την ποιότητα του επιχειρηματικού περιβάλλοντος μιας χώρας ή την ανταγωνιστικότητά της σε εθνικό επίπεδο. Δεν καταγράφει, για παράδειγμα, παραμέτρους της μακροοικονομικής σταθερότητας, της ανάπτυξης του χρηματοπιστωτικού συστήματος, του μεγέθους της αγοράς, των περιστατικών δωροδοκίας και διαφθοράς ή της ποιότητας του εργατικού δυναμικού.

ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Τα δεδομένα του προγράμματος *Doing Business* βασίζονται σε μια ενδελεχή ανάγνωση των εγχώριων νόμων, κανονισμών και διοικητικών απαιτήσεων καθώς και στην πρακτική τους εφαρμογή όπως τα βιώνουν οι ιδιώτες επαγγελματίες. Η έκθεση καλύπτει 190 χώρες· συμπεριλαμβανομένων ορισμένων από τις μικρότερες και πιο φτωχές χώρες· για τις οποίες υπάρχουν ελάχιστα ή καθόλου δεδομένα από άλλες πηγές. Τα στοιχεία συλλέγονται μέσω διαφόρων κύκλων επικοινωνίας με ερωτηθέντες εμπειρογνώμονες (επαγγελματίες του ιδιωτικού τομέα και κρατικούς λειτουργούς), μέσω απαντήσεων σε ερωτηματολόγια, μέσω τηλεδιασκέψεων, γραπτής αλληλογραφίας και επισκέψεων από την ομάδα. Το *Doing Business* βασίζεται σε τέσσερις κύριες πηγές πληροφοριών: στους σχετικούς νόμους και τις ρυθμίσεις, τους ερωτηθέντες του *Doing Business*, τις κυβερνήσεις

των οικονομιών που καλύπτονται και στο προσωπικό του Ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας σε περιφερειακό επίπεδο. Για μια πιο λεπτομερή επεξήγηση της μεθοδολογίας του *Doing Business*, μεταβείτε στις σημειώσεις δεδομένων στον ιστότοπο www.doingbusiness.org.

Το *Subnational Doing Business* ακολουθεί παρόμοιες μεθόδους συλλογής δεδομένων. Ωστόσο, οι υποεθνικές μελέτες *Doing Business* καθορίζονται από τα αιτήματα των πελατών και δεν ακολουθούν το ίδιο χρονοδιάγραμμα με αυτό που ισχύει για τις δημοσιεύσεις του προγράμματος *Doing Business* σε διεθνές επίπεδο (εικόνα 2.4).

Σχετικοί νόμοι και ρυθμίσεις

Οι δείκτες που παρουσιάζονται στην έκθεση *Doing Business στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία και Ιταλία* βασίζονται σε νόμους και ρυθμίσεις. Εκτός από τη συμμετοχή σε συνεντεύξεις ή τη συμπλήρωση ερωτηματολογίων, οι ερωτηθέντες εμπειρογνώμονες έκαναν αναφορές στους σχετικούς νόμους, τις ρυθμίσεις και τους πίνακες χρεώσεων].

Η ομάδα συλλέγει τα κείμενα των σχετικών νόμων και ρυθμίσεων και ελέγχει τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου ως προς την ακρίβεια αυτών. Η ομάδα μελετά, για παράδειγμα, τον κώδικα πολιτικής δικονομίας για να ελέγξει τον μέγιστο αριθμό

αναβολών σε μια διαφορά ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου.

Η ομάδα διενεργεί εκτενείς διαβουλεύσεις με πολλούς συνεργάτες για να ελαχιστοποιήσει τα σφάλματα μετρήσεων στα υπόλοιπα δεδομένα. Για ορισμένους δείκτες—όπως, για παράδειγμα, διεκπεραίωση οικοδομικών αδειών και η εκτέλεση συμβάσεων—τα επιμέρους στοιχεία χρόνου και μέρος του σκέλους των δαπανών (σε περίπτωση που δεν υπάρχουν πίνακες χρεώσεων) βασίζονται σε υφιστάμενες πρακτικές και όχι σε γραπτούς νόμους. Αυτό συνιστά ως έναν βαθμό κρίση των ερωτηθέντων σχετικά με το πώς είναι όντως η πραγματικότητα. Σε περίπτωση που οι ερωτηθέντες διαφωνούν, οι δείκτες χρόνου που αναφέρονται αντιπροσωπεύουν τη μέση τιμή αρκετών απαντήσεων που δίνονται στο πλαίσιο των παραδοχών της τυποποιημένης περίπτωσης.

Ερωτηθέντες εμπειρογνώμονες

Για την έκθεση *Doing Business στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία και Ιταλία*, περισσότεροι από 500 επαγγελματίες από τρεις χώρες συνέβαλαν στην παροχή στοιχείων, τα οποία δίνουν πληροφορίες για τους πέντε καλυπτόμενους από το πρόγραμμα τομείς. Ο ιστότοπος του προγράμματος *Subnational Doing Business* και η ενότητα με τις ευχαριστίες, αναφέρουν τα ονόματα και τα στοιχεία

ΕΙΚΟΝΑ 2.4 Τυπικά στάδια του υποεθνικού προγράμματος *Doing Business*

των ερωτηθέντων οι οποίοι συναίεσαν να αναφερθούν τα ονόματά τους σε αυτήν την ενότητα. Οι ερωτηθέντες, οι οποίοι επιλέχθηκαν βάσει των γνώσεών τους, είναι επαγγελματίες οι οποίοι διαχειρίζονται καθημερινά ή παρέχουν συμβουλές ως προς τις απαιτήσεις νόμων και κανονισμών σε συγκεκριμένους τομείς που καλύπτει η έκθεση *Doing Business* στην *Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία και Ιταλία*. Λόγω της εστίασης σε απαιτήσεις νόμων και κανονισμών, οι περισσότεροι εκ των ερωτηθέντων είναι επαγγελματίες νομικοί, όπως δικηγόροι ή συμβολαιογράφοι. Αρχιτέκτονες, μηχανικοί, εργολάβοι ηλεκτρικών κατασκευών και άλλοι επαγγελματίες απάντησαν στα ερωτηματολόγια αναφορικά με τη διεκπεραίωση οικοδομικών αδειών και τη λήψη ηλεκτρικής ενέργειας. Οι πληροφορίες που ενσωματώθηκαν στους δείκτες δόθηκαν επίσης από ορισμένους δημόσιους υπαλλήλους (όπως από υπευθύνους του εμπορικού μητρώου ή του υποθηκοφυλακείου). Τοπικοί και εθνικοί κρατικοί λειτουργοί και δικαστές παρέχουν επίσης πληροφορίες οι οποίες ενσωματώθηκαν στους δείκτες.

Η προσέγγιση του προγράμματος *Doing Business* έχει ως στόχο τη συνεργασία με επαγγελματίες νομικούς ή άλλους επαγγελματίες που αναλαμβάνουν τακτικά τις εν λόγω δραστηριότητες. Ακολουθώντας την τυποποιημένη μεθοδολογική προσέγγιση ως προς τις μελέτες χρόνου και κίνησης, το *Doing Business* αναλύει κάθε διαδικασία ή συναλλαγή, όπως την σύσταση επιχείρησης ή την εγγραφή ενός κτιρίου, σε ξεχωριστά βήματα για να διασφαλισθεί η καλύτερη εκτίμηση του χρόνου. Η εκτίμηση χρόνου για κάθε βήμα δίνεται από επαγγελματίες με σημαντική και καθημερινή εμπειρία στις συναλλαγές.

Κυβερνήσεις και προσωπικό του Ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας

Αφού αναλύσαμε τους νόμους και τους κανονισμούς και διενεργήσαμε επαναληπτικές συνεντεύξεις με τους ερωτηθέντες για την έκθεση *Doing Business* στην *Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία και Ιταλία*, η ομάδα του

Subnational Doing Business εξέτασε τα προκαταρκτικά πορίσματα της έκθεσης από κοινού με κυβερνήσεις και τοπικούς φορείς, οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε εθνικό και τοπικό επίπεδο. Μέσα από αυτήν τη διαδικασία, οι κρατικές αρχές είχαν την ευκαιρία να σχολιάσουν τα προκαταρκτικά στοιχεία σε συναντήσεις με το προσωπικό του Ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας καθώς και εγγράφως (περίοδος «δικαιώματος απάντησης»). Η συζήτηση και ο σχολιασμός των προκαταρκτικών αποτελεσμάτων από τους δημόσιους λειτουργούς αποδείχθηκε μια πολύ σημαντική ενέργεια, όχι μόνο για τη βελτίωση της ποιότητας της έκθεσης αλλά και για την ενίσχυση του διαλόγου μεταξύ των τοπικών κυβερνήσεων και του Ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας σε υποεθνικό επίπεδο.

ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ DOING BUSINESS

Το πρόγραμμα *Doing Business* σχεδιάστηκε λαμβάνοντας υπόψη δύο κύριους τύπους χρηστών: τους φορείς χάραξης πολιτικής και τους ερευνητές. Είναι ένα εργαλείο που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι κυβερνήσεις για να σχεδιάσουν ορθές πρακτικές ως προς το ρυθμιστικό πλαίσιο των επιχειρήσεων. Ωστόσο, τα δεδομένα του *Doing Business* περιορίζονται στο πεδίο εφαρμογής και πρέπει να συνδυάζονται με άλλες πηγές πληροφοριών. Το *Doing Business* επικεντρώνεται σε συγκεκριμένους κανόνες ως προς τις συγκεκριμένες μελέτες περίπτωσης που αναλύονται. Οι εν λόγω κανόνες και οι μελέτες περίπτωσης επιλέγονται ως ενδεικτικές του ρυθμιστικού πλαισίου του περιβάλλοντος των επιχειρήσεων, αλλά δεν συνιστούν αναλυτική περιγραφή του εν λόγω περιβάλλοντος. Παρέχοντας ένα μοναδικό σύνολο δεδομένων που επιτρέπει την ανάλυση με στόχο την καλύτερη κατανόηση του ρόλου των επιχειρηματικών ρυθμίσεων στην οικονομική ανάπτυξη, το *Doing Business* αποτελεί σημαντική πηγή πληροφορίας για τους ερευνητές.

Κυβερνήσεις και φορείς χάραξης πολιτικής

Το *Doing Business* προσφέρει στους φορείς χάραξης πολιτικής ένα εργαλείο συγκριτικής αξιολόγησης που είναι χρήσιμο για την τόνωση του πολιτικού διαλόγου, τόσο με την παράθεση δυνητικών προκλήσεων όσο και με τον εντοπισμό των ορθών πρακτικών και διδαγμάτων. Παρά την περιορισμένη εστίαση των δεικτών, η αρχική συζήτηση σε μια χώρα για τα αποτελέσματα που έχουν επισημανθεί, συνήθως μετατρέπεται σε μια βαθύτερη συζήτηση για τους τομείς όπου απαιτείται μεταρρύθμιση του ρυθμιστικού πλαισίου των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων και τομέων πολύ μεγαλύτερων από εκείνους που μετρά το πρόγραμμα *Doing Business*. Σε χώρες όπου διενεργούνται μελέτες σε υποεθνικό επίπεδο, οι δείκτες του *Doing Business* προχωρούν περαιτέρω και προσφέρουν στους φορείς χάραξης πολιτικής ένα εργαλείο για τον εντοπισμό ορθών πρακτικών που μπορούν να υιοθετηθούν στο πλαίσιο των οικονομιών τους.

Οι δείκτες του προγράμματος *Doing Business* μπορούν να θεωρηθούν ως «αξιοποιήσιμοι.» Για παράδειγμα, οι κυβερνήσεις μπορούν να ορίσουν την καταβολή ελάχιστου κεφαλαίου για τις νέες εταιρείες, να επενδύσουν σε εμπορικά μητρώα και υποθηκοφυλακεία για να αυξήσουν την αποτελεσματικότητά τους ή να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης υιοθετώντας την τελευταία τεχνολογία για να διευκολύνουν τη σύνταξη, την υποβολή και την καταβολή των φόρων από την επιχειρηματική κοινότητα. Μπορούν επίσης να προβούν σε μεταρρυθμίσεις στη δικαστηριακή πρακτική για τη μείωση των καθυστερήσεων ως προς την εκτέλεση συμβάσεων. Ορισμένοι ωστόσο δείκτες του προγράμματος *Doing Business* καταγράφουν τις διαδικασίες, τον χρόνο και τις δαπάνες που αφορούν τους συμμετέχοντες του ιδιωτικού τομέα, όπως τους δικηγόρους, τους συμβολαιογράφους ή τους ναυλομεσώτες. Οι κυβερνήσεις έχουν ενδεχομένως μικρή επιρροή βραχυπρόθεσμα ως προς τις αμοιβές που χρεώνουν αυτά τα επαγγέλματα, ωστόσο πολλά

μπορούν να επιτευχθούν με την ενίσχυση των καθεστώτων επαγγελματικής αδειοδότησης και την πρόληψη της αθέμιτης ανταγωνιστικής συμπεριφοράς. Οι κυβερνήσεις δεν ελέγχουν τη γεωγραφική θέση της χώρας τους, παράγοντας που μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τις επιχειρήσεις.

Την τελευταία δεκαετία οι κυβερνήσεις στρέφονται όλο και περισσότερο προς το πρόγραμμα *Doing Business* ως ένα αρχείο καταγραφής αξιοποιήσιμων, αντικειμενικών δεδομένων που παρέχουν μοναδικές γνώσεις σχετικά με τις ορθές πρακτικές παγκοσμίως, καθώς έχουν κατανοήσει τη σημασία των επιχειρηματικών ρυθμίσεων ως μια κινητήρια δύναμη για την ανταγωνιστικότητα. Για να διασφαλιστεί ο συντονισμός των προσπαθειών μεταξύ των υπηρεσιών, χώρες όπως η Κολομβία, το Κουβέιτ και η Μαλαισία έχουν συγκροτήσει επιτροπές μεταρρύθμισης του ρυθμιστικού πλαισίου. Οι εν λόγω επιτροπές χρησιμοποιούν τους δείκτες του προγράμματος *Doing Business* ως ένα στοιχείο για την ενημέρωση των προγραμμάτων τους με σκοπό τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Περισσότερες από 70 άλλες χώρες έχουν συγκροτήσει τέτοιες επιτροπές. Οι κυβερνήσεις έχουν αναφέρει περισσότερες από 3.800 μεταρρυθμίσεις στο ρυθμιστικό πλαίσιο: 1.316 από αυτές λαμβάνουν στοιχεία από το πρόγραμμα *Doing Business* από το 2003.⁵

Πολλές χώρες ανταλλάζουν γνώσεις αναφορικά με τη διαδικασία μεταρρύθμισης του ρυθμιστικού πλαισίου που σχετίζεται με τους τομείς που μετρά το *Doing Business*. Από τους πιο συνηθισμένους χώρους για την εν λόγω ανταλλαγή γνώσεων είναι τα σεμινάρια διομότιμης μάθησης— όπου συναντώνται υπάλληλοι διαφορετικών κυβερνήσεων σε μια περιοχή ή σε διεθνές επίπεδο για να συζητήσουν τις προκλήσεις της μεταρρύθμισης του ρυθμιστικού πλαισίου και να ανταλλάξουν τις εμπειρίες τους.

Ερευνητές

Τα δεδομένα του προγράμματος *Doing Business* χρησιμοποιούνται ευρέως από ερευνητές σε ακαδημαϊκούς οργανισμούς,

κέντρα μελετών, διεθνείς οργανισμούς και άλλα ιδρύματα. Από το 2003, χιλιάδες εμπειρικά άρθρα χρησιμοποίησαν τα δεδομένα του προγράμματος *Doing Business* ή το εννοιολογικό του πλαίσιο για την ανάλυση των επιπτώσεων των επιχειρηματικών ρυθμίσεων σε διάφορα οικονομικά αποτελέσματα.⁶

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Djankov, Simeon. 2016. "The Doing Business Project: How It Started: Correspondence." *Journal of Economic Perspectives* 30 (1): 247–48.
2. Τα εν λόγω έγγραφα είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο *Doing Business* στον σύνδεσμο <http://www.doingbusiness.org/methodology>.
3. Η επόμενη επικαιροποίηση θα δημοσιευθεί στην έκθεση *Doing Business 2021* μαζί με αρκετές άλλες μεθοδολογικές αλλαγές όπως η εισαγωγή δεικτών για συμβάσεις με το κράτος.
4. Friedrich Schneider, "The Informal Sector in 145 Countries" (Department of Economics, University Linz, Linz, 2005). Βλ. επίσης Rafael La Porta and Andrei Shleifer, "The Unofficial Economy and Economic Development," Tuck School of Business Working Paper 2009-57 (Dartmouth College, Hanover, NH, 2008), διαθέσιμο στο Social Science Research Network (SSRN), <http://ssrn.com/abstract=1304760>.
5. Πρόκειται για μεταρρυθμίσεις για τις οποίες το πρόγραμμα *Doing Business* γνωρίζει ότι τα στοιχεία που αυτό παρέχει, χρησιμοποιήθηκαν για τη διαμόρφωση του προγράμματος μεταρρυθμίσεων.
6. Από τη δημοσίευση της πρώτης έκθεσης *Doing Business* το 2003, δημοσιεύτηκαν περισσότερα από 3.700 ερευνητικά άρθρα σε ακαδημαϊκά περιοδικά που αξιολογούνται από ομότιμους: τα άρθρα αυτά πραγματεύονταν τον τρόπο με τον οποίο το ρυθμιστικό πλαίσιο επηρεάζει τα οικονομικά αποτελέσματα στους τομείς που μετράει το πρόγραμμα *Doing Business*-1.360 εξ αυτών των άρθρων δημοσιεύτηκαν στα 100 κορυφαία περιοδικά. Άλλα 10.300 άρθρα δημοσιεύτηκαν ως έγγραφα εργασίας, βιβλία, εκθέσεις, διατριβές ή ερευνητικές έρευνας.

Σημειώσεις επί των δεδομένων

Οι δείκτες που παρουσιάζονται και αναλύονται στην έκθεση *Doing Business στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία και Ιταλία* αξιολογούν το ρυθμιστικό πλαίσιο των επιχειρήσεων, την ποιότητα και την ισχύ του νομοθετικού πλαισίου, την προστασία των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας—και την επίδραση αυτών στις επιχειρήσεις, κυρίως στις μικρές και μεσαίες εγχώριες επιχειρήσεις. Πρώτον, οι δείκτες τεκμηριώνουν την πολυπλοκότητα του ρυθμιστικού πλαισίου, όπως τον αριθμό των διαδικασιών, που απαιτούνται για την έναρξη μιας επιχείρησης ή για την εγγραφή μεταβίβασης ενός εμπορικού ακινήτου. Δεύτερον, εκτιμούν τον χρόνο και το κόστος, που χρειάζονται για την επίτευξη ενός στόχου σε επίπεδο ρυθμίσεων ή τη συμμόρφωση με το ρυθμιστικό πλαίσιο, όπως είναι ο χρόνος και το κόστος για την διεκπεραίωση των οικοδομικών αδειών ή την εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων.

Τρίτον, αξιολογούν την έκταση της έννομης προστασίας της ιδιοκτησίας, για παράδειγμα την προστασία των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας.

Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει τους δείκτες του προγράμματος *Doing Business* για 24 πόλεις στην Ελλάδα, την Ιρλανδία και την Ιταλία. Τα δεδομένα για όλες τις σειρές δεικτών στο πρόγραμμα *Doing Business στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία και Ιταλία* είναι αυτά που ισχύουν κατά την 1η Μαΐου 2019. Τα δεδομένα από 187 άλλες χώρες, που χρησιμοποιούνται προς σύγκριση, βασίζονται στους δείκτες της έκθεσης *Doing Business 2020: Freedom to do business*, η οποία και αποτελεί την 17η έκθεση από μια σειρά ετήσιων εκθέσεων που δημοσιεύει ο Όμιλος της Παγκόσμιας Τράπεζας.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Τα στοιχεία για την έκθεση *Doing Business στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία και Ιταλία* συλλέχθηκαν με τυποποιημένο τρόπο. Αρχικά, η ομάδα προσαρμοσε τα ερωτηματολόγια του προγράμματος *Doing Business* στη συγκεκριμένη μελέτη και τα μετέφρασε στα ελληνικά και τα ιταλικά. Το ερωτηματολόγιο χρησιμοποιεί μια απλή περίπτωση επιχείρησης, ώστε να διασφαλισθεί η συγκρισιμότητα μεταξύ περιοχών και χωρών κατά την πάροδο του χρόνου—βασιζόμενο σε υποθέσεις σχετικά με τη νομική μορφή της επιχείρησης, το μέγεθος και την τοποθεσία αυτής καθώς και με το είδος των δραστηριοτήτων της.

Δόθηκαν ερωτηματολόγια σε περισσότερους από 600 τοπικούς εμπειρογνώμονες, συμπεριλαμβανομένων δικηγόρων,

Χαρακτηριστικά χώρας

Κατά κεφαλήν ακαθάριστο εθνικό εισόδημα

Το *Doing Business in the European Union 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία και Ιταλία* αναφέρει το κατά κεφαλήν εισόδημα για το 2018, όπως αυτό δημοσιεύθηκε στους Παγκόσμιους Δείκτες Ανάπτυξης της Παγκόσμιας Τράπεζας το 2019. Το εισόδημα υπολογίζεται χρησιμοποιώντας τη μέθοδο Atlas (σε Δολάρια ΗΠΑ τρέχουσας αξίας). Το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εθνικό εισόδημα (ΑΕΕ) του 2018 σε τρέχουσα αξία Δολαρίων ΗΠΑ χρησιμοποιείται ως παρονομαστής για δείκτες κόστους που εκφράζονται ως ποσοστό του κατά κεφαλήν εισοδήματος. Το κατά κεφαλήν εισόδημα της Ελλάδας για το 2018 ανέρχεται σε 19.540\$ (17.064 Ευρώ), της Ιρλανδίας ανέρχεται σε 59.360\$ (52.141 Ευρώ) και της Ιταλίας σε 33.560\$ (29.360 Ευρώ).

Περιφέρεια και ομάδα εισοδήματος

Το πρόγραμμα *Doing Business* χρησιμοποιεί τις ταξινομήσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας σε επίπεδο περιφέρειας και εισοδηματικών ομάδων, που είναι διαθέσιμες στον σύνδεσμο <https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/906519>.

Συναλλαγματικές ισοτιμίες

Η συναλλαγματική ισοτιμία Δολαρίων ΗΠΑ, που χρησιμοποιείται στην έκθεση *Doing Business in the European Union 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία και Ιταλία* είναι: 1\$ = 0,87 Ευρώ.

συμβούλων επιχειρήσεων, αρχιτεκτόνων, μηχανικών, συμβολαιογράφων, δικαστών, κρατικών λειτουργών και άλλων επαγγελματιών, που διαχειρίζονται καθημερινά ή παρέχουν συμβουλές όσον αφορά τις απαιτήσεις νόμων και κανονισμών. Οι εν λόγω εμπειρογνώμονες διενεργούν αρκετούς κύκλους επαφών με την ομάδα του προγράμματος, όπου περιλαμβάνονται τηλεφωνικές διασκέψεις, γραπτή αλληλογραφία και επισκέψεις από την ομάδα. Τα μέλη της ομάδας επισκέφθηκαν και τις 24 περιοχές - ορισμένες εκ των οποίων τις επισκέφθηκαν αρκετές φορές - προκειμένου να επαληθεύσουν τα δεδομένα και να εντοπίσουν τους ερωτηθέντες. Τα δεδομένα από τα ερωτηματολόγια υποβλήθηκαν σε πολυάριθμους γύρους επαλήθευσης, γεγονός που οδήγησε σε αναθεωρήσεις ή σε διεύρυνση των συλλεχθέντων στοιχείων.

Η μεθοδολογία του προγράμματος Doing Business προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα. Χαρακτηρίζεται από διαφάνεια δεδομένου ότι χρησιμοποιεί πραγματικά στοιχεία ως προς το τί προβλέπουν οι νόμοι και οι κανονισμοί και διότι δίνει τη δυνατότητα για πολλαπλές επαφές με τους τοπικούς ερωτηθέντες, προκειμένου να διασαφηνιστούν πιθανές παρερμηνείες των ερωτήσεων. Δεν είναι απαραίτητο να υπάρχουν αντιπροσωπευτικά δείγματα από τους ερωτηθέντες: το Doing Business δεν αποτελεί στατιστική έρευνα. Συγκεντρώνονται τα κείμενα των σχετικών νόμων και κανονισμών και ελέγχονται οι απαντήσεις ως προς την ακρίβειά τους. Η μεθοδολογία μπορεί εύκολα να αναπαραχθεί, επομένως τα δεδομένα μπορούν να συλλεχθούν από ένα μεγάλο δείγμα χωρών.

Επειδή χρησιμοποιούνται τυπικές υποθέσεις κατά τη συλλογή των δεδομένων, οι συγκρίσεις και τα πρότυπα αναφοράς ισχύουν σε όλες τις χώρες. Τέλος, τα δεδομένα όχι μόνο αναδεικνύουν τον βαθμό συγκεκριμένων εμποδίων, που υφίστανται σε επίπεδο ρυθμίσεων, αναφορικά με το επιχειρείν, αλλά και εντοπίζουν την πηγή αυτών και επισημαίνουν τις μεταρρυθμίσεις που θα μπορούσαν να γίνουν.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΤΙ ΑΞΙΟΛΟΓΕΙΤΑΙ

Η μεθοδολογία του προγράμματος Doing Business έχει πέντε περιορισμούς, που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την ερμηνεία των δεδομένων. Πρώτον, τα δεδομένα επικεντρώνονται συχνά σε μια συγκεκριμένη μορφή επιχείρησης - γενικότερα σε εταιρείες περιορισμένης ευθύνης (ή αντίστοιχης νομικής μορφής) συγκεκριμένου μεγέθους - και ενδέχεται η μορφή αυτή να μην είναι αντιπροσωπευτική ως προς το ρυθμιστικό πλαίσιο άλλων επιχειρήσεων (για παράδειγμα, αυτό των ατομικών επιχειρήσεων). Δεύτερον, οι συναλλαγές που περιγράφονται σε μια τυποποιημένη περίπτωση αφορούν σε συγκεκριμένο σύνολο ζητημάτων και ενδέχεται να μην αντιπροσωπεύουν το σύνολο των θεμάτων που αντιμετωπίζει μια επιχείρηση. Τρίτον, η μέτρηση του χρόνου σχετίζεται με το στοιχείο της κρίσης των ερωτηθέντων εμπειρογνομόνων. Σε περίπτωση που οι πηγές υποδεικνύουν διαφορετικές εκτιμήσεις, οι δείκτες χρόνου που αναφέρονται στο Doing Business αντιπροσωπεύουν τη μέση τιμή αρκετών απαντήσεων που δίνονται στο πλαίσιο των υποθέσεων, στις οποίες βασίστηκε η τυποποιημένη περίπτωση.

Τέλος, η μεθοδολογία υποθέτει ότι μια επιχείρηση λαμβάνει πλήρη πληροφόρηση ως προς το τι απαιτείται και δεν χάνει χρόνο κατά την ολοκλήρωση των διαδικασιών. Στην πράξη, η ολοκλήρωση μιας διαδικασίας μπορεί να διαρκέσει περισσότερο αν η επιχείρηση δεν διαθέτει πληροφόρηση ή δεν είναι σε θέση να παρακολουθήσει άμεσα τη διαδικασία. Εναλλακτικά, η επιχείρηση μπορεί να επιλέξει να αγνοήσει κάποιες πολύπλοκες διαδικασίες. Και για τους δύο λόγους οι χρονικές καθυστερήσεις που αναφέρονται στο Doing Business θα διαφέρουν σε σχέση με αυτά που ενθymούνται οι επιχειρηματίες, ή με αυτά που αναφέρονται στις Επιχειρησιακές Μελέτες της Παγκόσμιας Τράπεζας ή σε άλλες μελέτες σε επίπεδο εταιρειών.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

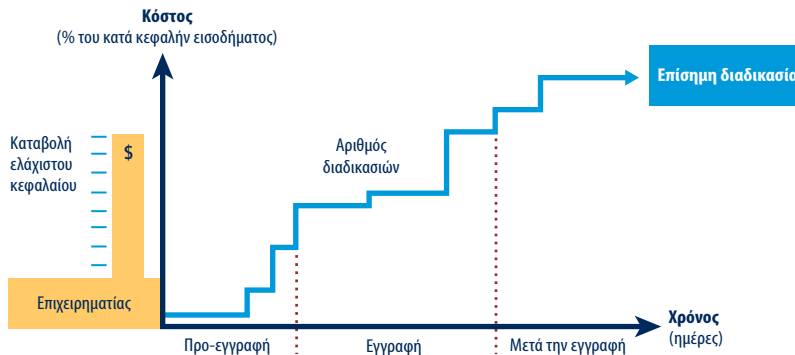
Στο Doing Business καταγράφονται όλες οι διαδικασίες, που απαιτούνται επίσημα ή που ακολουθούνται ευρέως στην πράξη προκειμένου ένας επιχειρηματίας να συστήσει και να λειτουργήσει επίσημα μια βιομηχανική ή εμπορική επιχείρηση, ο χρόνος και η δαπάνη για την ολοκλήρωση αυτών των διαδικασιών, καθώς και η ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση (εικόνα 3.1). Οι εν λόγω διαδικασίες περιλαμβάνουν τις διατυπώσεις στις οποίες υποβάλλονται οι επιχειρηματίες για τη λήψη όλων των απαραίτητων εγκρίσεων, αδειών χρήσης, αδειών και για τη διενέργεια τυχών απαιτούμενων κοινοποιήσεων, επαληθεύσεων ή καταχωρήσεων στις αρμόδιες αρχές ως προς την εταιρεία και τους εργαζομένους.

Η κατάταξη των περιοχών αναφορικά με την ευκολία σύστασης μιας επιχείρησης καθορίζεται από τη διαλογή των βαθμολογιών σε σχέση με την εν λόγω σύσταση. Οι βαθμολογίες αυτές είναι ο απλός μέσος όρος των βαθμολογιών για κάθε επιμέρους δείκτη (εικόνα 3.2).

Εξετάζονται δύο είδη εταιρειών περιορισμένης ευθύνης στο πλαίσιο της μεθοδολογίας για τη σύσταση μιας επιχείρησης. Είναι πανομοιότυπες από όλες τις απόψεις, εκτός από το ότι η μία ανήκει σε πέντε έγγαμες γυναίκες και η άλλη ανήκει σε πέντε έγγαμους άνδρες. Η βαθμολογία για κάθε δείκτη είναι ο μέσος όρος των βαθμολογιών, που λαμβάνεται για κάθε επιμέρους δείκτη και για τις δύο αυτές τυποποιημένες εταιρείες.

Κατόπιν μελέτης των νόμων, των κανονισμών και των στοιχείων, που είναι διαθέσιμα στο κοινό ως προς την εγγραφή των επιχειρήσεων, αναπτύσσεται και ένας λεπτομερής κατάλογος διαδικασιών παράλληλα με τον χρόνο και τη δαπάνη που απαιτείται για την τήρηση κάθε διαδικασίας υπό κανονικές συνθήκες, καθώς και με την ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση. Στη συνέχεια, οι δικηγόροι με ειδίκευση στην ίδρυση εταιρειών σε τοπικό επίπεδο, οι συμβολαιογράφοι και οι κρατικοί

ΕΙΚΟΝΑ 3.1 Ποιες είναι οι απαιτήσεις ως προς τον χρόνο, το κόστος, την ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση και τον αριθμό των διαδικασιών για τη σύσταση και λειτουργία μιας εγχώριας εταιρείας περιορισμένης ευθύνης;

λειτουργοί, επανεξετάζουν και επαληθεύουν τα δεδομένα.

Συλλέγονται επίσης στοιχεία ως προς την αλληλουχία των διαδικασιών, που πρέπει να ολοκληρωθούν και για το κατά πόσο οι διαδικασίες μπορούν να διεξαχθούν ταυτόχρονα. Γίνεται παραδεκτό ότι οι απαραίτητες πληροφορίες είναι άμεσα διαθέσιμες και ότι ο επιχειρηματίας δεν θα προβεί σε δωροδοκίες. Αν διαφέρουν οι απαντήσεις από τους τοπικούς εμπειρογνώμονες,

συνεχίζονται οι έρευνες έως ότου υπάρξει αντιστοιχία στα δεδομένα.

Χρησιμοποιούνται διάφορες υποθέσεις ως προς τις επιχειρήσεις και τις διαδικασίες που χρησιμοποιούνται προκειμένου τα δεδομένα να είναι συγκρίσιμα μεταξύ των περιοχών.

Υποθέσεις (assumptions) ως προς την επιχείρηση

Η επιχείρηση:

- Είναι μια εταιρεία περιορισμένης ευθύνης (ή ισοδύναμη αυτής ως προς τη νομική μορφή). Αν στην χώρα υπάρχουν περισσότερα από ένα είδη εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, επιλέγεται η πιο συνηθισμένη μορφή περιορισμένης ευθύνης ανάμεσα στις εγχώριες εταιρείες. Τα στοιχεία ως προς την πιο συνηθισμένη μορφή λαμβάνονται από δικηγόρους με ειδικευση στην ίδρυση εταιρειών ή από την στατιστική υπηρεσία.
- Η εταιρεία λειτουργεί στην πόλη που έχει επιλεγεί.
- Ασκεί βιομηχανικές ή εμπορικές δραστηριότητες γενικής φύσεως, όπως η παραγωγή ή η πώληση προϊόντων ή υπηρεσιών στο κοινό. Η επιχείρηση δεν ασκεί δραστηριότητες εξωτερικού εμπορίου και δεν ασχολείται με προϊόντα που υπάγονται σε ειδικό φορολογικό καθεστώς, για παράδειγμα, αλκοόλ ή καπνό. Δεν χρησιμοποιεί μεθόδους

παραγωγής που προκαλούν σοβαρή ρύπανση.

- Δεν πληροί τις προϋποθέσεις για παροχή επενδυτικών κινήτρων ή για άλλα ειδικά οφέλη.
- Είναι 100% εγχώρια εταιρεία.
- Η επιχείρηση έχει πέντε ιδιοκτήτες, εκ των οποίων κανείς δεν είναι νομικό πρόσωπο. Ένας ιδιοκτήτης κατέχει το 30% των εταιρικών μεριδίων, δύο ιδιοκτήτες κατέχουν έκαστος το 20% των μεριδίων και δύο ιδιοκτήτες κατέχουν έκαστος το 15% των μεριδίων.
- Τη διαχείριση έχει ένας τοπικός διαχειριστής.
- Ένα μήνα μετά την έναρξη της λειτουργίας διαθέτει από 10 έως 50 υπαλλήλους, οι οποίοι είναι όλοι υπήκοοι της χώρας.
- Διαθέτει δεκαπλάσιο κεφάλαιο εκκίνησης του κατά κεφαλήν εισοδήματος.
- Έχει εκτιμώμενο κύκλο εργασιών τουλάχιστον εκατονταπλάσιο του κατά κεφαλήν εισοδήματος.
- Μισθώνει τις εμπορικές εγκαταστάσεις ή τα γραφεία και δεν είναι ιδιοκτήτης ακινήτων.
- Καταβάλλει ετήσιο μίσθωμα για τον χώρο γραφείων ισοδύναμο με ένα κατά κεφαλήν εισόδημα.
- Η έκταση του χώρου γραφείων είναι περίπου 929 τετραγωνικά μέτρα (10.000 τετραγωνικά πόδια).
- Η εταιρεία διαθέτει 10σέλιδη ιδρυτική πράξη.

Οι ιδιοκτήτες:

- Είναι ενήλικες και είναι σε θέση να λαμβάνουν αποφάσεις ως ενήλικες. Αν δεν προβλέπεται όριο ενηλικίωσης, θεωρούνται ότι είναι 30 ετών.
- Είναι υγιείς και έχουν λευκό ποινικό μητρώο.
- Είναι έγγαμοι, σε μονογαμικό γάμο, ο οποίος έχει καταχωρηθεί στις αρχές.
- Σε περίπτωση που η απάντηση διαφέρει ανάλογα με το νομικό σύστημα που ισχύει για την εκάστοτε γυναίκα ή άνδρα (όπως μπορεί να συμβαίνει σε χώρες, όπου επικρατεί νομικός πλουραλισμός), η απάντηση που χρησιμοποιείται θα είναι αυτή που ισχύει για την πλειοψηφία του πληθυσμού.

ΕΙΚΟΝΑ 3.2 Έναρξη επιχείρησης: ίδρυση και λειτουργία μιας εγχώριας εταιρείας περιορισμένης ευθύνης

Η κατάταξη βασίζεται σε βαθμολογίες για τέσσερις δείκτες

Διαδικασίες

Ως διαδικασία ορίζεται η κάθε συνδιαλλαγή των ιδρυτών της εταιρείας με εξωτερικούς φορείς (για παράδειγμα, με κρατικές υπηρεσίες, με δικηγόρους, ελεγκτές ή συμβολαιογράφους) ή με συζύγους (εφόσον απαιτείται εκ του νόμου). Οι συνδιαλλαγές ανάμεσα στους ιδρυτές της εταιρείας ή τα στελέχη της εταιρείας και τους εργαζομένους δεν λογίζονται ως διαδικασίες. Οι διαδικασίες, που πρέπει να ολοκληρωθούν στο ίδιο κτίριο αλλά σε διαφορετικά γραφεία ή σε διαφορετικά γκισέ, λογίζονται ως ξεχωριστές διαδικασίες. Αν οι ιδρυτές πρέπει να επισκεφθούν πολλές φορές το ίδιο γραφείο για διαφορετικές διαδοχικές διαδικασίες, η καθεμία λογίζεται ξεχωριστά. Υποτίθεται ότι οι ιδρυτές ολοκληρώνουν μόνοι τους όλες τις διαδικασίες, δίχως μεσάζοντες, ανθρώπους που διευκολύνουν, λογιστές ή δικηγόρους, εκτός αν η χρήση αυτού του τρίτου επιβάλλεται από τον νόμο ή επιδιώκεται από την πλειονότητα των επιχειρηματιών. Αν απαιτείται παροχή υπηρεσιών από επαγγελματίες, οι διαδικασίες που διεξάγονται από αυτούς για λογαριασμό της εταιρείας λογίζονται ως ξεχωριστές διαδικασίες. Κάθε ηλεκτρονική διαδικασία λογίζεται ως ξεχωριστή διαδικασία.

Οι εγκρίσεις από συζύγους για απόκτηση κυριότητας μιας επιχείρησης ή για απομάκρυνση από την κατοικία, θεωρούνται διαδικασίες, εφόσον απαιτούνται εκ του νόμου ή εφόσον η μη λήψη αυτών των εγκρίσεων από τον/τη σύζυγο θα επιφέρει έννομες συνέπειες, όπως η απώλεια δικαιώματος συζύγου για οικονομική συντήρηση. Η λήψη των εγκρίσεων που απαιτούνται μόνο από ένα φύλο για την εγγραφή και λειτουργία της εταιρείας, ή η λήψη πρόσθετων εγγράφων που απαιτούνται μόνο από ένα φύλο για ένα δελτίο ταυτότητας, θεωρούνται πρόσθετες διαδικασίες. Στην περίπτωση αυτή, λαμβάνονται υπ' όψιν μόνο οι διαδικασίες που απαιτούνται για τον έναν σύζυγο και οι οποίες δεν απαιτούνται για τον άλλο. Καταγράφονται τόσο οι διαδικασίες πριν από την ίδρυση όσο και οι διαδικασίες μετά την ίδρυση μιας επιχείρησης, οι

οποίες απαιτούνται επισήμως ή εφαρμόζονται ευρέως στην πράξη έτσι ώστε να λειτουργήσει επίσημα ο επιχειρηματίας μια επιχείρηση (πίνακας 3.1).

Περιλαμβάνονται επίσης οι διαδικασίες που απαιτούνται για την επίσημη αλληλογραφία ή για τις συναλλαγές με τις δημόσιες υπηρεσίες. Για παράδειγμα, αν απαιτείται η σφραγίδα της εταιρείας ή το επίσημο στα επίσημα έγγραφα, όπως είναι οι φορολογικές δηλώσεις, λογίζεται ως διαδικασία η εν λόγω απόκτηση της εταιρικής σφραγίδας ή του επισήματος. Ομοίως, αν μια εταιρεία πρέπει να ανοίξει τραπεζικό λογαριασμό προκειμένου να ολοκληρώσει οποιαδήποτε επακόλουθη διαδικασία - όπως η εγγραφή για φόρο προστιθέμενης αξίας ή η απόδειξη για κατάθεση ελάχιστου κεφαλαίου - η εν λόγω συναλλαγή περιλαμβάνεται ως διαδικασία. Οι παρακάμψεις υπολογίζονται μόνο αν πληρούν τέσσερα κριτήρια: είναι νόμιμες, είναι διαθέσιμες για το ευρύ κοινό, χρησιμοποιούνται από την πλειονότητα των εταιρειών και η αποφυγή αυτών προκαλεί καθυστερήσεις.

Συμπεριλαμβάνονται μόνο οι διαδικασίες που απαιτούνται για όλες τις επιχειρήσεις. Αποκλείονται οι διαδικασίες που αφορούν ειδικά έναν κλάδο. Για παράδειγμα, οι διαδικασίες συμμόρφωσης με περιβαλλοντικούς κανονισμούς περιλαμβάνονται μόνο όταν ισχύουν για όλες τις επιχειρήσεις που ασκούν εμπορικές ή βιομηχανικές δραστηριότητες γενικής φύσεως. Οι διαδικασίες, που ακολουθεί η εταιρεία για σύνδεση με τις υπηρεσίες παροχής ηλεκτρικής ενέργειας, ύδατος, αερίου και διάθεσης απορριμμάτων, δεν περιλαμβάνονται στους δείκτες ως προς την σύσταση μιας επιχείρησης.

Χρόνος

Ο χρόνος καταγράφεται σε ημερολογιακές ημέρες. Η μέτρηση καταγράφει τη μέση διάρκεια που οι δικηγόροι με ειδικευση στην ίδρυση εταιρειών ή οι συμβολαιογράφοι υποδεικνύουν ως απαραίτητη στην πράξη για την ολοκλήρωση μιας διαδικασίας με ελάχιστη επακόλουθη επικοινωνία με τις κρατικές υπηρεσίες και δίχως

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1 Τι μετράνε οι δείκτες σύστασης επιχείρησης;

Διαδικασίες για τη νόμιμη έναρξη και επίσημη λειτουργία μιας εταιρείας (αριθμός)

Προ-εγγραφή (για παράδειγμα, εξακρίβωση ονόματος ή επιφύλαξη, συμβολαιογραφική πράξη)

Εγγραφή στην επιλεγμένη περιοχή

Μετά την εγγραφή (για παράδειγμα, εγγραφή στις κοινωνικές υπηρεσίες, εταιρική σφραγίδα)

Απόκτηση έγκρισης από σύζυγο για την έναρξη επιχείρησης, για την απομάκρυνση από την κατοικία με σκοπό την εγγραφή της εταιρείας ή για το άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού

Απόκτηση εγγράφου για οποιοδήποτε φύλο για την εγγραφή της εταιρείας και τη λειτουργία, το δελτίο ταυτότητας ή το άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού

Απαιτούμενος χρόνος για την ολοκλήρωση κάθε διαδικασίας (ημερολογιακές ημέρες)

Δεν περιλαμβάνεται ο χρόνος που χρειάστηκε για τη συγκέντρωση των πληροφοριών

Κάθε διαδικασία ξεκινά διαφορετική ημέρα (Δεν μπορούν να ξεκινήσουν την ίδια ημέρα δύο διαδικασίες) — ωστόσο οι διαδικασίες, που μπορούν να ολοκληρωθούν πλήρως ηλεκτρονικά, αποτελούν εξαίρεση αυτού του κανόνα

Η διαδικασία εγγραφής θεωρείται ολοκληρωμένη, όταν λαμβάνεται το τελικό πιστοποιητικό ίδρυσης ή όταν μπορεί να ξεκινήσει η λειτουργία της εταιρείας

Δεν πραγματοποιείται προηγούμενη επαφή με υπαλλήλους

Απαιτούμενο κόστος για την ολοκλήρωση κάθε διαδικασίας (% του κατά κεφαλήν εισοδήματος)

Μόνο επίσημες δαπάνες, όχι δωροδοκίες

Δεν υπάρχουν επαγγελματικά τέλη, εκτός αν απαιτούνται βάσει νόμου υπηρεσίες ή χρησιμοποιούνται ευρέως στην πράξη

Καταβολή ελάχιστου κεφαλαίου (% του κατά κεφαλήν εισοδήματος)

Κεφάλαια, που κατατίθενται σε τράπεζα ή σε συμβολαιογράφο πριν από την εγγραφή (ή έως τρεις μήνες μετά την ίδρυση)

ανεπίσημες πληρωμές. Ισχύει η υπόθεση ότι μία ημέρα είναι ο ελάχιστος χρόνος που απαιτείται για κάθε διαδικασία, εκτός από τις διαδικασίες που είναι δυνατόν να ολοκληρωθούν πλήρως ηλεκτρονικά, για τις οποίες καταγράφεται μισή ημέρα ως ελάχιστος απαιτούμενος χρόνος. Παρόλο που οι διαδικασίες μπορούν να διεξάγονται ταυτόχρονα, δεν είναι δυνατόν να ξεκινούν την ίδια ημέρα (δηλαδή, οι ταυτόχρονες διαδικασίες ξεκινούν σε διαδοχικές ημέρες). Μια διαδικασία καταχώρισης θεωρείται ολοκληρωμένη μόλις η εταιρεία λάβει το τελικό πιστοποιητικό ίδρυσης ή μπορεί να αρχίσει επίσημα τις επιχειρηματικές της

δραστηριότητες. Αν μια διαδικασία μπορεί να επιταχυνθεί νόμιμα με επιπλέον κόστος, επιλέγεται η ταχύτερη διαδικασία, εφόσον η συγκεκριμένη επιλογή είναι πιο συμφέρουσα για τη βαθμολογία της περιοχής. Ισχύει η υπόθεση ότι για την απόκτηση έγκρισης συζύγου, η εν λόγω έγκριση χορηγείται χωρίς πρόσθετο κόστος εκτός αν αυτή πρέπει να γίνει με συμβολαιογραφικό έγγραφο. Υποτίθεται ότι ο επιχειρηματίας δεν σπαταλά χρόνο και δεσμεύεται να ολοκληρώσει χωρίς καθυστέρηση κάθε διαδικασία που απομένει. Δεν μετράται ο χρόνος που αφιερώνει ο επιχειρηματίας για τη συγκέντρωση των στοιχείων σχετικά με τη συμπλήρωση των εντύπων. Υποτίθεται ότι ο επιχειρηματίας γνωρίζει από την αρχή όλα τα προαπαιτούμενα και την αλληλουχία αυτών για την εγγραφή, χωρίς ωστόσο να έχει καμία προηγούμενη επαφή με κανέναν από τους εμπλεκόμενους υπαλλήλους.

Κόστος

Το κόστος καταγράφεται ως ποσοστό του κατά κεφαλήν εισοδήματος της χώρας. Περιλαμβάνει όλες τις επίσημες αμοιβές καθώς και τις αμοιβές για νομικές ή επαγγελματικές υπηρεσίες, εφόσον αυτές απαιτούνται εκ του νόμου ή καταβάλλονται ευρέως στην πράξη. Περιλαμβάνονται τα έξοδα για απόκτηση και νομιμοποίηση εταιρικών βιβλίων, εφόσον οι συναλλαγές αυτές απαιτούνται από τον νόμο. Αν και η καταχώρηση του φόρου προστιθέμενης αξίας μπορεί να θεωρηθεί ξεχωριστή διαδικασία, ο συγκεκριμένος φόρος δεν αποτελεί μέρος των δαπανών για ίδρυση εταιρείας. Το εταιρικό δίκαιο, ο εμπορικός κώδικας, οι ειδικοί κανονισμοί και οι πίνακες εξόδων χρησιμοποιούνται ως πηγές για τον υπολογισμό της δαπάνης. Ελλείψει πίνακα εξόδων, επίσημη πηγή θεωρείται η εκτίμηση ενός κρατικού λειτουργού. Ελλείψει εκτίμησης από κρατικό λειτουργό, χρησιμοποιούνται οι εκτιμήσεις από εμπειρογνώμονες ως προς τη σύσταση εταιρείας. Αν περισσότεροι εμπειρογνώμονες ως προς τη σύσταση εταιρείας παρέχουν διαφορετικές εκτιμήσεις, εφαρμόζεται η μέση αναφερόμενη τιμή. Σε όλες τις περιπτώσεις οι δωροδοκίες δεν περιλαμβάνονται στο κόστος.

Καταβολή ελάχιστου κεφαλαίου

Η απαίτηση για καταβολή ελάχιστου κεφαλαίου συνιστά το ποσό που πρέπει ο επιχειρηματίας να καταθέσει σε τράπεζα ή σε τρίτο (για παράδειγμα, σε συμβολαιογράφο) πριν από την εγγραφή ή έως τρεις μήνες μετά την ίδρυση της εταιρείας. Η απαίτηση καταγράφεται ως ποσοστό του κατά κεφαλήν εισοδήματος της χώρας. Το ποσό καθορίζεται συνήθως στον εμπορικό κώδικα ή στο εταιρικό δίκαιο. Η διάταξη του νόμου πρέπει να υιοθετηθεί, να εκτελεσθεί και να εφαρμοσθεί πλήρως. Καταγράφεται τυχόν περιορισμός εκ του νόμου στις πράξεις ή αποφάσεις της εταιρείας σχετικά με την καταβολή του ελάχιστου κεφαλαίου. Σε περίπτωση που προβλέπεται νόμιμο ελάχιστο κεφάλαιο ανά μερίδιο, αυτό πολλαπλασιάζεται με τον αριθμό των μεριδιούχων στους οποίους ανήκει η εταιρεία. Πολλές χώρες απαιτούν ελάχιστο κεφάλαιο αλλά επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να καταβάλουν μόνο ένα μέρος αυτού πριν από την εγγραφή, ενώ το υπόλοιπο καταβάλλεται μετά το πρώτο έτος λειτουργίας της εταιρείας. Στο Ελ Σαλβαδόρ, για παράδειγμα, τον Μάιο του 2019 η ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση ήταν 2.000\$ εκ των οποίων το 5% έπρεπε να καταβληθεί πριν από την εγγραφή. Ως εκ τούτου, η καταβολή ελάχιστου κεφαλαίου που καταγράφεται για το Ελ Σαλβαδόρ είναι 100\$ ή 2,6% του κατά κεφαλήν εισοδήματος.

*Τα αναλυτικά στοιχεία για την σύσταση επιχειρήσεων βρίσκονται στον σύνδεσμο <http://www.doingbusiness.org>. Αυτή η μεθοδολογία αναπτύχθηκε από τους Simeon Djankov, Rafael La Porta, Florencio López-de-Silanes και Andrei Shleifer ("The Regulation of Entry," *Quarterly Journal of Economics* 117, no. 1 [2002]: 1-37) και υιοθετείται στο παρόν με μικρές αλλαγές.*

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΑΔΕΙΩΝ

Το πρόγραμμα Doing Business καταγράφει όλες τις διαδικασίες, που απαιτούνται ώστε μια επιχείρηση στον κατασκευαστικό κλάδο να ανεγείρει μια αποθήκη, παράλληλα με τον χρόνο και το κόστος για την

ολοκλήρωση κάθε διαδικασίας. Επιπλέον, το πρόγραμμα Doing Business μετρά τον δείκτη ελέγχου ποιότητας κατασκευής, αξιολογώντας την ποιότητα οικοδόμησης, την ισχύ των μηχανισμών ελέγχου ποιότητας και ασφαλείας, το καθεστώς ευθύνης και ασφάλισης και τις απαιτήσεις επαγγελματικής πιστοποίησης. Τα στοιχεία συλλέγονται μέσω ερωτηματολογίου που παρέχεται σε εμπειρογνώμονες στον τομέα των αδειών οικοδομής, όπως αρχιτέκτονες, πολιτικοί μηχανικοί, δικηγόροι κατασκευαστικών εταιρειών, κατασκευαστικές εταιρείες, πάροχοι υπηρεσιών κοινής ωφελείας και κρατικοί λειτουργοί που ασχολούνται με οικοδομικούς κανονισμούς, όπως με τις εγκρίσεις, την έκδοση αδειών και τους ελέγχους.

Η κατάταξη των περιοχών ως προς την ευκολία διεκπεραίωσης οικοδομικών αδειών καθορίζεται από τη διαλογή των βαθμολογιών ως προς τις εν λόγω ενέργειες. Οι βαθμολογίες αυτές είναι ο απλός μέσος όρος των βαθμολογιών για κάθε επιμέρους δείκτη (εικόνα 3.3).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ

Το πρόγραμμα Doing Business στο ερωτηματολόγιο διαχωρίζει τη μέθοδο για την κατασκευή μιας αποθήκης σε διακριτές διαδικασίες και ζητά στοιχεία για τον υπολογισμό του χρόνου και του κόστους για την ολοκλήρωση κάθε διαδικασίας (εικόνα 3.4). Αυτές οι διαδικασίες περιλαμβάνουν όλως ενδεικτικά:

- Την απόκτηση όλων των σχεδίων και των μελετών, που απαιτούνται από τον αρχιτέκτονα και τον μηχανικό, για να ξεκινήσει ο σχεδιασμός των σχεδίων οικοδομής (για παράδειγμα, τοπογραφικές μελέτες, χάρτες τοποθεσίας ή αναλύσεις εδάφους).
- Την απόκτηση και υποβολή στις αρχές όλων των σχετικών με το έργο εγγράφων (για παράδειγμα, σχέδια οικοδομής, χάρτες τοποθεσίας και πιστοποιητικά πολεοδομίας).
- Την πρόσληψη εξωτερικών εποπτικών φορέων, συμβούλων, μηχανικών ή επιθεωρητών (αν είναι απαραίτητο).

ΕΙΚΟΝΑ 3.3 Διεκπεραίωση οικοδομικών αδειών: αποτελεσματικότητα και ποιότητα του κανονισμού δόμησης

Η κατάταξη βασίζεται σε βαθμολογίες για τέσσερις δείκτες

- Την απόκτηση κάθε απαραίτητης ενημερότητας, άδειας, έγκρισης και πιστοποιητικού.
- Την υποβολή όλων των απαραίτητων κοινοποιήσεων για την έναρξη και το τέλος της κατασκευής και για τους ελέγχους.
- Την αίτηση και λήψη κάθε απαραίτητου ελέγχου (εκτός αν αυτοί ολοκληρωθούν από ιδιώτη, τρίτο επιθεωρητή που έχει προσληφθεί).

Το πρόγραμμα Doing Business καταγράφει επίσης τις διαδικασίες για την απόκτηση σύνδεσης με τα δίκτυα ύδρευσης και

αποχέτευσης. Εκτιμώνται επίσης οι διαδικασίες που απαιτούνται για την εγγραφή της αποθήκης ώστε να μπορεί αυτή να χρησιμοποιηθεί ως μέσο εγγύησης ή να μεταβιβασθεί σε άλλη οντότητα.

Χρησιμοποιούνται διάφορες υποθέσεις ως προς την κατασκευαστική εταιρεία, το έργο κατασκευής της αποθήκης και τις συνδέσεις με παροχές κοινής ωφελείας, προκειμένου τα δεδομένα να είναι συγκρίσιμα μεταξύ των περιοχών.

Υποθέσεις ως προς την κατασκευαστική εταιρεία

Η κατασκευαστική εταιρεία (BuildCo):

- Είναι μια εταιρεία περιορισμένης ευθύνης (ή ισοδύναμη αυτής ως προς τη νομική μορφή).
- Η εταιρεία λειτουργεί στην πόλη που έχει επιλεγεί.
- Είναι 100% εγχώρια εταιρεία και ανήκει σε ιδιώτη.
- Η επιχείρηση έχει πέντε ιδιοκτήτες, εκ των οποίων κανείς δεν είναι νομικό πρόσωπο.
- Διαθέτει όλες τις απαραίτητες άδειες και την ασφάλιση για να πραγματοποιεί κατασκευαστικά έργα, όπως ανέγερση αποθηκών.
- Έχει 60 οικοδόμους και άλλους εργαζομένους, όλοι υπήκοοι της χώρας, οι οποίοι διαθέτουν τις τεχνικές γνώσεις και την επαγγελματική εμπειρία που απαιτείται για την εξασφάλιση αδειών οικοδόμησης και εγκρίσεων.

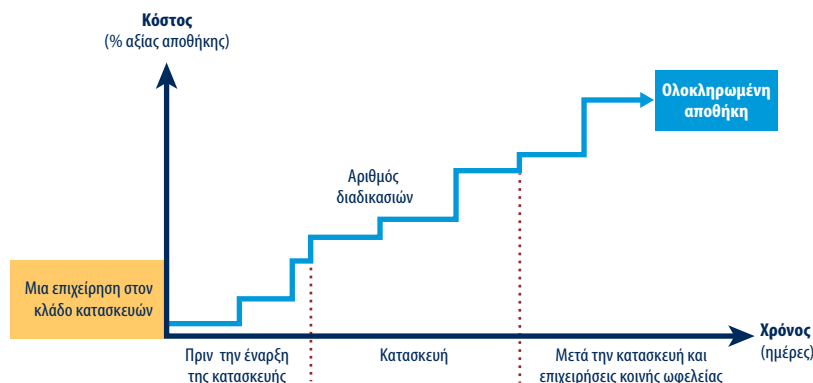
- Διαθέτει διπλωματούχο αρχιτέκτονα και διπλωματούχο πολιτικό μηχανικό, εγγεγραμμένοι και οι δύο στον τοπικό σύλλογο αρχιτεκτόνων ή μηχανικών, ανάλογα με την περίπτωση. Έστω ότι η BuildCo δεν έχει άλλους εργαζομένους οι οποίοι είναι εξειδικευμένοι σε τεχνικό επίπεδο ή διπλωματούχοι, όπως γεωλόγους ή τοπογράφους εμπειρογνώμονες.
- Έχει καταβάλει όλους τους φόρους και έχει συνάψει κάθε απαραίτητη σύμβαση ασφάλισης που ισχύει για τη γενική επιχειρηματική της δραστηριότητα (για παράδειγμα, ασφάλιση εργαζομένων για ατυχήματα στις κατασκευές και αστική ευθύνη τρίτου).
- Έχει στην κυριότητά της το οικόπεδο όπου θα ανεγερθεί η αποθήκη και θα πωλήσει αυτή μετά την ολοκλήρωση της κατασκευής.

Υποθέσεις ως προς την αποθήκη

Η αποθήκη:

- Θα χρησιμοποιηθεί για δραστηριότητες γενικής αποθήκευσης, όπως αποθήκευση βιβλίων ή γραφικής ύλης. Η αποθήκη δεν θα χρησιμοποιηθεί για τυχόν προϊόντα που απαιτούν ειδικές συνθήκες, όπως για τρόφιμα, χημικά ή φαρμακευτικά προϊόντα.
- Θα έχει δύο ορόφους, και οι δύο υπέργειοι, με συνολική δομημένη επιφάνεια περίπου 1.300,6 τετραγωνικά μέτρα (14.000 τετραγωνικά πόδια). Κάθε όροφος θα έχει ύψος 3 μέτρα (9 πόδια και 10 ίντσες).
- Θα έχει πρόσβαση σε οδό και θα βρίσκεται στην περιφερειακή περιοχή της πόλης που έχει επιλεγεί (δηλαδή, στα όρια της πόλης αλλά εντός των επισήμων ορίων αυτής).
- Δεν θα βρίσκεται σε ειδική οικονομική ή βιομηχανική ζώνη.
- Θα βρίσκεται σε οικόπεδο επιφάνειας περίπου 929 τετραγωνικών μέτρων (10.000 τετραγωνικά πόδια) το οποίο ανήκει 100% στην BuildCo και έχει εγγραφεί ορθά στο κτηματολόγιο και το υποθηκοφυλακείο, όπου υπάρχουν οι τίτλοι (πλήρους) κυριότητας. Ωστόσο, σε περίπτωση που το οικόπεδο ανήκει στο κράτος και μισθώνεται

ΕΙΚΟΝΑ 3.4 Ποιος είναι ο χρόνος, το κόστος και ο αριθμός των διαδικασιών, που απαιτούνται για τη συμμόρφωση με τις διατυπώσεις για την ανέγερση μιας αποθήκης;

από την BuildCo, γίνεται παραδεκτό ότι αυτή θα προβεί στην εγγραφή του οικοπέδου στο κτηματολόγιο ή το υποθηκοφυλακείο ή και τα δύο, όποια εκ των δύο ισχύουν.

- Η αξία της αποτιμάται σε 50 φορές το κατά κεφαλήν εισόδημα.
- Θα είναι νέα κατασκευή (άνευ προηγούμενης κατασκευής επί του οικοπέδου), και χωρίς να υπάρχουν στο οικοπέδο δέντρα, φυσικές πηγές νερού, φυσικά αποθέματα ή οποιοδήποτε είδους ιστορικά μνημεία.
- Θα διαθέτει πλήρη αρχιτεκτονικά σχέδια και τεχνικές μελέτες, τα οποία θα έχουν συνταχθεί από διπλωματούχο αρχιτέκτονα και διπλωματούχο μηχανικό. Αν για τη σύνταξη των σχεδίων απαιτούνται ενέργειες, όπως η απόκτηση περαιτέρω τεκμηρίωσης ή η λήψη προηγούμενων εγκρίσεων από εξωτερικούς φορείς, αυτές λογίζονται ως ξεχωριστές διαδικασίες.
- Θα περιλαμβάνει όλο τον τεχνικό εξοπλισμό, που απαιτείται, για να είναι πλήρως λειτουργική.
- Θα χρειαστούν 30 εβδομάδες για την ανέγερση της αποθήκης (εξαιρουμένων όλων των καθυστερήσεων ένεκα απαιτήσεων της διοίκησης και των κανονισμών).

Υποθέσεις για τις συνδέσεις με δίκτυα κοινής ωφελείας

Οι συνδέσεις με δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης:

- Θα έχουν μήκος 150 μέτρα (492 πόδια) από την υφιστάμενη πηγή νερού και τη σύνδεση αποχέτευσης. Αν δεν υπάρχει υποδομή παροχής νερού στην περιοχή, θα πραγματοποιηθεί γεώτρηση. Αν δεν υπάρχει υποδομή αποχέτευσης, θα εγκατασταθεί ή θα κατασκευαστεί μια σηπτική δεξαμενή στο μικρότερο διαθέσιμο μέγεθος.
- Δεν θα χρειαστεί νερό για προστασία από πυρκαγιά· αντί αυτού θα χρησιμοποιηθεί ένα σύστημα πυρόσβεσης (ξηρό σύστημα). Αν απαιτείται εκ του νόμου σύστημα προστασίας υγρής πυρόσβεσης, γίνεται παραδεκτό ότι η ζήτηση ύδατος που αναφέρεται παρακάτω, καλύπτει επίσης την ποσότητα

ύδατος που απαιτείται για προστασία από πυρκαγιά.

- Η μέση κατανάλωση νερού θα ανέρχεται σε 662 λίτρα (175 γαλόνια) την ημέρα και η μέση ροή λυμάτων θα ανέρχεται σε 568 λίτρα (150 γαλόνια) την ημέρα. Η μέγιστη χρήση νερού θα ανέρχεται σε 1.325 λίτρα (350 γαλόνια) την ημέρα και η μέγιστη ροή λυμάτων θα ανέρχεται σε 1.136 λίτρα (300 γαλόνια) την ημέρα.
- Το επίπεδο ζήτησης νερού και ροής λυμάτων θα είναι σταθερό καθ' όλο το έτος.
- Οι σωλήνες σύνδεσης για το νερό θα έχουν διάμετρο 1 ίντσα και αυτοί για την αποχέτευση θα έχουν διάμετρο 4 ίντσες.

Διαδικασίες

Μια διαδικασία είναι μια οποιαδήποτε συνδιαλλαγή των εργαζομένων της κατασκευαστικής εταιρείας, των υπευθύνων ή οποιοδήποτε ενεργεί για λογαριασμό της εταιρείας με εξωτερικούς φορείς, όπως με κρατικές υπηρεσίες, συμβολαιογράφους, υποθηκοφυλακείο, κτηματολόγιο, επιχειρήσεις κοινής ωφελείας, επιθεωρητές του Δημοσίου ή όπου χρειάζεται, για την πρόσληψη ιδιωτών εξωτερικών επιθεωρητών και τεχνικών εμπειρογνομόνων. Δεν λογίζονται ως διαδικασίες οι επαφές μεταξύ των εργαζομένων της εταιρείας, όπως για την εκπόνηση των σχεδίων αποθήκης και οι επιθεωρήσεις από τον μηχανικό της εταιρείας. Ωστόσο, λογίζονται ως διαδικασίες οι επαφές του αρχιτέκτονα με εξωτερικούς φορείς, οι οποίες απαιτούνται για την εκπόνηση των σχεδίων, (όπως η απόκτηση τοπογραφικών ή γεωλογικών μελετών), ή και για την έγκριση ή επικύρωση των εν λόγω εγγράφων από τους εξωτερικούς φορείς. Περιλαμβάνονται επίσης οι διαδικασίες τις οποίες πραγματοποιεί η εταιρεία για τη σύνδεση της αποθήκης με το δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης. Καταγράφονται όλες οι διαδικασίες για την ανέγερση αποθήκης, οι οποίες απαιτούνται εκ του νόμου και εφαρμόζονται στην πράξη από την πλειονότητα των εταιρειών, ακόμα και αν υπάρχει η δυνατότητα κάποιος να τις αποφύγει. Για παράδειγμα, η εξασφάλιση τεχνικών προϋποθέσεων για

την ηλεκτρική ενέργεια ή πιστοποιήσεις/εγκρίσεις για τα ηλεκτρολογικά σχέδια λογίζονται ως ξεχωριστές διαδικασίες, εφόσον απαιτούνται για την έκδοση οικοδομικής άδειας (πίνακας 3.2).

Χρόνος

Ο χρόνος καταγράφεται σε ημερολογιακές ημέρες. Η μέτρηση καταγράφει τη διάρκεια που οι τοπικοί εμπειρογνώμονες θεωρούν απαραίτητη, προκειμένου να ολοκληρωθεί μια διαδικασία στην πράξη. Υποτίθεται ότι μία ημέρα είναι ο ελάχιστος χρόνος που απαιτείται για κάθε διαδικασία, εκτός από τις διαδικασίες που είναι δυνατόν να ολοκληρωθούν πλήρως ηλεκτρονικά, για τις οποίες καταγράφεται μισή ημέρα ως απαιτούμενος χρόνος. Παρόλο που οι διαδικασίες μπορούν να διεξάγονται ταυτόχρονα, δεν είναι δυνατόν να ξεκινούν την ίδια ημέρα (δηλαδή, οι ταυτόχρονες διαδικασίες ξεκινούν σε διαδοχικές ημέρες) και πάλι με την εξαίρεση των διαδικασιών, οι οποίες μπορούν να ολοκληρωθούν πλήρως ηλεκτρονικά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2 Τι μετράνε οι δείκτες ως προς την αποτελεσματικότητα της αδειοδότησης της οικοδομής;

Διαδικασίες για τη νόμιμη κατασκευή μιας αποθήκης (αριθμός)

Υποβολή όλων των σχετικών εγγράφων και απόκτηση όλων των απαραίτητων ενημερώσεων, αδειών, εγκρίσεων και πιστοποιητικών

Υποβολή όλων των απαιτούμενων ειδοποιήσεων και λήψη όλων των απαραίτητων ελέγχων

Απόκτηση συνδέσεων από επιχειρήσεις κοινής ωφελείας για ύδρευση και αποχέτευση

Καταχώριση της αποθήκης μετά την ολοκλήρωσή της (αν απαιτείται για τη χρήση ως μέσο εγγύησης ή για μεταφορά της αποθήκης)

Απαιτούμενος χρόνος για την ολοκλήρωση κάθε διαδικασίας (ημερολογιακές ημέρες)

Δεν περιλαμβάνεται ο χρόνος που χρειάστηκε για τη συγκέντρωση των πληροφοριών

Κάθε διαδικασία ξεκινά διαφορετική ημέρα—ωστόσο οι διαδικασίες, που μπορούν να ολοκληρωθούν πλήρως ηλεκτρονικά, αποτελούν εξαίρεση αυτού του κανόνα

Η διαδικασία θεωρείται ολοκληρωμένη, όταν λαμβάνεται το τελικό έγγραφο

Καμία προηγούμενη επαφή με υπαλλήλους

Απαιτούμενος κόστος για την ολοκλήρωση κάθε διαδικασίας (% της αξίας της αποθήκης)

Μόνο επίσημες δαπάνες, όχι δωροδοκίες

Αν μια διαδικασία μπορεί να επιταχυνθεί νόμιμα με επιπλέον κόστος, επιλέγεται η ταχύτερη διαδικασία, εφόσον η συγκεκριμένη επιλογή είναι πιο συμφέρουσα για τη βαθμολογία της περιοχής. Έστω ότι η BuildCo δεν δαπανά χρόνο και δεσμεύεται να ολοκληρώσει χωρίς καθυστέρηση κάθε διαδικασία που απομένει. Δεν λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος που η BuildCo δαπανά για τη συγκέντρωση στοιχείων. Έστω ότι η BuildCo τηρεί όλες τις απαιτήσεις δόμησης και τη σειρά αυτών, όπως απαιτείται.

Κόστος

Το κόστος καταγράφεται ως ποσοστό της αξίας της αποθήκης (το οποίο γίνεται παραδεκτό ότι ανέρχεται σε 50 φορές το κατά κεφαλήν εισόδημα). Καταγράφονται μόνο οι επίσημες δαπάνες. Καταγράφονται όλες οι χρεώσεις, που συνδέονται με την ολοκλήρωση των διαδικασιών για τη νόμιμη ανέγερση αποθήκης - συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με την απόκτηση εγκρίσεων για χρήση γης και πιστοποιητικών σχεδίων προκατασκευής - με τους ελέγχους πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την κατασκευή, με την εξασφάλιση συνδέσεων με παροχές κοινής ωφελείας και με την εγγραφή της αποθήκης στο υποθηκοφυλακείο. Καταγράφονται επίσης οι έκτακτοι φόροι που απαιτούνται για την ολοκλήρωση της ανέγερσης της αποθήκης. Δεν καταγράφονται οι φόροι επί των πωλήσεων (όπως ο φόρος προστιθέμενης αξίας) ή οι φόροι υπεραξίας κεφαλαίων. Επίσης δεν καταγράφονται οι προκαταβολές, οι οποίες αργότερα επιστρέφονται. Οι κανονισμοί δόμησης, οι πληροφορίες από τους τοπικούς εμπειρογνώμονες, οι ειδικοί κανονισμοί και οι πίνακες χρεώσεων χρησιμοποιούνται ως πηγές για τον υπολογισμό των δαπανών. Αν περισσότεροι τοπικοί συνεργάτες παρέχουν διαφορετικές εκτιμήσεις, χρησιμοποιείται η μέση αναφερόμενη τιμή.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ

Ο δείκτης για τον έλεγχο ποιότητας οικοδόμησης βασίζεται σε έξι δείκτες - την ποιότητα των κανονισμών δόμησης, τον έλεγχο

ποιότητας πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την κατασκευή, το καθεστώς ευθύνης και ασφάλισης, καθώς και τους δείκτες επαγγελματικής πιστοποίησης (πίνακας 3.3). Ο δείκτης βασίζεται στις ίδιες υποθέσεις της μελέτης περίπτωσης όπως βασίζονται και τα μέτρα αποτελεσματικότητας.

Δείκτης ποιότητας κανονισμών κατασκευής

Ο δείκτης ποιότητας κανονισμών κατασκευής αποτελείται από δύο επιμέρους συνιστώσες:

- Κατά πόσο υπάρχει εύκολη πρόσβαση στους κανονισμούς δόμησης. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1 αν οι κανονισμοί δόμησης (συμπεριλαμβανομένου του οικοδομικού κανονισμού) ή οι κανονισμοί που αφορούν τις άδειες δόμησης διατίθενται σε έναν ιστότοπο, ο οποίος ενημερώνεται όταν εκδίδονται νέοι κανονισμοί· δίνεται βαθμολογία ίση με 0,5 αν οι κανονισμοί δόμησης διατίθενται δωρεάν (ή έναντι συμβολικού ποσού) στην αρμόδια αρχή έκδοσης άδειας· δίνεται βαθμολογία ίση με 0 αν κάποιος πρέπει να αγοράσει τους κανονισμούς δόμησης ή δεν μπορεί να τους βρει πουθενά με εύκολο τρόπο.
- Κατά πόσο είναι σαφώς καθορισμένες οι προϋποθέσεις για απόκτηση άδειας οικοδομής. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1 αν οι κανονισμοί δόμησης (συμπεριλαμβανομένου του οικοδομικού κανονισμού) ή οποιοσδήποτε προσβάσιμος ιστότοπος, φυλλάδιο ή διαφημιστικό (πολύπτυχο) φυλλάδιο καθορίζει σαφώς τον κατάλογο με τα απαραίτητα έγγραφα, που πρέπει να υποβληθούν, τις καταβλητέες χρεώσεις και όλες τις απαραίτητες προεγκρίσεις σχεδίων (παραδείγματα: σχέδια ηλεκτρολογικά, ύδρευσης και αποχέτευσης, περιβαλλοντικά σχέδια) ή τα σχέδια από τις αρμόδιες υπηρεσίες· δίνεται βαθμολογία ίση με 0 αν καμία από αυτές τις πηγές δεν καθορίζει κάποια από τις εν λόγω προϋποθέσεις ή αν καθορίζουν λιγότερες από τις ως άνω τρεις προϋποθέσεις. Ο δείκτης κυμαίνεται από 0 έως 2 με τις υψηλότερες τιμές να καταδεικνύουν σαφέστερους και

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3 Τι μετράνε οι δείκτες ως προς τον έλεγχο ποιότητας δόμησης;

Δείκτης ποιότητας κανονισμών κατασκευής (0–2)

Προσβασιμότητα κανονισμών κατασκευής

Σαφήνεια των απαιτήσεων για την απόκτηση οικοδομικής άδειας

Δείκτης ελέγχου ποιότητας πριν από την κατασκευή (0–1)

Κατά πόσο εξειδικευμένοι σε τεχνικό επίπεδο ή διπλωματούχοι εγκρίνουν τα σχέδια κατασκευής

Δείκτης ελέγχου ποιότητας κατά τη διάρκεια της κατασκευής (0–3)

Τύποι ελέγχων, που επιβάλλονται από τον νόμο κατά τη διάρκεια της κατασκευής

Εφαρμογή των ελέγχων που επιβάλλονται από τον νόμο

Δείκτης ελέγχου ποιότητας μετά την κατασκευή (0–3)

Τελικός έλεγχος, που επιβάλλεται από τον νόμο μετά την κατασκευή

Εφαρμογή του τελικού ελέγχου, που επιβάλλεται από τον νόμο

Δείκτης καθεστώτος ευθύνης και ασφάλισης (0–2)

Μέρη, που θεωρούνται νομικά υπεύθυνα για κατασκευαστικές ατελείες μετά την χρήση του κτηρίου

Μέρη, που θεωρούνται νομικά υπεύθυνα για την απόκτηση ασφάλισης για την κάλυψη κατασκευαστικών ατελειών μετά την χρήση του κτηρίου ή την ασφάλιση που επιτυγχάνεται συνήθως

Δείκτης επαγγελματικών πιστοποιήσεων (0–4)

Απαιτούμενες δεξιότητες για άτομα, που εγκρίνουν τα σχέδια κατασκευής

Απαιτούμενες δεξιότητες για άτομα, που επιθεωρούν την κατασκευή ή διενεργούν ελέγχους

Δείκτης ελέγχου ποιότητας οικοδόμησης (0–15)

Σύνολο ποιότητας κανονισμών δόμησης, ελέγχος ποιότητας πριν από την κατασκευή, έλεγχος ποιότητας κατά τη διάρκεια της κατασκευής, έλεγχος ποιότητας μετά την κατασκευή, πλαίσια ευθύνης και ασφάλισης και δείκτες επαγγελματικών πιστοποιήσεων

πιο διαφανείς κανονισμούς δόμησης. Στη Νέα Ζηλανδία, για παράδειγμα, μπορεί κάποιος να βρει όλη τη σχετική νομοθεσία στην επίσημη ιστοσελίδα της κυβέρνησης (βαθμολογία ίση με 1). Η νομοθεσία καθορίζει τον κατάλογο με τα απαιτούμενα έγγραφα, που πρέπει να υποβληθούν, τις καταβλητέες χρεώσεις και όλες τις απαιτούμενες προεγκρίσεις των σχεδιασμών ή των σχεδίων από τις αρμόδιες υπηρεσίες (βαθμολογία ίση με 1). Το άθροισμα των εν λόγω αριθμών δίνει στη Νέα Ζηλανδία βαθμό 2 για τον δείκτη ποιότητας κανονισμών δόμησης.

Δείκτης ελέγχου ποιότητας πριν από την κατασκευή

Ο δείκτης ελέγχου ποιότητας πριν από την κατασκευή αποτελείται από μία συνιστώσα:

- Κατά πόσο επιβάλλεται διά νόμου διπλωματούχος αρχιτέκτονας ή διπλωματούχος μηχανικός να είναι μέλος της επιτροπής ή της ομάδας που εξετάζει και εγκρίνει τις αιτήσεις για οικοδομική άδεια και κατά πόσο το πρόσωπο αυτό έχει την αρμοδιότητα να απορρίψει μια αίτηση αν τα σχέδια δεν είναι σύμφωνα με τους κανονισμούς. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1, αν ο εθνικός σύλλογος αρχιτεκτόνων ή μηχανικών (ή ο αντίστοιχος αρμόδιος φορέας) πρέπει να εξετάσει τα σχέδια οικοδομής, αν μια ανεξάρτητη εταιρεία ή εμπειρογνώμονας - ο οποίος είναι διπλωματούχος αρχιτέκτονας ή μηχανικός - πρέπει να εξετάσει τα σχέδια, αν ο αρχιτέκτονας ή ο μηχανικός που συνέταξε τα σχέδια πρέπει να υποβάλει βεβαίωση στην αρχή έκδοσης της άδειας αναφέροντας ότι αυτά είναι σύμφωνα με τους κανονισμούς δόμησης ή αν διπλωματούχος αρχιτέκτονας ή μηχανικός είναι μέλος της επιτροπής ή της ομάδας που εγκρίνει τα σχέδια στην αρμόδια αρχή έκδοσης· δίνεται βαθμολογία ίση με 0, αν δεν συμμετέχει κανένας αρχιτέκτονας ή μηχανικός στην εξέταση των σχεδίων για να διασφαλισθεί η συμμόρφωση αυτών με τους κανονισμούς δόμησης.

Ο δείκτης κυμαίνεται από 0 έως 1 με την υψηλότερη τιμή να καταδεικνύει καλύτερο έλεγχο ποιότητας κατά την εξέταση των οικοδομικών σχεδίων. Στη Ρουάντα, για παράδειγμα, το δημαρχείο του Κιγκάλι πρέπει να εξετάσει την αίτηση για οικοδομική άδεια, συμπεριλαμβανομένων των σχεδίων και σχεδιαγραμμάτων, και τόσο ο διπλωματούχος αρχιτέκτονας όσο και ο διπλωματούχος μηχανικός είναι μέλος της ομάδας που εξετάζει τα σχέδια και τα σχεδιαγράμματα. Ως εκ τούτου η Ρουάντα, λαμβάνει βαθμό 1 για τον δείκτη ελέγχου ποιότητας πριν από την κατασκευή.

Δείκτης ελέγχου ποιότητας κατά τη διάρκεια της κατασκευής

Ο δείκτης ελέγχου ποιότητας κατά τη διάρκεια της κατασκευής αποτελείται από δύο επιμέρους συνιστώσες:

- Κατά πόσο οι επιθεωρήσεις είναι υποχρεωτικές διά νόμου κατά τη διάρκεια της διαδικασίας κατασκευής. Δίνεται βαθμολογία ίση με 2 αν (i) μια κρατική υπηρεσία ή ένας μηχανικός της εταιρείας (δηλαδή, εργαζόμενος της κατασκευαστικής εταιρείας) υποχρεώνεται διά νόμου να διεξάγει επιθεωρήσεις τεχνικών έργων σε διαφορετικά στάδια κατά τη διάρκεια της κατασκευής, ένας εξωτερικός συνεργάτης επιβλέπων μηχανικός ή εταιρεία είναι υποχρεωμένη διά νόμου να διεξάγει επιθεωρήσεις τεχνικών έργων σε διάφορα στάδια κατά τη διάρκεια της κατασκευής και οφείλει να υποβάλει αναλυτική έκθεση ελέγχου κατά την ολοκλήρωση της κατασκευής· και (ii) αν υπάρχει υποχρέωση διά νόμου για διεξαγωγή επιθεωρήσεων βάσει κινδύνων. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1 αν μια κρατική υπηρεσία ή μηχανικός της εταιρείας (δηλαδή, εργαζόμενος της εταιρείας) υποχρεούται διά νόμου να διεξάγει επιθεωρήσεις μόνο τεχνικών έργων σε διαφορετικά στάδια κατά τη διάρκεια της κατασκευής, αν ένας εξωτερικός συνεργάτης επιβλέπων μηχανικός ή μια εταιρεία επιθεωρήσεων υποχρεούται διά νόμου να διεξάγει επιθεωρήσεις τεχνικών έργων σε διαφορετικά στάδια του κτιρίου και οφείλει να υποβάλει αναλυτικές εκθέσεις επιθεώρησης κατά την ολοκλήρωση της κατασκευής. Δίνεται βαθμολογία ίση με 0 αν μια κρατική υπηρεσία υποχρεούται διά νόμου να διεξάγει μη προγραμματισμένες επιθεωρήσεις ή αν δεν επιβάλλονται διά νόμου οι επιθεωρήσεις τεχνικών έργων.
- Κατά πόσο οι επιθεωρήσεις κατά τη διάρκεια κατασκευής εφαρμόζονται στην πράξη. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1, αν οι επιθεωρήσεις που είναι υποχρεωτικές διά νόμου, πάντα λαμβάνουν χώρα στην πράξη· δίνεται βαθμολογία ίση με 0 αν δεν πραγματοποιούνται οι

επιθεωρήσεις που είναι υποχρεωτικές διά νόμου, αν οι επιθεωρήσεις πραγματοποιούνται τις περισσότερες φορές αλλά όχι πάντα ή αν οι επιθεωρήσεις δεν είναι υποχρεωτικές διά νόμου ανεξάρτητα από το αν πραγματοποιούνται ευρέως.

Ο δείκτης κυμαίνεται από 0 έως 3 με την υψηλότερη τιμή να καταδεικνύει καλύτερο έλεγχο ποιότητας κατά τη διάρκεια της διαδικασίας κατασκευής. Στην Αντίγκουα και Μπαρμπούντα, για παράδειγμα, η Αρχή Ελέγχου Ανάπτυξης υποχρεούται διά νόμου να διεξάγει σταδιακές επιθεωρήσεις στο πλαίσιο του Νόμου περί Χωροταξικού Σχεδιασμού του 2003 (βαθμολογία ίση με 1). Ωστόσο, η Αρχή Ελέγχου Ανάπτυξης στην πραγματικότητα σπάνια διενεργεί αυτές τις επιθεωρήσεις (βαθμολογία ίση με 0). Το άθροισμα των εν λόγω αριθμών δίνει στην Αντίγκουα και Μπαρμπούντα βαθμό 1 για τον δείκτη ποιότητας κατά τη διάρκεια της κατασκευής.

Δείκτης ελέγχου ποιότητας μετά την κατασκευή

Ο δείκτης ελέγχου ποιότητας μετά την κατασκευή αποτελείται από δύο επιμέρους συνιστώσες:

- Κατά πόσο η τελική επιθεώρηση επιβάλλεται διά νόμου προκειμένου να επιβεβαιωθεί ότι το κτίριο κατασκευάστηκε σύμφωνα με τα εγκεκριμένα σχέδια και τους ισχύοντες κανονισμούς δόμησης. Δίνεται βαθμολογία ίση με 2, αν ένας επιβλέπων μηχανικός της εταιρείας (δηλαδή, εργαζόμενος της κατασκευαστικής εταιρείας), ένας εξωτερικός συνεργάτης επιβλέπων μηχανικός ή εξωτερικός συνεργάτης εταιρείας διενέργειας επιθεωρήσεων υποχρεούται διά νόμου να βεβαιώσει ότι το κτήριο ανεγείρεται βάσει των εγκεκριμένων σχεδίων και των υφιστάμενων κανονισμών δόμησης, ή αν μια κρατική υπηρεσία υποχρεούται διά νόμου να διενεργήσει μια τελική επιθεώρηση μετά την ολοκλήρωση της κατασκευής· δίνεται βαθμολογία ίση με 0, αν δεν επιβάλλεται διά νόμου τελική επιθεώρηση μετά την κατασκευή και δεν υπάρχει η απαίτηση κάποιου τρίτου

να βεβαιώσει ότι το κτήριο ανεγέρθηκε σύμφωνα με τα εγκεκριμένα σχέδια και τους ισχύοντες κανονισμούς δόμησης.

- Κατά πόσο η τελική επιθεώρηση εφαρμόζεται στην πράξη. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1 δίνεται αν μετά την κατασκευή πραγματοποιείται πάντα η τελική επιθεώρηση που επιβάλλεται διά νόμου ή αν ένας επιβλέπων μηχανικός ή εταιρεία επιβεβαιώνει ότι το κτήριο οικοδομήθηκε σύμφωνα με τα εγκεκριμένα σχέδια και τους ισχύοντες κανονισμούς δόμησης· δίνεται βαθμολογία ίση με 0 αν η τελική επιθεώρηση που επιβάλλεται διά νόμου δεν πραγματοποιηθεί, αν η επιθεώρηση που επιβάλλεται διά νόμου πραγματοποιείται μεν αλλά όχι πάντα, ή αν η τελική επιθεώρηση δεν επιβάλλεται διά νόμου ανεξάρτητα από το αν πραγματοποιείται συνήθως ή όχι.

Ο δείκτης κυμαίνεται από το 0 έως το 3, ενώ οι υψηλότερες τιμές υποδεικνύουν τον βέλτιστο έλεγχο ποιότητας μετά τη διαδικασία κατασκευής. Στην Αϊτή, για παράδειγμα, ο δήμος του Πορτ-ο-Πρενς υποχρεούται διά νόμου να διενεργήσει τελική επιθεώρηση βάσει του Εθνικού Οικοδομικού Κανονισμού του 2012 (βαθμολογία ίση με 2). Ωστόσο, η τελική επιθεώρηση δεν πραγματοποιείται (βαθμολογία ίση με 0). Το άθροισμα αυτών των αριθμών δίνει στην Αϊτή βαθμό 2 ως προς τον έλεγχο ποιότητας με βάση τον δείκτη κατασκευής.

Δείκτης καθεστώτος ευθύνης και ασφάλισης

Ο δείκτης καθεστώτος ευθύνης και ασφάλισης αποτελείται από δύο επιμέρους συνιστώσες:

- Κατά πόσο τα μέρη που εμπλέκονται στη διαδικασία κατασκευής υπέχουν εκ του νόμου ευθύνη για τα λανθάνοντα ελαττώματα όπως είναι τα δομικά ελαττώματα ή τα προβλήματα του κτιρίου κατά τη χρήση. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1 αν τουλάχιστον δύο από τα ακόλουθα μέρη υπέχουν εκ του νόμου ευθύνη για τα δομικά ελαττώματα ή τα προβλήματα κατά τη χρήση του κτιρίου: ο αρχιτέκτονας ή

ο μηχανικός που εκπόνησε τα σχέδια του κτιρίου, ο επαγγελματίας ή η υπηρεσία που διενήργησε τεχνικές επιθεωρήσεις ή η κατασκευαστική εταιρεία· δίνεται βαθμολογία ίση με 0,5 αν μόνο ένα από τα μέρη υπέχει εκ του νόμου ευθύνη για δομικά ελαττώματα ή για προβλήματα του κτιρίου κατά τη χρήση· δίνεται βαθμολογία ίση με 0 αν κανένα μέρος δεν υπέχει εκ του νόμου ευθύνη για τα δομικά ελαττώματα ή τα προβλήματα κατά τη χρήση του κτιρίου, αν ο ιδιοκτήτης του έργου ή ο επενδυτής είναι το μοναδικό μέρος το οποίο φέρει ευθύνη εκ του νόμου, αν η ευθύνη καθορίζεται στο δικαστήριο, ή αν η ευθύνη ορίζεται στο πλαίσιο μιας σύμβασης.

- Κατά πόσο τα μέρη που εμπλέκονται στη διαδικασία κατασκευής υποχρεούνται εκ του νόμου να συνάψουν ασφαλιστήριο συμβόλαιο ως προς την ευθύνη για λανθάνοντα ελαττώματα—ή ασφάλιση δεκαετούς ευθύνης (10 έτη)—για την κάλυψη ενδεχόμενων δομικών ελαττωμάτων ή προβλημάτων του κτιρίου κατά τη χρήση. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1 αν ο αρχιτέκτονας ή ο μηχανικός που εκπόνησε τα σχέδια του κτιρίου, ο επαγγελματίας ή η υπηρεσία που διενήργησε τις τεχνικές επιθεωρήσεις, η κατασκευαστική εταιρεία, ή ο ιδιοκτήτης του έργου ή ο επενδυτής υποχρεούνται εκ του νόμου να συνάψουν είτε σύμβαση ασφάλισης δεκαετούς ευθύνης είτε σύμβαση ασφάλισης ευθύνης για λανθάνοντα ελαττώματα για την κάλυψη ενδεχόμενων δομικών ελαττωμάτων ή προβλημάτων του κτιρίου κατά τη χρήση ή αν σύμβαση ασφάλισης δεκαετούς ευθύνης ή ασφάλιση για λανθάνοντα ελαττώματα επιτυγχάνεται συνήθως από την πλειονότητα οίωνδήποτε εκ των μερών, ακόμα και αν δεν απαιτείται από τον νόμο. Δίνεται βαθμολογία ίση με 0, αν κανένα μέρος δεν υποχρεούται εκ του νόμου να αποκτήσει είτε ασφάλιση δεκαετούς ευθύνης είτε ασφάλιση ευθύνης για λανθάνοντα ελαττώματα και κανένα εκ των μερών δεν επιτυγχάνει την εν λόγω ασφάλιση,

αν ορίζεται σε σύμβαση η απαίτηση για σύναψη σύμβασης ασφάλισης, αν οποιοδήποτε μέρος πρέπει να συνάψει σύμβαση επαγγελματικής ασφάλισης ή ασφάλιση κατά παντός κινδύνου για την προστασία των εργαζομένων ή για τυχόν άλλα ελαττώματα, αφότου το κτήριο χρησιμοποιηθεί, ή αν οποιοδήποτε μέρος υποχρεούται να καταβάλει αποζημίωση για τυχόν ζημιές που προκλήθηκαν από μόνες τους χωρίς να υποχρεούνται να συνάψει σύμβαση ασφάλισης. Ο δείκτης κυμαίνεται από το 0 έως το 2, ενώ οι υψηλότερες τιμές υποδεικνύουν πιο αυστηρά πλαίσια ευθύνης και ασφάλισης για λανθάνοντα ελαττώματα. Στη Μαδαγασκάρη, για παράδειγμα, βάσει του άρθρου 1792 του Αστικού Κώδικα τόσο ο αρχιτέκτονας, που εκπόνησε τα σχέδια όσο και η κατασκευαστική εταιρεία, φέρουν εκ του νόμου ευθύνη για λανθάνοντα ελαττώματα για περίοδο 10 ετών μετά την ολοκλήρωση του κτιρίου (βαθμολογία ίση με 1). Ωστόσο, κανένα μέρος δεν υποχρεούται εκ του νόμου να συνάψει σύμβαση ασφάλισης δεκαετούς ευθύνης για την κάλυψη δομικών ελαττωμάτων, ούτε και τα περισσότερα μέρη συνάπτουν την εν λόγω ασφάλιση (βαθμολογία ίση με 0). Το άθροισμα αυτών των αριθμών δίνει στη Μαδαγασκάρη βαθμό 1 στον δείκτη πλαισίων ευθύνης και ασφάλισης.

Δείκτης επαγγελματικών πιστοποιήσεων

Ο δείκτης επαγγελματικών πιστοποιήσεων αποτελείται από δύο επιμέρους συνιστώσες:

- Οι απαιτούμενες δεξιότητες του επαγγελματία ο οποίος φέρει την ευθύνη να πιστοποιήσει ότι τα αρχιτεκτονικά σχεδιαγράμματα ή τα σχέδια είναι σύμφωνα με τους κανονισμούς δόμησης. Δίνεται βαθμολογία ίση με 2 αν εθνικές ή κρατικές ρυθμίσεις επιβάλλουν στον επαγγελματία να έχει συμπληρώσει έναν ελάχιστο αριθμό ετών πρακτικής εμπειρίας, να διαθέτει τίτλο πανεπιστημιακών σπουδών (τουλάχιστον πτυχίο) στην

αρχιτεκτονική ή τη μηχανολογία, και επίσης να είναι εγγεγραμμένο μέλος στην εθνική ένωση (σύλλογο) αρχιτεκτόνων ή μηχανικών ή να έχει συμμετάσχει επιτυχώς σε μια εξέταση πιστοποίησης. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1 αν εθνικές ή κρατικές ρυθμίσεις επιβάλλουν στον επαγγελματία να έχει τίτλο πανεπιστημιακών σπουδών (τουλάχιστον πτυχίο) στην αρχιτεκτονική ή τη μηχανολογία και να έχει επίσης συμπληρώσει έναν ελάχιστο αριθμό ετών πρακτικής εμπειρίας ή να είναι εγγεγραμμένο μέλος στην εθνική ένωση (σύλλογο) αρχιτεκτόνων ή μηχανικών ή να έχει συμμετάσχει επιτυχώς σε εξέταση πιστοποίησης. Δίνεται βαθμολογία ίση με 0 δίνεται αν εθνικές ή κρατικές ρυθμίσεις επιβάλλουν στον επαγγελματία να πληρεί μόνο μία από τις παραπάνω απαιτήσεις, αν επιβάλλουν ο επαγγελματίας να πληροί δύο από τις απαιτήσεις αλλά καμία εκ των δύο δεν αφορά σε τίτλο πανεπιστημιακών σπουδών, ή αν εθνικές ή κρατικές ρυθμίσεις δεν καθορίζουν τις απαιτούμενες δεξιότητες του επαγγελματία.

- Οι απαιτούμενες δεξιότητες του επαγγελματία που διενεργεί τις τεχνικές επιθεωρήσεις κατά τη διάρκεια της κατασκευής. Δίνεται βαθμολογία ίση με 2, αν εθνικές ή κρατικές ρυθμίσεις επιβάλλουν στον επαγγελματία να έχει έναν ελάχιστο αριθμό ετών πρακτικής εμπειρίας, να διαθέτει τίτλο πανεπιστημιακών σπουδών (τουλάχιστον πτυχίο) στη μηχανολογία, και επίσης να είναι εγγεγραμμένος μέλος στην εθνική ένωση μηχανικών ή να έχει συμμετάσχει επιτυχώς σε μια εξέταση πιστοποίησης. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1 αν εθνικές ή κρατικές ρυθμίσεις επιβάλλουν στον επαγγελματία να έχει τίτλο πανεπιστημιακών σπουδών (τουλάχιστον πτυχίο) στη μηχανολογία και να έχει επίσης συμπληρώσει έναν ελάχιστο αριθμό ετών πρακτικής εμπειρίας ή να είναι εγγεγραμμένο μέλος στην εθνική ένωση μηχανικών ή να έχει συμμετάσχει επιτυχώς σε εξέταση πιστοποίησης. Δίνεται βαθμολογία ίση με 0, αν εθνικές ή

κρατικές ρυθμίσεις επιβάλλουν στον επαγγελματία να πληροί μόνο μία από τις απαιτήσεις, αν επιβάλλουν στον επαγγελματία να πληροί δύο από τις απαιτήσεις αλλά καμία εκ των δύο να μην αφορά τίτλο πανεπιστημιακών σπουδών, ή αν εθνικές ή κρατικές ρυθμίσεις δεν ορίζουν τις απαιτούμενες δεξιότητες του επαγγελματία.

Ο δείκτης κυμαίνεται από το 0 έως το 4, ενώ οι υψηλότερες τιμές υποδεικνύουν τις αυστηρότερες απαιτήσεις επαγγελματικής πιστοποίησης. Στην Αλβανία, παραδείγματος χάριν, ο επαγγελματίας που διενεργεί τεχνικές επιθεωρήσεις κατά τη διάρκεια της κατασκευής πρέπει να έχει έναν ελάχιστο αριθμό ετών εμπειρίας, να διαθέτει σχετικό τίτλο πανεπιστημιακών σπουδών και να είναι εγγεγραμμένος αρχιτέκτονας ή μηχανικός (βαθμολογία ίση με 2). Οστόσο, ο επαγγελματίας ο οποίος φέρει την ευθύνη να πιστοποιήσει ότι τα αρχιτεκτονικά σχεδιαγράμματα ή τα σχέδια είναι σύμφωνα με τους κανονισμούς οικοδόμησης πρέπει να διαθέτει έναν ελάχιστο αριθμό ετών εμπειρίας και έναν τίτλο πανεπιστημιακών σπουδών στην αρχιτεκτονική ή τη μηχανολογία (βαθμολογία ίση με 1). Το άθροισμα αυτών των αριθμών δίνει στην Αλβανία βαθμό 3 στον δείκτη επαγγελματικών πιστοποιήσεων.

Δείκτης ελέγχου ποιότητας οικοδόμησης

Ο δείκτης ελέγχου ποιότητας οικοδόμησης είναι το σύνολο των βαθμολογιών ως προς την ποιότητα των κανονισμών δόμησης, τον έλεγχο ποιότητας πριν από την κατασκευή, τον έλεγχο ποιότητας κατά τη διάρκεια της κατασκευής, τον έλεγχο ποιότητας μετά την κατασκευή, τα πλαίσια ευθύνης και ασφάλισης και των δεικτών επαγγελματικών πιστοποιήσεων. Ο δείκτης κυμαίνεται από το 0 έως το 15, ενώ οι υψηλότερες τιμές υποδεικνύουν καλύτερο έλεγχο ποιότητας και μηχανισμούς ασφαλείας στο σύστημα ρυθμίσεων του κατασκευαστικού κλάδου.

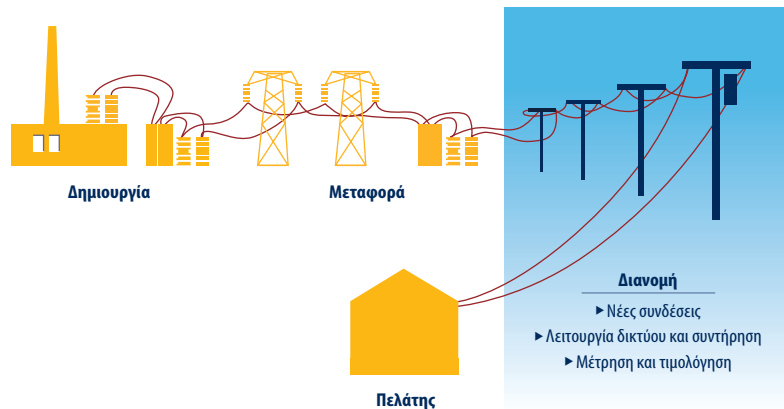
Τα αναλυτικά στοιχεία για τις ενέργειες για άδειες κατασκευής βρίσκονται στον σύνδεσμο <http://www.doingbusiness.org>.

ΛΗΨΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Το πρόγραμμα Doing Business καταγράφει όλες τις διαδικασίες που απαιτούνται ώστε μια επιχείρηση να αποκτήσει μόνιμη σύνδεση με δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας και παροχή για μια τυποποιημένη αποθήκη (εικόνα 3.5). Οι εν λόγω διαδικασίες περιλαμβάνουν αιτήσεις και συμβάσεις με υπηρεσίες ηλεκτροδότησης κοινής ωφέλειας, όλες τις απαραίτητες επιθεωρήσεις και τα πιστοποιητικά από την επιχείρηση διανομής καθώς από άλλες υπηρεσίες, ενώ περιλαμβάνουν και τις εξωτερικές εργασίες και τις εργασίες τελικής σύνδεσης. Το ερωτηματολόγιο χωρίζει τη διαδικασία ηλεκτροδότησης σε διακριτές διαδικασίες και ζητά στοιχεία για τον υπολογισμό του χρόνου και της δαπάνης για την ολοκλήρωση κάθε διαδικασίας.

Επιπλέον, το πρόγραμμα Doing Business μετρά τον δείκτη αξιοπιστίας παροχών και τιμολογιακής διαφάνειας (συμπεριλαμβάνεται στη συγκεντρωτική βαθμολογία και κατάταξη του προγράμματος doing business ως προς τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας) και την τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας (που παραλείπεται από τις συγκεντρωτικές μετρήσεις). Ο δείκτης αξιοπιστίας παροχών και τιμολογιακής διαφάνειας περιλαμβάνει ποσοτικά δεδομένα αναφορικά με τη διάρκεια και τη συχνότητα των διακοπών ρεύματος, καθώς και ποιοτικά στοιχεία σχετικά με τους μηχανισμούς που εφαρμόζει ο διαχειριστής δικτύου για την παρακολούθηση των διακοπών ρεύματος και την αποκατάσταση της παροχής ενέργειας, την αναφερόμενη σχέση μεταξύ του διαχειριστή δικτύου και της ρυθμιστικής αρχής για τις διακοπές ρεύματος, τη διαφάνεια και την προσβασιμότητα των τιμών, και τέλος, κατά πόσο ο διαχειριστής δικτύου εξετάζει το ενδεχόμενο οικονομικού αντίμετρου με στόχο τη μείωση των διακοπών (όπως απαίτηση για αποζημίωση πελατών ή για καταβολή προστίμων, όταν οι διακοπές υπερβαίνουν ένα συγκεκριμένο όριο).

ΕΙΚΟΝΑ 3.5 Το πρόγραμμα *Doing Business* μετρά τη διαδικασία σύνδεσης σε επίπεδο υπηρεσιών κοινής ωφέλειας

Η κατάταξη των περιοχών ως προς την ευκολία λήψης ηλεκτρικού ρεύματος καθορίζεται από τη διαλογή των βαθμολογιών τους σε σχέση με τη λήψη ηλεκτρικού ρεύματος. Οι εν λόγω βαθμολογίες είναι ο απλός μέσος όρος από τις βαθμολογίες όλων των επιμέρους δεικτών εκτός από την τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας (εικόνα 3.6).

ΕΙΚΟΝΑ 3.6 Λήψη ηλεκτρικού ρεύματος: αποτελεσματικότητα, αξιοπιστία και διαφάνεια

Σημείωση: Η τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος μετράται, αλλά δεν προμετράται στην κατάταξη.

Τα δεδομένα σχετικά με την αξιοπιστία παροχών συλλέγονται από τους διαχειριστές δικτύου ή από τις ρυθμιστικές αρχές ηλεκτρικής ενέργειας, ανάλογα με τη συγκεκριμένη τεχνική φύση των δεδομένων. Οι υπόλοιπες πληροφορίες, όπως τα δεδομένα σχετικά με τη διαφάνεια των τιμολογιών και των διαδικασιών σύνδεσης ηλεκτρικού ρεύματος συλλέγονται από όλους τους παράγοντες της αγοράς—από τις κοινωφελείς υπηρεσίες διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, τις ρυθμιστικές αρχές ηλεκτρικής ενέργειας και από ανεξάρτητους επαγγελματίες όπως ηλεκτρολόγους μηχανικούς, εργολάβους ηλεκτρικών κατασκευών και κατασκευαστικές εταιρείες. Η εταιρεία διανομής, η οποία παρέχει δεδομένα είναι εκείνη που εξυπηρετεί την περιοχή (ή τις περιοχές) όπου βρίσκονται συνήθως αποθήκες. Αν υπάρχει πλήθος εταιρειών διανομής, επιλέγεται εκείνη που εξυπηρετεί τον μεγαλύτερο αριθμό πελατών.

Χρησιμοποιούνται διάφορες υποθέσεις ως προς την αποθήκη, τη σύνδεση με δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας και τη μηνιαία κατανόλωση, προκειμένου να είναι συγκρίσιμα τα δεδομένα μεταξύ των περιοχών.

Υποθέσεις αναφορικά με την αποθήκη

Η αποθήκη:

- Είναι ιδιοκτησία τοπικού επιχειρηματία.
- Βρίσκεται στην πόλη που έχει επιλεγεί.

- Βρίσκεται σε περιοχή, όπου συνήθως υπάρχουν παρόμοιες αποθήκες. Στην εν λόγω περιοχή δεν είναι επιλέξιμη νέα σύνδεση ηλεκτρικού ρεύματος για ειδικό καθεστώς προώθησης επενδύσεων (το οποίο προσφέρει ειδική επιδότηση ή ταχύτερη εξυπηρέτηση, για παράδειγμα).
- Βρίσκεται σε περιοχή χωρίς φυσικούς περιορισμούς. Για παράδειγμα, η ιδιοκτησία δεν βρίσκεται κοντά σε σιδηροδρομικό σταθμό.
- Πρόκειται για νεοδμητή κατασκευή και συνδέεται με δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας για πρώτη φορά. Έχει δύο ορόφους, και οι δύο υπέργειοι, με συνολική επιφάνεια περίπου 1.300,6 τετραγωνικά μέτρα (14.000 τετραγωνικά πόδια). Το οικόπεδο στο οποίο είναι χτισμένη έχει επιφάνεια 929 τετραγωνικά μέτρα (10.000 πόδια).
- Χρησιμοποιείται για την αποθήκευση αγαθών.

Υποθέσεις ως προς τη σύνδεση με δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας

Η σύνδεση με δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας:

- Είναι μόνιμη.
- Είναι μια τριφασική, τετρασύρματη σύνδεση Υ με εγγεγραμμένη ισχύ 140 kVA, με συντελεστή ισχύος ίσο με 1, όπου 1 kVA = 1 κιλοβάτ (kW).
- Έχει μήκος 150 μέτρα. Η σύνδεση γίνεται είτε σε δίκτυο διανομής χαμηλής ή μέσης τάσης και είναι είτε εναέρια είτε υπόγεια, όποια από τις δύο είναι πιο συχνή στην περιοχή όπου βρίσκεται η αποθήκη.
- Απαιτεί εργασίες, που συνεπάγονται τη διέλευση ενός δρόμου πλάτους 10 μέτρων (με ανασκαφές, εναέριες γραμμές), αλλά όλες πραγματοποιούνται σε δημόσιες εκτάσεις. Δεν υπάρχει διέλευση ιδιοκτησίας άλλων ιδιοκτητών, επειδή η αποθήκη έχει πρόσβαση σε δρόμο.
- Περιλαμβάνει ένα ελάχιστο μήκος στον ιδιωτικό χώρο του πελάτη.
- Δεν απαιτεί εργασία για την εγκατάσταση της εσωτερικής καλωδίωσης της αποθήκης. Η τελευταία έχει ήδη ολοκληρωθεί και περιλαμβάνει τον πίνακα λειτουργίας ή διανομής και τη βάση

μετρητή. Ωστόσο, οι επιθεωρήσεις και οι πιστοποιήσεις εσωτερικής καλωδίωσης οι οποίες είναι προαπαιτούμενο για μια νέα σύνδεση, λογίζονται ως διαδικασίες.

Υποθέσεις ως προς τη μηνιαία κατανάλωση για τον Ιανουάριο

- Έστω ότι η αποθήκη λειτουργεί 30 ημέρες τον μήνα από τις 9:00 π.μ. έως τις 5:00 μ.μ. (8 ώρες την ημέρα), με εξοπλισμό που χρησιμοποιείται σε ποσοστό 80% της ικανότητας κατά μέσο όρο και δεν υπάρχουν διακοπές ηλεκτρικού ρεύματος (υποθετικά για λόγους απλοστεύσεως).
- Η μηνιαία κατανάλωση ενέργειας ανέρχεται σε 26.880 κιλοβατώρες-ώρες (kWh)· η ωριαία κατανάλωση ενέργειας είναι 112 kWh.
- Αν υπάρχουν πολλοί πάροχοι ηλεκτρικής ενέργειας, η αποθήκη εξυπηρετείται από τον φθηνότερο πάροχο.
- Οι τιμές που ισχύουν τον Ιανουάριο του τρέχοντος έτους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της τιμής της ηλεκτρικής ενέργειας για την αποθήκη. Παρόλο που ο Ιανουάριος έχει 31 ημέρες, για λόγους υπολογισμού λογίζονται μόνο 30 ημέρες.

Διαδικασίες

Ως διαδικασία ορίζεται η οποιαδήποτε επαφή των υπαλλήλων της εταιρείας ή του κύριου ηλεκτρολόγου ή ηλεκτρολόγου μηχανικού (δηλαδή εκείνου που μπορεί να έχει κάνει την εσωτερική καλωδίωση) με εξωτερικούς φορείς, όπως η εταιρεία διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, οι εταιρείες υπηρεσιών, οι εργολάβοι ηλεκτρικών κατασκευών και οι επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας. Οι επαφές μεταξύ εργαζομένων της εταιρείας και οι ενέργειες, που σχετίζονται με την εσωτερική ηλεκτρική καλωδίωση, όπως ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των σχεδίων εσωτερικής ηλεκτρολογικής εγκατάστασης, δεν λογίζονται ως διαδικασίες. Ωστόσο, οι επιθεωρήσεις και οι πιστοποιήσεις εσωτερικής καλωδίωσης οι οποίες είναι προαπαιτούμενο για μια νέα σύνδεση, λογίζονται ως διαδικασίες. Οι διαδικασίες που πρέπει να ολοκληρώνονται

στο πλαίσιο της ίδιας υπηρεσίας κοινής ωφέλειας, αλλά σε διαφορετικά τμήματα, υπολογίζονται ξεχωριστά (πίνακας 3.4).

Οι εργαζόμενοι της εταιρείας θεωρείται ότι ολοκληρώνουν όλες τις διαδικασίες μόνοι τους εκτός αν απαιτούνται υπηρεσίες τρίτου (για παράδειγμα, αν ένας ηλεκτρολόγος ο οποίος είναι εγγεγραμμένος στην υπηρεσία κοινής ωφέλειας είναι ο μόνος που μπορεί να υποβάλει αίτηση). Αν η εταιρεία μπορεί, αλλά δεν απαιτείται να ζητήσει τις υπηρεσίες επαγγελματιών (όπως μιας ιδιωτικής επιχείρησης), οι διαδικασίες θα υπολογίζονται για κάθε επαφή που συνήθως γίνεται στην πράξη.

Ως διαδικασία λογίζονται πάντα οι εξωτερικές εργασίες—είτε πραγματοποιούνται από τον διαχειριστή του δικτύου είτε από ιδιώτη εργολάβο. Ωστόσο, οι εξωτερικές εργασίες και η εγκατάσταση του μετρητή λογίζονται ως μια διαδικασία εφόσον πληρούνται δύο συγκεκριμένες προϋποθέσεις: (i) οι εξωτερικές εργασίες και η εγκατάσταση του μετρητή πραγματοποιούνται από την ίδια εταιρεία ή υπηρεσία, και (ii) δεν υπάρχει επιπλέον επαφή του πελάτη ή του κύριου εργολάβου αυτού για εξωτερικές εργασίες και την εγκατάσταση του μετρητή (όπως, για παράδειγμα, μια σύμβαση προμήθειας που πρέπει να υπογραφεί ή μια προκαταβολή εγγύησης που πρέπει να καταβληθεί).

Αν απαιτείται επιθεώρηση της εσωτερικής καλωδίωσης—ή μια σχετική πιστοποίηση για την εγκατάσταση—για την απόκτηση νέας σύνδεσης, τότε αυτή λογίζεται ως διαδικασία. Ωστόσο, αν η εσωτερική επιθεώρηση και η εγκατάσταση μετρητή πραγματοποιηθούν (i) ταυτόχρονα και (ii) χωρίς επιπλέον παρακολούθηση ή με ξεχωριστό αίτημα, τότε λογίζονται και οι δύο ως μία διαδικασία.

Χρόνος

Ο χρόνος καταγράφεται σε ημερολογιακές ημέρες. Η μέτρηση καταγράφει τη μέση διάρκεια χρόνου, που ο διαχειριστής δικτύου και οι εμπειρογνώμονες ορίζουν ως απαραίτητη στην πράξη - και όχι τη διάρκεια που ορίζεται εκ του νόμου - για

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.4 Τι μετράνε οι δείκτες ως προς τη διαδικασία λήψης ηλεκτρικού ρεύματος;

Διαδικασίες για την απόκτηση σύνδεσης ηλεκτρικού ρεύματος (αριθμός)

Υποβολή όλων των σχετικών εγγράφων και απόκτηση όλων των απαραίτητων ενημερώσεων, εγκρίσεων και αδειών

Υποβολή όλων των απαιτούμενων ειδοποιήσεων και λήψη όλων των απαραίτητων ελέγχων

Εξωτερικές εργασίες τοποθέτησης και πιθανών αγορών υλικών για αυτές τις εργασίες

Ολοκλήρωση της απαραίτητης σύμβασης παροχής και λήψη τελικής παροχής

Απαιτούμενος χρόνος για την ολοκλήρωση κάθε διαδικασίας (ημερολογιακές ημέρες)

Είναι τουλάχιστον μία ημερολογιακή ημέρα

Κάθε διαδικασία ξεκινά διαφορετική ημέρα

Δεν περιλαμβάνεται ο χρόνος, που χρειάστηκε για τη συγκέντρωση των πληροφοριών

Αντιστοιχεί στον χρόνο που χρειάστηκε στην πράξη, με σχετική παρακολούθηση και χωρίς προηγούμενη επαφή με υπαλλήλους

Απαιτούμενο κόστος για την ολοκλήρωση κάθε διαδικασίας (% του κατά κεφαλήν εισοδήματος)

Μόνο επίσημες δαπάνες, όχι δωροδοκίες

Εξαιρείται ο φόρος προστιθέμενης αξίας

Δείκτης αξιοπιστίας παροχών και τιμολογιακής διαφάνειας (0–8)

Διάρκεια και συχνότητα διακοπών ρεύματος (0–3)

Εργαλεία για την παρακολούθηση των διακοπών ρεύματος (0–1)

Εργαλεία για την αποκατάσταση των διακοπών ρεύματος (0–1)

Ρυθμιστική παρακολούθηση απόδοσης επιχειρήσεων ηλεκτρισμού (κοινής ωφέλειας) (0–1)

Οικονομικά αντίμετρα, που στοχεύουν στον περιορισμό των διακοπών (0–1)

Διαφάνεια και προσβασιμότητα των τιμών (0–1)

Τιμή ηλεκτρικού ρεύματος (λεπτά ανά κιλοβάτώρα)

Τιμή με βάση μηνιαίο λογαριασμό για εμπορική αποθήκη στην μελέτη περίπτωσης

Σημείωση: Ενώ το πρόγραμμα Doing Business μετρά την τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος, δεν συμπεριλαμβάνει τα εν λόγω δεδομένα κατά τον υπολογισμό της βαθμολογίας για την ηλεκτροδότηση ή την κατάταξη ως προς την ευκολία στην ηλεκτροδότηση.

την ολοκλήρωση μιας διαδικασίας με ελάχιστη παρακολούθηση και καμία επιπλέον πληρωμή. Υποτίθεται ότι ο ελάχιστος χρόνος, που απαιτείται για κάθε διαδικασία είναι μία ημέρα. Παρόλο που οι διαδικασίες μπορούν να διεξάγονται ταυτόχρονα, δεν είναι δυνατόν να ξεκινούν την ίδια ημέρα

(δηλαδή, οι ταυτόχρονες διαδικασίες ξεκινούν σε διαδοχικές ημέρες). Υποτίθεται ότι η εταιρεία δεν δαπανά χρόνο και δεσμεύεται να ολοκληρώσει χωρίς καθυστέρηση κάθε διαδικασία που απομένει. Δεν μετράται ο χρόνος που δαπανά ο επιχειρηματίας για τη συγκέντρωση των στοιχείων για τη συμπλήρωση των εντύπων. Υποτίθεται ότι η εταιρεία γνωρίζει από την αρχή όλες τις απαιτήσεις για τη σύνδεση ηλεκτρικού ρεύματος και την αλληλουχία τους.

Κόστος

Το κόστος καταγράφεται ως ποσοστό του κατά κεφαλήν εισοδήματος της χώρας και δεν περιλαμβάνει τον φόρο προστιθέμενης αξίας. Όλες οι αμοιβές και οι δαπάνες, που σχετίζονται με την ολοκλήρωση των διαδικασιών για την ηλεκτροδότηση μιας αποθήκης καταγράφονται, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με την απόκτηση ενημερότητας από δημόσιες υπηρεσίες, με την αίτηση σύνδεσης, με τις επιθεωρήσεις τόσο της εγκατάστασης όσο και της εσωτερικής καλωδίωσης, την αγορά υλικών, τη λειτουργία της σύνδεσης και την πληρωμή προκαταβολής εγγύησης. Χρησιμοποιούνται ως πηγές οι πληροφορίες από τους τοπικούς εμπειρογνώμονες, τους ειδικούς κανονισμούς και τους πίνακες χρεώσεων. Αν περισσότεροι τοπικοί συνεργάτες παρέχουν διαφορετικές εκτιμήσεις, χρησιμοποιείται η μέση αναφερόμενη τιμή. Σε όλες τις περιπτώσεις οι δωροδοκίες δεν περιλαμβάνονται στον υπολογισμό του κόστους.

Προκαταβολή εγγύησης

Οι επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας ενδέχεται να απαιτήσουν μια προκαταβολή ως εγγύηση σε περίπτωση που οι καταναλωτές δεν πληρώσουν τους λογαριασμούς κατανάλωσης. Για τον λόγο αυτό, η προκαταβολή εγγύησης για ένα νέο πελάτη υπολογίζεται συχνά ως συνάρτηση της εκτιμώμενης κατανάλωσης του πελάτη.

Το πρόγραμμα Doing Business δεν καταγράφει το πλήρες ποσό της προκαταβολής εγγύησης. Αν το έγγραφο βασίζεται στην πραγματική κατανάλωση του πελάτη, αυτή η βάση λαμβάνεται υπόψη στην εν λόγω μελέτη περίπτωσης. Αντί για το πλήρες

ποσό της προκαταβολής εγγύησης, το πρόγραμμα Doing Business καταγράφει την τρέχουσα αξία της απώλειας εσόδων από τόκους του πελάτη, διότι η υπηρεσία κοινής ωφέλειας διατηρεί την προκαταβολή εγγύησης για μια παρατεταμένη περίοδο, στις περισσότερες περιπτώσεις έως τη λήξη της σύμβασης (θεωρείται ότι είναι μετά από πέντε έτη). Δεν καταγράφεται η προκαταβολή εγγύησης σε περιπτώσεις όπου χρησιμοποιείται για την κάλυψη των λογαριασμών κατανάλωσης του πρώτου μήνα. Για τον υπολογισμό της τρέχουσας αξίας της απώλειας εσόδων από τόκους, χρησιμοποιούνται τα επιτόκια δανεισμού, που ίσχυαν στο τέλος του 2018 σύμφωνα με τις Διεθνείς Οικονομικές Στατιστικές του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Σε περιπτώσεις, όπου η προκαταβολή εγγύησης επιστρέφεται με τόκο, χρησιμοποιείται η διαφορά που προκύπτει μεταξύ του επιτοκίου δανεισμού και των τόκων που καταβάλλει η επιχείρηση κοινής ωφέλειας, για τον υπολογισμό της τρέχουσας αξίας.

Σε ορισμένες χώρες, η προκαταβολή εγγύησης μπορεί να διατεθεί σε μορφή ομολόγου: η εταιρεία αποκτά από τράπεζα ή ασφαλιστική εταιρεία την εγγύηση που εκδίδεται επί των περιουσιακών στοιχείων που κατέχει στο εν λόγω χρηματοπιστωτικό ίδρυμα. Σε αντίθεση με το σενάριο, όπου ο πελάτης καταβάλλει την προκαταβολή τοις μετρητοίς στην υπηρεσία κοινής ωφέλειας, σε αυτήν την περίπτωση η εταιρεία δεν χάνει τον έλεγχο της κυριότητας επί του πλήρους ποσού και μπορεί να συνεχίσει να τη χρησιμοποιεί. Ως αντάλλαγμα, η εταιρεία θα καταβάλει στην τράπεζα μια προμήθεια για την απόκτηση του ομολόγου. Το ποσό της προμήθειας ενδέχεται να ποικίλει ανάλογα με την πιστοληπτική ικανότητα της εταιρείας. Γίνεται παραδεκτό ότι όσο καλύτερη είναι η πιστοληπτική ικανότητα τόσο πιο χαμηλή είναι η προμήθεια. Σε περίπτωση που μπορεί να δοθεί ένα ομολόγο, η αξία που καταγράφεται για την προκαταβολή είναι η ετήσια προμήθεια κατά τα πέντε έτη που θεωρείται ότι είναι η διάρκεια της σύμβασης. Αν ισχύουν και οι δύο περιπτώσεις, καταγράφεται η πιο φθηνή εναλλακτική επιλογή.

Στην ΕΔΠ του Χονγκ Κονγκ, στην Κίνα, ένας πελάτης που υποβάλει αίτηση σύνδεσης ηλεκτρικού ρεύματος 140-kVA το 2019 θα πρέπει να καταθέσει προκαταβολή εγγύησης ύψους 68.920 δολαρίων Χονγκ Κονγκ (περίπου 8.649\$ για την κατανάλωση βάσει των υποθέσεων, στις οποίες βασίζεται η μελέτη περίπτωσης). Το εν λόγω ποσό μπορεί να καταβληθεί τοις μετρητοίς ή με επιταγή, και η προκαταβολή θα επιστραφεί μόνο στη λήξη της σύμβασης. Ο πελάτης θα μπορούσε να έχει επενδύσει αυτά τα χρήματα με το υφιστάμενο επιτόκιο δανεισμού της τάξεως του 5,04%. Κατά τα πέντε έτη της σύμβασης, αυτό συνεπάγεται μια τρέχουσα αξία απώλειας των εσόδων από τόκους ύψους 15.000 δολαρίων Χονγκ Κονγκ (1.882\$). Αντίθετα, αν ο πελάτης επέλεγε να καταβάλει την προκαταβολή με τραπεζική εγγυητική επιστολή με ετήσιο επιτόκιο 1,5%, το ποσό της απώλειας κατά τα πέντε έτη θα ήταν μόλις 5.169 δολάρια Χονγκ Κονγκ (648 \$).

Δείκτης αξιοπιστίας παροχών και τιμολογιακής διαφάνειας

Το πρόγραμμα Doing Business χρησιμοποιεί τον δείκτη μέσης διάρκειας διακοπής συστήματος (SAIDI) και τον δείκτη μέσης συχνότητας διακοπής συστήματος (SAIFI) για τη μέτρηση της διάρκειας και της συχνότητας των διακοπών ρεύματος στις επιλεγμένες πόλεις κάθε χώρας. Ο SAIDI είναι η μέση συνολική διάρκεια διακοπών σε διάστημα ενός έτους για κάθε πελάτη, ενώ ο SAIFI είναι ο μέσος αριθμός διακοπών ρεύματος, που υφίσταται ένας πελάτης σε διάστημα ενός έτους. Τα ετήσια δεδομένα (που καλύπτουν το ημερολογιακό έτος) για τον SAIDI και τον SAIFI συλλέγονται από κοινωφελείς υπηρεσίες διανομής και εθνικές ρυθμιστικές αρχές. Οι εκτιμήσεις για SAIDI και SAIFI περιλαμβάνουν προγραμματισμένες και μη διακοπές, καθώς και τη διακοπή φορτίου.

Μια περιοχική δύναμη να βαθμολογηθεί ως προς τον δείκτη αξιοπιστίας παροχών και τιμολογιακής διαφάνειας, αν πληρούνται και οι δύο προϋποθέσεις. Πρώτον, ο διαχειριστής δικτύου πρέπει να συλλέγει δεδομένα για όλους τους τύπους διακοπών (με μέτρηση της μέσης συνολικής διάρκειας

των διακοπών ανά πελάτη και του μέσου αριθμού διακοπών ανά πελάτη). Δεύτερον, η τιμή του SAIDI δεν πρέπει να υπερβαίνει το όριο των 100 ωρών και η τιμή του SAIFI δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 100 διακοπές.

Μια περιοχή δεν δύναται να βαθμολογηθεί, αν οι διακοπές είναι πολύ συχνές ή έχουν μεγάλη διάρκεια ώστε η παροχή ηλεκτρικής ενέργειας να μην μπορεί να θεωρηθεί αξιόπιστη—αυτό συμβαίνει, όταν οι τιμές των SAIDI και SAIFI υπερβαίνουν τα καθορισμένα όρια. Μια περιοχή δύναται επίσης να λάβει βαθμολογία στον δείκτη, αν τα δεδομένα αναφορικά με τις διακοπές ρεύματος δεν συλλέγονται ή συλλέγονται μερικώς (για παράδειγμα, οι προγραμματισμένες διακοπές ρεύματος ή η διακοπή φορτίου δεν συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό των δεικτών SAIDI και SAIFI), και αν ο ελάχιστος χρόνος διακοπής που λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό των δεικτών SAIDI και SAIFI υπερβαίνει τα 5 λεπτά.

Για όλες τις περιοχές, που πληρούν τα κριτήρια που καθορίζονται από το πρόγραμμα Doing Business, η βαθμολογία του δείκτη αξιοπιστίας παροχών και τιμολογιακής διαφάνειας υπολογίζεται με βάση τις ακόλουθες έξι επιμέρους συνιστώσες:

- Ποιες είναι οι τιμές των SAIDI και SAIFI. Αν οι SAIDI και SAIFI ισούνται με 12 (αριθμός ισοδύναμος με διακοπή μίας ώρας ανά μήνα) ή λιγότερο, δίνεται βαθμολογία ίση με 1. Αν οι SAIDI και SAIFI ισούνται με 4 (αριθμός ισοδύναμος με διακοπή μίας ώρας ανά τετράμηνο) ή λιγότερο, δίνεται 1 επιπλέον βαθμός. Τέλος, αν οι SAIDI και SAIFI ισούνται με 1 (αριθμός ισοδύναμος με διακοπή μίας ώρας ανά έτος) ή λιγότερο, δίνεται 1 ακόμα επιπλέον βαθμός.
- Ποια εργαλεία χρησιμοποιούνται από την κοινωφελή υπηρεσία διανομής για την παρακολούθηση των διακοπών ρεύματος. Μια βαθμολογία ίση με 1 δίνεται αν ο διαχειριστής δικτύου χρησιμοποιεί αυτοματοποιημένα εργαλεία, όπως το Σύστημα Διαχείρισης Διακοπών ρεύματος/ Περιστατικού (OMS/IMS) ή το σύστημα Εποπτικού Ελέγχου και Απόκτησης Δεδομένων

(SCADA)- δίνεται βαθμολογία ίση με 0 αν βασίζεται αποκλειστικά σε κλήσεις πελατών και η καταγραφή και παρακολούθηση των διακοπών ρεύματος γίνεται χειροκίνητα.

- Ποια εργαλεία χρησιμοποιούνται από την κοινωφελή υπηρεσία διανομής για την αποκατάσταση της παροχής ηλεκτρικού ρεύματος. Μια βαθμολογία ίση με 1 δίνεται αν ο διαχειριστής δικτύου χρησιμοποιεί αυτοματοποιημένα εργαλεία, όπως τα συστήματα OMS/IMS ή SCADA- δίνεται βαθμολογία ίση με 0 αν βασίζεται αποκλειστικά σε χειροκίνητους πόρους για την αποκατάσταση των υπηρεσιών, όπως οι ομάδες απογραφής ή το προσωπικό συντήρησης.
- Κατά πόσο μια ρυθμιστική αρχή—δηλαδή, μια οντότητα ξεχωριστή και ανεξάρτητη από τον διαχειριστή δικτύου—παρακολουθεί τις επιδόσεις του διαχειριστή δικτύου αναφορικά με την αξιοπιστία των παροχών. Μια βαθμολογία ίση με 1 δίνεται αν η ρυθμιστική αρχή διενεργεί αναθεωρήσεις περιοδικές ή σε πραγματικό χρόνο-δίνεται βαθμολογία ίση με 0, αν δεν παρακολουθεί τις διακοπές ρεύματος και δεν απαιτεί από την εταιρεία διανομής να αναφέρει την αξιοπιστία των παροχών.
- Κατά πόσο τα οικονομικά αντίμετρα περιορίζουν τις διακοπές. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1, αν η ο διαχειριστής δικτύου αποζημιώνει τους πελάτες, όταν οι διακοπές ρεύματος υπερβαίνουν ένα συγκεκριμένο όριο, ή αν η ρυθμιστική αρχή επιβάλλει πρόστιμο στον διαχειριστή δικτύου, όταν οι διακοπές ρεύματος υπερβαίνουν ένα συγκεκριμένο όριο ή αν πληρούνται και οι δύο αυτές προϋποθέσεις: δίνεται βαθμολογία ίση με 0 αν δεν διατίθεται μηχανισμός αντίμετρου.
- Κατά πόσο τα τιμολόγια του ηλεκτρικού ρεύματος είναι διαφανή και εύκολα διαθέσιμα. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1 αν οι ισχύουσες τιμές είναι διαθέσιμες ηλεκτρονικά και οι πελάτες ενημερώνονται εκ των προτέρων για μια αλλαγή στην τιμή ενός πλήρους κύκλου τιμολόγησης (δηλαδή, ενός μηνός)- αν όχι, δίνεται βαθμολογία ίση με 0.

Ο δείκτης κυμαίνεται από 0 έως 8 με τις υψηλότερες τιμές να καταδεικνύουν μεγαλύτερη αξιοπιστία παροχής ηλεκτρικού ρεύματος και μεγαλύτερη τιμολογιακή διαφάνεια. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, για παράδειγμα, η κοινωφελής υπηρεσία διανομής UK Power Networks χρησιμοποιεί τις μετρήσεις των SAIDI και SAIFI για την παρακολούθηση και τη συλλογή δεδομένων σχετικά με τις διακοπές ρεύματος. Το 2018, η μέση συνολική διάρκεια διακοπών ρεύματος στο Λονδίνο ήταν 0,29 ώρες ανά πελάτη και ο μέσος αριθμός των διακοπών ρεύματος που υπέστη ο πελάτης ήταν 0,15. Οι SAIDI και SAIFI είναι κάτω του καθορισμένου ορίου και υποδεικνύουν ότι υπήρξε λιγότερη από μία διακοπή ανά έτος ανά πελάτη, συνολικής διάρκειας λιγότερης από μία ώρα. Ως εκ τούτου, η χώρα όχι μόνο πληροί τα κριτήρια επιλεξιμότητας για την επίτευξη βαθμολογίας στον δείκτη, αλλά λαμβάνει βαθμολογία ίση με 3 για το πρώτο επιμέρους στοιχείο του δείκτη. Η υπηρεσία κοινής ωφελείας χρησιμοποιεί το αυτόματο σύστημα ελέγχου GE PowerOn για τον εντοπισμό σφαλμάτων στο δίκτυο (βαθμολογία ίση με 1) και την αποκατάσταση της υπηρεσίας παροχής ηλεκτρικού ρεύματος (βαθμολογία ίση με 1). Η Υπηρεσία των Αγορών Φυσικού Αερίου και Ηλεκτρικής Ενέργειας, μια ανεξάρτητη εγχώρια ρυθμιστική αρχή, εξετάζει ενεργά τις επιδόσεις της υπηρεσίας κοινής ωφελείας αναφορικά με την παροχή αξιόπιστων υπηρεσιών ηλεκτρικού ρεύματος (βαθμολογία ίση με 1) και απαιτεί από την υπηρεσία κοινής ωφελείας να αποζημιώνει τους πελάτες αν οι διακοπές ρεύματος διαρκούν περισσότερο από ένα μέγιστο χρονικό διάστημα που ορίζεται από τη ρυθμιστική αρχή (βαθμολογία ίση με 1). Οι πελάτες ενημερώνονται εκ των προτέρων για μια αλλαγή στις τιμές του επόμενου κύκλου τιμολόγησης και μπορούν εύκολα να ελέγξουν τις ισχύουσες τιμές ηλεκτρονικά (βαθμολογία ίση με 1). Το άθροισμα αυτών των αριθμών δίνει στο Ηνωμένο Βασίλειο συνολική βαθμολογία ίση με 8 στον δείκτη αξιοπιστίας παροχών και διαφάνειας τιμών.

Από την άλλη, πολλές χώρες σημειώνουν βαθμολογία 0 στον δείκτη αξιοπιστίας

παροχών και τιμολογιακής διαφάνειας. Το γεγονός αυτό μπορεί να οφείλεται στο ότι οι διακοπές ρεύματος πραγματοποιούνται περισσότερες από μία φορές τον μήνα και δεν υπάρχει κανένας από τους μηχανισμούς και τα εργαλεία που μετρώνται από τον δείκτη. Μια χώρα μπορεί να σημειώσει βαθμολογία ίση με 0, αν είτε η τιμή του SAIDI είτε του SAIFI (ή και των δύο) υπερβαίνει το όριο των 100, ή αν δεν ελήφθησαν υπόψη όλες οι διακοπές ρεύματος κατά τον υπολογισμό των δεικτών. Στο Σουρινάμ, για παράδειγμα, η υπηρεσία κοινής ωφελείας δεν περιλαμβάνει τη διακοπή φορτίου στον υπολογισμό των δεικτών SAIDI και SAIFI. Συνεπώς, σύμφωνα με τα καθορισμένα κριτήρια, το Σουρινάμ δεν μπορεί να λάβει βαθμολογία για τον δείκτη παρόλο που η υπηρεσία κοινής ωφελείας χρησιμοποιεί αυτοματοποιημένα συστήματα για την παρακολούθηση των διακοπών και την αποκατάσταση της παροχής ηλεκτρικού ρεύματος και υπάρχει διαφάνεια στις τιμές του ηλεκτρικού ρεύματος.

Τιμή ηλεκτρικού ρεύματος

Το πρόγραμμα Doing Business μετρά την τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος, αλλά δεν συμπεριλαμβάνει τα εν λόγω δεδομένα κατά τον υπολογισμό της βαθμολογίας για τη λήψη ηλεκτρικού ρεύματος ή της κατάταξης ως προς τη λήψη ηλεκτρικού ρεύματος. Τα δεδομένα είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο του Doing Business (<http://www.doingbusiness.org>) και βασίζονται σε τυποποιημένες παραδοχές για την διασφάλιση της συγκρισιμότητας μεταξύ των χωρών και των περιοχών.

Η τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος μετράται σε λεπτά δολαρίων ΗΠΑ ανά κιλοβατώρα. Λαμβάνεται υπόψη η μηνιαία κατανάλωση ρεύματος, για την οποία υπολογίζεται ένας μηνιαίος λογαριασμός για τον μήνα Ιανουάριο του 2019 για αποθήκη η οποία βρίσκεται στις επιλεγμένες πόλεις. Όπως επισημαίνεται, η αποθήκη χρησιμοποιεί ηλεκτρικό ρεύμα 30 ημέρες τον μήνα, από τις 9:00 π.μ. έως τις 5:00 μ.μ., επομένως μπορεί να ισχύουν διαφορετικοί πίνακες τιμών, αν ισχύει τιμή χρέωσης ανάλογα με τον χρόνο χρήσης.

Τα αναλυτικά στοιχεία για τη λήψη ηλεκτρικού ρεύματος βρίσκονται στον σύνδεσμο <http://www.doingbusiness.org>. Η αρχική μεθοδολογία αναπτύχθηκε από την Carolin Geginat και τη Rita Ramalho ("Electricity Connections and Firm Performance in 183 Countries," Global Indicators Group, World Bank Group, Washington, DC, 2015) και υιοθετείται στο παρόν με μικρές αλλαγές.

ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΟΥ

Το πρόγραμμα Doing Business καταγράφει την πλήρη αλληλουχία των διαδικασιών, που απαιτούνται ώστε μια εταιρεία περιορισμένης ευθύνης (ο αγοραστής) να αγοράσει ακίνητο από άλλη επιχείρηση (ο πωλητής) και να μεταβιβάσει τον τίτλο ιδιοκτησίας στο όνομα του αγοραστή, ώστε αυτός να μπορεί να χρησιμοποιήσει το ακίνητο για την επέκταση της επιχείρησής του, ως μέσο εγγύησης για τη λήψη νέων δανείων ή, εφόσον είναι απαραίτητο, για την πώληση αυτού σε άλλη επιχείρηση. Μετρά επίσης τον χρόνο και το κόστος για την ολοκλήρωση κάθε μίας από τις εν λόγω διαδικασίες. Το πρόγραμμα Doing Business μετρά επίσης την ποιότητα του συστήματος διαχείρισης της γης σε κάθε περιοχή. Ο δείκτης ποιότητας διαχείρισης της γης έχει τις εξής πέντε παραμέτρους: την αξιοπιστία των υποδομών, τη διαφάνεια πληροφόρησης, τη γεωγραφική κάλυψη, την επίλυση διαφορών σχετικά με την ακίνητη περιουσία και την ίση πρόσβαση στα δικαιώματα ιδιοκτησίας. Η κατάταξη των περιοχών ως προς την ευκολία της καταχώρισης ακινήτων καθορίζεται από τη διαλογή των βαθμολογιών για την εν λόγω καταχώριση. Οι βαθμολογίες αυτές είναι ο απλός μέσος όρος των βαθμολογιών για κάθε επιμέρους δείκτη (εικόνα 3.7).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΑΚΙΝΗΤΟΥ

Όπως καταγράφεται από το Doing Business, η διαδικασία μεταβίβασης ακινήτου ξεκινά με την απόκτηση των απαραίτητων εγγράφων, όπως ένα πρόσφατο αντίγραφο του τίτλου του πωλητή, εφόσον είναι απαραίτητο, και με τη διενέργεια

ΕΙΚΟΝΑ 3.7 Καταχώριση ακινήτου: αποτελεσματικότητα και ποιότητα του συστήματος διαχείρισης γης

ελέγχου τίτλων, όπως απαιτείται. Η συναλλαγή θεωρείται ότι έχει ολοκληρωθεί, όταν δύναται να χρησιμοποιηθεί έναντι τρίτων, και όταν ο αγοραστής μπορεί να χρησιμοποιήσει το ακίνητο για να επεκτείνει τις δραστηριότητές του ως μέσο εξασφάλισης για τραπεζικό δάνειο ή για να το μεταπωλήσει (εικόνα 3.8). Περιλαμβάνεται κάθε διαδικασία που απαιτείται εκ του νόμου ή είναι απαραίτητη στην πράξη, είτε είναι ευθύνη του πωλητή είτε του αγοραστή είτε πρέπει να ολοκληρωθεί από τρίτο εξ ονόματός τους. Οι δικηγόροι, οι συμβολαιογράφοι, τα υποθηκοφυλακεία παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες καθώς και με τον χρόνο και τη δαπάνη για την ολοκλήρωσή τους.

Χρησιμοποιούνται διάφορες υποθέσεις ως προς τους συμβαλλόμενους στη συναλλαγή, το ακίνητο και τις διαδικασίες που χρησιμοποιούνται, προκειμένου τα δεδομένα να είναι συγκρίσιμα μεταξύ των περιοχών.

Υποθέσεις ως προς τους συμβαλλόμενους

Οι συμβαλλόμενοι (αγοραστής και πωλητής):

- Είναι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης (ή ισοδύναμες αυτές ως προς τη νομική μορφή).

ΕΙΚΟΝΑ 3.8 Ποιες είναι οι απαιτήσεις ως προς τον χρόνο, το κόστος και τον αριθμό των διαδικασιών, που απαιτούνται για τη μεταβίβαση ακινήτου μεταξύ δύο τοπικών εταιρειών;

- Βρίσκονται στην περιαστική περιοχή της επιλεγμένης πόλης (δηλαδή, στα προάστια της πόλης αλλά εντός των επίσημων ορίων αυτής).
- Είναι 100% εγγυώριες εταιρείες και ανήκουν σε ιδιώτη.
- Ασκούν εμπορικές δραστηριότητες γενικής φύσεως.

Υποθέσεις ως προς το ακίνητο

Το ακίνητο:

- Έχει αξία 50 φορές το κατά κεφαλήν εισόδημα, η οποία ισούται με την τιμή πώλησης.
- Ανήκει πλήρως στον πωλητή.
- Δεν έχουν εγγραφεί σε αυτό υποθήκες και είναι υπό την ίδια κυριότητα τα τελευταία 10 χρόνια.
- Είναι καταχωρημένο στο υποθηκοφυλακείο ή το κτηματολόγιο, ή και στα δύο, και είναι απαλλαγμένο από διαφορές ως προς τους τίτλους.
- Βρίσκεται στην περιαστική εμπορική ζώνη (δηλαδή, στα προάστια της πόλης, αλλά εντός των επίσημων ορίων αυτής) και δεν απαιτείται αναδιαμόρφωση των ζωνών.
- Αποτελείται από οικόπεδο και ένα κτίριο. Το οικόπεδο έχει επιφάνεια 557,4 τετραγωνικά μέτρα (6.000 πόδια). Μια αποθήκη δύο ορόφων 929 τετραγωνικών μέτρων (10.000 πόδια) βρίσκεται στο οικόπεδο. Η αποθήκη είναι 10 ετών, είναι σε καλή κατάσταση, δεν διαθέτει σύστημα θέρμανσης και συμμορφώνεται με όλα τα πρότυπα ασφαλείας, τους κανονισμούς δόμησης και άλλες νομικές απαιτήσεις. Το ακίνητο, που

αποτελείται από οικόπεδο και κτίριο, θα μεταβιβαστεί επί του συνόλου του.

- Δεν θα υποστεί ανακαινίσεις ή πρόσθετες κατασκευές μετά την αγορά.
- Δεν διαθέτει δέντρα, φυσικές πηγές νερού, φυσικά αποθέματα ή ιστορικά μνημεία οποιουδήποτε είδους.
- Δεν θα χρησιμοποιηθεί για ειδικούς σκοπούς και δεν απαιτούνται ειδικές άδειες, όπως για οικιακή χρήση, βιομηχανικές εγκαταστάσεις, αποθήκευση αποβλήτων ή για ορισμένους τύπους γεωργικών δραστηριοτήτων.
- Δεν έχει ένοικους και κανένα άλλο μέρος δεν έχει έννομο συμφέρον σε αυτό.

Διαδικασίες

Ως διαδικασία ορίζεται η οποιαδήποτε επαφή του αγοραστή, του πωλητή ή των αντιπροσώπων αυτών (εάν απαιτείται αντιπρόσωπος εκ του νόμου ή στην πράξη) με εξωτερικούς φορείς, όπως μεταξύ άλλων δημόσιες υπηρεσίες, επιθεωρητές, συμβολαιογράφοι, αρχιτέκτονες, τοπογράφοι. Δεν λαμβάνονται υπόψη οι επαφές μεταξύ στελεχών της εταιρείας και εργαζομένων. Καταγράφονται όλες οι διαδικασίες, που απαιτούνται εκ του νόμου ή στην πράξη για την καταχώριση ακινήτων, ακόμη και αν μπορούν να αποφευχθούν σε εξαιρετικές περιπτώσεις (πίνακας 3.5). Κάθε ηλεκτρονική διαδικασία λογίζεται ως ξεχωριστή διαδικασία. Η καταβολή του φόρου υπεραξίας κεφαλαίων λογίζεται ως ξεχωριστή διαδικασία, αλλά εξαιρείται από τη μέτρηση των δαπανών. Αν μια διαδικασία μπορεί να επιταχυνθεί νόμιμα με επιπλέον

κόστος, επιλέγεται η ταχύτερη διαδικασία, εφόσον η συγκεκριμένη επιλογή είναι πιο συμφέρουσα για τη βαθμολογία της περιοχής και εφόσον χρησιμοποιείται από την πλειονότητα των ιδιοκτητών ακινήτων. Παρόλο που ο αγοραστής μπορεί να χρησιμοποιήσει δικηγόρους ή άλλους επαγγελματίες, όπου απαιτείται για τη διαδικασία εγγραφής, υποτίθεται ότι ο αγοραστής δεν απασχολεί εξωτερικό μεσάζοντα στη διαδικασία καταχώρισης, εκτός αν απαιτείται εκ του νόμου ή στην πράξη.

Χρόνος

Ο χρόνος καταγράφεται σε ημερολογιακές ημέρες. Η εκτίμηση καταγράφει τη μέση διάρκεια χρόνου που οι δικηγόροι, οι συμβολαιογράφοι ή οι υπάλληλοι του υποθηκοφυλακείου ή του κτηματολογίου θεωρούν απαραίτητη για να ολοκληρωθεί η διαδικασία. Υποτίθεται ότι μία ημέρα είναι ο ελάχιστος χρόνος, που απαιτείται για κάθε διαδικασία, εκτός από τις διαδικασίες που είναι δυνατόν να ολοκληρωθούν πλήρως ηλεκτρονικά, για τις οποίες καταγράφεται μισή ημέρα ως απαιτούμενος

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.5 Τι μετράνε οι δείκτες ως προς την αποτελεσματικότητα της μεταβίβασης ακινήτου;

Διαδικασίες για τη νόμιμη μεταβίβαση τίτλων ή ακίνητης περιουσίας (αριθμός)

Διαδικασίες πριν την καταχώριση (για παράδειγμα έλεγχος τίτλων, συμβολαιογραφική πράξη πώλησης, πληρωμή φόρων μεταβίβασης περιουσίας)

Διαδικασίες καταχώρισης στην επιλεγμένη χώρα

Διαδικασίες μετά την καταχώριση (για παράδειγμα εγγραφή των τίτλων στον δήμο)

Απαιτούμενος χρόνος για την ολοκλήρωση κάθε διαδικασίας (ημερολογιακές ημέρες)

Δεν περιλαμβάνεται ο χρόνος, που χρειάστηκε για τη συγκέντρωση των πληροφοριών

Κάθε διαδικασία ξεκινά διαφορετική ημέρα—ωστόσο οι διαδικασίες που μπορούν να ολοκληρωθούν πλήρως ηλεκτρονικά αποτελούν εξαίρεση αυτού του κανόνα

Η διαδικασία θεωρείται ολοκληρωμένη, όταν λαμβάνεται το τελικό έγγραφο

Καμία προηγούμενη επαφή με υπαλλήλους

Απαιτούμενο κόστος για την ολοκλήρωση κάθε διαδικασίας (% της αξίας του ακινήτου)

Μόνο επίσημες δαπάνες, όχι δωροδοκίες

Χωρίς προστιθέμενη αξία ή φόρους υπεραξίας κεφαλαίων

χρόνος. Παρόλο που οι διαδικασίες μπορούν να διεξάγονται ταυτόχρονα, δεν είναι δυνατόν να ξεκινούν την ίδια ημέρα (εκτός από τις διαδικασίες που είναι δυνατόν να ολοκληρωθούν πλήρως ηλεκτρονικά). Υποτίθεται ότι ο αγοραστής δεν σπαταλά χρόνο και δεσμεύεται να ολοκληρώσει χωρίς καθυστέρηση κάθε διαδικασία που απομένει. Αν μία διαδικασία μπορεί να επιταχυνθεί με επιπλέον κόστος, επιλέγεται η ταχύτερη διαθέσιμη διαδικασία και εκείνη που χρησιμοποιείται από την πλειονότητα των ιδιοκτητών ακινήτων. Παρόλο που οι διαδικασίες μπορούν να διεξάγονται ταυτόχρονα, δεν είναι δυνατόν να ξεκινούν την ίδια ημέρα (δηλαδή, οι ταυτόχρονες διαδικασίες ξεκινούν σε διαδοχικές ημέρες). Υποτίθεται ότι τα εμπλεκόμενα μέρη γνωρίζουν όλες τις απαιτήσεις και την αλληλουχία τους από την αρχή. Δεν λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος που αφιερώνεται για τη συλλογή πληροφοριών. Αν οι εκτιμήσεις χρόνου διαφέρουν μεταξύ των πηγών, χρησιμοποιείται η μέση αναφερόμενη τιμή.

Κόστος

Το κόστος καταγράφεται ως ποσοστό επί της αξίας του ακινήτου (το οποίο γίνεται παραδεκτό ότι ανέρχεται σε 50 φορές το κατά κεφαλήν εισόδημα). Καταγράφονται μόνο οι επίσημες δαπάνες, που απαιτούνται εκ του νόμου, συμπεριλαμβανομένων των αμοιβών, των φόρων μεταβίβασης, των τελών χαρτοσήμου και οποιασδήποτε άλλης πληρωμής στο υποθηκοφυλακείο ή το κτηματολόγιο, σε συμβολαιογράφους, σε δημόσιες υπηρεσίες ή δικηγόρους. Οι λοιποί φόροι, όπως ο φόρος υπεραξίας κεφαλαίων ή ο φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ), αποκλείονται από τη μέτρηση του κόστους. Ωστόσο, σε περιοχές όπου ο φόρος μεταβίβασης μπορεί να αντικατασταθεί από τον ΦΠΑ, ο φόρος μεταβίβασης θα καταγραφεί αντί αυτού. Συμπεριλαμβάνονται και οι δύο δαπάνες που βαρύνουν τον αγοραστή και τον πωλητή. Αν οι εκτιμήσεις δαπανών διαφέρουν μεταξύ των πηγών, χρησιμοποιείται η μέση αναφερόμενη τιμή.

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΓΗΣ

Ο δείκτης ποιότητας διαχείρισης γης αποτελείται από πέντε συνιστώσες: την αξιοπιστία των υποδομών, τη διαφάνεια πληροφόρησης, τη γεωγραφική κάλυψη, την επίλυση διαφορών σχετικά με την ακίνητη περιουσία και την ίση πρόσβαση στα δικαιώματα ιδιοκτησίας (πίνακας 3.6). Τα δεδομένα συλλέγονται για κάθε μία από τις επιλεγμένες πόλεις.

Δείκτης αξιοπιστίας υποδομών

Ο δείκτης αξιοπιστίας υποδομών αποτελείται από έξι επιμέρους συνιστώσες:

- Σε ποια μορφή φυλάσσονται τα παλιά και πρόσφατα εκδοθέντα αρχεία ιδιοκτησίας στο υποθηκοφυλακείο της επιλεγμένης πόλης. Δίνεται βαθμολογία ίση με 2 αν τα πιστοποιητικά τίτλων γης είναι πλήρως ψηφιακά· ίση με 1 αν έχουν υποστεί σάρωση· ίση με 0 αν φυλάσσονται σε έντυπη μορφή. • Κατά

πόσον υπάρχει μια ολοκληρωμένη και λειτουργική ηλεκτρονική βάση για τον έλεγχο οποιασδήποτε απαίτησης, βάρους ή προνομίων που επηρεάζουν τις απαιτήσεις επί των εγγεγραμμένων ακινήτων. Αν ναι, δίνεται βαθμολογία ίση με 1 αν όχι, δίνεται βαθμολογία ίση με 0.

- Σε ποια μορφή φυλάσσονται τα παλιά και πρόσφατα εκδοθέντα κτηματολογικά σχέδια στην υπηρεσία χαρτογράφησης της επιλεγμένης πόλης. Δίνεται βαθμολογία ίση με 2 αν τα κτηματολογικά σχέδια είναι πλήρως ψηφιακά· ίση με 1, αν έχουν υποστεί σάρωση· ίση με 0, αν φυλάσσονται σε έντυπη μορφή.
- Κατά πόσον υφίσταται ένα σύστημα γεωγραφικών πληροφοριών (μια πλήρως ψηφιακή γεωγραφική απεικόνιση του οικοπέδου)—μια ηλεκτρονική βάση δεδομένων για την καταγραφή ορίων, τον έλεγχο σχεδίων και την παροχή κτηματολογικών

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.6 Τι μετράνε οι δείκτες ως προς την ποιότητα διαχείρισης της γης;

Δείκτης αξιοπιστίας υποδομών (0–8)

Τύπος συστήματος για την αρχειοθέτηση στοιχείων ιδιοκτησίας ακινήτων

Διαθεσιμότητα ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων για τον έλεγχο των βαρών

Τύπος συστήματος για την αρχειοθέτηση χαρτών

Διαθεσιμότητα γεωγραφικού συστήματος πληροφοριών

Σύνδεσμος μεταξύ του μητρώου κυριότητας ακινήτων και του συστήματος χαρτογράφησης

Δείκτης διαφάνειας πληροφόρησης (0–6)

Προσβασιμότητα στις πληροφορίες σχετικά με την κυριότητα ακινήτων

Προσβασιμότητα στους χάρτες οικοπέδων

Δημοσίευση πινάκων χρεώσεων, καταλόγων εγγράφων καταχώρισης, προτύπων υπηρεσιών

Διαθεσιμότητα συγκεκριμένου και ξεχωριστού μηχανισμού για παράπονα

Δημοσίευση στατιστικών στοιχείων για τον αριθμό των συναλλαγών επί ακινήτων

Δείκτης γεωγραφικής κάλυψης (0–8)

Κάλυψη υποθηκοφυλακείου σε επίπεδο της επιλεγμένης περιοχής και χώρας

Κάλυψη υπηρεσίας χαρτογράφησης σε επίπεδο της επιλεγμένης περιοχής και χώρας

Δείκτης επίλυσης διαφορών επί ακίνητης περιουσίας (0–8)

Νομικό πλαίσιο για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας

Μηχανισμοί πρόληψης και επίλυσης εμπράγματων διαφορών επί ακίνητης περιουσίας

Δείκτης ίσης πρόσβασης στα δικαιώματα ιδιοκτησίας (–2–0)

Άνισα δικαιώματα κυριότητας στην ακίνητη περιουσία μεταξύ άγαμων ανδρών και άγαμων γυναικών

Άνισα δικαιώματα κυριότητας στην ακίνητη περιουσία μεταξύ έγγαμων ανδρών και έγγαμων γυναικών

Δείκτης ποιότητας διαχείρισης της γης (0–30)

Σύνολο αξιοπιστίας υποδομών, διαφάνειας πληροφόρησης, γεωγραφικής κάλυψης, επίλυσης εμπράγματων διαφορών σχετικά με την ακίνητη περιουσία και ίσης πρόσβασης στα δικαιώματα ιδιοκτησίας

στοιχείων. Αν ναι δίνεται βαθμολογία ίση με 1 αν όχι, δίνεται βαθμολογία ίση με 0.

- Κατά πόσον συνδέονται το υποθηκοφυλακείο και η υπηρεσία χαρτογράφησης. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1, αν οι πληροφορίες σχετικά με την ιδιοκτησία του οικοπέδου και τη χαρτογράφηση φυλάσσονται σε ενιαία βάση δεδομένων ή σε συνδεδεμένες βάσεις: ίση με 0 αν δεν υπάρχει σύνδεση μεταξύ των βάσεων.
- Πώς εντοπίζεται η ακίνητη περιουσία. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1, αν το υποθηκοφυλακείο και η υπηρεσία χαρτογράφησης χρησιμοποιούν τον ίδιο αριθμό ταυτοποίησης των ακινήτων: ίση με 0 αν υπάρχουν πολλοί τρόποι ταυτοποίησης.

Ο δείκτης κυμαίνεται από 0 έως 8 με τις υψηλότερες τιμές να καταδεικνύουν μεγαλύτερη ποιότητα υποδομών για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας των πληροφοριών σχετικά με τους τίτλους και τα όρια των ακινήτων. Στην Τουρκία, για παράδειγμα, τα υποθηκοφυλακεία της Κωνσταντινούπολης διατηρούν τίτλους σε πλήρως ψηφιακή μορφή (βαθμολογία ίση με 2) και διαθέτουν πλήρως ηλεκτρονική βάση δεδομένων για τον έλεγχο των βαρών (βαθμολογία ίση με 1). Η Διεύθυνση Κτηματολογίου στην Κωνσταντινούπολη διαθέτει πλήρεις ψηφιακούς χάρτες (βαθμολογία ίση με 2) και η Διεύθυνση Γεωγραφικών Πληροφοριών διαθέτει μια δημόσια δικτυακή πύλη που επιτρέπει στους χρήστες να ελέγχουν τα σχέδια και τα κτηματολογικά στοιχεία ως προς τα αγροτεμάχια με εικόνες από δορυφόρο (βαθμολογία ίση με 1). Οι βάσεις δεδομένων ως προς την ιδιοκτησία του οικοπέδου και τους χάρτες συνδέονται μεταξύ τους μέσω του συστήματος TAKBIS, ένα ολοκληρωμένο σύστημα πληροφοριών για τα γραφεία υποθηκοφυλακείων και κτηματολογίων (βαθμολογία ίση με 1). Τέλος, υπάρχει ένας μοναδικός αριθμός ταυτοποίησης για τα ακίνητα (βαθμολογία ίση με 1). Η πρόσθεση αυτών των αριθμών βαθμολογεί την Τουρκία με 8 στον δείκτη αξιοπιστίας υποδομών.

Δείκτης διαφάνειας πληροφόρησης

Ο δείκτης διαφάνειας πληροφόρησης αποτελείται από δέκα επιμέρους συνιστώσες:

- Κατά πόσο οι πληροφορίες σχετικά με την ιδιοκτησία του οικοπέδου διατίθενται δημοσίως. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1, αν οι πληροφορίες σχετικά με την ιδιοκτησία του οικοπέδου είναι προσβάσιμες σε όλους: ίση με 0, αν η πρόσβαση υπόκειται σε περιορισμούς.
- Κατά πόσο ο κατάλογος με τα απαιτούμενα έγγραφα για την ολοκλήρωση κάθε είδους συναλλαγών σε σχέση με ακίνητα διατίθεται δημοσίως. Δίνεται βαθμολογία ίση με 0,5, αν ο κατάλογος εγγράφων διατίθεται ηλεκτρονικά ή σε δημόσια αναρτημένο πίνακα: δίνεται βαθμολογία ίση με 0 αν δεν διατίθεται δημοσίως ή μπορεί να γνωστοποιηθεί μόνο αυτοπροσώπως. • Κατά πόσο ο πίνακας χρεώσεων για την ολοκλήρωση κάθε είδους συναλλαγών είναι εύκολα διαθέσιμος στο κοινό. Δίνεται βαθμολογία ίση με 0,5 αν ο πίνακας χρεώσεων είναι εύκολα προσβάσιμος ηλεκτρονικά ή σε αναρτημένο πίνακα χωρίς οικονομική επιβάρυνση: ίση με 0 αν δεν διατίθεται δημοσίως ή μπορεί να γνωστοποιηθεί μόνο αυτοπροσώπως. • Κατά πόσο μια υπηρεσία υποθηκοφυλακείου ορίζει επίσημα το χρονικό πλαίσιο για την παράδοση ενός νομικά δεσμευτικού εγγράφου που αποδεικνύει την ιδιοκτησία ακινήτου. Δίνεται βαθμολογία ίση με 0,5 αν αυτό το πρότυπο υπηρεσιών διατίθεται ηλεκτρονικά ή σε δημόσια αναρτημένο πίνακα: ίση με 0 αν δεν διατίθεται δημοσίως ή μπορεί να γνωστοποιηθεί μόνο αυτοπροσώπως. • Κατά πόσο υπάρχει ένας συγκεκριμένος και ανεξάρτητος μηχανισμός για την υποβολή καταγγελιών αναφορικά με πρόβλημα που προέκυψε στην υπηρεσία που είναι υπεύθυνη για την εγγραφή ακινήτου. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1 αν υπάρχει ένας συγκεκριμένος και ανεξάρτητος μηχανισμός για την υποβολή καταγγελιών: δίνεται βαθμολογία ίση με 0, αν υπάρχει ένας γενικός μηχανισμός ή δεν υπάρχει κανένας μηχανισμός.

- Κατά πόσο διατίθενται δημοσίως επίσημα στατιστικά στοιχεία, τα οποία προσδιορίζουν τον αριθμό συναλλαγών στην υπηρεσία υποθηκοφυλακείου της επιλεγμένης πόλης. Δίνεται βαθμολογία ίση με 0,5, αν δημοσιεύονται στατιστικά στοιχεία ως προς τις μεταβιβάσεις ακινήτων στην επιλεγμένη πόλη σε σχέση με προηγούμενο ημερολογιακό έτος το αργότερο έως την 1η Μαΐου του επόμενου έτους: δίνεται βαθμολογία ίση με 0, αν δεν δημοσιεύονται τα εν λόγω στατιστικά στοιχεία.
- Κατά πόσο οι χάρτες των οικοπέδων διατίθενται δημοσίως. Δίνεται βαθμολογία ίση με 0,5, αν τα κτηματολογικά σχέδια είναι προσβάσιμα σε όλους: δίνεται βαθμολογία ίση με 0, αν η πρόσβαση υπόκειται σε περιορισμούς.
- Κατά πόσο ο πίνακας χρεώσεων για την πρόσβαση σε κτηματολογικό σχέδιο είναι εύκολα διαθέσιμος στο κοινό. Δίνεται βαθμολογία ίση με 0,5, αν ο πίνακας χρεώσεων είναι εύκολα προσβάσιμος ηλεκτρονικά ή σε αναρτημένο πίνακα χωρίς οικονομική επιβάρυνση: ίση με 0, αν δεν διατίθεται δημοσίως ή μπορεί να γνωστοποιηθεί μόνο αυτοπροσώπως.
- Κατά πόσο η υπηρεσία χαρτογράφησης ορίζει επίσημα το χρονικό πλαίσιο για την παράδοση ενός αναθεωρημένου κτηματολογικού σχεδίου. Δίνεται βαθμολογία ίση με 0,5, αν το πρότυπο υπηρεσιών διατίθεται ηλεκτρονικά ή σε δημόσια αναρτημένο πίνακα: δίνεται βαθμολογία ίση με 0 αν δεν διατίθεται δημοσίως ή μπορεί να γνωστοποιηθεί μόνο αυτοπροσώπως.
- Κατά πόσο υπάρχει ένας συγκεκριμένος και ανεξάρτητος μηχανισμός για την υποβολή καταγγελιών αναφορικά με κάποιο πρόβλημα που προέκυψε στην υπηρεσία χαρτογράφησης. Δίνεται βαθμολογία ίση με 0,5, αν υπάρχει ένας συγκεκριμένος και ανεξάρτητος μηχανισμός για την υποβολή καταγγελιών: δίνεται βαθμολογία ίση με 0 αν υπάρχει ένας γενικός μηχανισμός ή δεν υπάρχει κανένας μηχανισμός.

Ο δείκτης κυμαίνεται από το 0 έως το 6, ενώ οι υψηλότερες τιμές καταδεικνύουν

μεγαλύτερη διαφάνεια του συστήματος διαχείρισης της γης. Στις Κάτω Χώρες, για παράδειγμα, όποιος προβαίνει σε πληρωμή μπορεί να συμβουλευθεί τη βάση δεδομένων έγγειας ιδιοκτησίας (βαθμολογία ίση με 1). Πληροφορίες δίδονται στην εν λόγω υπηρεσία, μέσω ταχυδρομείου ή ηλεκτρονικά μέσω του ιστότοπου του Κτηματολογίου (<http://www.kadaster.nl>). Επίσης, μπορεί οποιοσδήποτε να αποκτήσει εύκολα τις πληροφορίες ηλεκτρονικά ως προς τον κατάλογο των εγγράφων που πρέπει να υποβληθούν για την εγγραφή ακινήτου (βαθμολογία ίση με 0,5), τον πίνακα χρεώσεων για την εγγραφή (βαθμολογία ίση με 0,5) και τα πρότυπα υπηρεσιών (βαθμολογία ίση με 0,5). Οποιοσδήποτε αντιμετωπίζει πρόβλημα στο υποθηκοφυλακείο μπορεί να υποβάλει καταγγελία ή να αναφέρει ένα σφάλμα συμπληρώνοντας ηλεκτρονικά ένα ειδικό έντυπο (βαθμολογία ίση με 1). Επίσης, το Κτηματολόγιο καθιστά διαθέσιμα δημοσίως τα στατιστικά στοιχεία ως προς τις συναλλαγές επί ακινήτων, αναφέροντας συνολικά 34.908 μεταβιβάσεις ακινήτων στο Άμστερνταμ για το 2018 (βαθμολογία ίση με 0,5). Επιπλέον, οποιοσδήποτε προβαίνει σε πληρωμή μπορεί να δει ηλεκτρονικά τα κτηματολογικά σχέδια (βαθμολογία ίση με 0,5). Είναι επίσης δυνατή η πρόσβαση του κοινού στον πίνακα χρεώσεων για τη μελέτη των χαρτών (βαθμολογία ίση με 0,5), στα πρότυπα υπηρεσιών για την παράδοση ενός επικαιροποιημένου σχεδίου (βαθμολογία ίση με 0,5) και σε έναν συγκεκριμένο μηχανισμό για την υποβολή καταγγελιών σχετικά με κάποιον χάρτη (βαθμολογία ίση με 0,5). Το άθροισμα αυτών των αριθμών δίνει στις Κάτω Χώρες βαθμολογία 6 στον δείκτη διαφάνειας πληροφόρησης.

Δείκτης γεωγραφικής κάλυψης

Ο δείκτης γεωγραφικής κάλυψης αποτελείται από τέσσερις επιμέρους συνιστώσες:

- Πόσο ολοκληρωμένη είναι η κάλυψη από το υποθηκοφυλακείο στο επίπεδο της επιλεγμένης πόλης. Δίνεται βαθμολογία ίση με 2, αν όλα τα ιδιωτικά οικόπεδα στην πόλη είναι επισήμως εγγεγραμμένα στο υποθηκοφυλακείο· ίση με 0 αν όχι.

- Πόσο ολοκληρωμένη είναι η κάλυψη από το υποθηκοφυλακείο στο επίπεδο της οικονομίας. Δίνεται βαθμολογία ίση με 2 αν όλα τα ιδιωτικά οικόπεδα σε μια χώρα είναι επισήμως εγγεγραμμένα στο υποθηκοφυλακείο· ίση με 0 αν όχι.
- Πόσο ολοκληρωμένη είναι η κάλυψη από την υπηρεσία χαρτογράφησης στο επίπεδο της επιλεγμένης πόλης. Δίνεται βαθμολογία ίση με 2 αν όλα τα ιδιωτικά οικόπεδα στην πόλη είναι χαρτογραφημένα· ίση με 0 αν όχι.
- Πόσο ολοκληρωμένη είναι η κάλυψη από την υπηρεσία χαρτογράφησης στο επίπεδο της χώρας. Δίνεται βαθμολογία ίση με 2, αν όλα τα ιδιωτικά οικόπεδα σε μια χώρα είναι χαρτογραφημένα· ίση με 0 αν όχι.

Ο δείκτης κυμαίνεται από 0 έως 8, με τις υψηλότερες τιμές να καταδεικνύουν μεγαλύτερη γεωγραφική κάλυψη από το υποθηκοφυλακείο και την κτηματογράφηση. Στην Ιαπωνία, για παράδειγμα, όλα τα ιδιωτικά οικόπεδα εγγράφονται επισήμως στο υποθηκοφυλακείο του Τόκιο και της Οσάκα (βαθμολογία ίση με 2) και στην χώρα συνολικά (βαθμολογία ίση με 2). Επίσης, όλα τα ιδιωτικά οικόπεδα χαρτογραφούνται και στις δύο πόλεις (βαθμολογία ίση με 2) και στην χώρα συνολικά (βαθμολογία ίση με 2). Το άθροισμα αυτών των αριθμών δίνει στην Ιαπωνία βαθμολογία 8 στον δείκτη γεωγραφικής κάλυψης.

Δείκτης επίλυσης εμπράγματων διαφορών επί ακινήτων

Ο δείκτης επίλυσης εμπράγματων διαφορών επί ακίνητης περιουσίας αξιολογεί το νομικό πλαίσιο για την καταχώριση της ακίνητης περιουσίας και την προσβασιμότητα σε μηχανισμούς επίλυσης διαφορών. Ο δείκτης αποτελείται από οχτώ επιμέρους συνιστώσες:

- Κατά πόσο ο νόμος επιβάλλει όλες οι συναλλαγές πώλησης ακινήτων να εγγράφονται στο υποθηκοφυλακείο ώστε να δύνανται να χρησιμοποιηθούν έναντι τρίτων. Αν ναι, δίνεται βαθμολογία ίση με 1,5 αν όχι, δίνεται βαθμολογία ίση με 0.
- Κατά πόσο για το επίσημο σύστημα καταχώρισης ακινήτων απαιτείται

εγγύηση. Δίνεται βαθμολογία ίση με 0,5 αν εκ του νόμου απαιτείται κρατική εγγύηση ή εγγύηση ιδιωτικού φορέα για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας, 0 αν δεν απαιτείται τέτοιου είδους εγγύηση.

- Κατά πόσο υφίσταται συγκεκριμένος, εξωδικαστικός μηχανισμός αποζημίωσης για την κάλυψη των ζημιών, που υπέστησαν οι συμβαλλόμενοι, οι οποίοι ενεπλάκησαν καλή τη πίστει σε μια συναλλαγή επί ακίνητης περιουσίας που βασιζόταν σε εσφαλμένα στοιχεία που πιστοποιήθηκαν από το υποθηκοφυλακείο. Αν ναι δίνεται βαθμολογία ίση με 0,5 αν όχι, δίνεται βαθμολογία ίση με 0.
- Κατά πόσο το νομικό σύστημα απαιτεί την επαλήθευση της νομικής εγκυρότητας των εγγράφων (όπως η πράξη πώλησης, μεταβίβασης ή μεταφοράς) που είναι αναγκαία για τη συναλλαγή επί ακινήτων. Δίνεται βαθμολογία ίση με 0,5 αν πραγματοποιείται έλεγχος της νομικής εγκυρότητας, είτε από υπάλληλο του υποθηκοφυλακείου είτε από επαγγελματία (όπως συμβολαιογράφος ή δικηγόρος)· ίση με 0 αν δεν πραγματοποιείται έλεγχος.
- Κατά πόσον το νομικό σύστημα απαιτεί επαλήθευση της ταυτότητας των συμβαλλόμενων σε μια συναλλαγή επί ακινήτων. Δίνεται βαθμολογία ίση με 0,5, αν δεν πραγματοποιείται επαλήθευση της ταυτότητας, είτε από τον υπάλληλο του υποθηκοφυλακείου είτε από επαγγελματία (όπως συμβολαιογράφος ή δικηγόρος)· ίση με 0 αν δεν πραγματοποιείται επαλήθευση.
- Κατά πόσο υφίσταται εθνική βάση δεδομένων για την επαλήθευση της ακρίβειας των δελτίων ταυτότητας που έχουν εκδοθεί από το κράτος. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1 αν υφίσταται η εν λόγω εθνική βάση δεδομένων· ίση με 0 αν όχι.
- Πόσος χρόνος απαιτείται για την έκδοση απόφασης Πρωτοδικείου (χωρίς άσκηση εφέσεως) σε μια τυπική διαφορά επί ακίνητης περιουσίας μεταξύ δύο τοπικών επιχειρήσεων σχετικά με δικαιώματα ιδιοκτησίας, που αποτιμώνται σε 50 φορές το κατά κεφαλήν

εισόδημα και βρίσκονται στην επιλεγμένη πόλη. Δίνεται βαθμολογία ίση με 3 αν απαιτείται λιγότερο από ένα έτος· ίση με 2 αν απαιτούνται ένα με δύο έτη· ίση με 1 αν απαιτούνται δύο με τρία έτη· ίση με 0 αν απαιτούνται περισσότερα από τρία έτη.

- Κατά πόσον υπάρχουν δημοσίως διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των διαφορών επί ακίνητης περιουσίας σε τοπικό Πρωτοδικείο. Δίνεται βαθμολογία ίση με 0,5 αν τα στατιστικά στοιχεία αναφορικά με τις διαφορές επί ακίνητης περιουσίας δημοσιεύονται κατά τη διάρκεια του προηγούμενου ημερολογιακού έτους, 0 αν δεν δημοσιεύονται τέτοια στατιστικά.

Ο δείκτης κυμαίνεται από το 0 έως το 8, ενώ οι υψηλότερες τιμές υποδεικνύουν μεγαλύτερη προστασία έναντι των διαφορών επί ακίνητης περιουσίας. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, για παράδειγμα, σύμφωνα με τον Νόμο περί Υποθηκοφυλακείου του 2002 οι συναλλαγές επί ακινήτων πρέπει να εγγράφονται στο υποθηκοφυλακείο ώστε να δύνανται να χρησιμοποιηθούν έναντι τρίτων (βαθμολογία ίση με 1,5). Το σύστημα μεταβίβασης ακίνητης περιουσίας εξασφαλίζεται από το κράτος (βαθμολογία ίση με 0,5) και διαθέτει έναν μηχανισμό αποζημίωσης για την κάλυψη ζημιών, που υπέστησαν οι συμβαλλόμενοι οι οποίοι ενεπλάκησαν καλή τη πίστει σε μια συναλλαγή επί ακίνητης περιουσίας λόγω σφάλματος του υποθηκοφυλακείου. Σύμφωνα με τον Νόμο περί Προϊόντων Εγκλήματος του 2002 και τους Κανονισμούς περί Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες του 2007, δικηγόρος επαληθεύει τη νομική εγκυρότητα των εγγράφων σε μια συναλλαγή επί ακίνητης περιουσίας (βαθμολογία ίση με 0,5) και την ταυτότητα των μερών (βαθμολογία ίση με 0,5). Το Ηνωμένο Βασίλειο διαθέτει μια εθνική βάση δεδομένων για την επαλήθευση της ακρίβειας των εγγράφων ταυτοποίησης (βαθμολογία ίση με 1). Σε μια διαφορά επί ακίνητης περιουσίας μεταξύ δύο βρετανικών εταιρειών σχετικά με τα δικαιώματα ιδιοκτησίας που αποτιμάται σε 2.066.500\$, ο τομέας Εγγραφής

Ακινήτων του Τμήματος Υποθέσεων Ακινήτων (Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο) εκδίδει μια απόφαση σε λιγότερο από ένα έτος (βαθμολογία ίση με 3). Τέλος, συλλέγονται και δημοσιεύονται στατιστικά στοιχεία αναφορικά με τις διαφορές επί ακίνητης περιουσίας: το 2018 υπήρξαν στη χώρα συνολικά 1.030 διαφορές επί ακίνητης περιουσίας (βαθμολογία ίση με 0,5). Η πρόσθεση αυτών των αριθμών δίνει στο Ηνωμένο Βασίλειο βαθμολογία 8 στον δείκτη επίλυσης διαφορών επί ακίνητης περιουσίας.

Δείκτης ίσης πρόσβασης στα δικαιώματα ιδιοκτησίας

Ο δείκτης ίσης πρόσβασης στα δικαιώματα ιδιοκτησίας αποτελείται από δύο επιμέρους συνιστώσες:

- Κατά πόσο οι άγαμοι άνδρες και οι άγαμες γυναίκες έχουν ίσα δικαιώματα κυριότητας στην ακίνητη περιουσία. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1, αν υπάρχουν άνισα δικαιώματα κυριότητας στην ακίνητη περιουσία· ίση με 0, αν υπάρχει ισότητα.
- Κατά πόσο οι έγγαμοι άνδρες και οι έγγαμες γυναίκες έχουν ίσα δικαιώματα κυριότητας στην ακίνητη περιουσία. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1, αν υπάρχουν άνισα δικαιώματα κυριότητας στην ακίνητη περιουσία· ίση με 0, αν υπάρχει ισότητα.

Τα δικαιώματα κυριότητας αφορούν τη δυνατότητα διοίκησης, ελέγχου, διαχείρισης, πρόσβασης, επιβάρυνσης, λήψης, διάθεσης και μεταβίβασης ακίνητης περιουσίας. Εξετάζεται κάθε περιορισμός αν υπάρχει διαφορετική μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών στα πλαίσια του νόμου, λαμβάνοντας υπόψη το ισχύον καθεστώς των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων. Στα εθνικά συστήματα διαχείρισης γης, η ισότητα συνιστά προϋπόθεση εκτός αν υφίσταται μια γενική νομική διάταξη, η οποία προβλέπει διαφορετική μεταχείριση.

Ο δείκτης κυμαίνεται από το -2 έως το 0, ενώ οι υψηλότερες τιμές υποδεικνύουν μεγαλύτερη ενσωμάτωση των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας. Για παράδειγμα, στο Μαλί,

οι άγαμοι άνδρες και οι άγαμες γυναίκες έχουν ίσα δικαιώματα κυριότητας στην ακίνητη περιουσία (βαθμολογία ίση με 0). Το ίδιο ισχύει και για τους έγγαμους άνδρες και τις έγγαμες γυναίκες, οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιήσουν την ιδιοκτησία τους με τον ίδιο τρόπο (βαθμολογία ίση με 0). Η πρόσθεση αυτών των αριθμών δίνει στο Μαλί βαθμολογία 0 στον δείκτη ίσης πρόσβασης στα δικαιώματα ιδιοκτησίας—, το οποίο καταδεικνύει ίσα δικαιώματα ιδιοκτησίας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Αντίθετα, στην Τόνγκα οι άγαμοι άνδρες και οι άγαμες γυναίκες δεν έχουν ίσα δικαιώματα κυριότητας στην ακίνητη περιουσία σύμφωνα με τον Νόμο περί Γεωργικών Εκτάσεων [Κεφάλαιο 132], Ενότητες 7, 45 και 82 (βαθμολογία ίση με -1). Το ίδιο ισχύει και για τους έγγαμους άνδρες και τις έγγαμες γυναίκες που δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούν την ιδιοκτησία τους με τον ίδιο τρόπο σύμφωνα με τον Νόμο περί Γεωργικών Εκτάσεων [Κεφάλαιο 132], Άρθρα 7, 45 και 82 (βαθμολογία ίση με -1). Το άθροισμα αυτών των αριθμών δίνει στην Τόνγκα βαθμολογία -2 στον δείκτη ίσης πρόσβασης στα δικαιώματα ιδιοκτησίας—, το οποίο καταδεικνύει άνισα δικαιώματα ιδιοκτησίας μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Δείκτης ποιότητας διαχείρισης της γης

Ο δείκτης ποιότητας διαχείρισης γης είναι το σύνολο των βαθμολογιών ως προς την αξιοπιστία υποδομών, τη διαφάνεια πληροφορόρησης, τη γεωγραφική κάλυψη, την επίλυση διαφορών σχετικά με το ακίνητο και την ίση πρόσβαση σε δείκτες ιδιοκτησίας. Ο δείκτης κυμαίνεται από το 0 έως το 30, ενώ οι υψηλότερες τιμές υποδεικνύουν την καλύτερη ποιότητα του συστήματος διαχείρισης της γης.

Τα αναλυτικά στοιχεία για την καταχώριση ακινήτων βρίσκονται στον σύνδεσμο <http://www.doingbusiness.org> για την κάθε χώρα.

ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΣΥΜΒΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

Το πρόγραμμα Doing Business μετρά τον χρόνο και το κόστος για την επίλυση μιας εμπορικής διαφοράς ενώπιον του τοπικού Πρωτοδικείου (πίνακας 3.7) και την ποιότητα του δείκτη δικαστικών διαδικασιών, αξιολογώντας αν κάθε περιοχή έχει υιοθετήσει ορθές πρακτικές που προάγουν την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα στο δικαστικό σύστημα. Τα δεδομένα συλλέγονται μέσω μελέτης του κώδικα πολιτικής δικονομίας και άλλων κανονισμών δικαστηρίου καθώς και μέσω ερωτηματολογίων, που συμπληρώθηκαν από δικηγόρους και δικαστές της περιοχής. Η κατάταξη των περιοχών ως προς τη διευκόλυνση εκτέλεσης συμβατικών υποχρεώσεων καθορίζεται από τη διαλογή των βαθμολογιών τους ως προς την εν λόγω εκτέλεση. Οι βαθμολογίες αυτές είναι ο απλός μέσος όρος των βαθμολογιών για κάθε επιμέρους δείκτη (εικόνα 3.9).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Τα δεδομένα αναφορικά με τον χρόνο και το κόστος συλλέγονται ακολουθώντας τη σταδιακή εξέλιξη μιας εμπορικής διαφοράς πώλησης (εικόνα 3.10). Τα δεδομένα συλλέγονται για ένα συγκεκριμένο δικαστήριο για κάθε πόλη που καλύπτει το πρόγραμμα, στο πλαίσιο των υποθέσεων

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7 Τι μετράνε οι δείκτες ως προς την αποτελεσματικότητα επίλυσης εμπορικών διαφορών;

Απαιτούμενος χρόνος για την εκτέλεση σύμβασης μέσω των δικαστηρίων (ημερολογιακές ημέρες)

Χρόνος για την αρχειοθέτηση και την επίδοση των εγγράφων της υπόθεσης

Χρόνος εκδίκασης και έκδοσης απόφασης

Χρόνος εκτέλεσης της απόφασης

Απαιτούμενη δαπάνη για την εκτέλεση σύμβασης μέσω των δικαστηρίων (% της αξίας απαίτησης)

Μέση αμοιβή δικηγόρων

Δικαστικά έξοδα

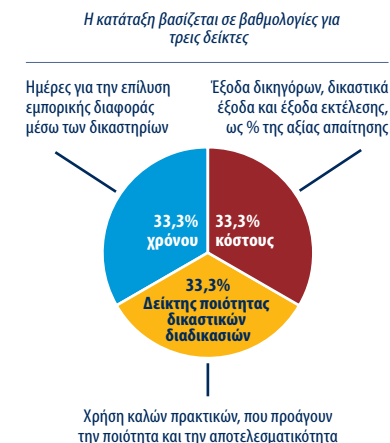
Έξοδα εκτέλεσης

της μελέτης περίπτωσης, που περιγράφεται παρακάτω. Το «αρμόδιο δικαστήριο» είναι εκείνο που έχει δικαιοδοσία επί των διαφορών αξίας ύψους 200% του κατά κεφαλήν εισοδήματος ή 5.000\$, οποιοδήποτε είναι μεγαλύτερο. Σε περίπτωση που περισσότερα από ένα δικαστήρια έχουν κατ' αρχήν δικαιοδοσία επί μιας υπόθεσης συγκρίσιμης με μια τυποποιημένη μελέτη περίπτωσης, τα δεδομένα συλλέγονται με βάση το δικαστήριο, που χρησιμοποιείται από τους αντιδίκους στην πλειονότητα των υποθέσεων. Το όνομα του αρμόδιου δικαστηρίου σε κάθε χώρα δημοσιεύεται στον ιστότοπο του προγράμματος Doing Business <http://www.doingbusiness.org/data/exploretopics/enforcing-contracts>.

Υποθέσεις ως προς τη μελέτη περίπτωσης

- Η αξία της απαίτησης ισούται με το 200% του κατά κεφαλήν εισοδήματος της χώρας ή με 5.000\$, οποιοδήποτε είναι μεγαλύτερο.
- Η διαφορά αφορά μια νόμιμη συναλλαγή μεταξύ δύο επιχειρήσεων (Πωλητής και Αγοραστής), οι οποίες βρίσκονται στην επιλεγμένη πόλη. Ο Πωλητής, δυνάμει σύμβασης μεταξύ των επιχειρήσεων, πωλεί στον Αγοραστή έπιπλα κατασκευασμένα κατά παραγγελία αξίας ίσης με 200% του κατά κεφαλήν εισοδήματος της χώρας ή με 5.000\$, οποιαδήποτε είναι μεγαλύτερη. Αφού ο Πωλητής παραδώσει τα αγαθά στον Αγοραστή, ο Αγοραστής αρνείται να καταβάλει το αντίτιμο, σύμφωνα με όσα ορίζονται από τη σύμβαση, ισχυριζόμενος ότι τα αγαθά δεν είναι κατάλληλης ποιότητας. Ο Πωλητής, επειδή είναι κατασκευασμένα κατά παραγγελία, δεν μπορεί να τα πωλήσει σε κανέναν άλλο.
- Ο Πωλητής (ο ενάγων) προσφεύγει κατά του Αγοραστή (ο εναγόμενος), για να ανακτήσει το ποσό βάσει της σύμβασης πώλησης. Η διαφορά φέρεται ενώπιον του δικαστηρίου, που βρίσκεται στην πόλη που έχει επιλεγεί και έχει αρμοδιότητα για εμπορικές υποθέσεις αξίας ίσης με 200% του κατά κεφαλήν εισοδήματος ή με 5.000\$, οποιαδήποτε είναι μεγαλύτερη.

ΕΙΚΟΝΑ 3.9 Εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων: αποτελεσματικότητα και ποιότητα επίλυσης εμπορικών διαφορών

ΕΙΚΟΝΑ 3.10 Ποιος είναι ο χρόνος και το κόστος για την επίλυση μιας εμπορικής διαφοράς ενώπιον των δικαστηρίων;

- Στην αρχή της διαφοράς, ο Πωλητής αποφασίζει να κατέχει τα κινητά στοιχεία ενεργητικού του Αγοραστή (για παράδειγμα, εξοπλισμό γραφείου και οχήματα), διότι ο Πωλητής φοβάται ότι ο Αγοραστής μπορεί να αποκρύψει τα περιουσιακά του στοιχεία ή άλλως να καταστεί αφερέγγυος.
- Η απαίτηση δικάζεται επί της ουσίας λόγω του ισχυρισμού του Αγοραστή ότι η ποιότητα των εμπορευμάτων δεν ήταν κατάλληλη. Επειδή το δικαστήριο δεν μπορεί να αποφανθεί για την υπόθεση μόνο βάσει εγγράφων αποδεικτικών στοιχείων ή βάσει του

νόμιμοι τίτλοι, παρέχεται γνωμοδότηση πραγματογνώμονα ως προς την ποιότητα των αγαθών. Αν συνιστά συνήθη πρακτική στη χώρα κάθε συμβαλλόμενος να προτείνει τον δικό του μάρτυρα-πραγματογνώμονα, τότε κάθε συμβαλλόμενος προτείνει έναν μάρτυρα-πραγματογνώμονα. Αν συνιστά συνήθη πρακτική για τον δικαστή να διορίζει ανεξάρτητο πραγματογνώμονα, τότε ο δικαστής προβαίνει στην εν λόγω ενέργεια. Στην περίπτωση αυτή, ο δικαστής δεν επιτρέπει αντίθετη μαρτυρία πραγματογνώμονα.

- Ο δικαστής, υιοθετώντας τη γνωμοδότηση του πραγματογνώμονα, αποφασίζει ότι τα αγαθά που παραδίδει ο Πωλητής είναι κατάλληλης ποιότητας και ότι ο Αγοραστής οφείλει να καταβάλει το αντίτιμο που ορίζεται στη σύμβαση. Συνεπώς, ο δικαστής εκδίδει οριστική απόφαση που είναι 100% υπέρ του Πωλητή.
- Ο Αγοραστής δεν ασκεί έφεση κατά της εν λόγω απόφασης. Ο Πωλητής αποφασίζει να προβεί στην εκτέλεση της απόφασης μετά την παρέλευση του χρόνου, που ορίζεται εκ του νόμου για την άσκηση έφεσης.
- Ο Πωλητής λαμβάνει όλα τα απαιτούμενα μέτρα για την άμεση εκτέλεση της απόφασης. Τα χρήματα εισπράττονται επιτυχώς μέσω δημοπρασίας των κινητών στοιχείων ενεργητικού του Αγοραστή (για παράδειγμα, του εξοπλισμού γραφείου και των οχημάτων). Υποτιθεται ότι ο Αγοραστής δεν έχει χρήματα στον τραπεζικό του/της λογαριασμό, καθιστώντας αδύνατη την εκτέλεση της απόφασης με κατάσχεση των λογαριασμών του Αγοραστή.

Χρόνος

Ο χρόνος καταγράφεται σε ημερολογιακές ημέρες και λογίζεται από τη στιγμή που ο Πωλητής αποφασίζει να καταθέσει αγωγή ενώπιον του δικαστηρίου μέχρι την καταβολή της πληρωμής. Αυτό περιλαμβάνει τόσο τις ημέρες, στις οποίες πραγματοποιούνται οι ενέργειες όσο και τις ενδιάμεσες περιόδους αναμονής. Καταγράφεται η μέση διάρκεια των ακόλουθων τριών διαφορετικών σταδίων επίλυσης διαφορών:

(i) κατάθεση αγωγής και επίδοση· (ii) δίκη και απόφαση και (iii) εκτέλεση απόφασης. Ο χρόνος καταγράφεται λαμβάνοντας υπόψη τις υποθέσεις της μελέτης περίπτωσης, που αναφέρονται ανωτέρω και μόνο ως ισχύων για το αρμόδιο δικαστήριο. Ο χρόνος καταγράφεται στην πράξη, ανεξάρτητα από τις προθεσμίες που ορίζονται από τον νόμο, εφόσον τέτοιες προθεσμίες δεν τηρούνται στην πλειονότητα των περιπτώσεων.

Το στάδιο της κατάθεσης και της επίδοσης της αγωγής περιλαμβάνει:

- Τον χρόνο που απαιτείται, ώστε ο Πωλητής να προσπαθήσει να λάβει την πληρωμή εξώδικαστικά μέσω εξώδικης επιστολής απαίτησης, συμπεριλαμβανομένου του χρόνου για την σύνταξη της επιστολής και της προθεσμίας που θα δοθεί στον Αγοραστή για συμμόρφωση.
- Τον χρόνο που απαιτείται ώστε ένας δικηγόρος της περιοχής να συντάξει την αρχική αγωγή και να συγκεντρώσει όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα, που χρειάζονται για την κατάθεση, συμπεριλαμβανομένης της επικύρωσης ή της βεβαίωσης αυτών από συμβολαιογράφο, εφόσον είναι απαραίτητα.
- Τον χρόνο που απαιτείται για την κατάθεση της αγωγής στο δικαστήριο.
- Τον χρόνο που απαιτείται για την επίδοση στον Αγοραστή, συμπεριλαμβανομένου του χρόνου των διαδικασιών στο δικαστήριο και των περιόδων αναμονής μεταξύ ανεπιτυχών προσπαθειών, αν συνήθως απαιτούνται περισσότερες από μία προσπάθειες.

Το στάδιο της δίκης και της απόφασης περιλαμβάνει:

- Τον χρόνο μεταξύ της επίδοσης των εγγράφων της υπόθεσης στον Αγοραστή και της διαβούλευσης προ ακροατηρίου, αν η εν λόγω διαβούλευση είναι μέρος των τεχνικών διαχείρισης των υποθέσεων που χρησιμοποιεί το αρμόδιο δικαστήριο.
- Τον χρόνο μεταξύ της διαβούλευσης προ ακροατηρίου και της πρώτης επ' ακροατηρίω συζήτησης, αν η εν λόγω διαβούλευση είναι μέρος των

τεχνικών διαχείρισης υποθέσεων, που χρησιμοποιεί το αρμόδιο δικαστήριο. Σε αντίθετη περίπτωση, τον χρόνο ανάμεσα στην επίδοση των εγγράφων της υπόθεσης στον Αγοραστή και την πρώτη επ' ακροατηρίω συζήτηση.

- Τον χρόνο για τη διεξαγωγή όλων των ενεργειών ενώπιον του δικαστηρίου, συμπεριλαμβανομένων των ανταλλαγών δικογράφων και αποδεικτικών στοιχείων, πολλαπλών συζητήσεων επ' ακροατηρίω, περιόδων αναμονής μεταξύ των εν λόγω συζητήσεων και της γνωμοδότησης του πραγματογνώμονα.
- Τον χρόνο που απαιτείται ώστε ο δικαστής να εκδώσει γραπτή οριστική απόφαση, μόλις λήξει η προθεσμία κατάθεσης αποδεικτικών στοιχείων.
- Την προθεσμία για άσκηση έφεσης.

Το στάδιο εκτέλεσης περιλαμβάνει:

- Τον χρόνο που απαιτείται για την απόκτηση απογράφου (αντίγραφου του εκτελεστού τίτλου και για την επικοινωνία με τους αρμόδιους φορείς εκτέλεσης.
- Τον χρόνο που απαιτείται για τον εντοπισμό, την ταυτοποίηση, την κατάσχεση και τη μεταφορά των κινητών στοιχείων ενεργητικού του ηττημένου διάδικου (συμπεριλαμβανομένου του χρόνου που απαιτείται για την έκδοση δικαστικής εντολής για την κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων, κατά περίπτωση).
- Τον χρόνο που απαιτείται για τη διαφήμιση, την οργάνωση και τη διεξαγωγή του πλειστηριασμού. Αν απαιτούνται περισσότεροι από έναν πλειστηριασμοί για την πλήρη ανάκτηση της αξίας της απαίτησης σε μια περίπτωση συγκρίσιμη με την τυποποιημένη περιπτώσιολογική μελέτη, τότε καταγράφεται ο χρόνος μεταξύ των πολλαπλών πλειστηριασμών.
- Τον χρόνο, που απαιτείται ώστε ο νικήσας διάδικος να ανακτήσει πλήρως την αξία της απαίτησης μόλις ολοκληρωθεί επιτυχώς ο πλειστηριασμός.

Κόστος

Το κόστος καταγράφεται ως ποσοστό της αξίας της απαίτησης, το οποίο έστω ότι

ισούται με το 200% του κατά κεφαλήν εισοδήματος ή με 5.000\$, οποιοδήποτε είναι μεγαλύτερο. Καταγράφονται τρεις τύποι δαπανών: οι μέσες αμοιβές δικηγόρων, τα δικαστικά έξοδα και τα έξοδα εκτέλεσης

Ως μέσες αμοιβές δικηγόρων λογίζονται οι αμοιβές, τις οποίες ο Πωλητής (ενάγων) πρέπει να προκαταβάλει σε έναν δικηγόρο της περιοχής, για να εκπροσωπήσει τον Πωλητή σε μια τυποποιημένη περίπτωση, ανεξάρτητα από την τελική εξόφληση. Τα δικαστικά έξοδα περιλαμβάνουν όλες τις δαπάνες, τις οποίες ο Πωλητής (ενάγων) πρέπει να προκαταβάλει στο δικαστήριο, ανεξάρτητα από το τελικό κόστος που βαρύνει τον Πωλητή. Τα δικαστικά έξοδα περιλαμβάνουν τις αμοιβές, που οφείλουν να καταβάλουν οι συμβαλλόμενοι για τη γνωμοδότηση πραγματογνώμονα, ανεξάρτητα από το αν καταβάλλονται στο δικαστήριο ή απευθείας στον πραγματογνώμονα. Ως έξοδα εκτέλεσης λογίζονται όλες οι δαπάνες, τις οποίες ο Πωλητής (ενάγων) οφείλει να προκαταβάλει για την εκτέλεση της απόφασης μέσω δημοπρασίας των κινητών στοιχείων ενεργητικού του Αγοραστή, ανεξάρτητα από το τελικό κόστος, που βαρύνει τον Πωλητή. Οι δωροδοκίες δεν λαμβάνονται υπόψη.

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ

Ο δείκτης ποιότητας των δικαστικών διαδικασιών μετρά κατά πόσον κάθε περιοχή έχει υιοθετήσει ένα σύνολο ορθών πρακτικών σε τέσσερις τομείς του δικαστικού της συστήματος: διάρθρωση δικαστηρίων και διαδικασίες, διαχείριση υποθέσεων, μηχανοργάνωση δικαστηρίων και εναλλακτική επίλυση διαφορών (πίνακας 3.8).

Δείκτης διάρθρωσης δικαστηρίων και διαδικασιών

Ο δείκτης διάρθρωσης δικαστηρίων και διαδικασιών αποτελείται από πέντε επιμέρους συνιστώσες:

- Κατά πόσον υφίσταται ένα εξειδικευμένο δικαστήριο για εμπορικές υποθέσεις (εμποροδικείο), τμήμα ή διεύθυνση με αποκλειστική

αρμοδιότητα την εκδίκαση εμπορικών υποθέσεων. Αν ναι, δίνεται βαθμολογία ίση με 1,5 αν όχι, δίνεται βαθμολογία ίση με 0.

- Κατά πόσον υφίσταται ένα δικαστήριο αρμόδιο για μικροδιαφορές ή/και ένα δικαστήριο ταχείας διαδικασίας αρμόδιο για μικροδιαφορές. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1, αν υφίσταται τέτοιο δικαστήριο ή διαδικασία, στο οποίο προσφεύγουν για όλες τις αστικές υποθέσεις και ο νόμος θέτει όριο στην αξία των υποθέσεων, που μπορούν να διευθετηθούν στο εν λόγω δικαστήριο ή μέσω της εν λόγω διαδικασίας. Ο βαθμός δίνεται μόνο αν αυτό το δικαστήριο εφαρμόσει απλουστευμένη διαδικασία ή εάν είναι απλουστευμένη η διαδικασία για μικροδιαφορές. Δίνεται επιπλέον βαθμολογία ίση με 0,5, αν προβλέπεται αυτοεκπροσώπηση των συμβαλλομένων ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου ή κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας. Δίνεται βαθμολογία ίση με 0, αν δεν υφίσταται δικαστήριο αρμόδιο για μικροδιαφορές ή ταχείας διαδικασίας.
- Κατά πόσον οι ενάγοντες μπορούν να προβούν σε συντηρητική κατάσχεση των κινητών στοιχείων ενεργητικού του εναγόμενου, αν φοβούνται ότι τα εν λόγω στοιχεία ενδέχεται να απομακρυνθούν από τη δικαιοδοσία του δικαστηρίου ή άλλως να εξαφανιστούν. Αν ναι, δίνεται βαθμολογία ίση με 1 αν όχι, δίνεται βαθμολογία ίση με 0.
- Κατά πόσον οι υποθέσεις ανατίθενται τυχαία και αυτόματα στους δικαστές του αρμόδιου δικαστηρίου. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1, αν η ανάθεση των υποθέσεων είναι τυχαία και αυτοματοποιημένη 0,5 αν είναι τυχαία αλλά όχι αυτοματοποιημένη. ίση με 0, αν δεν είναι ούτε τυχαία ούτε αυτοματοποιημένη.
- Κατά πόσο η μαρτυρική κατάθεση μιας γυναίκας ενώπιον του δικαστηρίου φέρει την ίδια αποδεικτική ισχύ με την αντίστοιχη ενός άνδρα. Δίνεται βαθμολογία ίση με -1, αν ο νόμος διαφοροποιεί την αποδεικτική ισχύ μιας τέτοιας κατάθεσης μιας γυναίκας με την αντίστοιχη ενός άνδρα σε

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.8 Τι μετράνε οι δείκτες ως προς την ποιότητα των δικαστικών διαδικασιών;

Δείκτης διάρθρωσης δικαστηρίων και διαδικασιών (0–5)

Διαθεσιμότητα ειδικού εμπορικού δικαστηρίου, τμήμα ή διεύθυνση

Διαθεσιμότητα δικαστηρίου μικροδιαφορών ή/και απλοποιημένης διαδικασίας για μικροδιαφορές

Διαθεσιμότητα συντηρητικής κατάσχεσης

Κριτήρια, που χρησιμοποιούνται για την ανάθεση υποθέσεων σε δικαστές

Αποδεικτική ισχύς μαρτυρικής κατάθεσης γυναίκας

Δείκτης διαχείρισης υποθέσεων (0–6)

Κανονισμοί ορισμού προθεσμιών για σημαντικά δικαστικά γεγονότα

Κανονισμοί για αναβολές

Διαθεσιμότητα εκθέσεων μέτρησης επιδόσεων

Διαθεσιμότητα διαβούλευσης προ ακροατηρίου

Διαθεσιμότητα ηλεκτρονικού συστήματος διαχείρισης υποθέσεων για δικαστές

Διαθεσιμότητα ηλεκτρονικού συστήματος διαχείρισης υποθέσεων για δικηγόρους

Δείκτης μηχανοργάνωσης δικαστηρίων (0–4)

Δυνατότητα ηλεκτρονικής αρχιεθέτησης της αρχικής αγωγής

Δυνατότητα ηλεκτρονικής επίδοσης της αρχικής αγωγής

Δυνατότητα ηλεκτρονικής πληρωμής δικαστικών εξόδων

Δημοσίευση των δικαστών

Δείκτης εναλλακτικής επίλυσης διαφορών (0–3)

Διατηρία

Εκούσια διαμεσολάβηση ή/και συμβιβασμός

Δείκτης ποιότητας δικαστικών διαδικασιών (0–18)

Σύνολο διάρθρωσης δικαστηρίων και διαδικασιών, διαχείρισης υποθέσεων, δεικτών αυτοματοποίησης δικαστηρίων και εναλλακτικών τρόπων επίλυσης διαφορών

οποιοδήποτε είδος αστικής υπόθεσης, συμπεριλαμβανομένων των οικογενειακών υποθέσεων· αν όχι, δίνεται βαθμολογία ίση με 0.

Ο δείκτης κυμαίνεται από το 0 έως το 5, ενώ οι υψηλότερες τιμές υποδεικνύουν ένα πιο (εκλεπτυσμένο) και εξελιγμένο δικαστικό σύστημα. Για παράδειγμα, στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, υπάρχει ένα ειδικό εμπορικό δικαστήριο (βαθμολογία ίση με 1,5), και οι μικροδιαφορές μπορούν να επιλυθούν μέσω ενός ειδικού τμήματος, στο οποίο επιτρέπεται η παράσταση

χωρίς δικηγόρο (βαθμολογία ίση με 1,5). Οι ενάγοντες μπορούν να επιτύχουν τη συντηρητική κατάσχεση των κινητών στοιχείων ενεργητικού του εναγόμενου, αν φοβούνται τη διασπάθιση αυτών κατά τη διάρκεια της δίκης (βαθμολογία ίση με 1). Οι υποθέσεις ανατίθενται τυχαία μέσω ηλεκτρονικού συστήματος διαχείρισης υποθέσεων (βαθμολογία ίση με 1). Η μαρτυρία μιας γυναίκας ενώπιον του δικαστηρίου φέρει την ίδια αποδεικτική ισχύ με την αντίστοιχη ενός άνδρα (βαθμολογία ίση με 0). Το άθροισμα των εν λόγω αριθμών δίνει στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη βαθμολογία 5 για τον δείκτη διάρθρωσης δικαστηρίων και διαδικασιών.

Δείκτης διαχείρισης υποθέσεων

Ο δείκτης διαχείρισης υποθέσεων αποτελείται από έξι επιμέρους συνιστώσες:

- Κατά πόσον οποιοσδήποτε από τους ισχύοντες νόμους ή κανόνες πολιτικής δικονομίας προβλέπουν προθεσμίες για τουλάχιστον τρεις από τις ακόλουθες σημαντικά δικαστικές διαδικασίες: (i) επίδοση αγωγής (ii) πρώτη συζήτηση επ' ακροατηρίω· (iii) κατάθεση προσθήκης αντικρούσης· (iv) συμπλήρωση προθεσμίας για κατάθεση αποδεικτικών στοιχείων· (v) κατάθεση πραγματογνωμοσύνης· και (vi) έκδοση οριστικής απόφασης. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1, αν οι εν λόγω προθεσμίες ισχύουν και τηρούνται σε ποσοστό άνω του 50% των υποθέσεων· ίση με 0,5, αν ισχύουν, αλλά δεν τηρούνται σε ποσοστό άνω του 50% των υποθέσεων· ίση με 0, αν οι προθεσμίες ισχύουν για λιγότερα από τρία από αυτά τα σημαντικά δικαστικά γεγονότα ή για κανένα.
- Κατά πόσον υφίστανται νόμοι, οι οποίοι καθορίζουν τον μέγιστο αριθμό αναβολών, που μπορούν να δοθούν, κατά πόσο οι αναβολές περιορίζονται εκ του νόμου σε απρόβλεπτες και εξαιρετικές περιστάσεις και κατά πόσο οι εν λόγω κανονισμοί τηρούνται σε ποσοστό άνω του 50% των υποθέσεων. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1, αν πληρούνται και οι τρεις προϋποθέσεις· ίση με 0,5 αν πληρούνται μόνο δύο από τις τρεις προϋποθέσεις· ίση με 0 αν πληρούται

μόνο μία από τις προϋποθέσεις ή αν δεν πληρούται καμία. • Κατά πόσο διατίθενται δημοσίως εκθέσεις μέτρησης επιδόσεων ως προς το αρμόδιο δικαστήριο, για τον έλεγχο των επιδόσεων του δικαστηρίου, την παρακολούθηση της προόδου των υποθέσεων μέσω του δικαστηρίου και τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις καθορισμένες προθεσμίες. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1 αν τουλάχιστον δύο εκ των τεσσάρων κάτωθι εκθέσεων διατίθενται δημοσίως: (i) έκθεση για το χρόνο εκδίκασης (στην οποία μετράται ο χρόνος που χρειάζεται το δικαστήριο για να δικάσει/αποφανθεί επί των υποθέσεων)· (ii) έκθεση με ποσοστό εκκαθάρισης (στην οποία μετράται ο αριθμός των υποθέσεων που επιλύθηκαν σε σχέση με τον αριθμό των εισερχόμενων υποθέσεων)· (iii) έκθεση σχετικά με την παλαιότητα των εκκρεμών υποθέσεων (στην οποία δίνεται εικόνα του συνόλου των εκκρεμών υποθέσεων ανάλογα με το είδος της υπόθεσης, την παλαιότητα της υπόθεσης, την τελευταία ενέργεια, που έλαβε χώρα και την επόμενη προγραμματισμένη ενέργεια) και (iv) έκθεση προόδου μεμονωμένων υποθέσεων (στην οποία δίνεται εικόνα της κατάστασης μίας μεμονωμένης υπόθεσης). Δίνεται βαθμολογία ίση με 0 αν διατίθεται μόνο μία εκ των εκθέσεων ή αν καμία δεν είναι διαθέσιμη.

- Κατά πόσο η διαβούλευση προ ακροατηρίου συγκαταλέγεται μεταξύ των τεχνικών διαχείρισης υποθέσεων, που χρησιμοποιούνται στην πράξη ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου και κατά πόσο τρία τουλάχιστον εκ των κάτωθι ζητημάτων συζητούνται κατά τη διάρκεια της εν λόγω διαβούλευσης: (i) ο προγραμματισμός (συμπεριλαμβανομένης της προθεσμίας για την κατάθεση αιτημάτων και άλλων εγγράφων στο δικαστήριο)· (ii) η πολυπλοκότητα της υπόθεσης και η προβλεπόμενη διάρκεια της δίκης· (iii) η δυνατότητα διακανονισμού ή εναλλακτικής επίλυσης διαφορών· (iv) η ανταλλαγή καταλόγων μαρτύρων· (v) τα αποδεικτικά στοιχεία· (vi) η δικαιοδοσία και άλλα διαδικαστικά θέματα

και (vii) ο περιορισμός των ένδικων ζητημάτων. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1, αν λαμβάνει χώρα διαβούλευση προ ακροατηρίου εντός του αρμόδιου δικαστηρίου, στην οποία συζητούνται τουλάχιστον τρία από τα εν λόγω θέματα· ίση με 0, αν δεν λαμβάνει χώρα αντίστοιχη διαβούλευση.

- Κατά πόσο οι δικαστές του αρμόδιου δικαστηρίου μπορούν να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης για τουλάχιστον τέσσερις από τους κάτωθι σκοπούς: (i) την πρόσβαση σε νόμους, κανονισμούς και νομολογία· (ii) την αυτόματη έκδοση ενός χρονοδιαγράμματος για την επ' ακροατηρίω συζήτηση για όλες τις υποθέσεις που υπάρχουν στο πινάκιο τους· (iii) την αποστολή κοινοποιήσεων προς τους δικηγόρους (παραδείγματος χάριν, μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου)· (iv) την παρακολούθηση της πορείας μιας υπόθεσης που υπάρχει στο πινάκιο τους· (v) την προβολή και διαχείριση εγγράφων της υπόθεσης (δικόγραφα, αιτήματα)· (vi) τη βοήθεια στη σύνταξη των αποφάσεων· (vii) την ημιαυτόματη έκδοση δικαστικών εντολών· και (viii) την προβολή δικαστικών εντολών και αποφάσεων σε συγκεκριμένη υπόθεση. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1, αν διατίθεται ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης υποθέσεων, ώστε οι δικαστές να μπορούν να το χρησιμοποιούν για τουλάχιστον τέσσερις από τους ως άνω σκοπούς· ίση με 0, αν δεν διατίθεται.
- Κατά πόσο οι δικηγόροι μπορούν να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης υποθέσεων για τουλάχιστον τέσσερις από τους κάτωθι σκοπούς: (i) την πρόσβαση σε νόμους, κανονισμούς και νομολογία· (ii) την πρόσβαση σε έντυπα, που υποβάλλονται στο δικαστήριο· (iii) τη λήψη κοινοποιήσεων (παραδείγματος χάριν, μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου)· (iv) την παρακολούθηση της πορείας μιας υπόθεσης· (v) την προβολή και διαχείριση εγγράφων της υπόθεσης (δικόγραφα, αιτήματα)· (vi) την κατάθεση δικόγραφων και στο δικαστήριο· (vii) την προβολή δικαστικών εντολών

και αποφάσεων σε συγκεκριμένη υπόθεση. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1, αν διατίθεται ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης υποθέσεων, ώστε οι δικηγόροι να μπορούν να το χρησιμοποιούν για τουλάχιστον τέσσερις από τους ως άνω σκοπούς: ίση με 0, αν δεν διατίθεται.

Ο δείκτης κυμαίνεται από το 0 έως το 6, ενώ οι υψηλότερες τιμές καταδεικνύουν ένα πιο ποιοτικό και αποτελεσματικό σύστημα διαχείρισης υποθέσεων. Στην Αυστραλία, για παράδειγμα, οι προθεσμίες για τουλάχιστον τρεις σημαντικές δικαστικές περιπτώσεις θεσπίζονται στην ισχύουσα διαδικασία της πολιτικής δικονομίας και τηρούνται σε ποσοστό άνω του 50% των υποθέσεων (βαθμολογία ίση με 1). Ο νόμος ορίζει ότι οι αναβολές δίνονται μόνο σε απρόβλεπτες και εξαιρετικές περιστάσεις και ο εν λόγω κανόνας τηρείται σε ποσοστό άνω του 50% των υποθέσεων (βαθμολογία ίση με 0,5). Για το αρμόδιο δικαστήριο συντάσσεται έκθεση για το χρόνο εκδίκασης, έκθεση με ποσοστά εκκαθάρισης και έκθεση με την παλαιότητα των εκκρεμών υποθέσεων (βαθμολογία ίση με 1). Η διαβούλευση προ ακροατηρίου συγκαταλέγεται μεταξύ των τεχνικών διαχειρίσιμων υποθέσεων, που χρησιμοποιούνται ενώπιον του Περιφερειακού Δικαστηρίου της Νέας Νότιας Ουαλίας (βαθμολογία ίση με 1). Διατίθεται ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης υποθέσεων για τους δικαστές (βαθμολογία ίση με 1) και για τους δικηγόρους (βαθμολογία ίση με 1), το οποίο πληροί τα κριτήρια που αναφέρονται ανωτέρω. Το άθροισμα αυτών των αριθμών δίνει στην Αυστραλία βαθμολογία 5,5 στον δείκτη διαχείρισης υποθέσεων, η οποία αποτελεί την υψηλότερη βαθμολογία, που έχει σημειωθεί από οποιαδήποτε χώρα σε αυτόν τον δείκτη.

Δείκτης μηχανοργάνωσης δικαστηρίων

Ο δείκτης μηχανοργάνωσης δικαστηρίων αποτελείται από τέσσερις επιμέρους συνιστώσες:

- Κατά πόσο η αρχική αγωγή δύναται να κατατεθεί ηλεκτρονικά μέσω ειδικής πλατφόρμας (όχι μέσω μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή φαξ)

στο αρμόδιο δικαστήριο. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1, αν διατίθεται η εν λόγω πλατφόρμα και οι διάδικοι δεν υποχρεούνται να παρακολουθούν τη διαδικασία με το έντυπο αντίγραφο της αγωγής: ίση με 0, αν δεν διατίθεται. Η ηλεκτρονική κατάθεση είναι αποδεκτή ανεξάρτητα από το ποσοστό των χρηστών, αρκεί να μην απαιτούνται επιπλέον προσωπικές συνδιαλλαγές, και αρκεί οι τοπικοί εμπειρογνώμονες να την έχουν χρησιμοποιήσει αρκετά, ώστε να είναι σε θέση να επιβεβαιώσουν ότι είναι πλήρως λειτουργική.

- Κατά πόσο η αρχική αγωγή μπορεί να επιδοθεί στον εναγόμενο ηλεκτρονικά, μέσω ειδικού συστήματος ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, φαξ ή μηνυμάτων σε κινητά τηλέφωνα, για υποθέσεις που φέρονται ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1, αν διατίθεται ηλεκτρονική υπηρεσία και δεν απαιτείται περαιτέρω επίδοση: ίση με 0, αν δεν διατίθεται. Η ηλεκτρονική υπηρεσία είναι αποδεκτή ανεξάρτητα από το ποσοστό των χρηστών, αρκεί να μην απαιτούνται επιπλέον προσωπικές συνδιαλλαγές, και αρκεί οι τοπικοί εμπειρογνώμονες να την έχουν χρησιμοποιήσει αρκετά ώστε να είναι σε θέση να επιβεβαιώσουν ότι είναι πλήρως λειτουργική.
- Κατά πόσο τα δικαστικά έξοδα μπορούν να καταβληθούν ηλεκτρονικά ή μέσω ειδικής πλατφόρμας ή μέσω διαδικτυακών τραπεζικών συναλλαγών για υποθέσεις που φέρονται ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1, αν τα έξοδα δύναται να καταβληθούν ηλεκτρονικά και οι διάδικοι δεν υποχρεούνται να παρακολουθούν τη διαδικασία με έντυπο αντίγραφο της απόδειξης πληρωμής ή να προσκομίζουν επικυρωμένο αντίγραφο της απόδειξης πληρωμής: ίση με 0, αν δεν υπάρχει αυτή η δυνατότητα. Η ηλεκτρονική πληρωμή είναι αποδεκτή ανεξάρτητα από το ποσοστό των χρηστών, αρκεί να μην απαιτούνται επιπλέον προσωπικές συνδιαλλαγές, και αρκεί οι τοπικοί εμπειρογνώμονες να την έχουν

χρησιμοποιήσει αρκετά ώστε να είναι σε θέση να επιβεβαιώσουν ότι είναι πλήρως λειτουργική.

- Κατά πόσο οι αποφάσεις, που εκδίδονται από τοπικά δικαστήρια είναι διαθέσιμες στο ευρύ κοινό με δημοσίευση στην εφημερίδα της κυβερνήσεως, σε εφημερίδες ή στο διαδίκτυο. Δίνεται βαθμολογία ίση με 1, αν οι αποφάσεις που εκδίδονται σε όλα τα επίπεδα των εμπορικών υποθέσεων διατίθενται στο ευρύ κοινό: ίση με 0,5 αν μόνο οι αποφάσεις που εκδίδονται σε επίπεδο εφετείου και ανώτατου δικαστηρίου διατίθενται στο ευρύ κοινό: ίση με 0 για όλες τις άλλες περιπτώσεις. Δεν δίνεται κανένας βαθμός, αν οι αποφάσεις πρέπει να αναζητηθούν μεμονωμένα στο δικαστήριο, ή αν απαιτείται ο αριθμός της δικογραφίας ή τα στοιχεία των διαδίκων για τη λήψη αντιγράφου της απόφασης.

Ο δείκτης κυμαίνεται από το 0 έως το 4, ενώ οι υψηλότερες τιμές καταδεικνύουν ένα πιο αυτοματοποιημένο, αποτελεσματικό και διαφανές δικαστικό σύστημα. Στην Εσθονία, για παράδειγμα, η αρχική κλήτευση μπορεί να κατατεθεί ηλεκτρονικά (βαθμολογία ίση με 1), μπορεί να επιδοθεί στον εναγόμενο ηλεκτρονικά (βαθμολογία ίση με 1) και τα δικαστικά έξοδα μπορούν να καταβληθούν ηλεκτρονικά (βαθμολογία ίση με 1). Επιπλέον, οι αποφάσεις επί εμπορικών υποθέσεων σε όλους τους βαθμούς διατίθενται δημοσίως μέσω διαδικτύου (βαθμολογία ίση με 1). Το άθροισμα αυτών των αριθμών δίνει στην Εσθονία βαθμολογία 4 στον δείκτη μηχανοργάνωσης δικαστηρίων.

Δείκτης εναλλακτικής επίλυσης διαφορών

Ο δείκτης εναλλακτικής επίλυσης διαφορών αποτελείται από έξι επιμέρους συνιστώσες:

- Κατά πόσο η εγχώρια εμπορική διαίτησία διέπεται από κωδικοποιημένο νόμο ή κωδικοποιημένο κεφάλαιο ή ενότητα του ισχύοντος κώδικα πολιτικής δικονομίας, που να περιλαμβάνει κατ' ουσίαν όλες τις παραμέτρους αυτής. Αν ναι, δίνεται βαθμολογία ίση

με 0,5 αν όχι, δίνεται βαθμολογία ίση με 0.

- Κατά πόσο οι εμπορικές διαφορές κάθε είδους —εκτός αυτών που αφορούν τη δημόσια τάξη, τη δημόσια πολιτική, τη χρεωκοπία, τα δικαιώματα των καταναλωτών, τα εργασιακά ζητήματα ή την πνευματική ιδιοκτησία —δύνανται να υποβληθούν σε διαιτησία. Αν ναι, δίνεται βαθμολογία ίση με 0,5 αν όχι, δίνεται βαθμολογία ίση με 0.
- Κατά πόσο τα τοπικά δικαστήρια επιβάλλουν την εφαρμογή έγκυρων διαιτητικών ρητρών ή συμφωνιών σε ποσοστό άνω του 50% των υποθέσεων. Αν ναι, δίνεται βαθμολογία ίση με 0,5 αν όχι, δίνεται βαθμολογία ίση με 0.
- Κατά πόσο η εκούσια διαμεσολάβηση, ο συμβιβασμός ή και τα δύο συνιστούν έναν αποδεκτό τρόπο επίλυσης εμπορικών διαφορών. Αν ναι, δίνεται βαθμολογία ίση με 0,5 αν όχι, δίνεται βαθμολογία ίση με 0.
- Κατά πόσο η εκούσια διαμεσολάβηση, ο συμβιβασμός ή και τα δύο διέπονται από κωδικοποιημένο νόμο ή κωδικοποιημένο κεφάλαιο ή ενότητα του ισχύοντος κώδικα πολιτικής δικονομίας που να περιλαμβάνει κατ' ουσίαν όλες τις παραμέτρους αυτών. Αν ναι, δίνεται βαθμολογία ίση με 0,5 αν όχι, δίνεται βαθμολογία ίση με 0.
- Κατά πόσο υπάρχουν οικονομικά κίνητρα, προκειμένου οι διάδικοι να επιχειρήσουν τη διαμεσολάβηση ή τον συμβιβασμό (παραδείγματος χάριν, αν η διαμεσολάβηση ή ο συμβιβασμός πραγματοποιηθεί επιτυχώς, μπορεί να επιστραφούν τα δικαστικά έξοδα κατάθεσης, να υπάρξει πίστωση φόρου εισοδήματος ή κάτι παρόμοιο). Αν ναι, δίνεται βαθμολογία ίση με 0,5 αν όχι, δίνεται βαθμολογία ίση με 0.

Ο δείκτης κυμαίνεται από το 0 έως το 3, ενώ οι υψηλότερες τιμές σχετίζονται με μεγαλύτερη διαθεσιμότητα μηχανισμών εναλλακτικής επίλυσης διαφορών. Στο Ισραήλ, για παράδειγμα, η διαιτησία ορίζεται βάσει ειδικού νόμου (βαθμολογία ίση με 0,5), όλες οι σχετικές εμπορικές διαφορές μπορούν να υποβληθούν σε διαιτησία (βαθμολογία ίση με 0,5), και τα δικαστήρια

συνήθως επιβάλλουν την εφαρμογή έγκυρων διαιτητικών ρητρών (βαθμολογία ίση με 0,5). Η εκούσια διαμεσολάβηση είναι ένας αναγνωρισμένος τρόπος επίλυσης εμπορικών διαφορών (βαθμολογία ίση με 0,5), ορίζεται βάσει ειδικού νόμου (βαθμολογία ίση με 0,5) και αν η διαδικασία αποβεί επιτυχής, επιστρέφεται μέρος των εξόδων κατάθεσης (βαθμολογία ίση με 0,5). Το άθροισμα αυτών των αριθμών δίνει στο Ισραήλ βαθμολογία 3 στον δείκτη εναλλακτικής επίλυσης διαφορών.

Δείκτης ποιότητας δικαστικών διαδικασιών

Ως δείκτης ποιότητας δικαστικών διαδικασιών λογίζεται το σύνολο των βαθμολογιών αναφορικά με τη διάρθρωση δικαστηρίων και τις διαδικασίες, τη διαχείριση υποθέσεων, τη μηχανοργάνωση του δικαστηρίου και τους δείκτες εναλλακτικής επίλυσης διαφορών. Ο δείκτης κυμαίνεται από 0 έως 18 με τις υψηλότερες τιμές να καταδεικνύουν καλύτερες και πιο αποτελεσματικές δικαστικές διαδικασίες.

*Τα αναλυτικά στοιχεία για την εκτέλεση συμβάσεων για κάθε χώρα βρίσκονται στον σύνδεσμο <http://www.doingbusiness.org>. Η παρούσα μεθοδολογία αναπτύχθηκε αρχικά από τους Simeon Djankov, Rafael La Porta, Florencio López-de-Silanes και Andrei Shleifer ("Courts," *Quarterly Journal of Economics* 118, αρ. 2 [2003]: 453-517) και υιοθετείται στο παρόν με αρκετές αλλαγές. Ο δείκτης ποιότητας δικαστικών διαδικασιών καθιερώθηκε στο πρόγραμμα *Doing Business* 2016. Οι ορθές πρακτικές που εξετάζονται σε αυτόν τον δείκτη αναπτύχθηκαν βάσει διεθνώς αναγνωρισμένων ορθών πρακτικών, οι οποίες προάγουν την αποτελεσματικότητα του δικαστικού συστήματος.*

Συνοψεις Πόλεων και Στοιχεία Δεικτών

ΕΛΛΑΔΑ

Αθήνα

Σύσταση Επιχείρησης (κατάταξη)	2	Διεκπεραίωση Οικοδομικών αδειών (κατάταξη)	3
Βαθμολογία σχετικά με Σύσταση Επιχείρησης (0–100)	96,00	Βαθμολογία σχετικά με τη διεκπεραίωση οικοδομικών αδειών (0–100)	69,53
Διαδικασίες (αριθμός)	3	Διαδικασίες (αριθμός)	17
Χρόνος (ημέρες)	4	Χρόνος (ημέρες)	180
Χρόνος (ημέρες)	1,5	Κόστος (ποσοστό επί της αξιακής αποθήκης)	1,9
Ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο (ποσοστό επί του κατά κεφαλήν εισοδήματος)	0,0	Δείκτης ελέγχου ποιότητας οικοδομής (0–15)	12
Λήψη ηλεκτρικής ενέργειας (κατάταξη)	3	Καταχώριση Ιδιοκτησίας (κατάταξη)	3
Βαθμολογία σχετικά με λήψη ηλεκτρικής ενέργειας (0–100)	84,74	Βαθμολογία σχετικά με καταχώριση ιδιοκτησίας (0–100)	46,86
Διαδικασίες (αριθμός)	5	Διαδικασίες (αριθμός)	11
Χρόνος (ημέρες)	51	Χρόνος (ημέρες)	26
Κόστος (ποσοστό του κατά κεφαλήν εισοδήματος)	68,2	Κόστος (ποσοστό επί της αξίας του ακινήτου)	4,8
Αξιοπιστία παροχών και τιμολογιακή διαφάνεια (0–8)	7	Δείκτης ποιότητας διαχείρισης της γης (0–30)	4,5
Εκτέλεση Συμβατικών Υποχρεώσεων (κατάταξη)	6		
Βαθμολογία σχετικά με την εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων (0–100)	48,11		
Χρόνος (ημέρες)	1.711		
Κόστος (ποσοστό επί του ποσού της απαίτησης)	22,4		
Δείκτης ποιότητας δικαστικών διαδικασιών (0–18)	12,5		

Αλεξανδρούπολη

Σύσταση Επιχείρησης (κατάταξη)	1	Διεκπεραίωση Οικοδομικών αδειών (κατάταξη)	5
Βαθμολογία σχετικά με Σύσταση Επιχείρησης (0–100)	96,25	Βαθμολογία σχετικά με τη διεκπεραίωση οικοδομικών αδειών (0–100)	66,03
Διαδικασίες (αριθμός)	3	Διαδικασίες (αριθμός)	15
Χρόνος (ημέρες)	3	Χρόνος (ημέρες)	196
Χρόνος (ημέρες)	1,5	Κόστος (ποσοστό επί της αξιακής αποθήκης)	1,4
Ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο (ποσοστό επί του κατά κεφαλήν εισοδήματος)	0,0	Δείκτης ελέγχου ποιότητας οικοδομής (0–15)	9
Λήψη ηλεκτρικής ενέργειας (κατάταξη)	2	Καταχώριση Ιδιοκτησίας (κατάταξη)	3
Βαθμολογία σχετικά με λήψη ηλεκτρικής ενέργειας (0–100)	85,42	Βαθμολογία σχετικά με καταχώριση ιδιοκτησίας (0–100)	46,86
Διαδικασίες (αριθμός)	5	Διαδικασίες (αριθμός)	11
Χρόνος (ημέρες)	45	Χρόνος (ημέρες)	33
Κόστος (ποσοστό του κατά κεφαλήν εισοδήματος)	60,0	Κόστος (ποσοστό επί της αξίας του ακινήτου)	4,8
Αξιοπιστία παροχών και τιμολογιακή διαφάνεια (0–8)	7	Δείκτης ποιότητας διαχείρισης της γης (0–30)	5,5
Εκτέλεση Συμβατικών Υποχρεώσεων (κατάταξη)	3		
Βαθμολογία σχετικά με την εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων (0–100)	52,65		
Χρόνος (ημέρες)	960		
Κόστος (ποσοστό επί του ποσού της απαίτησης)	18,2		
Δείκτης ποιότητας δικαστικών διαδικασιών (0–18)	8,5		

Ηράκλειο			
Σύσταση Επιχείρησης (κατάταξη)	2	Διεκπεραίωση Οικοδομικών αδειών (κατάταξη)	6
Βαθμολογία σχετικά με Σύσταση Επιχείρησης (0–100)	96,00	Βαθμολογία σχετικά με τη διεκπεραίωση οικοδομικών αδειών (0–100)	63,99
Διαδικασίες (αριθμός)	3	Διαδικασίες (αριθμός)	16
Χρόνος (ημέρες)	4	Χρόνος (ημέρες)	255
Χρόνος (ημέρες)	1,5	Κόστος (ποσοστό επί της αξιαστής αποθήκης)	1,5
Ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο (ποσοστό επί του κατά κεφαλήν εισοδήματος)	0,0	Δείκτης ελέγχου ποιότητας οικοδομής (0–15)	11
Λήψη ηλεκτρικής ενέργειας (κατάταξη)	5	Καταχώριση Ιδιοκτησίας (κατάταξη)	6
Βαθμολογία σχετικά με λήψη ηλεκτρικής ενέργειας (0–100)	82,70	Βαθμολογία σχετικά με καταχώριση ιδιοκτησίας (0–100)	36,69
Διαδικασίες (αριθμός)	5	Διαδικασίες (αριθμός)	10
Χρόνος (ημέρες)	70	Χρόνος (ημέρες)	134
Κόστος (ποσοστό του κατά κεφαλήν εισοδήματος)	60,0	Κόστος (ποσοστό επί της αξίας του ακινήτου)	4,9
Αξιοπιστία παροχών και τιμολογιακή διαφάνεια (0–8)	7	Δείκτης ποιότητας διαχείρισης της γης (0–30)	5,5
Εκτέλεση Συμβατικών Υποχρεώσεων (κατάταξη)	5		
Βαθμολογία σχετικά με την εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων (0–100)	50,94		
Χρόνος (ημέρες)	1.000		
Κόστος (ποσοστό επί του ποσού της απαίτησης)	19,9		
Δείκτης ποιότητας δικαστικών διαδικασιών (0–18)	8,5		
Θεσσαλονίκη			
Σύσταση Επιχείρησης (κατάταξη)	2	Διεκπεραίωση Οικοδομικών αδειών (κατάταξη)	2
Βαθμολογία σχετικά με Σύσταση Επιχείρησης (0–100)	96,00	Βαθμολογία σχετικά με τη διεκπεραίωση οικοδομικών αδειών (0–100)	70,13
Διαδικασίες (αριθμός)	3	Διαδικασίες (αριθμός)	18
Χρόνος (ημέρες)	4	Χρόνος (ημέρες)	146
Χρόνος (ημέρες)	1,5	Κόστος (ποσοστό επί της αξιαστής αποθήκης)	1,2
Ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο (ποσοστό επί του κατά κεφαλήν εισοδήματος)	0,0	Δείκτης ελέγχου ποιότητας οικοδομής (0–15)	11
Λήψη ηλεκτρικής ενέργειας (κατάταξη)	6	Καταχώριση Ιδιοκτησίας (κατάταξη)	5
Βαθμολογία σχετικά με λήψη ηλεκτρικής ενέργειας (0–100)	81,29	Βαθμολογία σχετικά με καταχώριση ιδιοκτησίας (0–100)	44,68
Διαδικασίες (αριθμός)	5	Διαδικασίες (αριθμός)	10
Χρόνος (ημέρες)	83	Χρόνος (ημέρες)	130
Κόστος (ποσοστό του κατά κεφαλήν εισοδήματος)	60,0	Κόστος (ποσοστό επί της αξίας του ακινήτου)	4,9
Αξιοπιστία παροχών και τιμολογιακή διαφάνεια (0–8)	7	Δείκτης ποιότητας διαχείρισης της γης (0–30)	14,5
Εκτέλεση Συμβατικών Υποχρεώσεων (κατάταξη)	1		
Βαθμολογία σχετικά με την εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων (0–100)	57,83		
Χρόνος (ημέρες)	935		
Κόστος (ποσοστό επί του ποσού της απαίτησης)	21,1		
Δείκτης ποιότητας δικαστικών διαδικασιών (0–18)	11,5		

Λάρισα			
Σύσταση Επιχείρησης (κατάταξη)	2	Διεκπεραίωση Οικοδομικών αδειών (κατάταξη)	1
Βαθμολογία σχετικά με Σύσταση Επιχείρησης (0–100)	96,00	Βαθμολογία σχετικά με τη διεκπεραίωση οικοδομικών αδειών (0–100)	70,85
Διαδικασίες (αριθμός)	3	Διαδικασίες (αριθμός)	15
Χρόνος (ημέρες)	4	Χρόνος (ημέρες)	133
Χρόνος (ημέρες)	1,5	Κόστος (ποσοστό επί της αξίας της αποθήκης)	1,2
Ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο (ποσοστό επί του κατά κεφαλήν εισοδήματος)	0,0	Δείκτης ελέγχου ποιότητας οικοδομής (0–15)	9
Λήψη ηλεκτρικής ενέργειας (κατάταξη)	4	Καταχώριση Ιδιοκτησίας (κατάταξη)	2
Βαθμολογία σχετικά με λήψη ηλεκτρικής ενέργειας (0–100)	84,44	Βαθμολογία σχετικά με καταχώριση ιδιοκτησίας (0–100)	47,09
Διαδικασίες (αριθμός)	5	Διαδικασίες (αριθμός)	11
Χρόνος (ημέρες)	54	Χρόνος (ημέρες)	31
Κόστος (ποσοστό του κατά κεφαλήν εισοδήματος)	60,0	Κόστος (ποσοστό επί της αξίας του ακινήτου)	4,8
Αξιοπιστία παροχών και τιμολογιακή διαφάνεια (0–8)	7	Δείκτης ποιότητας διαχείρισης της γης (0–30)	5,5
Εκτέλεση Συμβατικών Υποχρεώσεων (κατάταξη)	2		
Βαθμολογία σχετικά με την εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων (0–100)	55,38		
Χρόνος (ημέρες)	815		
Κόστος (ποσοστό επί του ποσού της απαίτησης)	21,5		
Δείκτης ποιότητας δικαστικών διαδικασιών (0–18)	8,5		
Πάτρα			
Σύσταση Επιχείρησης (κατάταξη)	2	Διεκπεραίωση Οικοδομικών αδειών (κατάταξη)	4
Βαθμολογία σχετικά με Σύσταση Επιχείρησης (0–100)	96,00	Βαθμολογία σχετικά με τη διεκπεραίωση οικοδομικών αδειών (0–100)	69,09
Διαδικασίες (αριθμός)	3	Διαδικασίες (αριθμός)	16
Χρόνος (ημέρες)	4	Χρόνος (ημέρες)	209
Χρόνος (ημέρες)	1,5	Κόστος (ποσοστό επί της αξίας της αποθήκης)	1,4
Ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο (ποσοστό επί του κατά κεφαλήν εισοδήματος)	0,0	Δείκτης ελέγχου ποιότητας οικοδομής (0–15)	12
Λήψη ηλεκτρικής ενέργειας (κατάταξη)	1	Καταχώριση Ιδιοκτησίας (κατάταξη)	1
Βαθμολογία σχετικά με λήψη ηλεκτρικής ενέργειας (0–100)	88,11	Βαθμολογία σχετικά με καταχώριση ιδιοκτησίας (0–100)	47,77
Διαδικασίες (αριθμός)	5	Διαδικασίες (αριθμός)	11
Χρόνος (ημέρες)	49	Χρόνος (ημέρες)	24
Κόστος (ποσοστό του κατά κεφαλήν εισοδήματος)	60,0	Κόστος (ποσοστό επί της αξίας του ακινήτου)	4,9
Αξιοπιστία παροχών και τιμολογιακή διαφάνεια (0–8)	8	Δείκτης ποιότητας διαχείρισης της γης (0–30)	5,5
Εκτέλεση Συμβατικών Υποχρεώσεων (κατάταξη)	4		
Βαθμολογία σχετικά με την εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων (0–100)	51,32		
Χρόνος (ημέρες)	1.010		
Κόστος (ποσοστό επί του ποσού της απαίτησης)	18,1		
Δείκτης ποιότητας δικαστικών διαδικασιών (0–18)	8,5		

ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ – ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ, ΑΝΑ ΠΟΛΗ

Τυποποιημένη Νομική Μορφή Εταιρείας: Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία (ΙΚΕ) Ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση: ΕΥΡΩ 1 Στοιχεία από την 1η Μαΐου 2019		Αθήνα	Αλεξανδρούπολη	Ηράκλειο	Θεσσαλονίκη	Λάρισα	Πάτρα	Σχόλια
1. Υποβολή της αίτησης σύστασης και των δικαιολογητικών στο Γ.Ε.ΜΗ.	Χρόνος (ημέρες)	2	1	2	2	2	2	Η αίτηση μπορεί να υποβληθεί αυτοπροσώπως στην υπηρεσία μιας στάσης ή διαδικτυακά. Μαζί με την σύσταση της εταιρείας, η εταιρεία εγγράφεται επίσης για ΦΠΑ / Φόρο και Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ). Το κόστος περιλαμβάνει: Έλεος σύστασης ΕΥΡΩ 60 + ΕΥΡΩ 10 κόστος εγγραφής στο Γ.Ε.ΜΗ + Έλεος συμμετοχής στο Εμπροσικό Επιμελητήριο 40 ΕΥΡΩ + επίσηο πάγιο κόστος 100 ΕΥΡΩ για τη διατήρηση του εταιρικού λογαριασμού στο Γ.Ε.ΜΗ.
	Κόστος (ΕΥΡΩ)	210	210	210	210	210	210	
2. Δημιουργία εταιρικής σφραγίδας	Χρόνος (ημέρες)	1	1	1	1	1	1	Στις 31 Μαΐου 2013, η Ελληνική κυβέρνηση υπερέβησε το νόμο 4156/2013 που προβλέπει την κατάργηση της υποχρέωσης των επιχειρήσεων να έχουν και να φέρουν εταιρική σφραγίδα. Ωστόσο, εξακολουθεί να χρησιμοποιείται στην πράξη για τις τραπεζικές συναλλαγές.
	Κόστος (ΕΥΡΩ)	40	40	40	40	40	40	
3. Εγγραφή στον ΕΦΚΑ (Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης*)	Χρόνος (ημέρες)	1	1	1	1	1	1	Μετά την σύσταση της εταιρείας, ο επιχειρηματίας πρέπει να εγγραφεί στο ΕΦΚΑ ως εργοδότης. Ταυτόχρονα, ο Διευθυντής της ΙΚΕ υποχρεούται νομικά να εγγραφεί στο ΕΦΚΑ ενώ η εγγραφή άλλων μελών της ΙΚΕ είναι προαιρετική.
	Κόστος (ΕΥΡΩ)	Κανένα κόστος	Κανένα κόστος	Κανένα κόστος	Κανένα κόστος	Κανένα κόστος	Κανένα κόστος	

Πηγή: Βάση δεδομένων Doing Business.

* Πραγματοποιείται παράλληλα με την προηγούμενη διαδικασία.

ΛΙΣΤΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ
ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ
ΑΔΕΙΩΝ

ΕΛΛΑΔΑ

Αθήνα

Αξία αποθήκης ΕΥΡΩ 853.218 (\$977,00)
Δεδομένα από: 1 Μαΐου 2019

Διαδικασία 1. Απόκτηση απόδειξης ιδιοκτησίας, αποσπάσματος κτηματολογικού διαγράμματος και κτηματογραφικού διαγράμματος

Υπηρεσία: Εθνικό Κτηματολόγιο

Χρόνος: 2 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 45 (ΕΥΡΩ 15 απόσπασμα κτηματολογικού διαγράμματος + ΕΥΡΩ 30 κτηματογραφικό διάγραμμα)

Διαδικασία 2. Απόκτηση τοπογραφικού διαγράμματος

Υπηρεσία: Ιδιωτική εταιρεία

Χρόνος: 10 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 1.000

Διαδικασία 3. Υποβολή αίτησης για τη χορήγηση πιστοποιητικού έγκρισης της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας

Υπηρεσία: Εφορεία Αρχαιοτήτων Αθηνών

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 4. Απόκτηση πιστοποιητικού έγκρισης από την Αρχαιολογική Υπηρεσία

Υπηρεσία: Εφορεία Αρχαιοτήτων Αθηνών

Χρόνος: 12 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 5. Απόκτηση έγκρισης του έργου από το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής

Υπηρεσία: Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής

Χρόνος: 45 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 6*. Απόκτηση πιστοποιητικού ενεργητικής πυροπροστασίας

Υπηρεσία: Περιφερειακή Πυροσβεστική Διοίκηση Αττικής

Χρόνος: 10 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 7*. Απόκτηση απόδειξης προκαταβολής στον ΕΦΚΑ

Υπηρεσία: Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ)

Χρόνος: 2 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 8. Αίτηση και απόκτηση αρχικής άδειας/έγκριση από τον Δήμο

Υπηρεσία: Δήμος Αθηναίων, Υπηρεσία Δόμησης

Χρόνος: 16 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 9. Αίτηση και λήψη οικοδομικής άδειας από τον Δήμο

Υπηρεσία: Δήμος Αθηναίων, Υπηρεσία Δόμησης

Χρόνος: 15 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 12.798 (Δημοτικός φόρος 1,5% της αξίας της αποθήκης)

Διαδικασία 10. Ενημέρωση της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας σχετικά με την έναρξη των εργασιών και διενέργεια επιτόπιου ελέγχου κατά την εκσκαφή

Υπηρεσία: Εφορεία Αρχαιοτήτων Αθηνών

Χρόνος: 7 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 11*. Απόκτηση σφραγίδας της τελικής οικοδομικής άδειας από την αστυνομία

Υπηρεσία: Αστυνομία Αθηνών

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 12*. Ενημέρωση του Δήμου σχετικά με την έναρξη των εργασιών

Υπηρεσία: Δήμος Αθηναίων, Τεχνική Υπηρεσία

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: ΕΥΡΩ 350

Διαδικασία 13. Αίτηση και πραγματοποίηση ελέγχου εργασιών θεμελίωσης

Υπηρεσία: Δήμος Αθηναίων, Υπηρεσία Δόμησης / Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: ΕΥΡΩ 300 (ΕΥΡΩ 300 για κτήρια συνολικής έκτασης άνω των 1.000 τ.μ.)

Διαδικασία 14. Πραγματοποίηση τελικού ελέγχου από το Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης και απόκτηση Πιστοποιητικού Ελέγχου Κατασκευής

Υπηρεσία: Δήμος Αθηναίων, Υπηρεσία Δόμησης / Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης

Χρόνος: 5 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 600 (ΕΥΡΩ 0,4 ανά τ.μ. με ελάχιστο ποσό ΕΥΡΩ 600 και μέγιστο ποσό ΕΥΡΩ 3.000)

Διαδικασία 15*. Αίτηση σύνδεσης με το δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης

Υπηρεσία: Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτευούσης (ΕΥΔΑΠ)

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: ΕΥΡΩ 63

Διαδικασία 16. Διεξαγωγή έρευνας από την επιχείρηση ύδρευσης και αποχέτευσης σχετικά με τη δυνατότητα πραγματοποίησης του έργου

Υπηρεσία: Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτευούσης (ΕΥΔΑΠ)

Χρόνος: 21 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 1.070

Διαδικασία 17. Πραγματοποίηση σύνδεσης ύδρευσης και αποχέτευσης

Υπηρεσία: Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτευούσης (ΕΥΔΑΠ)

Χρόνος: 45 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Αλεξανδρούπολη

Αξία αποθήκης ΕΥΡΩ 853.218 (\$977,00)
Δεδομένα από: 1 Μαΐου 2019

Διαδικασία 1. Απόκτηση απόδειξης ιδιοκτησίας, αποσπάσματος κτηματολογικού διαγράμματος και κτηματογραφικού διαγράμματος

Υπηρεσία: Εθνικό Κτηματολόγιο, Κτηματολογικό Γραφείο Αλεξανδρούπολης

Χρόνος: 3 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 45 (ΕΥΡΩ 15 απόσπασμα κτηματολογικού διαγράμματος + ΕΥΡΩ 30 κτηματογραφικό διάγραμμα)

Διαδικασία 2. Απόκτηση τοπογραφικού διαγράμματος

Υπηρεσία: Ιδιωτική εταιρεία

Χρόνος: 7 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 650

Διαδικασία 3. Υποβολή αίτησης για τη χορήγηση πιστοποιητικού έγκρισης της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας

Υπηρεσία: Εφορεία Αρχαιοτήτων Έβρου

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 4. Απόκτηση πιστοποιητικού έγκρισης από την Αρχαιολογική Υπηρεσία

Υπηρεσία: Εφορεία Αρχαιοτήτων Έβρου

Χρόνος: 30 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

*Ταυτόχρονα με την προηγούμενη διαδικασία

Διαδικασία 5. Απόκτηση έγκρισης του έργου από το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής

Υπηρεσία: Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής
Αλεξανδρούπολης

Χρόνος: 30 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 6*. Απόκτηση πιστοποιητικού ενεργητικής πυροπροστασίας

Υπηρεσία: Περιφερειακή Πυροσβεστική
Διοίκηση Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Χρόνος: 5 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 7*. Απόκτηση απόδειξης προκαταβολής στον ΕΦΚΑ

Υπηρεσία: Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής
Ασφάλισης (ΕΦΚΑ), Αλεξανδρούπολη

Χρόνος: 3 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 8. Αίτηση και απόκτηση αρχικής άδειας/έγκρισης από τον Δήμο

Υπηρεσία: Δήμος Αλεξανδρούπολης, Υπηρεσία
Δόμησης

Χρόνος: 30 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 9. Αίτηση και λήψη οικοδομικής άδειας από τον Δήμο

Υπηρεσία: Δήμος Αλεξανδρούπολης, Υπηρεσία
Δόμησης

Χρόνος: 19 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 7.156 (ΕΥΡΩ 453,25 εισφορά #1 υπέρ Υπηρεσίας Δόμησης + ΕΥΡΩ 302,17 εισφορά #2 υπέρ Υπηρεσίας Δόμησης + ΕΥΡΩ 188,76 εισφορά υπέρ Δήμου + ΕΥΡΩ 214,11 φόρος ασφάλισης (πληρωτέος στην Εθνική Τράπεζα) + ΕΥΡΩ 9,51 εισφορά ΤΕΕ + παράβολο #1 του 0,5% της αξίας του έργου + παράβολο #2 του 0,2% της αξίας του έργου + ΕΥΡΩ 0,19 χαρτόσημο επί ασφάλισης και ΤΕΕ + ΕΥΡΩ 15,26 χαρτόσημο υπέρ Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ))

Διαδικασία 10. Ενημέρωση της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας σχετικά με την έναρξη των εργασιών και διενέργεια επιτόπιου ελέγχου κατά την εκσκαφή

Υπηρεσία: Εφορεία Αρχαιοτήτων Έβρου

Χρόνος: 7 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 11*. Απόκτηση σφραγίδας της τελικής οικοδομικής άδειας από την αστυνομία

Υπηρεσία: Αστυνομία Αλεξανδρούπολης

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 12*. Απόκτηση άδειας για την έναρξη των εργασιών

Υπηρεσία: Δήμος Αλεξανδρούπολης, Τεχνική
Υπηρεσία

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 13. Αίτηση και πραγματοποίηση ελέγχου εργασιών θεμελίωσης

Υπηρεσία: Δήμος Αλεξανδρούπολης, Υπηρεσία
Δόμησης / Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: ΕΥΡΩ 300 (ΕΥΡΩ 300 για κτήρια συνολικής έκτασης άνω των 1.000 τ.μ.)

Διαδικασία 14. Πραγματοποίηση τελικού ελέγχου από το Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης και απόκτηση Πιστοποιητικού Ελέγχου Κατασκευής

Υπηρεσία: Δήμος Αλεξανδρούπολης, Υπηρεσία
Δόμησης / Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης

Χρόνος: 7 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 600 (ΕΥΡΩ 0,4 ανά τ.μ. με ελάχιστο ποσό ΕΥΡΩ 600 και μέγιστο ποσό ΕΥΡΩ 3.000)

Διαδικασία 15. Αίτηση και πραγματοποίηση σύνδεσης με το δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης

Υπηρεσία: Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης -
Αποχέτευσης Αλεξανδρούπολης

Χρόνος: 61 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 2.996 (ΕΥΡΩ 745,97 (σύμβαση ύδρευσης) + ΕΥΡΩ 15 ανά μέτρο για τα έργα σύνδεσης με το δίκτυο ύδρευσης)

Ηράκλειο

Αξία αποθήκης ΕΥΡΩ 853.218 (\$977,00)

Δεδομένα από: 1 Μαΐου 2019

Διαδικασία 1. Απόκτηση απόδειξης ιδιοκτησίας, αποσπάσματος κτηματολογικού διαγράμματος και κτηματογραφικού διαγράμματος

Υπηρεσία: Εθνικό Κτηματολόγιο,
Κτηματολογικό Γραφείο Ηρακλείου

Χρόνος: 2 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 45 (ΕΥΡΩ 15 απόσπασμα κτηματολογικού διαγράμματος + ΕΥΡΩ 30 κτηματογραφικό διάγραμμα)

Διαδικασία 2. Απόκτηση τοπογραφικού διαγράμματος

Υπηρεσία: Ιδιωτική εταιρεία

Χρόνος: 11 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 500

Διαδικασία 3. Υποβολή αίτησης για τη χορήγηση πιστοποιητικού έγκρισης της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας

Υπηρεσία: Εφορεία Αρχαιοτήτων Ηρακλείου

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 4. Απόκτηση πιστοποιητικού έγκρισης από την Αρχαιολογική Υπηρεσία

Υπηρεσία: Εφορεία Αρχαιοτήτων Ηρακλείου

Χρόνος: 45 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 5. Απόκτηση έγκρισης του έργου από το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής

Υπηρεσία: Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής
Ηρακλείου

Χρόνος: 23 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 6*. Απόκτηση πιστοποιητικού ενεργητικής πυροπροστασίας

Υπηρεσία: Περιφερειακή Πυροσβεστική
Διοίκηση Κρήτης

Χρόνος: 21 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 7*. Απόκτηση απόδειξης προκαταβολής στον ΕΦΚΑ

Υπηρεσία: Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής
Ασφάλισης (ΕΦΚΑ), Ηράκλειο

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 8. Αίτηση και απόκτηση αρχικής άδειας/έγκρισης από τον Δήμο

Υπηρεσία: Δήμος Ηρακλείου, Υπηρεσία
Δόμησης

Χρόνος: 30 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 9. Αίτηση και λήψη οικοδομικής άδειας από τον Δήμο

Υπηρεσία: Δήμος Ηρακλείου, Υπηρεσία
Δόμησης

Χρόνος: 53 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 10.000

Διαδικασία 10. Ενημέρωση της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας σχετικά με την έναρξη των εργασιών και διενέργεια επιτόπιου ελέγχου κατά την εκσκαφή

Υπηρεσία: Εφορεία Αρχαιοτήτων Ηρακλείου

Χρόνος: 9 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 11*. Απόκτηση σφραγίδας της τελικής οικοδομικής άδειας από την αστυνομία

Υπηρεσία: Αστυνομία Ηρακλείου

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 12. Αίτηση και πραγματοποίηση ελέγχου εργασιών θεμελίωσης

Υπηρεσία: Δήμος Ηρακλείου, Υπηρεσία Δόμησης / Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: ΕΥΡΩ 300 (ΕΥΡΩ 300 για κτήρια συνολικής έκτασης άνω των 1.000 τ.μ.)

Διαδικασία 13. Πραγματοποίηση τελικού ελέγχου από το Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης και απόκτηση Πιστοποιητικού Ελέγχου Κατασκευής

Υπηρεσία: Δήμος Ηρακλείου, Υπηρεσία Δόμησης / Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης

Χρόνος: 6 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 600 (ΕΥΡΩ 0,4 ανά τ.μ. με ελάχιστο ποσό ΕΥΡΩ 600 και μέγιστο ποσό ΕΥΡΩ 3.000)

Διαδικασία 14*. Αίτηση σύνδεσης με το δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης

Υπηρεσία: Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης - Αποχέτευσης Ηρακλείου

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: ΕΥΡΩ 63

Διαδικασία 15. Διεξαγωγή έρευνας από την επιχείρηση ύδρευσης και αποχέτευσης σχετικά με τη δυνατότητα πραγματοποίησης του έργου

Υπηρεσία: Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης - Αποχέτευσης Ηρακλείου

Χρόνος: 14 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 1.070

Διαδικασία 16. Πραγματοποίηση σύνδεσης ύδρευσης και αποχέτευσης

Υπηρεσία: Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης - Αποχέτευσης Ηρακλείου

Χρόνος: 60 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Θεσσαλονίκη

Αξία αποθήκης ΕΥΡΩ 853.218 (\$977,00)

Δεδομένα από: 1 Μαΐου 2019

Διαδικασία 1. Απόκτηση απόδειξης ιδιοκτησίας, αποσπάσματος

κτηματολογικού διαγράμματος και κτηματογραφικού διαγράμματος

Υπηρεσία: Εθνικό Κτηματολόγιο, Κτηματολογικό Γραφείο Θεσσαλονίκης

Χρόνος: 3 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 45 (ΕΥΡΩ 15 απόσπασμα κτηματολογικού διαγράμματος + ΕΥΡΩ 30 κτηματογραφικό διάγραμμα)

Διαδικασία 2. Απόκτηση τοπογραφικού διαγράμματος

Υπηρεσία: Ιδιωτική εταιρεία

Χρόνος: 10 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 800

Διαδικασία 3. Υποβολή αίτησης για τη χορήγηση πιστοποιητικού έγκρισης της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας

Υπηρεσία: Εφορεία Αρχαιοτήτων Θεσσαλονίκης

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 4. Απόκτηση πιστοποιητικού έγκρισης από την Αρχαιολογική Υπηρεσία

Υπηρεσία: Εφορεία Αρχαιοτήτων Θεσσαλονίκης

Χρόνος: 10 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 5. Απόκτηση έγκρισης του έργου από το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής

Υπηρεσία: Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Θεσσαλονίκης

Χρόνος: 23 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 6*. Απόκτηση πιστοποιητικού ενεργητικής πυροπροστασίας

Υπηρεσία: Περιφερειακή Πυροσβεστική Διοίκηση Κεντρικής Μακεδονίας

Χρόνος: 20 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 7*. Απόκτηση προκαταρκτικής βεβαίωσης από την επιχείρηση ύδρευσης και αποχέτευσης για τη δυνατότητα πραγματοποίησης του έργου

Υπηρεσία: Εταιρεία Ύδρευσης & Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης (ΕΥΑΘ)

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 8*. Απόκτηση απόδειξης προκαταβολής στον ΕΦΚΑ

Υπηρεσία: Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ), Θεσσαλονίκη

Χρόνος: 2 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 9. Αίτηση και απόκτηση αρχικής άδειας/έγκρισης από τον Δήμο

Υπηρεσία: Δήμος Θεσσαλονίκης, Υπηρεσία Δόμησης

Χρόνος: 13 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 10. Αίτηση και λήψη οικοδομικής άδειας από τον Δήμο

Υπηρεσία: Δήμος Θεσσαλονίκης, Υπηρεσία Δόμησης

Χρόνος: 10 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 7.724 (ΕΥΡΩ 458,15 εισφορά υπέρ Υπηρεσίας Δόμησης + ΕΥΡΩ 496,23 εισφορά υπέρ Δήμου + ΕΥΡΩ 391,14 εισφορά ασφάλισης + ΕΥΡΩ 370,59 προκαταβολή ασφάλισης + ΕΥΡΩ 9,61 εισφορά ΤΕΕ + ΕΥΡΩ 4.131,44 παράβολο #1 (0,5% της αξίας του έργου) + ΕΥΡΩ 1.652,57 παράβολο #2 (0,2% της αξίας του έργου) + ΕΥΡΩ 0,79 παράβολο #3 + ΕΥΡΩ 8,02 χαρτόσημο επί ασφάλισης και ΤΕΕ + ΕΥΡΩ 16,98 χαρτόσημο υπέρ Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ))

Διαδικασία 11. Ενημέρωση της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας σχετικά με την έναρξη των εργασιών και διενέργεια επιτόπιου ελέγχου κατά την εκσκαφή

Υπηρεσία: Εφορεία Αρχαιοτήτων Θεσσαλονίκης

Χρόνος: 7 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 12*. Απόκτηση σφραγίδας της τελικής οικοδομικής άδειας από την αστυνομία

Υπηρεσία: Αστυνομία Θεσσαλονίκης

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 13*. Απόκτηση άδειας για την έναρξη της κατασκευής

Υπηρεσία: Δήμος Θεσσαλονίκης, Υπηρεσία Δόμησης

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 14. Αίτηση και πραγματοποίηση ελέγχου εργασιών θεμελίωσης

Υπηρεσία: Δήμος Θεσσαλονίκης, Υπηρεσία Δόμησης / Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: ΕΥΡΩ 300 (ΕΥΡΩ 300 για κτήρια συνολικής έκτασης άνω των 1.000 τ.μ.)

Διαδικασία 15. Πραγματοποίηση τελικού ελέγχου από το Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης και απόκτηση Πιστοποιητικού Ελέγχου Κατασκευής

Υπηρεσία: Δήμος Θεσσαλονίκης, Υπηρεσία Δόμησης / Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης

Χρόνος: 7 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 600 (ΕΥΡΩ 0,4 ανά τ.μ. με ελάχιστο ποσό ΕΥΡΩ 600 και μέγιστο ποσό ΕΥΡΩ 3.000)

Διαδικασία 16. Αίτηση σύνδεσης με το δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης

Υπηρεσία: Εταιρεία Ύδρευσης & Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης (ΕΥΑΘ)

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: ΕΥΡΩ 63

Διαδικασία 17. Διεξαγωγή λεπτομερούς έρευνας από την επιχείρηση ύδρευσης και αποχέτευσης σχετικά με τη δυνατότητα πραγματοποίησης του έργου

Υπηρεσία: Εταιρεία Ύδρευσης & Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης (ΕΥΑΘ)

Χρόνος: 30 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 500

Διαδικασία 18. Πραγματοποίηση σύνδεσης ύδρευσης και αποχέτευσης

Υπηρεσία: Εταιρεία Ύδρευσης & Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης (ΕΥΑΘ)

Χρόνος: 30 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 600

Λάρισα

Αξία αποθήκης ΕΥΡΩ 853.218 (\$977,00)

Δεδομένα από: 1 Μαΐου 2019

Διαδικασία 1. Απόκτηση απόδειξης ιδιοκτησίας, αποσπάσματος κτηματολογικού διαγράμματος και κτηματογραφικού διαγράμματος

Υπηρεσία: Εθνικό Κτηματολόγιο, Κτηματολογικό Γραφείο Λάρισας

Χρόνος: 2 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 45 (ΕΥΡΩ 15 απόσπασμα κτηματολογικού διαγράμματος + ΕΥΡΩ 30 κτηματογραφικό διάγραμμα)

Διαδικασία 2. Απόκτηση τοπογραφικού διαγράμματος

Υπηρεσία: Ιδιωτική εταιρεία

Χρόνος: 12 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 400

Διαδικασία 3. Απόκτηση έγκρισης του έργου από το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής

Υπηρεσία: Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Λάρισας

Χρόνος: 18 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 4*. Απόκτηση πιστοποιητικού ενεργητικής πυροπροστασίας

Υπηρεσία: Περιφερειακή Πυροσβεστική Διοίκηση Θεσσαλίας

Χρόνος: 10 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 5*. Απόκτηση απόδειξης προκαταβολής στον ΕΦΚΑ

Υπηρεσία: Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ), Λάρισα

Χρόνος: 2 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 6. Αίτηση και απόκτηση αρχικής άδειας/έγκρισης από τον Δήμο

Υπηρεσία: Δήμος Λάρισας, Υπηρεσία Δόμησης

Χρόνος: 15 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 7. Αίτηση και λήψη οικοδομικής άδειας από τον Δήμο

Υπηρεσία: Δήμος Λάρισας, Υπηρεσία Δόμησης

Χρόνος: 30 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 7.010 (ΕΥΡΩ 190,89 εισφορά #1 υπέρ Υπηρεσίας Δόμησης + ΕΥΡΩ 572,68 εισφορά #2 υπέρ Υπηρεσίας Δόμησης + ΕΥΡΩ 190,80 εισφορά υπέρ Δήμου + ΕΥΡΩ 57,68 φόρος ασφάλισης (πληρωτέος στην Εθνική Τράπεζα) + ΕΥΡΩ 9,61 εισφορά ΤΕΕ + παράβολο #1 του 0,5% της αξίας του έργου + παράβολο #2 του 0,2% της αξίας του έργου + ΕΥΡΩ 0,19 χαρτόσημο επί ασφάλισης και ΤΕΕ + ΕΥΡΩ 15,42 χαρτόσημο υπέρ Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ))

Διαδικασία 8. Απόκτηση σφραγίδας της τελικής οικοδομικής άδειας από την αστυνομία

Υπηρεσία: Αστυνομία Λάρισας

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 9*. Ενημέρωση του Δήμου σχετικά με την έναρξη των εργασιών

Υπηρεσία: Δήμος Λάρισας, Υπηρεσία Δόμησης

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 10. Αίτηση και πραγματοποίηση ελέγχου εργασιών θεμελίωσης

Υπηρεσία: Δήμος Λάρισας, Υπηρεσία Δόμησης / Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: ΕΥΡΩ 300 (ΕΥΡΩ 300 για κτήρια συνολικής έκτασης άνω των 1.000 τ.μ.)

Διαδικασία 11. Πραγματοποίηση τελικού ελέγχου από το Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης και απόκτηση Πιστοποιητικού Ελέγχου Κατασκευής

Υπηρεσία: Δήμος Λάρισας, Υπηρεσία Δόμησης / Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης

Χρόνος: 12 ημέρες

Κόστος: ΕΥΡΩ 600 (ΕΥΡΩ 0,4 ανά τ.μ. με ελάχιστο ποσό ΕΥΡΩ 600 και μέγιστο ποσό ΕΥΡΩ 3.000)

Διαδικασία 12. Αίτηση σύνδεσης με το δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης

Υπηρεσία: Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης - Αποχέτευσης Λάρισας

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 13. Διεξαγωγή επιθεώρησης από την επιχείρηση ύδρευσης και αποχέτευσης για τον προσδιορισμό των εργασιών σύνδεσης

Υπηρεσία: Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης - Αποχέτευσης Λάρισας

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 14. Διεξαγωγή επιθεώρησης των έργων σύνδεσης της BuildCo από την επιχείρηση ύδρευσης και αποχέτευσης και πληρωμή τελών σύνδεσης από τον πελάτη

Υπηρεσία: Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης - Αποχέτευσης Λάρισας

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: ΕΥΡΩ 1.499 (ΕΥΡΩ 420,17 κατ' αποκοπήν τέλος σύνδεσης ύδρευσης + ΕΥΡΩ 15,41 ανά μέτρο πρόσφυσης οικοπέδου υπέρ σύνδεσης ύδρευσης (30,48 μ. για την αποθήκη της μελέτης περίπτωσης) + ΕΥΡΩ 20 ανά μέτρο πρόσφυσης οικοπέδου υπέρ σύνδεσης αποχέτευσης (30,48 μ. για την αποθήκη της μελέτης περίπτωσης))

Διαδικασία 15. Πραγματοποίηση σύνδεσης ύδρευσης και αποχέτευσης

Υπηρεσία: Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης - Αποχέτευσης Λάρισας

Χρόνος: 38 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Πάτρα

Αξία αποθήκης EΥΡΩ 853.218 (\$977,00)
Δεδομένα από: 1 Μαΐου 2019

Διαδικασία 1. Απόκτηση απόδειξης ιδιοκτησίας, αποσπάσματος κτηματολογικού διαγράμματος και κτηματογραφικού διαγράμματος

Υπηρεσία: Εθνικό Κτηματολόγιο, Κτηματολογικό Γραφείο Πάτρας

Χρόνος: 7 ημέρες

Κόστος: EΥΡΩ 45 (EΥΡΩ 15 απόσπασμα κτηματολογικού διαγράμματος + EΥΡΩ 30 κτηματογραφικό διάγραμμα)

Διαδικασία 2. Απόκτηση τοπογραφικού διαγράμματος

Υπηρεσία: Ιδιωτική εταιρεία

Χρόνος: 13 ημέρες

Κόστος: EΥΡΩ 500

Διαδικασία 3. Υποβολή αίτησης για τη χορήγηση πιστοποιητικού έγκρισης της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας

Υπηρεσία: Εφορεία Αρχαιοτήτων Αχαΐας

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 4. Απόκτηση πιστοποιητικού έγκρισης από την Αρχαιολογική Υπηρεσία

Υπηρεσία:

Χρόνος: 11 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 5. Απόκτηση έγκρισης του έργου από το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής

Υπηρεσία: Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Πάτρας

Χρόνος: 30 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 6*. Απόκτηση πιστοποιητικού ενεργητικής πυροπροστασίας

Υπηρεσία: Περιφερειακή Πυροσβεστική Διοίκηση Δυτικής Ελλάδας

Χρόνος: 13 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 7*. Απόκτηση απόδειξης προκαταβολής στον ΕΦΚΑ

Υπηρεσία: Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ), Πάτρα

Χρόνος: 3 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 8. Αίτηση και απόκτηση αρχικής άδειας/έγκρισης από τον Δήμο

Υπηρεσία: Δήμος Πατρέων, Υπηρεσία Δόμησης

Χρόνος: 18 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 9. Αίτηση και λήψη οικοδομικής άδειας από τον Δήμο

Υπηρεσία: Δήμος Πατρέων, Υπηρεσία Δόμησης

Χρόνος: 45 ημέρες

Κόστος: EΥΡΩ 9.441 (EΥΡΩ 755,07 εισφορά υπέρ Υπηρεσίας Δόμησης + EΥΡΩ 188,68 εισφορά υπέρ Δήμου + EΥΡΩ 372 προκαταβολή ασφάλισης + EΥΡΩ 9,51 εισφορά TEE + EΥΡΩ 19,01 εισφορά υπέρ ΕΜΠ + παράβολο #1 του 0,5% της αξίας του έργου + παράβολο #2 του 0,2% της αξίας του έργου + EΥΡΩ 0,57 χαρτόσημο επί ασφάλισης και TEE + EΥΡΩ 15,32 χαρτόσημο υπέρ Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ) + EΥΡΩ 2.107,97 εφορία επί αμοιβών)

Διαδικασία 10. Ενημέρωση της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας σχετικά με την έναρξη των εργασιών και διενέργεια επιτόπιου ελέγχου κατά την εκσκαφή

Υπηρεσία: Εφορεία Αρχαιοτήτων Αχαΐας

Χρόνος: 7 ημέρες

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 11*. Απόκτηση σφραγίδας της τελικής οικοδομικής άδειας από την αστυνομία

Υπηρεσία: Αστυνομία Πάτρας

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: Χωρίς κόστος

Διαδικασία 12. Αίτηση και πραγματοποίηση ελέγχου εργασιών θεμελίωσης

Υπηρεσία: Δήμος Πατρέων, Υπηρεσία Δόμησης / Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: EΥΡΩ 300 (EΥΡΩ 300 για κτήρια συνολικής έκτασης άνω των 1.000 τ.μ.)

Διαδικασία 13. Πραγματοποίηση τελικού ελέγχου από το Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης και απόκτηση Πιστοποιητικού Ελέγχου Κατασκευής

Υπηρεσία: Δήμος Πατρέων, Υπηρεσία Δόμησης / Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης

Χρόνος: 6 ημέρες

Κόστος: EΥΡΩ 600 (EΥΡΩ 0,4 ανά τ.μ. με ελάχιστο ποσό EΥΡΩ 600 και μέγιστο ποσό EΥΡΩ 3.000)

Διαδικασία 14*. Αίτηση σύνδεσης με το δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης

Υπηρεσία: Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης - Αποχέτευσης Πάτρας

Χρόνος: 1 ημέρα

Κόστος: EΥΡΩ 57

Διαδικασία 15. Διεξαγωγή έρευνας από την επιχείρηση ύδρευσης και αποχέτευση σχετικά με τη δυνατότητα πραγματοποίησης του έργου

Υπηρεσία: Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης - Αποχέτευσης Πάτρας

Χρόνος: 25 ημέρες

Κόστος: EΥΡΩ 410

Διαδικασία 16. Πραγματοποίηση σύνδεσης ύδρευσης και αποχέτευσης

Υπηρεσία: Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης - Αποχέτευσης Πάτρας

Χρόνος: 45 ημέρες

Κόστος: EΥΡΩ 450

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΑΔΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ – ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ

	Αθήνα και Πάτρα		Αλεξανδρούπολη και Λάρισα		Ηράκλειο και Θεσσαλονίκη	
	Απάντηση	Σκορ	Απάντηση	Σκορ	Απάντηση	Σκορ
Δείκτης ελέγχου ποιότητας οικοδόμησης (0–15)		12		9		11
Δείκτης ποιότητας οικοδομικών κανονισμών (0–2)		1		1		1
Πόσο προσίτοι είναι οι νόμοι και οι κανονισμοί που σχετίζονται με τη δόμηση στη χώρα σας; (0–1)	Διαθέσιμοι στο διαδίκτυο, Δωρεάν, Στην επίσημη Εφημερίδα της Κυβέρνησης.	1	Διαθέσιμοι στο διαδίκτυο, Δωρεάν, Στην επίσημη Εφημερίδα της Κυβέρνησης.	1	Διαθέσιμοι στο διαδίκτυο, Δωρεάν, Στην επίσημη Εφημερίδα της Κυβέρνησης.	1
Ποιες απαιτήσεις για την απόκτηση οικοδομικής άδειας διευκρινίζονται σαφώς από τους οικοδομικούς κανονισμούς ή από προσβάσιμες ιστοσελίδες, μπροσούρες ή φυλλάδια; (0–1)	Κατάλογος απαιτούμενων εγγράφων, Απαιτούμενες προεγκρίσεις.	0	Κατάλογος απαιτούμενων εγγράφων, Απαιτούμενες προεγκρίσεις.	0	Κατάλογος απαιτούμενων εγγράφων, Απαιτούμενες προεγκρίσεις.	0
Δείκτης ποιοτικού ελέγχου πριν από την κατασκευή (0–1)		1		0		1
Ποια τρίτα μέρη απαιτούνται από τον νόμο για να επαληθεύσουν ότι τα σχέδια κτιρίων συμμορφώνονται με τους υφιστάμενους οικοδομικούς κανονισμούς; (0–1)	Πιστοποιημένος Αρχιτέκτονας, Πιστοποιημένος Μηχανικός.	1	Σύμφωνα με τον νόμο, δεν απαιτείται επαλήθευση της συμμόρφωσης των σχεδίων, Δημόσιος Υπάλληλος ελέγχει τα σχέδια.	0	Πιστοποιημένος Αρχιτέκτονας, Πιστοποιημένος Μηχανικός.	1
Δείκτης ποιοτικού ελέγχου κατά τη διάρκεια της κατασκευής (0–3)		2		2		2
Τι είδους τεχνικοί έλεγχοι (αν υπάρχουν) απαιτούνται από τη νομοθεσία για να διενεργούνται κατά τη διάρκεια της κατασκευής; (0–2)	Έλεγχοι από εσωτερικό Μηχανικό, Έλεγχοι από εξωτερικό Μηχανικό ή εταιρεία, Έλεγχοι σε διάφορες φάσεις.	1	Έλεγχοι από εσωτερικό Μηχανικό, Έλεγχοι από εξωτερικό Μηχανικό ή εταιρεία, Έλεγχοι σε διάφορες φάσεις.	1	Έλεγχοι από εσωτερικό Μηχανικό, Έλεγχοι από εξωτερικό Μηχανικό ή εταιρεία, Έλεγχοι σε διάφορες φάσεις.	1
Οι υποχρεωτικοί από τη νομοθεσία έλεγχοι εφαρμόζονται στην πράξη κατά τη διάρκεια της κατασκευής; (0–1)	Οι υποχρεωτικοί από τη νομοθεσία έλεγχοι εφαρμόζονται πάντα στην πράξη.	1	Οι υποχρεωτικοί από τη νομοθεσία έλεγχοι εφαρμόζονται πάντα στην πράξη.	1	Οι υποχρεωτικοί από τη νομοθεσία έλεγχοι εφαρμόζονται πάντα στην πράξη.	1
Δείκτης ποιοτικού ελέγχου μετά την κατασκευή (0–3)		3		3		3
Απαιτείται τελικός έλεγχος από τη νομοθεσία για τον έλεγχο της συμμόρφωσης του κτιρίου με τα εγκεκριμένα σχέδια; (0–2)	Ναι, ο εσωτερικός Μηχανικός υποβάλλει έκθεση για την τελική επιθεώρηση, Ναι, ο εξωτερικός Μηχανικός υποβάλλει έκθεση για την τελική επιθεώρηση.	2	Ναι, ο εσωτερικός Μηχανικός υποβάλλει έκθεση για την τελική επιθεώρηση, Ναι, ο εξωτερικός Μηχανικός υποβάλλει έκθεση για την τελική επιθεώρηση.	2	Ναι, ο εσωτερικός Μηχανικός υποβάλλει έκθεση για την τελική επιθεώρηση, Ναι, ο εξωτερικός Μηχανικός υποβάλλει έκθεση για την τελική επιθεώρηση.	2
Οι υποχρεωτικοί από τη νομοθεσία τελικοί έλεγχοι εφαρμόζονται στην πράξη; (0–1)	Ο τελικός έλεγχος εφαρμόζεται πάντα στην πράξη.	1	Ο τελικός έλεγχος εφαρμόζεται πάντα στην πράξη.	1	Ο τελικός έλεγχος εφαρμόζεται πάντα στην πράξη.	1
Δείκτης για το ισχύον καθεστώς αστικής ευθύνης και ασφάλισης (0–2)		1		1		1
Ποιοι φορείς (αν υπάρχουν) είναι υπεύθυνοι από τη νομοθεσία για κατασκευαστικά ελαττώματα ή προβλήματα στο κτίριο μόλις αυτό χρησιμοποιηθεί (Λανθάνουσα ευθύνη ή Ευθύνη Δεκαετίας); (0–1)	Αρχιτέκτονας ή Μηχανικός, Επαγγελματίας επικεφαλής της επίβλεψης, Κατασκευαστική εταιρεία.	1	Αρχιτέκτονας ή Μηχανικός, Επαγγελματίας επικεφαλής της επίβλεψης, Κατασκευαστική εταιρεία.	1	Αρχιτέκτονας ή Μηχανικός, Επαγγελματίας επικεφαλής της επίβλεψης, Κατασκευαστική εταιρεία.	1
Ποιοι φορείς (αν υπάρχουν) είναι υπεύθυνοι από τη νομοθεσία για τη λήψη ασφαλιστηρίου για την αποκατάσταση πιθανών κατασκευαστικών ελαττωμάτων ή προβλημάτων στο κτίριο μόλις αυτό χρησιμοποιηθεί (Λανθάνουσα Ευθύνη ή Ευθύνη Δεκαετίας); (0–1)	Κανένας φορέας δεν είναι υπεύθυνος από τη νομοθεσία για τη λήψη ασφαλιστηρίου.	0	Κανένας φορέας δεν είναι υπεύθυνος από τη νομοθεσία για τη λήψη ασφαλιστηρίου.	0	Κανένας φορέας δεν είναι υπεύθυνος από τη νομοθεσία για τη λήψη ασφαλιστηρίου.	0

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΑΔΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ – ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ (συνεχίζονται)

	Αθήνα και Πάτρα		Αλεξανδρούπολη και Λάρισα		Ηράκλειο και Θεσσαλονίκη	
	Απάντηση	Σκορ	Απάντηση	Σκορ	Απάντηση	Σκορ
Δείκτης επαγγελματικών πιστοποιήσεων (0–4)		4		2		3
Ποιες είναι οι απαιτήσεις δεξιοτήτων για έναν επαγγελματία προκειμένου να μπορεί να βεβαιώνει ότι τα αρχιτεκτονικά και στατικά σχέδια είναι σύμφωνα με τους ισχύοντες οικοδομικούς κανονισμούς; (0–2)	Ελάχιστος αριθμός ετών εμπειρίας, πανεπιστημιακό πτυχίο αρχιτεκτονικής ή Μηχανικού, να είναι εγγεγραμμένο μέλος στο Σύλλογο Αρχιτεκτόνων ή Μηχανικών.	2	Δεν υπάρχουν συγκεκριμένες απαιτήσεις από τον νόμο.	0	Πανεπιστημιακό πτυχίο αρχιτεκτονικής ή μηχανολογίας, να είναι εγγεγραμμένο μέλος στο Σύλλογο Αρχιτεκτόνων ή Μηχανικών.	1
Ποιες είναι οι απαιτήσεις δεξιοτήτων για έναν επαγγελματία προκειμένου να μπορεί να επιβλέπει επί τόπου μια κατασκευή; (0–2)	Ελάχιστος αριθμός ετών εμπειρίας, πανεπιστημιακό πτυχίο μηχανολογίας, Κατασκευαστή ή Διαχείρισης Κατασκευαστικών Έργων, να είναι εγγεγραμμένο μέλος στο Σύλλογο Αρχιτεκτόνων ή Μηχανικών.	2	Ελάχιστος αριθμός ετών εμπειρίας, πανεπιστημιακό πτυχίο μηχανολογίας, Κατασκευαστή ή Διαχείρισης Κατασκευαστικών Έργων, Να είναι εγγεγραμμένο μέλος στο Σύλλογο Αρχιτεκτόνων ή Μηχανικών.	2	Ελάχιστος αριθμός ετών εμπειρίας, πανεπιστημιακό πτυχίο μηχανολογίας, Κατασκευαστή ή Διαχείρισης Κατασκευαστικών Έργων, να είναι εγγεγραμμένο μέλος στο Σύλλογο Αρχιτεκτόνων ή Μηχανικών.	2

Πηγή: Βάση δεδομένων Doing Business.

ΛΗΨΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ – ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΜΙΑΣ ΝΕΑΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, ΑΝΑ ΠΟΛΗ							
Όνομα Διαχειριστή δικτύου: ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. Επικαιροποιημένα δεδομένα έως: 1, Μαΐου 2019	Αθήνα	Αλεξανδρούπολη	Ηράκλειο	Θεσσαλονίκη	Λάρισα	Πάτρα	Σχόλια
1. Υποβολή αίτησης στον ΔΕΔΔΗΕ	Χρόνος (ημέρες) 2	10	22	5	14	10	Μετά την υποβολή της αίτησης, ο ΔΕΔΔΗΕ ενημερώνει τηλεφωνικά τον πελάτη σχετικά με την ημερομηνία κατά την οποία ο τεχνικός σχεδιαστής θα επισκεφθεί το κτίριο για τον εξωτερικό έλεγχο. Μετά την επιθεώρηση, ο ΔΕΔΔΗΕ ετοιμάζει και στέλνει στον πελάτη μια επιστολή, έτσι ώστε να τον/την ενημερώσει για το κόστος της σύνδεσης, τον χρόνο, που απαιτείται για την ολοκλήρωση των έργων σύνδεσης, καθώς και για τα έγγραφα που πρέπει να προσκομιστούν από τον πελάτη για την επιτεύξη της σύνδεσης. Τα τέλη σύνδεσης πρέπει να πληρωθούν σε τράπεζες με τις οποίες ο ΔΕΔΔΗΕ διατηρεί σχετική συμφωνία (διατραπεζικό σύστημα πληρωμών).
2. Εξωτερική επιθεώρηση από τον ΔΕΔΔΗΕ και εκτιμώμενος χρόνος αναμονής	Χρόνος (ημέρες) 12	5	3	7	4	5	Ο τεχνικός σχεδιαστής του ΔΕΔΔΗΕ επισκέπτεται το κτίριο και καταρτίζει τεχνικό σχέδιο για τον τρόπο με τον οποίο το κτίριο θα συνδεθεί με το δίκτυο. Ο πελάτης ή ένας εκπρόσωπος αυτού πρέπει να είναι παρών κατά τη διάρκεια του εξωτερικού ελέγχου. Κανένα κόστος
3. Υπογραφή σύμβασης σύνδεσης και αναμονή της ολοκλήρωσης των εξωτερικών εργασιών και της εγκατάστασης μετρητών	Χρόνος (ημέρες) 33	22	30	65	30	30	Μετά την καταβολή του χρηματικού ποσού που ορίζεται στην προσφορά σχετικά με τη σύνδεση, ο πελάτης υπογράφει τη σύμβαση σύνδεσης με τον ΔΕΔΔΗΕ. Μεταξύ των εγγράφων, που υποβάλλει ο πελάτης, περιλαμβάνεται η Υπεύθυνη Δήλωση αδειούχου Ηλεκτρολόγου εγκαταστάτη αναφορικά με τις λεπτομέρειες της εσωτερικής εγκατάστασης. Σε αυτό το σημείο ο ΔΕΔΔΗΕ αιτείται άδεια αναστολής από τον τοπικό Δήμο. Κανένα κόστος
4. Απόκτηση δήλωσης σχετικά με το εμβαδόν του ακινήτου από τον Δήμο*	Χρόνος (ημέρες) 1	1	1	1	1	1	Για την απόκτηση σύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας, ο πελάτης πρέπει να υποβάλει στον ΔΕΔΔΗΕ μια δήλωση από τον τοπικό Δήμο, η οποία να απεικονίζει επακριβώς τη συνολική επιφάνεια του κτιρίου, σύμφωνα με τους Νόμους 25/75, 1080/80, και 2130/93. Κανένα κόστος
5. Υπογραφή σύμβασης παροχής και εγκατάσταση μετρητή από τον ΔΕΔΔΗΕ	Χρόνος (ημέρες) 4	8	15	6	6	4	Μόλις ολοκληρωθεί η κατασκευή και η εσωτερική καλωδίωση είναι έτοιμη προς σύνδεση με το εξωτερικό δίκτυο, ο πελάτης υπογράφει συμβόλαιο με έναν πάροχο. Για τους σκοπούς της μελέτης περιπτώσεως του <i>Doing Business</i> , η εκτιμώμενη εγγύηση, που πρέπει να κατατεθεί στον πάροχο, ανέρχεται στα 735 Ευρώ. Κανένα κόστος

Πηγή: βάση δεδομένων *Doing Business*.
*Λοιμάνει χρόνο ταυτόχρονα με προηγούμενη διαδικασία.

ΛΗΨΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ – ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΙ ΤΙΜΟΛΟΓΙΑΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ	
Δείκτης αξιοπιστίας παροχής και τιμολογιακής διαφάνειας (0–8)	8 (Πάτρα) 7 (5 πόλεις)
Συνολική διάρκεια και συχνότητα διακοπών ηλεκτρικού ρεύματος ανά πελάτη τον χρόνο (0–3)	3 (Πάτρα) 2 (5 πόλεις)
Δείκτης Μέσης Ετήσιας Διάρκειας Διακοπών (SAIDI)	0,71 (Πάτρα) 1,57 (Αθήνα) 1,58 (Ηράκλειο) 2,10 (Θεσσαλονίκη) 2,70 (Αλεξανδρούπολη) 3,60 (Λάρισα)
Δείκτης Μέσης Ετήσιας Συχνότητας Διακοπών (SAIFI)	0,68 (Πάτρα) 1,10 (Ηράκλειο) 1,30 (Θεσσαλονίκη) 1,44 (Αθήνα) 1,47 (Λάρισα) 2,00 (Αλεξανδρούπολη)
Μηχανισμοί παρακολούθησης διακοπών ρεύματος (0–1)	1 (όλες οι πόλεις)
Ο διαχειριστής δικτύου διανομής χρησιμοποιεί αυτοματοποιημένα εργαλεία για την παρακολούθηση των διακοπών ρεύματος;	Ναι (όλες οι πόλεις)
Μηχανισμοί αποκατάστασης υπηρεσιών ηλεκτρικού ρεύματος (0–1)	1 (όλες οι πόλεις)
Ο διαχειριστής δικτύου διανομής χρησιμοποιεί αυτοματοποιημένα εργαλεία για την αποκατάσταση υπηρεσιών ηλεκτρικού ρεύματος;	Ναι (όλες οι πόλεις)
Ρυθμιστική παρακολούθηση (0–1)	1 (όλες οι πόλεις)
Η ρυθμιστική αρχή — μια αυθύπαρκτη οντότητα, ανεξάρτητη από τον διαχειριστή δικτύου — καταγράφει την απόδοση του διαχειριστή ως προς την αξιοπιστία παροχής;	Ναι (όλες οι πόλεις)
Οικονομικά αντίμετρα με σκοπό τον περιορισμό των διακοπών ρεύματος (0–1)	1 (όλες οι πόλεις)
Ο διαχειριστής δικτύου έχει την υποχρέωση να καταβάλει αποζημίωση στους πελάτες ή υπόκειται σε πρόστιμα επιβαλλόμενα από την ρυθμιστική αρχή (ή και τα δύο), εφόσον οι διακοπές ρεύματος υπερβαίνουν ένα συγκεκριμένο όριο;	Ναι (όλες οι πόλεις)
Κοινοποίηση τιμολογίων και μεταβολών στα τιμολόγια (0–1)	1 (όλες οι πόλεις)
Είναι δημοσιοποιημένα τα ισχύοντα τιμολόγια στο διαδίκτυο;	Ναι (όλες οι πόλεις)
Οι πελάτες ειδοποιούνται, τουλάχιστον έναν πλήρη κύκλο εκ των προτέρων για την επακριβή μεταβολή των τιμολογίων ηλεκτρικής ενέργειας;	Ναι (όλες οι πόλεις)

Πηγή: Βάση δεδομένων Doing Business.

ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ – ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ, ΑΝΑ ΠΟΛΗ						
Αθήνα	Αλεξανδρούπολη	Ηράκλειο	Θεσσαλονίκη	Λάρισα	Πάτρα	Σχόλια
Αξία ακινήτου: 853,218 ευρώ Επικαιροποιημένα δεδομένα έτος: 1, Μαΐου 2019						
Χρόνος (ημέρες)	1					Για την σύνταξη του νέου τοπογραφικού διαγράμματος απαιτείται επιτόπια επίσκεψη από μηχανικό.
Κόστος (ΕΥΡΩ)	Συμπεριλαμβάνεται στην επόμενη διαδικασία					
Χρόνος (ημέρες)	7					Μετά τον έλεγχο, που αναφέρεται στην προηγούμενη διαδικασία 1, είναι απαραίτητο να εκδοθεί πρόσφατο τοπογραφικό διάγραμμα που να απεικονίζει τα όρια του ακινήτου (νέο διάγραμμα ακινήτου), σφραγισμένο και υπογεγραμμένο από το μηχανικό. Το διάγραμμα υποβάλλεται στον συμβολαιογράφο λίγες ημέρες πριν από τη σύνταξη της σύμβασης πώλησης. Επιπλέον, βάσει του Νόμου 4495/2017, απαιτείται βεβαίωση μηχανικού, με την οποία να δηλώνεται ότι δεν υπάρχουν αυθαίρετες κατασκευές ή/και αλλαγή επικουρικών χρήσεων στην κύρια χρήση του ακινήτου.
Κόστος (ΕΥΡΩ)	400					
Χρόνος (ημέρες)	1	1	1	2	2	Ο δικηγόρος προβαίνει σε έρευνα των τίτλων ιδιοκτησίας, των βαρών και των απαιτήσεων στο υποθηκοφυλακείο. Μετά την απόκτηση όλων των απαραίτητων εγγράφων, ο δικηγόρος συντάσσει τη σύμβαση αγοραπωλησίας. Μόνο οι δικηγόροι έχουν το δικαίωμα να πραγματοποιούν έρευνα στο υποθηκοφυλακείο.
Κόστος (ΕΥΡΩ)	4.486 (440 Ευρώ + 0,5% της αξίας του ακινήτου μεταξύ 44.000 - 14 εκατομμυρίων. Οι δικηγορικές αμοιβές συμφωνούνται ελεύθερα μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών. Το Παράρτημα II του νέου Κώδικα Διηγόρων εμπεριέχει έναν πίνακα με ενδεικτικές τιμές για τα νομικά έξοδα.					
Χρόνος (ημέρες)	1	1	1	1	1	Ο δικηγόρος προβαίνει σε έρευνα των τίτλων ιδιοκτησίας, των βαρών και των απαιτήσεων στο προσωρινό κτηματολογικό γραφείο. Ο έλεγχος διεύρεται τόσο στο Υποθηκοφυλακείο όσο και στο προσωρινό Κτηματολογικό Γραφείο ως προληπτικό μέτρο. Κάποια από τα προσωρινά κτηματολογικά γραφεία διατηρούν ηλεκτρονικό σύστημα αναζήτησης, ωστόσο δεν υπάρχουν όλοι οι τίτλοι στο σύστημα.
Κόστος (ΕΥΡΩ)	Συμπεριλαμβάνεται στην προηγούμενη διαδικασία					
Χρόνος (ημέρες)	1	3	40	1	3	Σύμφωνα με το άρθρο 59 παρ. 1 του Νόμου 4483/2017, σε περίπτωση μεταβίβασης της κυριότητας των πάσης φύσεως ακινήτων για οποιαδήποτε αιτία και πairo της υπογραφής του συμβολαίου, οι πωλητές σφραγίζουν να προσκομίζουν στον συμβολαιογράφο βεβαίωση του οικείου Ο.Τ.Α., στην Περιφέρεια του οποίου κείται το ακίνητο, από την οποία να προκύπτει ότι δεν σφραγίζεται τέλος ακινήτης περιουσίας (Τ.Α.Π.), άλλως το συμβόλαιο μεταβίβασης είναι άκυρο, ελέγχεται δε ο συμβολαιογράφος που το συντάσσει.
Κόστος (ΕΥΡΩ)	Κανένα κόστος					
Χρόνος (ημέρες)	Λιγότερο από μια μέρα (η διαδικασία διεξάγεται ηλεκτρονικά)					
Κόστος (ΕΥΡΩ)	Κανένα κόστος					
Χρόνος (ημέρες)	Λιγότερο από μια μέρα (η διαδικασία διεξάγεται ηλεκτρονικά)					
Κόστος (ΕΥΡΩ)	Κανένα κόστος					
Χρόνος (ημέρες)	Λιγότερο από μια μέρα (η διαδικασία διεξάγεται ηλεκτρονικά)					
Κόστος (ΕΥΡΩ)	Κανένα κόστος					

ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ – ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ, ΑΝΑ ΠΟΛΗ (συνεχίζονται)													
Αθήνα		Αλεξανδρούπολη		Ηράκλειο		Θεσσαλονίκη		Λάρισα		Πάτρα		Σχόλια	
Αξία ακινήτου: 853,218 ευρώ Επικαιροποιημένα δεδομένα έως: 1, Μαΐου 2019													
Χρόνος (ημέρες)		Λιγότερο από μια μέρα (η διαδικασία διεξάγεται ηλεκτρονικά)										Ο πωλητής πρέπει να λάβει πιστοποιητικό εφορίας από το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το οποίο να βεβαιώνει ότι ο πωλητής (εταιρεία) έχει καταβάλει την κοινωνική του ασφαλίση. Από τον Ιανουάριο 2017, όλα τα Ίδρυματα Κοινωνικής Ασφάλισης έχουν ενσωμαφθεί στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ) (Εφαρμογή του Νόμου 4387/2016 για την εφαρμογή της μεταρρύθμισης του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσης).	
Κόστος (ΕΥΡΩ)		Κανένα κόστος											
Χρόνος (ημέρες)		1		Μη διαθέσιμο		Μη διαθέσιμο		Μη διαθέσιμο		1		Η διαδικασία αυτή απαιτεί κινή πρακτική μόνο στην Αθήνα και την Πάτρα. Συνήθως ο δικηγόρος 1) υποβάλλει το αρχικό σχέδιο της σύμβασης αγοραπωλησίας στον Δικηγορικό Σύλλογο 2) εκδίδεται το γραμμάτιο προεπίσραξης από τον σύλλογο και 3) ο δικηγόρος καταβάλλει τα σχετικά νομικά έξοδα στον Σύλλογο.	
Κόστος (ΕΥΡΩ)		Συμπεριλαμβάνεται στην προηγούμενη διαδικασία		Μη διαθέσιμο		Μη διαθέσιμο		Μη διαθέσιμο		Συμπεριλαμβάνεται στην προηγούμενη διαδικασία		2) εκδίδεται το γραμμάτιο προεπίσραξης από τον σύλλογο και 3) ο δικηγόρος καταβάλλει τα σχετικά νομικά έξοδα στον Σύλλογο.	
Χρόνος (ημέρες)		1		4		1		1		2		Τα μέρη λαμβάνουν αντίγραφο της δήλωσης, η οποία έγινε ενώπιον της Εφορίας, που είναι αρμόδια βάσει της τοποθεσίας του ακινήτου, η οποία και βεβαιώνει ότι ο αγοραστής έχει καταβάλει τον φόρο μεταβίβασης ακινήτου.	
Κόστος (ΕΥΡΩ)		26.364 [Για τον αγοραστή, 3% της αξίας του ακινήτου (φόρος μεταβίβασης) συν 0,09% της αξίας του ακινήτου (δημοτικός φόρος)]											
Επικύρωση από συμβολαιογράφο της σύμβασης													
Χρόνος (ημέρες)		1		1		1		1		1		Ο συμβολαιογράφος επικυρώνει τη σύμβαση αγοραπωλησίας και καταρτίζει τη συμβολαιογραφική πράξη παρουσία των διαδίκων (και των δικηγόρων τους, εφόσον το επιθυμούν), οι οποίοι πρέπει επίσης να υπαγράψουν. Ο συμβολαιογράφος ελέγχει τα έγγραφα που νομιμοποιούν τους νόμιμους εκπροσώπους των συμβαλλομένων μερών.	
Κόστος (ΕΥΡΩ)		5.931 (0,8% της αξίας του ακινήτου έως 120.000 ευρώ; 0,7% της αξίας του ακινήτου μεταξύ 120.000,01 και 380.000 ευρώ; 0,65% της αξίας του ακινήτου μεταξύ 380.000,01 ευρώ και 2.000.000 ευρώ πάλιν τέλος 20 ευρώ και πρόσθετο τέλος 5 ευρώ για κάθε πρόσθετο φύλλο του συμβολαίου πώλησης)											
Η πράξη μεταβίβασης ακινήτου εγγράφεται στο Υποθηκοφυλακείο													
Χρόνος (ημέρες)		14		11		Μη διαθέσιμο		Μη διαθέσιμο		11		Η συμβολαιογραφική πράξη κατατίθεται στο Γραφείο Ακινήτων, όπου καταχωρείται στο όνομα του αγοραστή. Ταυτόχρονα, τα μέρη ζητούν πιστοποιητικό ακινήτου, πιστοποιητικό διοικητικής, πιστοποιητικό μη διατυπώσης ενστάσεων και πιστοποιητικό μη τρώου από το Γραφείο Ακινήτων.	
Κόστος (ΕΥΡΩ)		4.082 [0,475% της αξίας του ακινήτου (δικαιώματα υπαλλήλου μητρώου) + 3 ευρώ χαρτόσημο + 6,50 ευρώ για καθένα από τα 4 πιστοποιητικά (4,50 ευρώ για το πιστοποιητικό + 2 ευρώ για το χαρτόσημο)]		4.079 [0,475% της αξίας του ακινήτου (δικαιώματα υπαλλήλου μητρώου) + 24% ΦΠΑ + 6,50 ευρώ για καθένα από τα 4 πιστοποιητικά (4,50 ευρώ για το πιστοποιητικό + 2 ευρώ για το χαρτόσημο)]		Μη διαθέσιμο		Μη διαθέσιμο		4.079 [0,475% της αξίας του ακινήτου (δικαιώματα υπαλλήλου μητρώου) + 24% ΦΠΑ + 6,50 ευρώ για καθένα από τα 4 πιστοποιητικά (4,50 ευρώ για το πιστοποιητικό + 2 ευρώ για το χαρτόσημο)]		Μη διαθέσιμο	

ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ – ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ, ΑΝΑ ΠΟΛΗ (συνεχίζονται)								
Αξία ακινήτου: 853,218 ευρώ Επικαιροποιημένα δεδομένα έως: 1, Μαΐου 2019		Αθήνα	Αλεξανδρούπολη	Ηράκλειο	Θεσσαλονίκη	Λάρισα	Πάτρα	Σχόλια
Καταχώριση της μεταβίβασης στο Κτηματολόγιο	Χρόνος (ημέρες) Κόστος (ΕΥΡΩ)	1 35 (τέλος καταχώρισης)	9 35 (τέλος καταχώρισης)	90 4.950 [0,575% της αξίας του ακινήτου (δικαιώματα υπαλλήλου μητρώου) + 6,50 ευρώ για καθένα από τα 4 πιστοποιητικά (4,50 ευρώ για το πιστοποιητικό + 2 ευρώ για το χαρτόσημο) + 3 ευρώ έξοδα αίτησης + 15,44 ευρώ πάγιο τέλος]	120 4.932 [0,575% της αξίας του ακινήτου (δικαιώματα υπαλλήλου μητρώου) + 6,50 ευρώ για καθένα από τα 4 πιστοποιητικά (4,50 ευρώ για το πιστοποιητικό + 2 ευρώ για το χαρτόσημο)]	10 35 (τέλος καταχώρισης)	12 4.964 [0,575% της αξίας του ακινήτου (δικαιώματα υπαλλήλου μητρώου) + 6,50 ευρώ για καθένα από τα 4 πιστοποιητικά (4,50 ευρώ για το πιστοποιητικό + 2 ευρώ για το χαρτόσημο) + 3 ευρώ έξοδα αίτησης + 13,5 ευρώ πάγιο τέλος διαγράμματος ακινήτου]	Δεδομένου ότι στην Αθήνα δεν υπάρχει ακόμα ολοκληρωμένο κτηματολόγιο, η μεταβίβαση καταχωρείται για τον σκοπό συμπλήρωσης των πληροφοριών κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εφαρμογής του Εθνικού Κτηματολογίου. Σε όλες τις υπόλοιπες πόλεις, η καταχώριση στο τοπικό κτηματολογικό γραφείο είναι υποχρεωτική.

Πηγή: Βάση δεδομένων Doing Business.

*Ταυτόχρονη με την προηγούμενη διαδικασία.

ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ – ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΓΗΣ

	Αθήνα		Αλεξανδρούπολη, Ηράκλειο, Λάρισα και Πάτρα		Θεσσαλονίκη	
	Απάντηση	Βαθμός	Απάντηση	Βαθμός	Απάντηση	Βαθμός
Δείκτης ποιότητας διαχείρισης γης (0–30)		4,5		5,5		14,5
Δείκτης αξιοπιστίας υποδομών (0–8)		0		0		4
Η πλειονότητα των υπαρχόντων τίτλων ιδιοκτησίας στη μεγαλύτερη οικονομικά πόλη τηρούνται σε έντυπη ή σε ηλεκτρονική μορφή (εάν είναι σε ηλεκτρονική μορφή, είναι σαρωμένα έγγραφα ή πλήρως ψηφιακά έγγραφα); (0–2)	Έντυπη μορφή	0	Έντυπη μορφή	0	Έντυπη μορφή	0
Υπάρχει μια ηλεκτρονική βάση δεδομένων για τον έλεγχο των βαρών (εγγυήσεις, υποθήκες, περιορισμοί, κ.λπ.); (0–1)	Όχι	0	Όχι	0	Ναι	1
Η πλειονότητα των διαγραμμάτων στη μεγαλύτερη οικονομικά πόλη τηρούνται σε έντυπη ή σε ηλεκτρονική μορφή (εάν είναι σε ηλεκτρονική μορφή, είναι σαρωμένα έγγραφα ή πλήρως ψηφιακά έγγραφα); (0–2)	Έντυπη μορφή	0	Έντυπη μορφή	0	Ηλεκτρονική/πλήρως ψηφιακή μορφή	2
Υπάρχει μια ηλεκτρονική βάση δεδομένων για την καταγραφή των ορίων, τον έλεγχο των διαγραμμάτων και την παροχή κτηματολογικών πληροφοριών (Σύστημα Γεωγραφικών Πληροφοριών); (0–1)	Όχι	0	Όχι	0	Ναι	1
Η υπηρεσία καταχώρισης ακίνητης περιουσίας και το κτηματολόγιο/υπηρεσία χαρτογράφησης χρησιμοποιούν τον ίδιο αριθμό ταυτοποίησης των ακινήτων; (0–1)	Ξεχωριστές βάσεις δεδομένων	0	Ξεχωριστές βάσεις δεδομένων	0	Ξεχωριστές βάσεις δεδομένων	0
Η υπηρεσία καταχώρισης ακίνητης περιουσίας και το κτηματολόγιο/υπηρεσία χαρτογράφησης χρησιμοποιούν τον ίδιο αριθμό ταυτοποίησης των ακινήτων; (0–1)	Όχι	0	Όχι	0	Όχι	0
Δείκτης διαφάνειας πληροφόρησης (0–6)		1,5		1,5		1,5
Ποιος μπορεί να λάβει πληροφορίες από την υπηρεσία καταχώρισης ακίνητης περιουσίας στην πόλη σχετικά με την ιδιοκτησία ακινήτων; (0–1)	Μόνο διαμεσολαβητές (συμβολαιογράφοι, δικηγόροι, κ.λπ)	0	Μόνο διαμεσολαβητές (συμβολαιογράφοι, δικηγόροι, κ.λπ)	0	Μόνο διαμεσολαβητές (συμβολαιογράφοι, δικηγόροι, κ.λπ)	0
Η λίστα των εγγράφων, που απαιτούνται για την πραγματοποίηση κάθε είδους μεταβίβασης ακινήτου είναι διαθέσιμη στο κοινό; (0–0,5)	Ναι, ηλεκτρονικά	0,5	Ναι, ηλεκτρονικά	0,5	Ναι, ηλεκτρονικά	0,5
Στην υπηρεσία, που είναι αρμόδια για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας στην πόλη, υπάρχει διαθέσιμος στο κοινό πίνακας με τα ισχύοντα τέλη/έξοδα για κάθε μεταβίβαση ακινήτου; (0–0,5)	Ναι, ηλεκτρονικά	0,5	Ναι, ηλεκτρονικά	0,5	Ναι, ηλεκτρονικά	0,5
Η υπηρεσία, που είναι αρμόδια για την καταχώριση της ακίνητης περιουσίας, είναι επίσημα υποχρεωμένη να αποστέλλει ένα νομικά δεσμευτικό έγγραφο που να αποδεικνύει την ιδιοκτησία του ακινήτου εντός συγκεκριμένης προθεσμίας και αν ναι, πώς το γνωστοποιεί; (0–0,5)	Όχι	0	Όχι	0	Όχι	0
Υπάρχει ειδικός μηχανισμός, ανεξάρτητος από τον μηχανισμό της υπηρεσίας, για την καταγραφή παραπόνων, σχετικά με κάποιο πρόβλημα, που προέκυψε με την αρμόδια υπηρεσία καταχώρισης ακίνητης περιουσίας; (0–1)	Όχι	0	Όχι	0	Όχι	0
Υπάρχουν επίσημα στατιστικά στοιχεία για την παρακολούθηση του αριθμού των μεταβιβάσεων στην υπηρεσία καταχώρισης ακίνητης περιουσίας; (0–0,5)	Όχι	0	Όχι	0	Όχι	0
Ποιος μπορεί να συμβουλευτεί τα διαγράμματα των οικοπέδων στη μεγαλύτερη οικονομικά πόλη; (0–0,5)	Μόνο διαμεσολαβητές και ενδιαφερόμενα μέρη	0	Μόνο διαμεσολαβητές και ενδιαφερόμενα μέρη	0	Μόνο διαμεσολαβητές και ενδιαφερόμενα μέρη	0
Ο πίνακας με τα ισχύοντα τέλη για την πρόσβαση στα διαγράμματα είναι διαθέσιμος στο κοινό και αν ναι, με ποιόν τρόπο; (0–0,5)	Ναι, ηλεκτρονικά	0,5	Ναι, ηλεκτρονικά	0,5	Ναι, ηλεκτρονικά	0,5
Το κτηματολόγιο/η υπηρεσία χαρτογράφησης δεσμεύεται επίσης να αποστέλλει ένα ενημερωμένο διάγραμμα εντός συγκεκριμένης προθεσμίας και αν ναι, με ποιόν τρόπο το γνωστοποιεί; (0–0,5)	Όχι	0	Όχι	0	Όχι	0

ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ – ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΓΗΣ (συνεχίζονται)

	Αθήνα		Αλεξανδρούπολη, Ηράκλειο, Λάρισα και Πάτρα		Θεσσαλονίκη	
	Απάντηση	Βαθμός	Απάντηση	Βαθμός	Απάντηση	Βαθμός
Υπάρχει ειδικός και ανεξάρτητος μηχανισμός για την υποβολή παραπόνων σχετικά με ζητήματα, που προέκυψαν με το υποθηκοφυλακείο ή το κτηματολόγιο; (0–0,5)	Όχι	0	Όχι	0	Όχι	0
Δείκτης γεωγραφικής κάλυψης (0–8)		0		0		4
Είναι όλα τα ιδιωτικά οικόπεδα της χώρας επίσημα καταχωρημένα στο μητρώο ακίνητης περιουσίας; (0–2)	Όχι	0	Όχι	0	Όχι	0
Είναι όλα τα ιδιωτικά οικόπεδα της πόλης επίσημα καταχωρημένα στο μητρώο ακίνητης περιουσίας; (0–2)	Όχι	0	Όχι	0	Ναι	2
Είναι όλα τα ιδιωτικά οικόπεδα της χώρας χαρτογραφημένα; (0–2)	Όχι	0	Όχι	0	Όχι	0
Είναι όλα τα ιδιωτικά οικόπεδα της πόλης χαρτογραφημένα; (0–2)	Όχι	0	Όχι	0	Ναι	2
Δείκτης επίλυσης εμπράγματων διαφορών (0–8)		3		4		5
Βάσει της νομοθεσίας, είναι υποχρεωτικό όλες οι μεταβιβάσεις από πώληση ακινήτων να καταχωρούνται στο κτηματολόγιο, έτσι ώστε να είναι δυνατή η προσβολή τους από τρίτους; (0–1,5)	Ναι	1,5	Ναι	1,5	Ναι	1,5
Το σύστημα καταχώρισης ακίνητης περιουσίας υπόκειται σε κρατική ή ιδιωτική εγγύηση; (0–0,5)	Ναι	0,5	Ναι	0,5	Ναι	0,5
Υπάρχει ειδικός μηχανισμός για την κάλυψη των ζημιών, που προκλήθηκαν από μέρη, που μετείχαν καλή τη πίστει στη μεταβίβαση ακινήτων βάσει εσφαλμένων πληροφοριών, που επικυρώθηκαν από το υποθηκοφυλακείο; (0–0,5)	Όχι	0	Όχι	0	Όχι	0
Το νομικό σύστημα απαιτεί τον έλεγχο της νομιμότητας των εγγράφων, που χρειάζονται για τη μεταβίβαση ακινήτων (π.χ. έλεγχος για τη συμμόρφωση των συμβάσεων με τους όρους του νόμου); (0–0,5)	Ναι	0,5	Ναι	0,5	Ναι	0,5
Το νομικό σύστημα απαιτεί επιβεβαίωση των στοιχείων ταυτότητας των συμβαλλομένων μερών μιας μεταβίβασης ακινήτου; (0–0,5)	Ναι	0,5	Ναι	0,5	Ναι	0,5
Υπάρχει εθνική βάση δεδομένων για την επαλήθευση της ακρίβειας των εγγράφων ταυτότητας; (0–1)	Όχι	0	Όχι	0	Όχι	0
Πόσος χρόνος χρειάζεται, κατά μέσο όρο, για την έκδοση απόφασης από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο για μια τέτοια υπόθεση (χωρίς έφεση); (0–3)	Περισσότερο από 3 έτη	0	Μεταξύ 2 και 3 ετών	1	Μεταξύ 1 και 2 ετών	2
Υπάρχουν στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των εμπράγματων διαφορών (διαφορών ιδιοκτησίας), που εκδικάζονται στον πρώτο βαθμό; (0–0,5)	Όχι	0	Όχι	0	Όχι	0
Δείκτης ίσης πρόσβασης στα δικαιώματα ιδιοκτησίας (-2–0)		0		0		0
Οι άγαμοι άνδρες και οι άγαμες γυναίκες έχουν ίσα δικαιώματα ιδιοκτησίας;	Ναι	0	Ναι	0	Ναι	0
Οι έγγαμοι άνδρες και οι έγγαμες γυναίκες έχουν ίσα δικαιώματα ιδιοκτησίας;	Ναι	0	Ναι	0	Ναι	0

Πηγή: Βάση δεδομένων Doing Business.

ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΣΥΜΒΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ – ΧΡΟΝΟΣ, ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ, ΑΝΑ ΠΟΛΗ

Πόλη	Χρόνος (ημέρες)				Κόστος (ποσοστό επί του ποσού της απαίτησης)				Ποιότητα Δικαστικών Διαδικασιών (0–18)				
	Κατάθεση και επίδοση	Δίκη και έκδοση απόφασης	Εκτέλεση Απόφασης	Συνολικός Χρόνος	Αμοιβές δικηγόρων	Δικαστικά έξοδα	Κόστος εκτέλεσης	Συνολικό κόστος	Δομή δικαστηρίων και διαδικασίες (-1–5)	Διαχείριση Υποθέσεων (0–6)	Αυτοματοποίηση δικαστηρίου (0–4)	Εναλλακτική επίλυση διαφορών (0–3)	Συνολική βαθμολογία (0–18)
Αθήνα	60	1.400	251	1.711	10,0	4,6	7,8	22,4	3	5	2	2,5	12,5
Αλεξανδρούπολη	50	635	275	960	5,3	5,1	7,8	18,2	3	2	1	2,5	8,5
Ηράκλειο	45	690	265	1.000	7,6	4,5	7,8	19,9	3	2	1	2,5	8,5
Θεσσαλονίκη	60	610	265	935	10,0	3,3	7,8	21,1	3	5	1	2,5	11,5
Λάρισα	35	510	270	815	10,0	3,7	7,8	21,5	3	2	1	2,5	8,5
Πάτρα	40	665	305	1.010	6,0	4,3	7,8	18,1	3	2	1	2,5	8,5

Πηγή: Βάση δεδομένων Doing Business.

ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΣΥΜΒΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ – ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ

	Απάντηση	Βαθμολογία
Δείκτης Ποιότητας Δικαστικών Διαδικασιών (0–18)		8,5 (4 πόλεις) 11,5 (Θεσσαλονίκη) 12,5 (Αθήνα)
Δομή και Διαδικασίες Δικαστηρίων (-1–5)		3
Υπάρχει δικαστήριο ή τμήμα δικαστηρίου που ασχολείται αποκλειστικά με την εκδίκαση εμπορικών υποθέσεων; (0–1,5)	Όχι	0
Δικαστήριο για την εκδίκαση μικροδιαφορών (0–1,5) α. Υπάρχει δικαστήριο για την εκδίκαση μικροδιαφορών ή μια ταχεία διαδικασία για τις μικροδιαφορές; β. Εάν ναι, επιτρέπεται η αυτοεκπροσώπηση στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας;	Ναι Ναι	1,5
Προβλέπεται η Συντηρητική Κατάχρηση; (0–1)	Ναι	1
Οι νέες υποθέσεις ανατίθενται τυχαία στους δικαστές; (0–1)	Ναι, αλλά χειροκίνητα	0,5
Η μαρτυρική κατάθεση μιας γυναίκας φέρει το ίδιο βάρος απόδειξης με αυτή ενός άνδρα; (-1–0)	Ναι	0
Διαχείριση υποθέσεων (0–6)		2 (4 πόλεις) 5 (Αθήνα και Θεσσαλονίκη)
Προθεσμίες (0–1) α. Υπάρχουν νόμοι που καθορίζουν τις προθεσμίες βασικών δικονομικών διαδικασιών σε μια αστική υπόθεση; β. Εάν ναι, υπάρχουν προθεσμίες για τουλάχιστον 3 δικονομικές διαδικασίες; γ. Οι εν λόγω προθεσμίες τηρούνται σε ποσοστό άνω του 50% των υποθέσεων;	Ναι Ναι Ναι	1
Αναβολές (0–1) α. Ο νόμος ρυθμίζει τον μέγιστο αριθμό αναβολών που μπορούν να χορηγηθούν; β. Οι αναβολές περιορίζονται σε απρόβλεπτες και εξαιρετικές περιστάσεις; γ. Εάν υφίστανται κανόνες αναβολών, τηρούνται σε πάνω από το 50% των υποθέσεων;	Ναι Ναι Ναι	1
Είναι διαθέσιμες στο διαδίκτυο δύο από τις παρακάτω εκθέσεις; (i) Χρόνος που απαιτείται για τη σύνταξη της έκθεσης; (ii) Έκθεση ποσοστού εκκαθάρισης; (iii) Έκθεση σχετικά με την παλαιότητα των εκκρεμών υποθέσεων; και (iv) Έκθεση προόδου μεμονωμένου περιστατικού/ υπόθεσης; (0–1)	Όχι (4 πόλεις) Ναι (Αθήνα και Θεσσαλονίκη)	0 (4 πόλεις) 1 (Αθήνα και Θεσσαλονίκη)
Η προδικαστική συνεδρίαση είναι μέρος των τεχνικών διαχείρισης υποθέσεων στο αρμόδιο δικαστήριο; (0–1)	Όχι	0
Υπάρχουν ενέργειες που μπορούν να πραγματοποιήσουν οι δικαστές μέσω ενός ηλεκτρονικού συστήματος διαχείρισης υποθέσεων; (0–1)	Όχι (4 πόλεις) Ναι (Αθήνα και Θεσσαλονίκη)	0 (4 πόλεις) 1 (Αθήνα και Θεσσαλονίκη)
Υπάρχουν ενέργειες που μπορούν να πραγματοποιήσουν οι δικηγόροι μέσω ενός ηλεκτρονικού συστήματος διαχείρισης υποθέσεων; (0–1)	Όχι (4 πόλεις) Ναι (Αθήνα και Θεσσαλονίκη)	0 (4 πόλεις) 1 (Αθήνα και Θεσσαλονίκη)
Αυτοματοποίηση του Δικαστηρίου (0–4)		1 (5 πόλεις) 2 (Αθήνα)
Μπορεί η αρχική αγωγή να υποβληθεί ηλεκτρονικά μέσω ειδικής πλατφόρμας στο αρμόδιο δικαστήριο; (0–1)	Όχι (5 πόλεις) Ναι (Αθήνα)	0 (5 πόλεις) 1 (Αθήνα)
Μπορεί η αρχική αγωγή ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου να επιδοθεί στον εναγόμενο ηλεκτρονικά; (0–1)	Όχι	0
Μπορούν τα δικαστικά έξοδα να καταβάλλονται ηλεκτρονικά στο αρμόδιο δικαστήριο; (0–1)	Ναι	1
Δημοσίευση των Δικαστικών Αποφάσεων (0–1) α. Σε εμπορικές υποθέσεις, οι αποφάσεις που εκδίδονται, σε όλους τους βαθμούς, τίθενται στη διάθεση του κοινού με δημοσίευση σε επίσημες εφημερίδες, σε εφημερίδες, στο διαδίκτυο ή στον ιστότοπο του δικαστηρίου; β. Σε εμπορικές υποθέσεις, οι αποφάσεις που εκδίδονται στο δευτεροβάθμιο και το ανώτατο δικαστήριο, τίθενται στη διάθεση του κοινού με δημοσίευση σε επίσημες εφημερίδες, σε εφημερίδες, στο διαδίκτυο ή στον ιστότοπο του δικαστηρίου;	Όχι Όχι	0
Εναλλακτική επίλυση διαφορών (0–3)		2,5
Διαιτησία (0–1,5) α. Η εγχώρια εμπορική διαιτησία διέπεται από ενοποιημένο νόμο ή ενοποιημένο κεφάλαιο/τμήμα του ισχύοντος κώδικα πολιτικής δικονομίας που περιλαμβάνει ουσιαστικά όλες τις πτυχές της; β. Υπάρχουν εμπορικές διαφορές – πέραν εκείνων που αφορούν τη δημόσια τάξη – που δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο διαιτησίας; γ. Οι έγκυρες ρήτρες ή συμφωνίες διαιτησίας εφαρμόζονται συνήθως από τα δικαστήρια;	Ναι Όχι Ναι	1,5

ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΣΥΜΒΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ – ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ (συνεχίζονται)

	Απάντηση	Βαθμολογία
Διαμεσολάβηση/συμβιβασμός (0–1,5)		1
α. Είναι διαθέσιμη η εκούσια διαμεσολάβηση/συμβιβασμός;	Ναι	
β. Η διαμεσολάβηση/ο συμβιβασμός διέπεται από ενοποιημένο νόμο ή ενοποιημένο κεφάλαιο/τμήμα του ισχύοντος κώδικα πολιτικής δικονομίας που περιλαμβάνει ουσιαστικά όλες τις πτυχές της διαμεσολάβησης/συμβιβασμού;	Ναι	
γ. Υπάρχουν οικονομικά κίνητρα για να επιχειρήσουν τα μέρη διαμεσολάβηση/συμβιβασμό (δηλαδή επιστροφή των δικαστικών εξόδων, πιστώσεις φόρου εισοδήματος κ.λπ.);	Όχι	

Πηγή: Βάση δεδομένων *Doing Business*.

Παράρτημα: Συνόψεις των υποεθνικών δεικτών των 10 κρατών μελών της Ε.Ε. που έχουν ερευνηθεί στο πλαίσιο της σειράς μελετών *Doing Business* στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Πόλη	Χώρα	Doing Business έτος	ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ				
			Βαθμολογία Σύστασης Επιχείρησης (0–100)	Διαδικασίες (αριθμός)	Χρόνος (ημέρες)	Κόστος (% του κατά κεφαλήν εισοδήματος)	Ελάχιστο καταβληθέν κεφάλαιο (% του κατά κεφαλήν εισοδήματος)
Βάρνα	Βουλγαρία	2017	90,56	5	14,0	1,3	0,0
Μπουργκάς	Βουλγαρία	2017	90,05	5	16,0	1,3	0,0
Πλέβεν	Βουλγαρία	2017	90,50	5	14,0	1,8	0,0
Ρούσε	Βουλγαρία	2017	88,33	6	17,0	1,3	0,0
Σόφια	Βουλγαρία	2017	86,82	6	23,0	1,3	0,0
Φιλιπούπολη	Βουλγαρία	2017	90,05	5	16,0	1,3	0,0
Αθήνα	Ελλάδα	2020	96,00	3	4,0	1,5	0,0
Αλεξανδρούπολη	Ελλάδα	2020	96,25	3	3,0	1,5	0,0
Ηράκλειο	Ελλάδα	2020	96,00	3	4,0	1,5	0,0
Λάρισα	Ελλάδα	2020	96,00	3	4,0	1,5	0,0
Θεσσαλονίκη	Ελλάδα	2020	96,00	3	4,0	1,5	0,0
Πάτρα	Ελλάδα	2020	96,00	3	4,0	1,5	0,0
Γκάλγουι	Ιρλανδία	2020	94,91	3	9,0	0,1	0,0
Γουότερφορντ	Ιρλανδία	2020	93,90	3	13,0	0,1	0,0
Δουβλίνο	Ιρλανδία	2020	94,40	3	11,0	0,1	0,0
Κόρκ	Ιρλανδία	2020	93,90	3	13,0	0,1	0,0
Λίμερικ	Ιρλανδία	2020	93,90	3	13,0	0,1	0,0
Αγκόνα	Ιταλία	2020	89,79	6	5,0	13,8	0,0
Γένοβα	Ιταλία	2020	87,81	7	7,0	13,8	0,0
Κάλιαρι	Ιταλία	2020	87,56	7	8,0	13,8	0,0
Μιλάνο	Ιταλία	2020	89,79	6	5,0	13,8	0,0
Μπάρι	Ιταλία	2020	87,56	7	8,0	13,8	0,0
Μπολόνια	Ιταλία	2020	87,81	7	7,0	13,8	0,0
Νάπολη	Ιταλία	2020	87,56	7	8,0	13,8	0,0
Παλέρμο	Ιταλία	2020	87,81	7	7,0	13,8	0,0
Πάντοβα	Ιταλία	2020	89,54	6	6,0	13,8	0,0
Ρέτζιο Καλάμπρια	Ιταλία	2020	87,56	7	8,0	13,8	0,0
Ρώμη	Ιταλία	2020	86,81	7	11,0	13,8	0,0
Τορίνο	Ιταλία	2020	89,28	6	7,0	13,8	0,0
Φλωρεντία	Ιταλία	2020	89,03	6	8,0	13,8	0,0

Πόλη	Χώρα	Doing Business έτος	ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ				
			Βαθμολογία Σύστασης Επιχείρησης (0–100)	Διαδικασίες (αριθμός)	Χρόνος (ημέρες)	Κόστος (% του κατά κεφαλήν εισοδήματος)	Ελάχιστο καταβληθέν κεφάλαιο (% του κατά κεφαλήν εισοδήματος)
Βαραζντίν	Κροατία	2018	85,38	8	11,0	7,3	12,5
Ζάγκρεμπ	Κροατία	2018	82,49	8	22,5	7,2	12,5
Όσιγκεκ	Κροατία	2018	85,50	8	10,5	7,3	12,5
Ριέκα	Κροατία	2018	87,59	7	8,0	7,4	12,5
Σπλιτ	Κροατία	2018	89,55	6	6,0	7,4	12,5
Βουδαπέστη	Ουγγαρία	2017	87,28	6	7,0	7,1	45,5
Γκιορ	Ουγγαρία	2017	87,32	6	7,0	6,8	45,5
Μίσκολτς	Ουγγαρία	2017	87,61	6	6,0	6,5	45,5
Ντέμπρετσεν	Ουγγαρία	2017	87,61	6	6,0	6,5	45,5
Πετς	Ουγγαρία	2017	87,61	6	6,0	6,5	45,5
Σέγκεντ	Ουγγαρία	2017	87,57	6	6,0	6,8	45,5
Σεκεσφερβάρ	Ουγγαρία	2017	87,32	6	7,0	6,8	45,5
Μπράγκα	Πορτογαλία	2018	90,88	6	6,5	2,1	0,0
Κοϊμπρα	Πορτογαλία	2018	90,88	6	6,5	2,1	0,0
Έβορα	Πορτογαλία	2018	90,88	6	6,5	2,1	0,0
Φάρο	Πορτογαλία	2018	90,88	6	6,5	2,1	0,0
Φουνσάλ	Πορτογαλία	2018	90,88	6	6,5	2,1	0,0
Λισαβόνα	Πορτογαλία	2018	90,88	6	6,5	2,1	0,0
Πόντα Ντελγάδα	Πορτογαλία	2018	90,88	6	6,5	2,1	0,0
Πόρτο	Πορτογαλία	2018	90,88	6	6,5	2,1	0,0
Βουδαπέστη	Ρουμανία	2017	89,53	6	12,0	1,5	0,6
Ιάσιο	Ρουμανία	2017	88,28	6	17,0	1,5	0,6
Κλουζ-Ναπόκα	Ρουμανία	2017	88,78	6	15,0	1,5	0,6
Κραϊόβα	Ρουμανία	2017	86,27	6	25,0	1,5	0,6
Κωνσταντζα	Ρουμανία	2017	87,52	6	20,0	1,5	0,6
Μπράσοβ	Ρουμανία	2017	88,78	6	15,0	1,5	0,6
Οραντέα	Ρουμανία	2017	89,53	6	12,0	1,5	0,6
Πλοϊέστι	Ρουμανία	2017	89,53	6	12,0	1,5	0,6
Τιμισοάρα	Ρουμανία	2017	89,53	6	12,0	1,5	0,6
Ζιλίνα	Σλοβακία	2018	84,73	8	15,5	1,1	17,2
Κόσιτσε	Σλοβακία	2018	83,72	8	19,5	1,1	17,2
Μπρατισλάβα	Σλοβακία	2018	81,97	8	26,5	1,1	17,2
Πρέσοφ	Σλοβακία	2018	84,73	8	15,5	1,1	17,2
Τρνάβα	Σλοβακία	2018	83,98	8	18,5	1,1	17,2
Λίμπερετς	Τσεχία	2018	84,55	8	20,5	1,0	0,0
Μπρνο	Τσεχία	2018	84,55	8	20,5	1,0	0,0
Όλομουτς	Τσεχία	2018	85,56	8	16,5	1,0	0,0
Οστράβα	Τσεχία	2018	85,31	8	17,5	1,0	0,0
Ούστι ναντ Λάμπεμ	Τσεχία	2018	85,56	8	16,5	1,0	0,0
Πίλσεν	Τσεχία	2018	84,55	8	20,5	1,0	0,0
Πράγα	Τσεχία	2018	83,55	8	24,5	1,0	0,0

Πόλη	Χώρα	Doing Business έτος	ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΑΔΕΙΩΝ				
			Βαθμολογία Διεκπεραίωσης οικοδομικών Αδειών (0–100)	Διαδικασίες (αριθμός)	Χρόνος (ημέρες)	Κόστος (% αξίας της αποθήκης)	Δείκτης ποιότητας οικοδομής (0–15)
Βάρνα	Βουλγαρία	2017	70,53	19	135,0	3,4	13
Μπουργκάς	Βουλγαρία	2017	69,23	19	133,0	4,6	13
Πλέβεν	Βουλγαρία	2017	71,92	18	152,0	2,1	13
Ρούσε	Βουλγαρία	2017	71,34	18	165,0	1,9	13
Σόφια	Βουλγαρία	2017	72,75	18	97,0	4,6	13
Φιλιππούπολη	Βουλγαρία	2017	68,30	20	162,0	2,9	13
Αθήνα	Ελλάδα	2020	69,53	17	180,0	1,9	12
Αλεξανδρούπολη	Ελλάδα	2020	66,03	15	196,0	1,4	9
Ηράκλειο	Ελλάδα	2020	63,99	16	255,0	1,5	11
Θεσσαλονίκη	Ελλάδα	2020	70,13	18	146,0	1,2	11
Λάρισα	Ελλάδα	2020	70,85	15	133,0	1,2	9
Πάτρα	Ελλάδα	2020	69,09	16	209,0	1,4	12
Γκάλογουι	Ιρλανδία	2020	78,59	10	189,0	1,1	13
Γουότερφορντ	Ιρλανδία	2020	80,57	10	158,0	1,3	13
Δουβλίνο	Ιρλανδία	2020	76,58	10	164,0	4,1	13
Κόρκ	Ιρλανδία	2020	74,37	11	200,0	3,0	13
Λίμερικ	Ιρλανδία	2020	78,69	10	165,0	2,4	13
Αγκόνα	Ιταλία	2020	68,87	14	203,0	2,2	11
Γένοβα	Ιταλία	2020	66,58	14	209,0	3,7	11
Κάλιαρι	Ιταλία	2020	72,95	14	115,0	4,0	11
Μιλάνο	Ιταλία	2020	57,47	13	105,0	17,7	11
Μπάρι	Ιταλία	2020	58,27	15	270,0	6,0	11
Μπολόνια	Ιταλία	2020	71,51	13	159,0	3,4	11
Νάπολη	Ιταλία	2020	60,45	17	298,5	1,0	11
Παλέρμο	Ιταλία	2020	61,52	17	206,0	5,5	11
Πάντοβα	Ιταλία	2020	71,86	14	144,0	3,2	11
Ρέτζιο Καλάμπρια	Ιταλία	2020	61,05	14	325,5	1,4	11
Ρώμη	Ιταλία	2020	68,33	14	189,5	3,4	11
Τορίνο	Ιταλία	2020	66,65	14	185,0	5,0	11
Φλωρεντία	Ιταλία	2020	69,22	14	165,0	4,1	11
Βαραζντίν	Κροατία	2018	66,20	21	112,0	5,3	12
Ζάγκρεμπ	Κροατία	2018	54,77	22	146,0	11,7	12
Ώσιγιεκ	Κροατία	2018	61,10	22	143,0	6,8	12
Ριέκα	Κροατία	2018	61,10	22	136,0	7,2	12
Σπλιτ	Κροατία	2018	43,67	23	227,0	15,1	12
Βουδαπέστη	Ουγγαρία	2017	67,89	20	205,5	0,7	13
Γκίόρ	Ουγγαρία	2017	73,35	18	161,5	0,4	13
Μιάσκολτς	Ουγγαρία	2017	73,47	18	158,5	0,5	13
Ντέμπρετσεν	Ουγγαρία	2017	72,71	18	171,5	0,4	13
Πετς	Ουγγαρία	2017	75,58	17	144,5	0,4	13
Σέγκεντ	Ουγγαρία	2017	74,38	18	147,5	0,4	13
Σεκεσφεχερβάρ	Ουγγαρία	2017	73,70	18	155,5	0,5	13

Πόλη	Χώρα	Doing Business έτος	ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΑΔΕΙΩΝ				
			Βαθμολογία Διεκπεραίωσης οικοδομικών Αδειών (0–100)	Διαδικασίες (αριθμός)	Χρόνος (ημέρες)	Κόστος (% αξίας της αποθήκης)	Δείκτης ποιότητας οικοδομής (0–15)
Εβора	Πορτογαλία	2018	73,53	14	169,0	0,4	11
Κοϊμπρα	Πορτογαλία	2018	65,93	14	265,0	0,9	11
Λισαβόνα	Πορτογαλία	2018	73,10	14	160,0	1,3	11
Μπράγκα	Πορτογαλία	2018	66,58	14	259,0	0,8	11
Πόντα Ντελγάδα	Πορτογαλία	2018	73,59	14	169,0	0,4	11
Πόρτο	Πορτογαλία	2018	74,04	14	159,0	0,6	11
Φάρο	Πορτογαλία	2018	73,42	14	170,0	0,4	11
Φουσαάλ	Πορτογαλία	2018	72,83	14	159,0	1,5	11
Βουδαπέστη	Ρουμανία	2017	58,09	24	260,0	2,2	13
Ιάσιο	Ρουμανία	2017	56,01	26	266,0	1,9	13
Κλουζ-Ναπόκα	Ρουμανία	2017	54,32	27	275,0	1,9	13
Κραϊόβα	Ρουμανία	2017	61,31	25	206,0	1,9	13
Κωνσταντζα	Ρουμανία	2017	49,26	25	307,0	5,7	13
Μπράσοβ	Ρουμανία	2017	56,28	26	247,0	2,8	13
Οραντέα	Ρουμανία	2017	57,84	25	156,0	7,6	13
Πλοϊέστι	Ρουμανία	2017	54,40	27	268,0	2,3	13
Τιμισοάρα	Ρουμανία	2017	48,92	27	315,0	3,9	13
Ζιλίνα	Σλοβακία	2018	57,90	14	320,0	0,2	8
Κόσιτσε	Σλοβακία	2018	60,74	14	280,0	0,2	8
Μπρατισλάβα	Σλοβακία	2018	59,33	14	300,0	0,2	8
Πρέσοφ	Σλοβακία	2018	62,91	14	250,0	0,2	8
Τρνάβα	Σλοβακία	2018	61,39	15	258,0	0,2	8
Λίμπερετς	Τσεχία	2018	56,67	21	239,0	0,3	8
Μπρνο	Τσεχία	2018	57,90	20	236,0	0,2	8
Όλομουτς	Τσεχία	2018	54,45	21	270,0	0,2	8
Οστράβα	Τσεχία	2018	56,89	20	250,0	0,2	8
Ούστι ναντ Λάμπεμ	Τσεχία	2018	57,24	20	245,0	0,3	8
Πίλσεν	Τσεχία	2018	55,38	21	257,0	0,2	8
Πράγα	Τσεχία	2018	56,17	21	246,0	0,2	8

Πόλη	Χώρα	Doing Business έτος	ΛΗΨΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ				
			Βαθμολογία Λήψη Ηλεκτρικής Ενέργειας (0–100)	Διαδικασίες (αριθμός)	Χρόνος (ημέρες)	Κόστος (% κατά κεφαλήν εισοδήματος)	Δείκτης αξιοπιστίας παροχής και διαφάνεια δασμών (0–8)
Βάρνα	Βουλγαρία	2017	59,05	5	200	107,1	4
Μπουργκάς	Βουλγαρία	2017	65,49	5	227	107,1	7
Πλέβεν	Βουλγαρία	2017	54,66	6	258	516,3	6
Ρούσε	Βουλγαρία	2017	54,71	5	240	107,1	4
Σόφια	Βουλγαρία	2017	54,64	6	262	523,0	6
Φιλιππούπολη	Βουλγαρία	2017	65,06	5	231	107,1	7
Αθήνα	Ελλάδα	2020	84,74	5	51	68,2	7
Αλεξανδρούπολη	Ελλάδα	2020	85,42	5	45	60,0	7
Ηράκλειο	Ελλάδα	2020	82,70	5	70	60,0	7
Θεσσαλονίκη	Ελλάδα	2020	81,29	5	83	60,0	7
Λάρισα	Ελλάδα	2020	84,44	5	54	60,0	7
Πάτρα	Ελλάδα	2020	88,11	5	49	60,0	8
Γκάλογουι	Ιρλανδία	2020	80,83	6	49	58,0	7
Γουότερφορντ	Ιρλανδία	2020	81,37	6	44	57,6	7
Δουβλίνο	Ιρλανδία	2020	84,21	5	85	57,1	8
Κόρκ	Ιρλανδία	2020	84,17	6	47	57,9	8
Λίμερικ	Ιρλανδία	2020	83,95	6	49	58,2	8
Αγκόνα	Ιταλία	2020	77,39	4	184	130,4	8
Γένοβα	Ιταλία	2020	80,00	4	160	130,4	8
Κάλιαρι	Ιταλία	2020	80,24	4	129	130,4	7
Μιλάνο	Ιταλία	2020	79,78	4	136	34,1	7
Μπάρι	Ιταλία	2020	81,33	4	119	130,4	7
Μπολόνια	Ιταλία	2020	89,24	4	75	130,4	8
Νάπολη	Ιταλία	2020	82,09	4	112	130,4	7
Παλέρμο	Ιταλία	2020	69,15	4	231	130,4	7
Πάντοβα	Ιταλία	2020	78,69	4	172	130,4	8
Ρέτζιο Καλάμπρια	Ιταλία	2020	82,52	4	108	130,4	7
Ρώμη	Ιταλία	2020	86,08	4	75	138,9	7
Τορίνο	Ιταλία	2020	87,53	3	103	34,1	7
Φλωρεντία	Ιταλία	2020	85,65	4	108	130,4	8
Βαραζντίν	Κροατία	2018	84,29	4	60	237,1	6
Ζάγκρεμπ	Κροατία	2018	80,43	4	65	298,5	5
Όσιγιεκ	Κροατία	2018	81,70	4	55	237,1	5
Ριέκα	Κροατία	2018	82,87	4	73	237,1	6
Σπλιτ	Κροατία	2018	82,66	4	75	237,1	6
Βουδαπέστη	Ουγγαρία	2017	63,25	5	257	93,9	7
Γκιόρ	Ουγγαρία	2017	63,25	5	277	93,9	7
Μίσκολτς	Ουγγαρία	2017	61,76	5	233	93,9	6
Ντέμπρετσεν	Ουγγαρία	2017	63,36	5	247	93,9	7
Πετς	Ουγγαρία	2017	65,21	5	230	93,9	7
Σέγκεντ	Ουγγαρία	2017	67,46	5	238	93,9	8
Σεκεσφεχερβάρ	Ουγγαρία	2017	65,53	5	227	93,9	7

Πόλη	Χώρα	Doing Business έτος	ΛΗΨΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ				
			Βαθμολογία Λήψη Ηλεκτρικής Ενέργειας (0–100)	Διαδικασίες (αριθμός)	Χρόνος (ημέρες)	Κόστος (% κατά κεφαλήν εισοδήματος)	Δείκτης αξιοπιστίας παροχής και διαφάνεια δασμών (0–8)
Εβورا	Πορτογαλία	2018	84,19	5	57	36,1	7
Κοϊμπρα	Πορτογαλία	2018	87,49	4	65	36,1	7
Λισαβόνα	Πορτογαλία	2018	86,45	5	65	36,1	8
Μπράγκα	Πορτογαλία	2018	82,27	6	65	38,8	8
Πόντα Ντελγάδα	Πορτογαλία	2018	85,12	4	58	38,6	6
Πόρτο	Πορτογαλία	2018	82,71	6	61	36,2	8
Φάρο	Πορτογαλία	2018	78,83	6	68	36,1	7
Φουσαάλ	Πορτογαλία	2018	84,96	5	50	34,2	7
Βουδαπέστη	Ρουμανία	2017	53,23	9	174	546,5	7
Ιάσιο	Ρουμανία	2017	57,76	8	173	463,9	7
Κλουζ-Ναπόκα	Ρουμανία	2017	50,41	9	202	473,8	7
Κραϊόβα	Ρουμανία	2017	53,01	9	177	511,1	7
Κωνσταντζα	Ρουμανία	2017	49,06	9	209	666,3	7
Μπράσοβ	Ρουμανία	2017	49,56	9	181	476,9	6
Οραντέα	Ρουμανία	2017	50,80	9	199	454,8	7
Πλοϊέστι	Ρουμανία	2017	47,22	9	204	423,7	6
Τιμισοάρα	Ρουμανία	2017	43,56	9	234	553,1	6
Ζλίνα	Σλοβακία	2018	88,41	4	56	55,2	7
Κόσιτσε	Σλοβακία	2018	85,29	5	75	57,2	8
Μπρατισλάβα	Σλοβακία	2018	83,19	5	89	244,5	8
Πρέσοφ	Σλοβακία	2018	86,27	5	66	57,0	8
Τρνάβα	Σλοβακία	2018	80,07	5	89	244,5	7
Λίμπερετς	Τσεχία	2018	66,32	5	217	193,0	7
Μπρνο	Τσεχία	2018	89,92	3	110	25,9	8
Όλομουτς	Τσεχία	2018	67,09	6	169	282,5	7
Οστράβα	Τσεχία	2018	69,89	6	172	283,2	8
Ούστι ναντ Λάμπεμ	Τσεχία	2018	67,70	5	233	193,0	8
Πίλσεν	Τσεχία	2018	69,67	6	174	282,8	8
Πράγα	Τσεχία	2018	95,35	3	60	25,9	8

Πόλη	Χώρα	Doing Business έτος	ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ				
			Βαθμός Καταχώρισης Περιουσίας (0–100)	Διαδικασίες (αριθμός)	Χρόνος (ημέρες)	Κόστος (% της αξίας του ακινήτου)	Δείκτης ποιότητας διοίκησης της γης (0–30)
Βάρνα	Βουλγαρία	2017	70,19	8	11,0	3,4	20,0
Μπουργκάς	Βουλγαρία	2017	70,67	8	14,0	2,9	20,0
Πλέβεν	Βουλγαρία	2017	70,44	8	11,0	3,3	20,0
Ρούσε	Βουλγαρία	2017	71,53	8	11,0	2,6	20,0
Σόφια	Βουλγαρία	2017	69,23	8	19,0	2,9	19,0
Φιλιππούπολη	Βουλγαρία	2017	69,59	8	16,0	2,9	19,0
Αθήνα	Ελλάδα	2020	46,86	11	26,0	4,8	4,5
Αλεξανδρούπολη	Ελλάδα	2020	46,86	11	33,0	4,8	5,5
Ηράκλειο	Ελλάδα	2020	36,69	10	134,0	4,9	5,5
Θεσσαλονίκη	Ελλάδα	2020	44,68	10	130,0	4,9	14,5
Λάρισα	Ελλάδα	2020	47,09	11	31,0	4,8	5,5
Πάτρα	Ελλάδα	2020	47,77	11	24,0	4,9	5,5
Γκάλογουι	Ιρλανδία	2020	73,02	5	34,5	6,5	25,5
Γουότερφορντ	Ιρλανδία	2020	69,32	5	51,5	6,5	23,5
Δουβλίνο	Ιρλανδία	2020	71,71	5	31,5	6,5	23,5
Κόρκ	Ιρλανδία	2020	69,91	5	46,5	6,5	23,5
Λίμερικ	Ιρλανδία	2020	72,78	5	36,5	6,5	25,5
Ανκόνα	Ιταλία	2020	80,85	4	20,0	4,4	26,0
Γένοβα	Ιταλία	2020	81,03	4	22,0	4,4	26,5
Κάλιαρι	Ιταλία	2020	78,83	4	23,0	4,4	24,0
Μιλάνο	Ιταλία	2020	80,43	4	20,0	4,4	25,5
Μπάρι	Ιταλία	2020	78,47	4	26,0	4,4	24,0
Μπολόνια	Ιταλία	2020	81,27	4	20,0	4,4	26,5
Νάπολη	Ιταλία	2020	80,43	4	20,0	4,4	25,5
Παλέρμο	Ιταλία	2020	80,67	4	18,0	4,4	25,5
Πάνταβα	Ιταλία	2020	78,47	4	26,0	4,4	24,0
Ρέτζιο Καλάμπρια	Ιταλία	2020	79,42	4	18,0	4,4	24,0
Ρώμη	Ιταλία	2020	81,75	4	16,0	4,4	26,5
Τορίνο	Ιταλία	2020	79,84	4	25,0	4,4	25,5
Φλωρεντία	Ιταλία	2020	80,79	4	17,0	4,4	25,5
Βαραζντίν	Κροατία	2018	74,07	5	47,0	4,0	23,5
Ζάγκρεμπ	Κροατία	2018	74,07	5	47,0	4,0	23,5
Ώσιγκεκ	Κροατία	2018	75,86	5	32,0	4,0	23,5
Ριέκα	Κροατία	2018	75,02	5	39,0	4,0	23,5
Σπλιτ	Κροατία	2018	71,08	5	72,0	4,0	23,5
Βουδαπέστη	Ουγγαρία	2017	80,08	4	17,5	5,0	26,0
Γκιόρ	Ουγγαρία	2017	80,80	4	11,5	5,0	26,0
Μίσκολτς	Ουγγαρία	2017	80,92	4	10,5	5,0	26,0
Ντέμπρετσεν	Ουγγαρία	2017	81,16	4	8,5	5,0	26,0
Πετς	Ουγγαρία	2017	79,96	4	18,5	5,0	26,0
Σέγκεντ	Ουγγαρία	2017	80,80	4	11,5	5,0	26,0
Σεκεσφεχερβάρ	Ουγγαρία	2017	80,92	4	10,5	5,0	26,0

Πόλη	Χώρα	Doing Business έτος	ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ				
			Βαθμός Καταχώρισης Περιουσίας (0–100)	Διαδικασίες (αριθμός)	Χρόνος (ημέρες)	Κόστος (% της αξίας του ακινήτου)	Δείκτης ποιότητας διοίκησης της γης (0–30)
Έβρορα	Πορτογαλία	2018	79,19	1	3,0	7,3	20,0
Κοΐμπρα	Πορτογαλία	2018	79,07	1	4,0	7,3	20,0
Λισαβόνα	Πορτογαλία	2018	78,35	1	10,0	7,3	20,0
Μπράγκα	Πορτογαλία	2018	79,31	1	2,0	7,3	20,0
Πόντα Ντελγάδα	Πορτογαλία	2018	79,43	1	1,0	7,3	20,0
Πόρτο	Πορτογαλία	2018	78,59	1	8,0	7,3	20,0
Φάρο	Πορτογαλία	2018	79,43	1	1,0	7,3	20,0
Φουονσάλ	Πορτογαλία	2018	79,43	1	1,0	7,3	20,0
Βουδαπέστη	Ρουμανία	2017	74,65	6	16,0	1,4	17,0
Ιάσιο	Ρουμανία	2017	74,65	6	16,0	1,4	17,0
Κλουζ-Ναπόκα	Ρουμανία	2017	73,81	6	16,0	1,4	16,0
Κραϊόβα	Ρουμανία	2017	74,65	6	16,0	1,4	17,0
Κωνσταντζα	Ρουμανία	2017	74,65	6	16,0	1,4	17,0
Μπράσοβ	Ρουμανία	2017	74,65	6	16,0	1,4	17,0
Οραντέα	Ρουμανία	2017	75,48	6	16,0	1,4	18,0
Πλοϊέστι	Ρουμανία	2017	74,64	6	16,0	1,4	17,0
Τιμισοάρα	Ρουμανία	2017	74,65	6	16,0	1,4	17,0
Ζιλίνα	Σλοβακία	2018	91,00	3	9,5	0,0	25,5
Κόσιτσε	Σλοβακία	2018	91,24	3	7,5	0,0	25,5
Μπρατισλάβα	Σλοβακία	2018	90,17	3	16,5	0,0	25,5
Πρέσοφ	Σλοβακία	2018	90,17	3	16,5	0,0	25,5
Τρνάβα	Σλοβακία	2018	91,48	3	5,5	0,0	25,5
Λίμπερετς	Τσεχία	2018	79,98	4	25,5	4,0	25,0
Μπρνο	Τσεχία	2018	80,10	4	24,5	4,0	25,0
Όλομουτς	Τσεχία	2018	79,98	4	25,5	4,0	25,0
Οστράβα	Τσεχία	2018	80,22	4	23,5	4,0	25,0
Ούστι ναντ Λάμπεμ	Τσεχία	2018	80,10	4	24,5	4,0	25,0
Πίλσεν	Τσεχία	2018	79,74	4	27,5	4,0	25,0
Πράγα	Τσεχία	2018	79,74	4	27,5	4,0	25,0

Πόλη	Χώρα	Doing Business έτος	ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΣΥΜΒΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ			
			Βαθμολογία Εκτέλεσης Συμβατικών Υποχρεώσεων (0–100)	Χρόνος (ημέρες)	Κόστος (% ποσού της απαίτησης)	Κατάταξη ποιότητας δικαστικών διαδικασιών (0–18)
Βάρνα	Βουλγαρία	2017	74,23	395,0	16,7	11,5
Μπουργκάς	Βουλγαρία	2017	72,68	361,0	15,9	10,0
Πλέβεν	Βουλγαρία	2017	73,63	289,0	18,6	10,0
Ρούσε	Βουλγαρία	2017	75,38	321,0	19,0	11,5
Σόφια	Βουλγαρία	2017	67,04	564,0	18,6	10,5
Φιλιππούπολη	Βουλγαρία	2017	72,36	440,0	18,4	11,5
Αθήνα	Ελλάδα	2020	48,11	1.711,0	22,4	12,5
Αλεξανδρούπολη	Ελλάδα	2020	52,65	960,0	18,2	8,5
Ηράκλειο	Ελλάδα	2020	50,94	1.000,0	19,9	8,5
Θεσσαλονίκη	Ελλάδα	2020	57,83	935,0	21,1	11,5
Λάρισα	Ελλάδα	2020	55,38	815,0	21,5	8,5
Πάτρα	Ελλάδα	2020	51,34	1.010,0	18,1	8,5
Γκάλογουι	Ιρλανδία	2020	56,41	740,0	24,2	8,5
Γουότερφορντ	Ιρλανδία	2020	57,57	670,0	26,3	8,5
Δουβλίνο	Ιρλανδία	2020	57,88	650,0	26,9	8,5
Κόρκ	Ιρλανδία	2020	61,59	515,0	26,8	8,5
Λίμερικ	Ιρλανδία	2020	55,40	740,0	27,0	8,5
Αγκόνα	Ιταλία	2020	52,05	1.180,0	26,1	13,0
Γένοβα	Ιταλία	2020	54,65	1.060,0	27,9	13,0
Κάλιαρι	Ιταλία	2020	51,04	1.245,0	24,0	13,0
Μιλάνο	Ιταλία	2020	56,82	985,0	27,5	13,0
Μπάρι	Ιταλία	2020	49,27	1.470,0	21,8	13,0
Μπολόνια	Ιταλία	2020	56,75	1.030,0	26,9	13,5
Νάπολη	Ιταλία	2020	49,02	1.470,0	24,9	13,5
Παλέρμο	Ιταλία	2020	50,65	1.275,0	22,8	13,0
Πάντοβα	Ιταλία	2020	52,25	1.130,0	29,2	13,0
Ρέτζιο Καλάμπρια	Ιταλία	2020	50,75	1.750,0	17,9	13,0
Ρώμη	Ιταλία	2020	53,10	1.120,0	27,6	13,0
Τορίνο	Ιταλία	2020	61,17	860,0	25,0	13,0
Φλωρεντία	Ιταλία	2020	48,80	1.275,0	27,8	13,0
Βαραζντίν	Κροατία	2018	69,49	685,0	15,6	13,0
Ζάγκρεμπ	Κροατία	2018	70,60	650,0	15,2	13,0
Όσιγιεκ	Κροατία	2018	74,24	510,0	15,7	13,0
Ριέκα	Κροατία	2018	65,67	825,0	15,6	13,0
Σπλιτ	Κροατία	2018	65,56	837,0	15,0	13,0
Βουδαπέστη	Ουγγαρία	2017	73,75	605,0	15,0	14,0
Γκιόρ	Ουγγαρία	2017	74,20	605,0	13,8	14,0
Μίσκολτς	Ουγγαρία	2017	79,53	410,0	13,8	14,0
Ντέμπρετσεν	Ουγγαρία	2017	81,72	330,0	13,8	14,0
Πετς	Ουγγαρία	2017	77,07	500,0	13,8	14,0
Σέγκεντ	Ουγγαρία	2017	75,98	540,0	13,8	14,0
Σεκεσφεχερβάρ	Ουγγαρία	2017	79,12	425,0	13,8	14,0

Πόλη	Χώρα	Doing Business έτος	ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΣΥΜΒΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ			
			Βαθμολογία Εκτέλεσης Συμβατικών Υποχρεώσεων (0–100)	Χρόνος (ημέρες)	Κόστος (% ποσού της απαίτησης)	Κατάταξη ποιότητας δικαστικών διαδικασιών (0–18)
Έβουρα	Πορτογαλία	2018	73,23	560,0	17,2	13,5
Κοΐμπρα	Πορτογαλία	2018	74,60	510,0	17,2	13,5
Λισαβόνα	Πορτογαλία	2018	67,91	755,0	17,2	13,5
Μπράγκα	Πορτογαλία	2018	73,78	540,0	17,2	13,5
Πόντα Ντελγάδα	Πορτογαλία	2018	72,82	575,0	17,2	13,5
Πόρτο	Πορτογαλία	2018	71,32	630,0	17,2	13,5
Φάρο	Πορτογαλία	2018	72,28	595,0	17,2	13,5
Φουσσάλ	Πορτογαλία	2018	72,82	575,0	17,2	13,5
Βουδαπέστη	Ρουμανία	2017	72,25	512,0	25,8	14,0
Ιάσιο	Ρουμανία	2017	72,64	522,0	16,6	12,5
Κλουζ-Ναπόκα	Ρουμανία	2017	73,34	527,0	21,8	14,0
Κραϊόβα	Ρουμανία	2017	73,37	491,0	19,4	13,0
Κωνσταντζα	Ρουμανία	2017	75,04	495,0	19,6	14,0
Μπράσοβ	Ρουμανία	2017	64,24	689,0	21,9	11,5
Οραντέα	Ρουμανία	2017	72,01	549,0	18,8	13,0
Πλοϊέστι	Ρουμανία	2017	65,86	653,0	20,2	11,5
Τιμισοάρα	Ρουμανία	2017	76,13	455,0	19,6	14,0
Ζλίνα	Σλοβακία	2018	67,08	740,0	20,5	13,5
Κόσιτσε	Σλοβακία	2018	69,95	635,0	20,5	13,5
Μπρατισλάβα	Σλοβακία	2018	66,12	775,0	20,5	13,5
Πρέσοφ	Σλοβακία	2018	69,81	640,0	20,5	13,5
Τρνάβα	Σλοβακία	2018	67,90	710,0	20,5	13,5
Λίμπερετς	Τσεχία	2018	53,86	770,0	33,8	9,5
Μπρνο	Τσεχία	2018	51,95	840,0	33,8	9,5
Όλομουτς	Τσεχία	2018	55,64	705,0	33,8	9,5
Οστράβα	Τσεχία	2018	56,05	690,0	33,8	9,5
Ούστι ναντ Λάμπεμ	Τσεχία	2018	54,96	730,0	33,8	9,5
Πίλσεν	Τσεχία	2018	56,32	680,0	33,8	9,5
Πράγα	Τσεχία	2018	56,38	678,0	33,8	9,5

Ευχαριστίες

Η έκθεση «*Doing Business στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020: Ελλάδα, Ιρλανδία και Ιταλία*» είναι το έργο της συντακτικής ομάδας υπό τους Tramor Mici, Madalina Papahagi, Tommaso Rooms και Moussa Traore. Την ομάδα αποτελούν οι Razvan Gabriel Antonescu, Luca Bettarelli, Nicolas Conserva, Margherita Fabbri, Lilla M Fordos, Eleni Founti, Dimitra Christina Heliotis, Joyce Antone Ibrahim, Konstantia Katsouli, Branislav Kralik, Tiziana Londero, Ioanna Pantelaiou και Alberto Pellicano. Την καθοδήγηση των εργασιών είχε η Pilar Salgado Otónel.

Η ομάδα είναι ευγνώμων για τις αξιόλογες παρατηρήσεις συναδέλφων του Ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας. Οι Isfandyar Zaman Khan, Valeria Perotti και Alessio Zanelli επιμελήθηκαν όλο το κείμενο. Για κάθε έναν από τους πέντε τομείς αξιολόγησης και κατά τη σύνταξη των επιμέρους κεφαλαίων, ζητήθηκε η συμβουλή των ειδικών: Albert Nogués i Comas, Cyrienne Coste, Klaus Decker, Marie Lily Delion, Maria Antonia Quesada Gamez, Maksym Iavorskyi, Aris Molfetas-Lygiaris, Frederic Meunier, Nadia Novik, George Papakyriakopoulos, Marion Pinto, Silvia Carolina Lopez Rocha, Jayashree Srinivasan, Erick Tjong και Wael Zakout.

Οι Arup Banerji, Marta Mueller Guicciardini, Marcus Bernhard Heinz, Jakob Kopperud, Rita Ramalho και Nikolaos Schmidt συνέδραμαν με οδηγίες και ηγετικές πρωτοβουλίες. Οι Antonio Borges, Valeria Dessolis, Xhuliano Dule, Daria Goldstein, Marko Grujicic, Iva Hamel, Katherine Angela Haynes, Zeljko Horvat, Anna Karpets, Monique Pelloux, Patrizia Poggi και Serge Randriamiharisoa προσέφεραν πολύτιμη βοήθεια σε διάφορα στάδια του έργου. Την ενημερωτική εκστρατεία σχεδίασε και διηύθυνε η Chisako Fukuda σε συνεργασία με τους Oliver Joy και Kym Smithies. Τον ιστότοπο

(<http://www.doingbusiness.org/EU3>) δημιούργησαν οι Varun Doiphode, Akash Pradhan, Manasi Amalraj και Kamallesh Sengaoonkar. Την έκθεση επιμελήθηκε η Rachel Moore Weller και τη σελιδοποίηση ο Luis Liceaga.

Στην Ελλάδα, η μελέτη χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής και Αστικής Πολιτικής. Υλοποιήθηκε υπό την αιγίδα του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων (πρώην Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης) Πολύτιμη βοήθεια προσέφεραν τα δημαρχεία, τα οποία φιλοξένησαν τις συσκέψεις μελών της ομάδας με τοπικούς δημόσιους λειτουργούς κατά τη διάρκεια της υλοποίησης.

Η ομάδα του έργου οφείλει ιδιαίτερες ευχαριστίες για τις πληροφορίες και τη βοήθεια που έλαβε από τη Γενική Γραμματεία Εμπορίου, το Ελληνικό Κτηματολόγιο, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ).

Η συλλογή δεδομένων έγινε σε συνεργασία με την Rokas International Law Firm (επικεφαλής Άλκηστις Χριστοφίλου και Μίρα Τοντόροβιτς-Συμεωνίδη), το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ), την Ένωση Δικαστικών Επιμελητών Ελλάδας (επικεφαλής Γεώργιος Μήτσης), τον Πανελλήνιο Σύλλογο Διπλωματούχων Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών (επικεφαλής Μιχάλης Καλογιαννάκης), τον Διαχειριστή Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΔΕΔΔΗΕ) και την SPEED Σύμβουλοι Ανάπτυξης ΑΕ στην Ελλάδα.

Στην Ελλάδα, περισσότεροι από 200 δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, μηχανικοί, ηλεκτρολόγοι, αρχιτέκτονες, ειδικοί κατασκευών, επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, δημόσιοι υπάλληλοι, δικαστές και συμμετέχοντες στις διαδικασίες εκτέλεσης συνέβαλαν στη σύνταξη της έκθεσης

Doing Business στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2020. Η ομάδα θα ήθελε να εκφράσει τη μεγάλη ευγνωμοσύνη της στους δημόσιους λειτουργούς δημόσιων και τοπικών υπηρεσιών, καθώς και τα μέλη του δικαστικού σώματος που συμμετείχαν στο έργο και συνέδραμαν με πολύτιμα σχόλια στη διάρκεια των συμβουλευτικών συναντήσεων και της περιόδου ανασκόπησης των δεδομένων. Στις επόμενες σελίδες περιλαμβάνονται τα ονόματα όσων το επιθυμούν.

**ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ
ΤΟΜΕΑΣ****ΕΛΛΑΔΑ****ΑΘΗΝΑ**

Νικόλαος Βαλής
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Αλεξία Κούρη
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΔΕΔΔΗΕ)

Εμμανουήλ Αμαριωτάκης
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΔΕΔΔΗΕ)

Νικόλαος Δρόσος
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΔΕΔΔΗΕ)

Γεώργιος Μήτσος
ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ

Νικολέτα Κατραμάδου
ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΗΤΡΙΑ

Άλκηστις Χριστοφίλου
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΡΟΚΑΣ

Αναστασία Μπόλαρη
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΡΟΚΑΣ

Ανδριανή Καντηλιεράκη
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΡΟΚΑΣ

Βικτώρια Χατζάρα
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΡΟΚΑΣ

Μίρα Τοντόροβιτς-Συμεωνίδη
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΡΟΚΑΣ

Παρασκευή Ρες
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΡΟΚΑΣ

Χαράλαμπος Συνοδινός
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΡΟΚΑΣ

Παναγιώτης Περάκης
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΠΕΡΑΧΗΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Ασπασία Ζέμα
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Ιωάννα Λύτρα
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Χρυσούλα Καρατζή
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Χριστίνα-Ηλιάνα Βεντήρη
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Αθανάσιος Νικολάου
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΕΙΟ

Ανδρέας Φασσάκης
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΕΙΟ

Νικόλαος Δέτσης
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΕΙΟ

Παναγιώτης Πάρης Χαρλαύτης
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΕΙΟ

Αναστασία Λάβδα
ΣΥΜΒΟΛΟΓΡΑΦΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Έλλη Καλιτσουνάκη
ΣΥΜΒΟΛΟΓΡΑΦΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Παναγιώτα Τσίτσα
ΣΥΜΒΟΛΟΓΡΑΦΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Γεώργιος Στασινός
ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ (ΤΕΕ)

Σπύρος Δεσύλλας
ΣΔΤΟΡΟ

Νικόλαος Διακουλάκης
SPEED ΣΥΜΒΟΥΛΟΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΕ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ

Δημήτριος Πολυμέρης
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΔΕΔΔΗΕ)

Ροδιά Χωρινοπούλου
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΔΕΔΔΗΕ)

Χρήστος Καρακωνσταντίνου
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΔΕΔΔΗΕ)

Χρήστος Μιχαλόπουλος
ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ

Αικατερίνη Κηπουρού
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Ηλίας Ηλιακόπουλος
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ, ΗΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Μαριάννα Τάκου
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ, ΗΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Πέτρος Αλεπάκος
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ Π. Γ.
ΑΛΕΠΑΚΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Ζήσης Καλαφατζής
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΕΙΟ

Δημήτριος Καλαφατζής
ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΕΙΟ

Κυριάκος Αραμπατζής
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΕΙΟ

Κωνσταντίνος Παπαδόπουλος
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΕΙΟ

Μιχάλης Πασόπουλος
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΕΙΟ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ

Πάυλος Βαρδουλάκης
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΔΕΔΔΗΕ)

Δέσποινα Σφακιανάκη
ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΗΤΡΙΑ

Αρχοντία Γκολέμη
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Εμμανουήλ Παπαδουράκης
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Μαρίνα Συμίνη
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Γεώργιος Αλεξάκης
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΕΙΟ

Μιχάλης Μαυράκης
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΕΙΟ

Νικόλαος Ανδρουλάκης
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΕΙΟ

Ειρήνη Χατζάκη
ΣΥΜΒΟΛΟΓΡΑΦΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Γεώργιος Δρακονάκης
ΤΟΠΟΓΡΑΦΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΕΙΟ

Μανόλης Τζανάκης
EMESP

Ιωάννης Βλαγάκης
MP MECHANICAL PROJECT

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Νικόλαος Παυλίδης
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΔΕΔΔΗΕ)

Ελευθερία Δόδη
ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Στέργιος Χρήστου
ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ

Ανδρέας Παπαστάθης
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΡΟΚΑΣ

Δημήτρης Χατζημυχαήλ
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΡΟΚΑΣ

Ευρυδίκη Ευαγγελοπούλου
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΡΟΚΑΣ

Γεώργιος Χατζηγιαννάκης
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΟΜΟΣ

Κωστούλα Μαζαράκη
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΟΜΟΣ

Μαρία Βασταρούχα
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΟΜΟΣ

Αικατερίνη Δόδη
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Αναστασία Ακριτίδου
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Κορίνα Μπατζικώστα
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Ελεάννα Μακρίδου
ΜΑΚΡΙΔΗΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΑΕ

Θωδωρής Μακρίδης
ΜΑΚΡΙΔΗΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΑΕ

Πέτρος Μακρίδης
ΜΑΚΡΙΔΗΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΑΕ

Πάυλος Σιδηρόπουλος
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΕΙΟ

Σοφία Τζαβάρα
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΕΙΟ

Ανδρέας Κούστας
TRUST ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΑΤΕ

Γεώργιος Μοσχόπουλος
GEOMETRISIS

Αλεξάνδρα Ιωαννίδου

ΛΑΡΙΣΑ

Δρόσος Χατζηκωστής
ΓΡΑΜΜΕΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ

Φεβρωνία Μανουσάκη
ΓΡΑΜΜΕΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ

Νικόλαος Κατσακιώτης
ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ

Αναστασία-Ελένη Γιτσαρά
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Ευγενία Κοντέλη
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Νικόλαος Κολοκυθόπουλος
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Ελένη Μπακούλα
ΕΛ. ΜΠΑΚΟΥΛΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ

Χρήστος Χρηστοδούλου
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΕΙΟ

Γεώργιος Καρτσαφλέκης
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΕΙΟ

Παντελής Γκλιόσις
TEDRA S.A.

ΠΑΤΡΑ

Αθανάσιος Κατσάμπουλας
Α-ΤΟΠΟ ΤΕΧΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Αλέξανδρος Καζάνης
ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ

Αθανάσιος Βγενόπουλος
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Αικατερίνη Βγενοπούλου
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Νίκη Παντελή
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Χαράλαμπος Παπαχρηστόπουλος
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Ελίνα Κοκκίνου
ΤΕΧΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΡΕΖΟΣ-ΚΟΚΚΙΝΟΥ
& ΣΙΑ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ

Σπύρος Τίγκας
ΤΙΓΚΑΣ ΣΠΥΡΟΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ

Σοφοκλής Χρηστόπουλος
ΤΟΠΟΓΡΑΦΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΕΙΟ

Ιωάννης Ανδρεόπουλος

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

ΕΛΛΑΔΑ

ΑΘΗΝΑ

Γεράσιμος Γεωργόπουλος
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Ελένη Αθανασάκη
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Εύα Κοντοσταθάκου
ΔΗΜΟΣ

Θωμάς Κατσαδούρος
ΔΗΜΟΣ

Ιωάννης Ευμολπίδης
ΔΗΜΟΣ

Ευάγγελος Γαβριελάτος
ΔΗΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΥΣΙΑ

Μιχαήλ Σκευοφύλαξ
ΔΗΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΥΣΙΑ

Όλγα Πλουμπή
ΔΗΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΥΣΙΑ

Σουλτάνα Σπυροπούλου
ΔΗΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΥΣΙΑ

Σταμάτιος Κανελλόπουλος
ΔΗΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΥΣΙΑ

Δημήτριος Ρόκος
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Μαρία Καλαντζοπούλου
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Μαρία Κασάπη
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Πάνος Λολώνης
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αντιγόνη Συνοδιού
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΠΡΟΤΕΥΣΙΑΣ (ΕΥΔΑΠ)

Γεώργιος Γρίβας
ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ

Σοφία Φούρλαρη
ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ

Ευαγγελία Γκότζου
ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΡΑΕ)

Κωνσταντίνος Καραϊσκος
ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΕΙΟ

Μιχαήλ Γιαπαλής
ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΕΙΟ

Γεωργία Κασιμίπρα
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Νικόλαος Ροδοσάκης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ

Ιωάννης Βαταμίδης
ΔΗΜΟΣ

Βασιλική Παρδαλίδου
ΔΗΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΥΣΙΑ

Καλλινίκη Κανατσιπούλου
ΔΗΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΥΣΙΑ

Γεώργιος Ουζουνίδης
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ (ΔΕΥΑ)

Αναστασία Γαβριήλ
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΒΡΟΥ

Δημήτρης Μπακαλίδης
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΒΡΟΥ

Κυριακή Κυριακίδου
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΒΡΟΥ

Γεώργιος Ταβαντζής
ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ

Δήμητρα Μαρία Στεργίου
ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ

Δημήτριος Θεοδωρακόπουλος
ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ

Θεοδώρα Πολυμεροπούλου
ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ

Αγάπη Πετροπούλου
ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΕΙΟ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ

Ασπασία Πάντερη
ΔΗΜΟΣ, ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Ευγενία Στυλιανού
ΔΗΜΟΣ, ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Γεώργιος Καραντίνος
ΔΗΜΟΣ

Ελένη Καλαμάκη
ΔΗΜΟΣ

Κωνσταντίνος Μιχιανάκης
ΔΗΜΟΣ

Στέλλα Αρχοντάκη
ΔΗΜΟΣ

Αντώνης Μαυρογιάννης
ΔΗΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΥΣΙΑ

Γεώργιος Φουρναράκης
ΔΗΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΥΣΙΑ

Ιωάννης Κεφαλογιάννης
ΔΗΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΥΣΙΑ

Μαρία Λυδάκη
ΔΗΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΥΣΙΑ

Ρένια Δρόσου
ΔΗΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΥΣΙΑ

Χάρης Παπαματθαϊάκης
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ (ΔΕΥΑ)

Ειρήνη Βελιβασάκη
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Μαρία Σπαθαράκη
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Αντωνία Μπαδαχάκη
ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ

Αριστέα Περσελάκη
ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ

Σωτηρία Φραγκάκη
ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ

Ευαγγελία Δημοπούλου
ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΕΙΟ

Στρατονίκη Κόπακα
ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΕΙΟ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Δέσποινα Λασκαρίδου
ΔΗΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΥΣΙΑ

Ολυμπία Καραγιάννη
ΔΗΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΥΣΙΑ

Κωνσταντίνα Καρύδη
ΔΗΜΟΣ, 100 ΑΝΘΕΚΤΙΚΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

Στέλλα Ψαροπούλου
ΔΗΜΟΣ, 100 ΑΝΘΕΚΤΙΚΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

Δήμητρα Ανασοντζή
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Εμμανουήλ Βλαχογιάννης
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Ηλιάνα Γκόγκου
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Θεόδωρος Αξυλιθιώτης
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Ζαχαρούλα Γερασίμου
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Κωνσταντίνος Λάσκος
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Ελισάβετ Μακρλίδου
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ (ΕΥΔΑΠ)

Ιωάννης Λιούμπας
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ (ΕΥΔΑΠ)

Κατερίνα Χριστοδούλου
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ (ΕΥΔΑΠ)

Ευανθία Μπαλαή
ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Ευγενία Κρανιώτη
ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Κωνσταντίνος Γάτος
ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Βασίλειος Καραναστάσης
ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ

Ευαγγελία Αρβανίτου
ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ

ΛΑΡΙΣΑ

Παναγιώτης Νταής
ΔΗΜΟΣ

Αργυρή Ευθυμιάδου
ΔΗΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΥΣΙΑ

Παναγιώτης Πούσιος
ΔΗΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΥΣΙΑ

Κατερίνα Αβρανά
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ (ΔΕΥΑ)

Κατερίνα Νάκου
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ (ΔΕΥΑ)

Αναστασία Καρλιγκιώτου
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Γεώργιος Ιωάννου
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Στέλλα Κατακούτα
ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Δέσποινα Ρασιδάκη
ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ

Σταύρος Κουκουγιάννης
ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ

Χριστίνα Μητρούλα Δήμος
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Αντιγόνη Σδούγκα
ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΕΙΟ

ΠΑΤΡΑ

Νικόλαος Τσιμογιάννης
ΔΗΜΟΣ, ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Χρήστος Φαλλιέρος
ΔΗΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΥΣΙΑ

Ιωάννα Γιαννοπούλου
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΑΧΑΪΑΣ

Κωνσταντίνος Ραφτόπουλος
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΑΧΑΪΑΣ

Δημήτριος Καραβιδάς
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ελένη Σπυράκη
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Αντώνιος Αλαπάντας
ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ

Κωνσταντίνος Ρήγας
ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ

Ελευθέριος Τσιρώνης
ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΕΙΟ

www.doingbusiness.org/EU3

